Háy János

HOZOTT LÉLEK

Háy János

HOZOTT LÉLEK

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2015

NŐNEK LENNI

Én nem vagyok olyan, mint a többi lány, mondta a lány, értve ez alatt, hogy neki bármilyen bizalmas dolgot el lehet mondani, mert olyan titoktartó, mint egy CIA-ügynök, valamint nem áskálódik a barátnői ellen, ha azok éppen nincsenek jelen, és nem megy tűsarkúban kirándulni, nem szarakszik órákat reggel a tükör előtt, hogy mi a fenét vegyen fel, és rettenetes, hogy neki egy normális gönce sincs, csak olyanok, amik már rég kimentek a divatból, vagy ha nem, akkor neki biztosan teljesen előnytelenek. Szóval nem, ő egyáltalán nem olyan, nem cserélget fogyókúrarecepteket a barátnőivel, egyáltalán nem azért nem evett kenyeret a vacsorához, mert áttért a paleolit táplálkozásra, mekkora hülyeség már az, nem vagyunk ősemberek, hogy úgy étkezzünk, mint a kőkorban. Nem, ő nem olyan, aki csak azért nevet egy férfi viccein, mert meg akarja szerezni. Ő azért nevet, mert érti, s akkor is nevetne rajta, ha nem épp az a férfi mondaná, akit meg akar szerezni. Ezért is van, mondta, hogy mindig is inkább fiúbarátai voltak, s főleg nálánál idősebbek (a férfi történetesen ebbe a kategóriába tartozott). Aztán azt is elmondta, hogy ő mennyire más, mint és akkor felsorolta a barátnőit, névről névre, hogy az egyik minden fiúval, semmi gátlás nincs benne, nem számít, hogy ki az illető, a másik meg, persze az is megéri a pénzét, még harminc sincs, és párhuzamos kapcsolatokat futtat, milyen rettenetes, ő nem bírna ilyet csinálni, ráadásul az egyik férfi házas, szóval még egy családot is képes veszélybe sodorni, s aztán a harmadik barátnő, aki az egyik tanárral kavart az egyetemről, persze csak a szigorlatjegy miatt, mert a tanár már tényleg annyival öregebb, hogy gusztustalan ekkora korkülönbséggel. Szóval ő, mármint a lány tényleg nem ilyen, mondta, és kicsit megigazította a piros nyári ruhát, amit órákon át keresett a gardróbban, hogy nagyon vonzó legyen, s fölülre egy pushup melltartót vett, mert tényleg vannak férfiak, akiknek ez számít, s nem akart ilyen technikai részleten elbukni. Nézegette magát kicsit a tükörben, elégedett volt. A férfi nem fedezett fel ellentmondást a nő monológjában. A legendás logika és éleslátás, amit egyébként a munkája során mindigis haszonnal tudott kamatoztatni, most cserbenhagyta. Beleszeretett a lányba, s ez olyan érzés volt, hogy a világban általában és konkrétan ebben a lányban is minden helyénvaló. Még az ellentmondás is. A lány nézte ezt az elemi logikát veszített férfit, akit annyira szeretett volna magának, s megállapította, azért nőnek lenni jó dolog, kicsit elmosolyodott és kiment a mosdóba ellenőrizni magát, hogy minden úgy van-e még vacsora után is rajta, mint érkezéskor volt.

Nőnek lenni szar, mondta a lány egy évvel később egy teázóban, ahol azokkal a barátnőkkel ült, akiket az előző évben elhanyagolt, messze elkerülte őket, s ha véletlen összefutottak az utcán, csak egy gyors szia és hogy vagy, aztán rohant tovább. Nem akart velük beszélgetni, úgy érezte, ő most máshol van az életben, mint a barátnők. Ha szóbahozta őket a férfi, hogy mért nem találkozik velük, mégiscsak a barátnői, elmondta róluk azt, amit már korábban is, hogy pont olyanok, mint minden nő, irigyek, egyáltalán nem örülnek neki, hogy ő most boldog, hogy végre egy olyan férfit talált, akivel el tudja képzelni a jövőt, szóval hogy ez egy olyan jelen, ami nemcsak arról szól, hogy most, hanem ebben a mostban benne van az a sok év, amit majd együtt fognak tölteni, meg család, minimum két gyerek, de lehet, ha marad ez a kedvezményes adózás, akkor három, és persze még veszekedni is jó lesz, mert annyira szeretik egymást, hogy nincs olyan kommunikációs szituáció, amiben ne lenne élmény együttlenni.

Szar nőnek lenni, mondta a lány, egy hete volt, hogy a férfi azt mondta, hogy szerinte mégsem alkotnak jó párost, hogy mióta együtt vannak, elhanyagol mindent, például az anyját sem látta már fél éve. Ne gyere már az anyáddal, mondta a lány, ez olyan ciki, ha valaki harmincöt és még nem tudott leválni. De a munkámat is, mondta a férfi. Mi van a munkáddal, kérdezte a lány. Hogy azt is elhanyagoltam, mondta, s hogy valójában ő még nem gondolt olyan komoly kapcsolatra, amire a lány gondolt. Ha esetleg pár év múlva újra összetalálkoznának, akkor biztosan másképp állna hozzá, de ez neki még túl korai. Korai? Igen, mondta a férfi, ha megvárnál, mikor már én is ezt akarom. Várni? Meddig, kérdezte a lány, aztán nem szólt többet, hagyta, hogy a férfi pakoljon, nézte, hogy azok a ruhák, amik eddig a lakás részei voltak, most belekerülnek egy nagyobb táskába. Még sírni sem volt ereje. Akkor szia, mondta a férfi, kitette a kulcsot az étkezőasztalra. Csukódott az ajtó.

Mért szar, kérdezte az egyik barátnő. Mi, kérdezett vissza a lány. Nőnek lenni. Ja, kapcsolt vissza a lány a szakítás emlékéből, hát, például mert van ez, hogy havonta eleve pár nap tök rosszul vagy, mondta, már eleve ez milyen igazságtalan, meg hogy neked kell görcsölnöd, hogy teherbe esel egy alkalmi légyottól, mert a férfit persze nem érdekli, nem az ő dolga, nem neki kell lelkileg tönkremenni egy abortusztól. A lány egyre nagyobb beleéléssel sorolta azokat a mondatokat, amiket minden nő legalább egyszer az életében felmond, hogy ha munkát keresel, mindenütt nőnek néznek, és eleve azt gondolják, hogy ha egy munka kicsit bonyolultabb, akkor te biztos nem tudod elvégezni, ha meg igen, akkor fele annyit fizetnek, mint egy férfinek. Szóval a diszkrimináció benne van a rendszerben. Több pénzt kapnak, meg nem kell attól tartani, hogy elmennek szülni, meg beteg a gyerek. Ráadásul nekik egyáltalán nem számít, hogy mikor kezdik el az életüket, nekik nem toporgás, ha harmincnyolc éves korukig nincs gyerekük, elég az, hogy mennek előre a szakmában, mint egy buldózer, akkor alapítanak családot, amikor kedvük szottyan. Nyugodtan levadászhatnak még ötvenévesen is egy huszonéves kiszolgáltatott apakomplexusos lányt, mert a biológiai adottságok nem mészárolják le őket a negyvenes éveik elején. S persze ennek a kiválasztott helyzetnek egyenes

következménye, hogy nincs olyan, hogy te mondod, hogy menjünk el ide vagy oda, vagy elhív, vagy nem, mindent ő határoz meg. Ha te szarul nézel ki, le vagy írva, ő meg járhat egy ócska farmerban és kész. Néha még az sem számít, ha büdös, az is olyan férfias. Ha egy lány nem tud megenni rendesen egy gíroszt, mert persze nincs ember, aki rendesen meg tud enni egy gíroszt, akkor az gusztustalan, ha egy pasi csinálja ugyanezt, hogy tiszta dzsuva az egész feje, akkor az milyen jópofa. Egyszerűen mindenben benne van ez a kettősmérce, és ne mondjátok azt, hogy de mi továbbélünk, meg jobb anyagból vagyunk gyúrva, hát az is csak azért van, hogy hosszabban átélhessük, hogy mennyire kicseszett velünk a sors, hogy nők lettünk. Szóval szar nőnek lenni és kész, ezt most én aztán pontosan tudom.
Elhallgatott. A másik barátnő ránézett, talán az, akit korábban a férfi előtt kettőskapcsolatokkal vádolt meg. Nem szeretve lenni szar, mondta, mindegy, hogy férfi vagy, vagy nő, ha nem szeretnek, azt nem lehet kibírni. A lány ránézett, elmosolyodott, hát persze, mondta, aztán elnevette magát, önmagán nevetett, a hülye panaszáradaton, ami abból az egyszerű tényből fakadt, hogy elhagyták, és csak áttételesen van ahhoz köze, hogy ő nő, s hogy emiatt a szerelmi csalódás miatt vette vád alá a teremtést. Nevetett, hogy a saját sérelméből mennyire le tud gyártani az ember egy globális problémát, hogy megszüntesse ekként a magányát a fájdalomban. Nevetett, és olyan szép volt ez a nevetés, hogy a levegő, ami épp körülvette, rögvest beleszeretett, s ha egy férfi belelépett volna ebbe a szerelmes levegőbe, ezt az érzést a lány iránt ő sem kerülhette volna el.
Sziasztok, mondta egy férfi, nem is vették észre, hogy más is van a teázóban, például ez a férfi. A lányok felnéztek, különösen az, aki panaszkodott. A férfi tekintete erre a nevetéstől csillogó szempárra fordult. A két nézés összeakadt, milyen jó nőnek lenni, gondolta a lány, amikor a vaníliás teaszaggal teli levegő hordozta a fényt egyik szemből a másikba és a másik szemből az egyikbe szüntelen.

A KIMARADT IDŐ

Az volt a baj, hogy neki kimaradt az az idő, amikor még lehetett ügyetlennek lenni, mert mindenki ügyetlen. Volt egy fiú, aki nagyon tetszett neki a gimiben, de az egy másik lánnyal kezdett járni. Valami iskolai rendezvény volt, amikor észrevette, persze ők azt mondták, hogy nem, mert még nem akarták, hogy más is tudja, de a lány már tudta, hogy ezt a meccset elvesztette, s hogy az a lány, akit különben másodosztályúnak tartott, sőt még annak sem, mélyen a saját szintje alatt, az a lány most egészen másnak látszik emellett a fiú mellett, olyan, hogy szép, amilyennek neki kellett volna lennie, de nem lett.

Hazament és megnézte magát a tükörben, úgy érezte minden rossz testi adottságot megörökölt a szüleitől, sőt a nagyszüleitől. A lábát göcsörtösnek látta, miniben jobb, ha ki se lép az utcára, a csípőjét túl szélesnek, s a nadrág erre csak rátesz egy lapáttal, ráadásul a felsőteste sem volt egyenes, inkább görnyedt, amit a divatos testhez feszülő blúzok pont kihangsúlyoznak, s most még azt is észrevette, hogy a lába és a felsőteste aránya, az teljesen rossz, hogy neki tulajdonképpen rövid és görbe lábai vannak, a térdnél egy kitüremkedő csonttal, ami egyszerűen nem is lehet érteni, hogy került oda, a legszívesebben kalapáccsal leverné, ahogy a kőművesek a felesleges vakolatot.

Nem tudta begyakorolni, hogy hogy van az, hogy most megfogja a kezét, és akkor magához húzza a fiú és ez pont mikor történik. Amikor az egyetemen elhívta valaki randira, képtelen volt eldönteni, most még beszélgetni kell vagy már csókolózni. A fiú le is lécelt hamarosan. Nem volt kedve belevágni egy ilyen hosszadalmas programba, gondolta a lány, a szülei a versenyszférában dolgoztak, azt látta otthon, hogy mindent nem gyorsan, hanem azonnal, holott nem csak erről volt szó. Akkor már kicsit a stílusa is megváltozott. Szigorú lett, voltak elvárásai, és ezt lehetett érezni, mert éreztette. Gúnyos megjegyzéseket tett, amelyekről azt gondolta, viccesek, holott pusztán rosszindulatúak voltak, s az egyedülmaradottságából fakadtak. A barátnői, amikor volt valakijük, messze elkerülték, persze amikor szakítottak, akkor örökösen rajta lógtak, neki öntötték ki mindazt, ami felgyülemlett bennük, neki mondták el azt a rengeteg szemétséget, amit a fiúk csináltak, lemondott randik, bulik, megcsalások, szakítás smsben, minden olyat, amit a lány is szívesen átélt volna. Örült volna szenvedni valami hazugságtól, de ez a szenvedés neki nem jutott. Adta a tanácsokat, tette a gúnyos megjegyzéseket, amire a barátnők persze nem figyeltek, mert csak egy dologra figyeltek, hogy mikor tűnik fel egy újabb fiú a színen, s mehetnek megint vele, hiszen a lány csak jobb híján volt program. Egyre inkább kikerült abból a csapatból, akit még érdemes megszerezni. Ha valakit hosszan nem választ senki, azt később sem akarja választani senki, az eltelt idővel nem közeledik a választáshoz, inkább tovább távolodik. Egyre nagyobbak lettek benne a félelmek, s egyre több olyan tulajdonságot szedett fel, ami nem egy lány, hanem inkább egy öregedő nő szerepéhez tartozik, aki csak mondja a maga rosszindulatú életigazságait, amelyek nem tapasztalatból, hanem a tapasztalat hiányából fakadtak.

Voltak persze fiúk is, de azok úgy viszonyultak hozzá, hogy tiszteletbeli fiú. Eleve olyannak nevezték, akit, mint potens nő nem kell számításba venni. A legközelebbi barátja az volt, aki örökösen felhívta, minden hülye szerelmi ügyével. A lány arra gondolt, egyszer majd azt mondja, hogy mindegyik hamis út volt, nem vettem észre, hogy te vagy a nekemvaló, de persze a barátnőinek azt mondta, hogy a fiú csak barát és olyan sok rosszat tud róla, hogy vele végképp nem tudná elképzelni. Amúgy ez a fiú épp szakításban volt, s a lány reményei ilyenkor megnövekedtek. Izgatottan várt minden telefont, finoman szólta le a volt barátnőt, nem akarta, hogy a fiú észrevegye, hogy egy hülye picsának tartja, akiben alig van érzelem, folyamatosan a külsejével foglalkozik, na jó, mert persze csak az van neki, a szíve helyén csak egy bazi nagy kő van vagy épp semmi, légüres tér, szóval ezeket nem mondta, csak finoman, hogy biztos nem ő volt a nekedvaló, meg majd megtalálod, egy fiúnak pláne, ha jól néz ki, meg okos, meg jófej, amilyen te is vagy, ez nem lehet probléma. Gondolod, kérdezte a fiú. Aha, mondta a lány.

Másnap megint jött egy telefon. A lány megörült, mert úgy érezte, most minden telefon őt juttatja közebb a fiúhoz. Úgy mondta, hogy szia, hogy ha a fiú figyelt volna, észrevette volna az akaratot, a szándékot, de a fiú nem figyelt. Eldőlt, mondta a lánynak. Mi, kérdezte a lány. Hogy vele kell élnem, mondta a fiú. De tegnap azt mondtad, hogy… Felhívott, hogy terhes és nem akarja elvetetni. Szóval ez a külső körülmény, így nevezte a fiú a terhességet, mintha valójában ő vétlen volna ebben az egészben, döntött helyettem. Kár, gondolta a lány, de nem ezt mondta, hanem, hogy ha nincs más megoldás, akkor ez van, s biztos boldogok lesznek majd, és szétnyomta a telefont. Olyan érzése volt, mintha kiesett volna a fejéből az agya, s valahol lent lenne a lábában, s akkor valami fájdalom megcsavarta a gyomrát, az agya most visszalöttyent a koponyájába, de csak azért, hogy fájjon, olyan volt, mintha a fizikai fájdalom robbantaná ki belőle a sírást. Mindennap sírt. Nem volt kedve semmihez, néha erőltetett egy-egy mozit, ott is mindig valami olyan film ment, amiről az jutott eszébe, hogy biztos elcseszte az életét. Enni szinte alig bírt. Az anyja mondta, hogy ez nem lesz jó és ne fogyózzon, mert már amúgy is mennyire vékony. De hiába, a lány nem volt képes leerőltetni semmit, alig résnyire volt nyitva a torka.

Két hét telt el, amikor megcsörrent a telefon, a fiú volt, a lány nézte, nem tudta, mi a jobb, felvenni vagy nem. Aztán mégis. Szia, mondta, a fiú meg, hogy nem találkoznak-e. Miért, kérdezte a lány. Nem volt igaz a terhesség, mondta a

fiú, csak azért csinálta, hogy ne szakítsak. A lány furcsa szédülést érzett. S hogy, folytatta a fiú, eddig csak te nem basztál át. Tudsz most? Igen, mondta a lány. Egy óra múlva, mondta, s a fiú megjelölt egy helyet. A lány elindult, belenézett a tükörbe, a kéthét során eltűnt róla minden, ami felesleges volt korábban, talán még a lábáról a göcsört is, épp úgy nézett ki, ahogy mindig is szeretett volna kinézni, a vékony arc megpirosodott az izgalomtól, elindult és nem jutott eszébe, hogy tulajdonképpen nem tudja, hogyan is kell csinálni.

HELYTÖRTÉNET

Hogy az első köztéri szobor a József nádoré volt, simán elhitte. Csak azt kérdezte meg, hogy ki volt az a József nádor, mert nem volt ugye mindig tér, nevetett, és hogy milyen volt az avatás. Én meg elmeséltem, hogy ott volt például a Deák Ferenc és a Liszt Ferenc. Mire a lány: Liszt, milyen vicces neve van. Különben akkor mindenkit Ferencnek hívtak, kérdezte és odabújt az arcomhoz.

Szóval az avatás nagyon vicces volt, magyaráztam, mert beakadt a lepel a nádor fejébe, és úgy kellett cafatokban letépni. A Liszt is röhögött, sikongatott a nevetéstől, mondtam, mire a lány, hogy tényleg és beleszuszogott a szemembe. Aha, bizonygattam, meg hogy kicsit arrébb az Akadémia előtt, a tér közepén volt a koronázási domb, és hogy ezt úgy hordták össze szekerekkel a vármegyékből, hogy legyen ott az egész nemzet földje. Persze eburafakó, a kuruc vármegyék jól beintettek, de ez nem látszott a dombon, mert azt pont olyan magasra rakták, amilyenre kellett. Pótolták ugye a hiányt a labanc vármegyék. Ilyen ország ez. Míg a kurucok a csontos karabélyukat pufogtatják, a labancok szorgosan cipelik az ellenségnek a nemzet földjét. Kit koronáztak különben, kérdezte, mondom, a Ferenc Józsefet. Erre a lány, hogy tényleg mindenki Ferenc volt vagy József, vagy a kettő együtt. És képzeld, mondom, a márványkorlátokat, amik akkor ott voltak a koronázási domb peremén, fölvitték a János-hegyre, és a kilátó legfölső korlátja most abból van. Rámutattam a hegyre, ami onnét halványan látszott. Az, kérdezi. Aha, pont az, ott van a kilátó, a jánoshegyi. Meg hogy ebből is látszik, hogy minden mindennel összefügg, például, a koronázás a kilátóval, a kilátó a heggyel, a hegy meg velem, mert engem is úgy hívnak, mint őt, és hogy lehetne akár rólam is elnevezve, kockáztatom meg, mert olyan ámulattal hallgatott, hogy ez még belefért. Rólad, vagy akár rólad is, mondta, s hogy én mennyire különleges vagyok, hogy ennyi mindent tudok például Budapestről. Még nem ismertem olyan embert, nézett a szemével a szemembe, meg a számba, fiúban pláne nem, aki ennyi mindent tudott, és nem akart mindjárt ugye a trikóm alatt kotorászni. Te aztán, mondta, és most már egész testével hozzám simult, mint egy jó minőségű tépőzár, annyira passzoltunk egymáshoz, te aztán egy nagyon különleges fiú vagy. És, mondtam így a hozzám nyomott teste mellett, mögöttünk van a Tabán. Ott lakott a Virág Benedek. Ha vele valaki vendégségbe ment, akkor csak annyit mondott, hogy hoztam virágot. Ez a virágbenedekes ügy határeset volt, de a lány ezen is nevetett. Milyen vicceseket tudok mondani, hogy elképzeli a nőt, amint kijön a vendégek elé ilyen hosszú ruhában, amit cipelni is tiszta munka, és keresi a virágot, a fickó meg rámutat a Benedekre, hogy itt van, és mindenki nagyot nevet, még a Benedek is, akinek persze a bőrére ment a játszma. De neki nem számított ilyen szempontból a bőre, mondtam, mert ugye pap volt. Hát igen, mondta, egy paptól nem kell tartani. Legfeljebb egy legyet csap le, nem a nőt a haverja kezéről. Látod, ott a túlparton, kérdeztem felbátorodva a Virág Benedeken. Persze, hogy látom. Különben mit kéne látnom? Az ott, az a kéttornyos épület a Belvárosi templom, s hogy az milyen jól be van passzintva a híd mellé. Tényleg, mondta, pont centire ott van. De amikor a hidat, mármint az Erzsébet hidat kezdték építeni, persze nem ott volt, hanem kicsit jobbra. Belelógott a hídba. És lebontották a kilógó részeket, kérdezte. Nem, az egészet arrébb tolták, mint Egyiptomban az Asszuáni-gát építésekor a nagy ókori építményeket. Sokismeretlenes egyenlet volt számára a mondat: ókor, Egyiptom, Asszuán. Szóval, ezt a templomot? Ezt. És olyan jó sikerült, hogy semmi nem látszik rajta. Hogy csinálták, kérdezte. Lefűrészelték az alapokról. Tényleg, kérdezte és úgy esett le az álla, mint egy elbambult hegymászó a Törökugrató szikláról. Ezt azért nem gondoltam volna, mondta, hogy ilyenek vannak. Pedig vannak, mondtam. És kézi erővel, kérdezte. Aha, meg traktorokkal. Azt a mindenségét, ez azért nagyon nagy dolog. Az, mondtam. És még mit toltak arrébb, kérdezte.

Ültem a budai rakpart kövén. Mit is, mit is toltak még arrébb, törtem a fejem. Hát igen, arrébb tolták, mondtam, például a húszas éveimet. Én maradtam ott a rakpart kövén, az évek meg átcsúsztak a híd pillérei között, ahogy a dinnyehéj. Aztán a harmincas éveimet, és most tolják a negyveneseket. Mondtam a lánynak, s hogy ahhoz képest még jól nézek ki, mint a templom is: egészben vagyok. Ránéztem öntelten, mint aki negyvenévesen azt hiszi, a teremtő puszta jószándékból huszonnyolc évesre maszkírozta. Ránéztem: már nem az a lány ült mellettem. Csak a felvetés volt ugyanaz, a tesztmondat a szerelemhez, hogy arrébb tolták a belvárosi templomot, mikor az Erzsébet hidat építették.

A lány visszapillantott, nevetett, s csak annyit mondott: Nem hiszem.

NYOLC ÉV UTÁN

Ma reggel is arra ébredtem, hogy nő vagyok. Emlékszem, amikor először. Tizenkét éves voltam. Pedig az apu fiúsan nevelt. Én voltam neki a fia, merthogy valójában csak lánya volt. És én olyan is lettem. El sem tudtam volna képzelni, hogy az osztálytársnőimmel a kettővel fölöttünk járó fiúkról locsogjak, vagy női magazinokat lapozgassak és csorgassam a nyálamat a férfimodellekre.

Nem, én más vagyok, gondoltam, és tökre meglepődtem, amikor gimiben egy ilyen hajnalba nyúló buli végén az egyik fiú, aki nekem addig csak haverom volt… Szóval vele kezdődött. De én egyáltalán nem akartam. Aztán jöttek még mások is. Nem azért, mert én annyira rá voltam kattanva a szexre, ez nem igaz, csak tényleg úgy voltam vele, hogy örültem, ha adhatok, s ha épp a testem kellett, hát most azzal mért fukarkodjak. Adni általában öröm. A többi lány azt mondta, hogy azért kapok meg minden fiút, mert ilyen nyitott vagyok erre, holott épp ellenkezőleg. Azok, akik fukarkodtak, sokszor eredményesebbek voltak, hisz az elutasítással szinte beteges sóvárgást váltottak ki a fiúkból. Hadd csorogjon a nyáluk észvesztésig, gondolták, és közben vihogtak magukban, hogy ezt mennyire kitalálták, vagy milyen jól eltanulták a mamájuktól. Aztán hosszas unszolást követően mégis odaadták magukat, mintha kegyet gyakorolnának, holott ez egy biológiai folyamat, amiből csak ők gyártottak zsarolási eszközt. Később aztán a házasságban is ezzel éltek, hogy megkapsz, ha… és itt megneveztek valami tárgyat, ékszert például, vagy egy úticélt, horvát tengert, osztrák símezőt.

Én nem vagyok ilyen, végül mégis lezárult számomra ez az életszakasz. Nem morális okokból, hanem mert bejött egy olyan fiú, hát szóval az, akire pont vártam, s vele teljesen jó volt, mellette nem kellett más, meg nem is akartam volna azzal bántani, hogy valaki más. Úgy látszott, ez egy életre szól, bár pontosan senki nem tudja, milyen hosszú az élete, hogy még öt év vagy harmincöt, ahogyan azt sem lehet tudni, hogy meddig él egy szerelem. Ez nagyon élt, legalábbis bennem. Már ott voltunk, hogy közös lakás. Márminthogy hozzám költözött.

Na jó, akkor volt azért pár feszült hónap, mert nem tudtam, hogy mivel jár az, ha ott lakik. Hogy például a kanapéra dobja a vizes törülközőt, összeköpködi fogkrémhabbal a mosdókagylómat, ami addig ugye csak az enyém volt, de innéttől közösnek volt tekinthető. Hogy nem mossa ki maga után a kádat, és ottmaradnak a hajszálak. Ez azért undorító, még akkor is, ha az ember szereti a másikat. De aztán megszoktam, ahogyan ő is megszokott tőlem pár dolgot, hogy például kutyám van, akit cicának becézek. Összecsiszolódtunk. Már arról álmodoztunk, hogy gyerek, persze legalább kettő. A mi kapcsolatunk fejlődésében már csak ez volt hátra, amikor az egyik reggel azt mondta, hogy nem. Nem akarsz gyereket, kérdeztem. Nem, nem arról van szó, mondta, hanem hogy ez a kapcsolat tovább már nem fog fejlődni, mert megunta, s nem akar ilyen fiatalon benne maradni a megszokásban, ő egy elevenebb érzésre vágyik, amit mástól biztosan meg tud kapni. És ki az a más, kérdeztem. Mindegy, mondta, nem ismerem, és elment nyolc év az életemből, ő meg a legjobb barátnőmmel.

Szokvány történet. Más kapcsolat is kiürül ennyi idő alatt. Még egy házasságnak is vége szakadhat nyolc év után. Válás, meg mindenféle brutális esemény. Az osztálytársaim közül már majdnem mindenki szétment, azok is, akik szexszel zsarolták a férjüket, sőt azok a leghamarább. Szóval az én esetem sem más. Talán csak annyiban különbözik, hogy éjjel nem sír fel senki a szomszéd szobában, hogy anyu, fáj a hasam.

APA LÁNYA

Hát nem voltam elégedett a testemmel. Mire ráébredtem, hogy van, rögtön megjelent a szégyen is, hogy van, de milyen. Csúnyának tartottam magam, túl soványnak, a hajamat szörnyűnek, fénytelennek és ritkának. Fenekemnek semmi formája nem volt, a mellemet pedig nem az anyutól örököltem, hanem az aputól, szóval nem látszott, hogy van. Tulajdonképpen ebbe a szégyenérzetbe csúszott bele az anyuék válása, aminek során én ugyan az anyuval maradtam, de az anyu szerint csak azért, hogy az apu szellemét tovább őrizzem a lakásban, mert én az apu lánya vagyok, épp olyan, mint ő, makacs és önző. Az tény, hogy az apu a válást először velem beszélte meg, nem az anyuval, nekem tette fel a kérdést, hogy mit szólnál, kislányom, ha elköltöznék. Nem szóltam semmit, és akkor elköltözött. Előtte persze volt pár jelenet, mikor például az anyu bepakolt a kocsiba éjszaka, hogy megyünk apád irodájába, mert ott dugja épp a titkárnőt. És tényleg ott volt a titkárnő is, meg az apu is, de nem dugtak, hanem állítólag egy eus pályázatot próbáltak összedobni. Később megtudtam, hogy sikeres volt ez az éjszakai igyekezet, s ebből lett az apunak meg a titkárnőnek új lakása, ahol elkezdhették a közös életet.

Nem az apám miatt van, hogy én az idősebb férfiak iránt vonzódok, inkább az anyám miatt, mert a válást követő hercehurca során, amiben egy egészségügyi intézmény is szerepelt mint anyám ideiglenes lakhelye, meg a gondoskodás a testvéreimről, meg persze a rettegés, hogy mire megyek haza az iskolából, él-e még az anyám, vagy végzett magával a volt férje iránti bosszúból. Szóval érettebb voltam, mint a többiek. Nem tudtam volna olyanokkal beszélgetni, akiknek a mamája mossa a ruhájukat, vágja a hajukat, meg szendvicset csomagol uzsonnára.

Mindig az idősebbek, s ahogy egyre idősebb lettem én is, a férfiak is egyre idősebbek lettek, nem csökkent a távolság. Tizennyolc évesen még jó volt egy harmincegy éves, de huszonnyolc évesen, az nekem túl fiatalnak látszott. Ahogy a férfiak velem együtt idősödtek, kénytelen-kelletlen megjelentek a házasok, akik gyereknevelésen és örökös anyagi gondokon szétnyűtt házasságban éltek, s szükségük volt annak az illúziójára, hogy megváltoztathatják az életüket, ha akarják. Minél idősebb lettem, annál több, ebbe a típusba sorolható férfi jelent meg a látókörben, de valójában csak egy lett fontos. A többi tényleg csak próbálkozás volt. Hamar kiderült, hogy csak a szexuális elvonás tüneti kezelésére kellek, vagy hogy annyira merevek már, hogy kibírhatatlan velük együtt lenni, mindenbe beleszólnak, mintha a gyerekükkel beszélnének. Ráadásul ez a merevség más testrészük esetében egyáltalán nem volt annyira stabil. Szóval csak egy volt, aki komolyan, mert ő tényleg olyan, akit mindig is, nem csak kívül, mert kora ellenére nagyon jól nézett ki. Vannak olyan férfiak, akik nem harmincévesen néznek ki baromi jól, hanem ötvenévesen, s ő épp ilyen volt. Szóval nem csak kívül, hanem belül is, pont elég kedves volt, meg okos, meg figyelmes, meg minden.

Éveken keresztül zajlott ez a kapcsolat, annak a reményében, hogy egyszer a második nő megalázó szerepköréből végre kiléphetek, s lehetek én az első. Olyan, aki bátran vállalhatja, hogy szereti ezt a férfit, s nem kell bujkálni, elengedni a kezét, ha jön egy ismerős, vagy végigélni, amikor találkoznak valakivel és a férfi nem tudja, hogy mutassa be, hogy a… izé…, barátnőm, és akkor hebeg még meg habog, én meg állok ott megszégyenülve, mert ki is vagyok valójában én. Hát igen, senki, egy titkos szerető. A megsemmisülést volt a legrosszabb átélni, azt, hogy nem vagy, hogy nem beszélhetsz erről a kapcsolatról, hogy nem építheted rá a jövőt, csak a jelent. De ez a jelenben való építkezés egyre nehezebbnek bizonyult. Nem sokáig él a jelen jövőkép nélkül. S észrevétlen egyre közelebb kerültünk a döntéshez, hogy vagy én, vagy a házasság. Három év nem kis idő árnyékban élve, nem mondhatja senki, hogy nem voltam elég türelmes. Én mindent megtettem, hogy mellettem maradjon, de a feleség, mikor kiderült, hogy van ez a szerelem, nem tette lapátra a férfit, nem volt olyan önérzetes. Dehogy. Inkább kivárt, mert az öreg nők ilyenek. Tudják, hogy az idővel kinyírják az érzelmeket. És ki is nyírta, mert a döntés az lett, hogy ő.

Nem csupán az volt rettenetes, hogy elbuktam, hogy elbuktak azok az évek és remények, amiket mellette éltem meg, hanem hogy kivel szemben buktam el. Megint úgy éreztem, ha egy időtől szétroncsolt nő képes engem leradírozni, akkor valami nem lehet velem rendben, hogy szörnyen nézhetek ki, csúnya vagyok, aki senkinek nem kell, még egy ötvenéves férfinak sem. És sírtam akkor, meg sírok még mindig minden este, hogy jöjjön vissza, vagy legalább menjen el az a baba, amit utolsó találkozásunkkor a szívem alatt hagyott.

A TISZTA LAP

Azt hiszi, tiszta lappal kezdi vele. Hogy csak addig kellett eljutni, hogy fogja a cókmókját és kilépjen a korábbi lakásából és beköltözzön abba az újba, ahol eddig csak titokban találkoztak. Azt hiszi, amikor becsukta maga mögött az ajtót, akkor itt minden lezárult, hogy innét majd elkezdődik egy új élet, amiben csak ők vannak ketten, meg azok a gyerekek, akik majd ezután születnek. Azt hiszi, ennyit jelent az a húsz év, amit velem töltött, azok a napok és éjszakák, amikor mellette voltam. Azt hiszi, nem cipeli át a fejében az összes emléket, azt az időt, amit már leélt, hogy nem fog neki mindennap százszor eszébe jutni, hogy mégiscsak lapátra tett egy családot, szétzilálta a kapcsolatot a gyerekeivel. Mindennap felvillan majd a kép, ahogy a gyerekek utoljára néztek utána, hogy tényleg elmész, apu, és az anyuval mi lesz, ha mi is elmegyünk.

Nem, nem kezdődik semmi tiszta lappal, és hiába utazik majd minden nyáron egyre messzebbre ettől a helytől, ott lesz majd az arcán, hogy most idejöttem a tengerre nyaralni az új gyerekeimmel és az új feleségemmel, de mi van most a régi gyerekeimmel, meg a régi feleségemmel. Nézi ezt az új feleséget az adriai verőfényben, és arra gondol, hogy miatta van minden, holott már ő sem annyi éves, mint mikor beleszeretett. Arra gondol, hogy ezzel a nővel is az történt, ami az első feleségével, hogy összetörte a bőrét az idő. De nem csak a test dől romokba, omladozik a kettejük közötti kapcsolat is, ahogy minden kapcsolat omladozni kezd egy idő után. Épp azok a bajok jelennek meg, amiket már ismert az előző házasságából. Épp azok a mondatok hagyják el a száját, amelyeket már nekem is mondott, hogy nincs tiszta ingem, ilyenek, hová tűnt a fiókból az összes pénz, már megint nem akarsz. S akkor majd megbánja, hogy ezt a döntést hozta, ami épp oda juttatta, ahol már volt egyszer, amit már korrigálnia nem lehet, hisz erre az életéből már nem maradt idő.

Azt hiszi, hogy csak ennyi kellett, kiugratni a családból, és innéttől megszűnik minden nehézség, ami a kettősségből meg a titkosságból eredt, s nem marad más, csak örülni annak, hogy együtt vele. Holott az az új élet csak az új feleségnek új, mert akit kiugratott a családból, az korábban már mindent átélt, ami majd történik vele. Azt hiszi, hogy az a férfi képes lesz még úgy örülni az új gyerekeknek, ahogyan akkor örült, amikor először lettek, de nem fog. Csak úgy csinál, mint aki örül. Valójában arra gondol, hogy miből neveli fel és mennyi évig kell még cipelni ezt a családot, s valamelyest az előzőt is. Hisz pontosan tudja, hogy a család a legdrágább. Nem, egyáltalán nem lesz boldog, csak megtanult úgy viselkedni, mint aki boldog. Most még hiheti, hogy miatta jobb lesz annak a férfinak az élete, mert ő mindent megad, azt is, amit én nem. De nem lesz jobb, mert az a férfi nem tud boldog lenni soha többé, mert nem tud attól a gondolattól szabadulni, hogy hiúságból, mert imponált neki ez a fiatal nő, egy szánalmas jellemhiba miatt tette tönkre az életét, veszítette el az első gyerekeit, az emlékeit. Amiatt a hiúsági hiba miatt kell úgy tennie, mintha húsz évvel fiatalabb volna, sportolni, meg diétás ételeket fogyasztani, valamint új konyhabútort vásárolni, holott valaha eldöntötte, amit egyszer már megvett, azt többször nem fogja. Hogy e miatt a jellemhiba miatt nem tud kiszállni a munkaerőpiacról, hogy megpihenjen, vagy legalább szusszanjon egyet.

Azt hiszi, hogy ő annyira más, mint én, pedig nem más. Minden feleség ugyanolyan, ahogyan minden férj is ugyanolyan, minden kapcsolat ugyanoda fut ki, hogy már csak azt érzi az ember, hogy kibírhatatlan a másik mellett élni, hogy minden perc fogság abban a lakásban, amit olyan boldogan rendeztek be valamikor, amikor még boldogok voltak. Azt hiszi, az a férfi újra tudja majd élni az időt, hogy épp azzal lesz ritmusban, ami húsz évvel azelőtt volt vele, hát nem. Az idő nem élhető újra, ami volt, az már nincsen, és csak egy későbbi idő van, épp az az idő, ahány éves a férfi, épp azok a keserű és fáradt emlékek, amiket a múltból cipel, és azok a testi sérülések, amiket az idő vakart belé. És az idő csak tovább dolgozik, senki nem lesz fiatalabb, s hamarosan az a tizenöt év már nem úgy lesz tizenöt, ahogyan most, hamarosan már ki sem kell mondani ezt a számot, csak azt, hogy egy fiatal nő és egy öreg, beteg férfi, mert beteg lesz, én tudom, mert láttam, hogyan élt, hogyan őrölte szét magát. Egy öreg, beteg férfi, aki rettegve néz a fiatal nő után, hogy most elmegy otthonról megcsalni őt egy fiatalabb férfivel vagy egy ugyanolyan öreg, de egészséges férfivel, lehet, épp a legjobb barátjával.

Azt gondolja, tiszta lappal indulnak, de a férfi lapja már soha nem lesz tiszta, tele van szennyes foltokkal, repedésekkel, szakadozással, és mindinkább csak annyi látszik belőle, ahogy napról napra tovább gyűrődik, s végül csak egy mocskos kis galacsin lesz, ami sehová nem való, csak a szemétbe.

A KARBUNKULUS TORONY

Azt a furcsa követ ott hogy hívják, kérdezte a kisfiú, amikor kibukkant egy fura magányos sziklaoszlop a fenyők közül. Karbunkulus torony, vágta rá az apa, afféle természetességgel, ahogyan mások, mondjuk, pohár vizet kérnek. Fú, nem hangzik valami jól, mondta a kisfiú, olyan, mintha egy betegség lenne. Az is, bőrbetegség, hangzott megint a mindenttudó válasz, de régen egy értékes követ hívtak így. És az a kő ott értékes? Nem, az nem, a legenda szerint azon volt az értékes kő, látod, olyan, mintha hiányozna a tetejéről valami. Tényleg! És hová lett, kérdezte a kisfiú, mert tudta, az apa szereti, ha érdeklődik, és kerekít majd egy jó kis mesét, amit öröm végighallgatni.

Egyszer még akkor, fogott bele a mesébe lelkesen az apa, amikor a népmesék születtek, élt egy ember a Késmárk közeli erdőben, egy kis faluban. Úgy hívták, Janó bacsa.

Basa, nem, helyesbített a kisfiú, jelezve ezzel azt, hogy egyszer még ő is mindenttudó apa lesz.

Nem, korrigált az apa, bacsa, ami azt jelenti, hogy öreg juhász, bár ez a Janó nem volt még olyan öreg, s valójában már régen nem volt juhász se. Rettenetesen szegény volt fiatalon, mindenki megsajnálta, mert nem is értették, hogy lehet ekkora szegénységből megélni. Aztán egyik napról a másikra, csak úgy ripsz és ropsz, megváltozott a Janó élete. Építészeket hívott, és a szegényes kunyhója helyén egy hatalmas palotát építtetett. Senki nem értette, honnét lett erre pénz, sokan az ördögre gyanakodtak, hogy azzal szövetkezett, s a vagyon fejében éjszaka vele jár megrontani az embereket. Egyszer aztán a Janó a kocsmában, kicsit kapatos volt már, kibökte, hogy ő ismer egy barlangot, s onnan hozta a házravalót, s hogy annyija van neki, hogy az egész falut megvehetné, ha kéne neki egy ilyen nyomorult falu.

Ezt az új Janó bacsát nem szerették az emberek, a szegény elesettből gőgös gazdag lett, egy telhetetlen, felfuvalkodott hólyag. Hiába volt a rengeteg vagyon, valójában a bacsa sem érezte jól magát a bőrében. Megszokta már, amije volt és többet akart. Méghozzá a legtöbbet. Minden este, ahogyan a nap utolsó sugarai elbúcsúztak a földtől, megcsodálta a vörösen csillogó hatalmas drágakövet a sziklacsúcson. Arra fájt a foga. Ha nem kapom meg, mondogatta, örökre boldogtalan lesz az életem. Terveket eszelt ki, de belátta, ő már nem tudja lehozni onnét, öreg már, nincs elég ereje hozzá, meg el is lustult a semmittevésben. Azám, de volt egy lánya. És micsoda lány volt, gyönyörű és jóságos, épp ellentéte volt mindenben a bacsának. Titokban az apja kamrájából szálkolbászokat és nagydarab szalonnákat lopott ki, s adta a szegényeknek. Mindenki szerette őt, még aki a legjobban utálta a Janó bacsát, az is.

Na, erre a lányra épült az öreg Janó terve. Egyre több udvarló érkezett. Jöttek, mert híre kelt a lány szépségének és jóságának. Jöttek, hogy szeretik, hogy boldoggá tennék, mire a Janó mondta, csak egy feltételem van, s viheted. Mi lenne az, Janó uram? Hát le kéne hozni a drágakövet a sziklacsúcsról. Na, ettől aztán minden kérő megriadt, és elkotródott nem csak a házból, de még a kerítés környékéről is.

Egyszer egy herceg vetődött a faluba, hát az meglátta ezt a lányt, elámult a szépségétől, és azt mondta, én nélküle élni nem tudok. Elveszem, hiába nem királylány, majd én királynővé teszem. Egyre többször járt a Janó házába, egyre jobban összemelegedtek, amikor végül megkérte a lány kezét. A Janó bacsa már majdnem igent mondott a frigyre, mégiscsak egy hercegről volt szó, konkrétan a király testvéröccséről, amikor felnézett a sziklára. Volna egy feltételem, mondta. A lány majd elájult, már megint, hát nem hagyja, hogy boldog legyek. Mondja, apámuram, biztatta a herceg, megteszem, amit kér. Hát, azt a drágakövet kéne lehozni a sziklacsúcsról. Azt? Azt. Minek az magának? Csak jobban nézne ki itt az udvaromban, nem, mondta Janó, s közben arra gondolt, ha itt lesz, csak rácsap a kalapáccsal, letör belőle egy darabot, s eladja, annyi pénze lesz, hogy még az örök életet is megveheti. Na, jól van, apámuram, lehozom, ha csak ez kell, mondta a herceg, s még aznap nekivágott az útnak.

Nehéz volt megmászni a hegyet, aztán a sziklákat, csúszott itt a lába, meg ott is, majdnem elnyelte a mélység, de végül elérte a csúcsot, ott volt a csillogó kő mellett. Lehozom, gondolta, lelököm innét, hadd guruljon, én meg majd utána mászok, s a bacsával a kertbe szállíttatom. Feszegette a drágakövet, bontogatta le a sziklacsúcsról, kalapáccsal verte egyre, pattogtak a kődarabok, a hegy meg zúgta, ne nyúlj hozzá, nem a tied. Tudom, tudom, mondta a herceg, nem is nekem kell. Ne nyúlj hozzá, nem a tied, zúgta a hegy, de a herceg nem hagyta abba a kőbontást, visszanézett a falura, s tudta, azért a lányért teszi, mert ha nem lesz az ő társa az életben, akkor már élnie sem érdemes. Ne nyúlj hozzá! mondta a hegy, de mostmár csak egyszer és utoljára, s a drágakő elkezdett lebillenni a sziklatetőről, billent, s sodorta magával a herceget, görgött a kő és a herceg lefelé a sziklás hegyoldalon, bele a Zöld tóba. A tóból hullámok csaptak fel, és elindultak a fák között bujkáló szelek is, végigrohantak a falun, sodorták maguk előtt a tó vizét, s a tó vize sodorta maga előtt a Janó bacsa házát minden kincsével, minden értékével, azzal a szép lánnyal, akit mindenki szeretett.

Amikor a hegy elkezdett zúgni, Janó bacsa elszégyellte magát, rosszat tett, egész életében rosszat tett. Megváltozom, kiabálta, más leszek, már tudom, mit kellett volna és hogyan. Késő, zúgta volna a szél, a hullámzó víz, ha akart volna mondani valamit, de nem szólt, csak szenvtelen tette a dolgát, megbüntette azokat, akikről úgy gondolta, bűnt követtek el ellene.

Azért sajnálom a herceget, mondta a kisfiú, amikor végetért a történet.

Én is, mondta az apa. De van, amit nem szabad megcsinálni, még akkor sem, ha nagyon szeretsz valakit.
Ha rólam volna szó, kicsit szünetet tartott, nem volt benne biztos, hogy ezt meg kell-e kérdeznie, félt a nemleges választól, de végül mégis megkérdezte, szóval, ha rólam volna szó, akkor te megpróbálnád lehozni?
Bármit megtennék érted, mondta az apa, de ilyet soha nem kér a természet, csak egy önző ember.
A kisfiú nem kérdezett többet. Azért jobban esett volna neki, ha az apa egy egyértelmű igent mond, nem ilyen maszatolós mondatot, amiből nem lehet kivenni, hogy akkor megtenné-e, vagy nem.

ÖSSZEKÖLTÖZÉS

Nem gondoltam volna, hogy megtörténik, mondta a nő. Mióta vártam már. De érdemes volt, mondta a férfi. Mindenki azt mondta, hogy nem. Nem volt igazuk. Barátnők. Nekik az a jó, ha neked rossz, hogy van valaki, aki még addig sem jutott el, hogy együttéljen valakivel, meg gyerek, mondta a férfi. Csak ennyi cuccod van, kérdezte a nő és a sporttáskára mutatott. Nem lehetett mindent egyszerre, mondta a férfi, majd fokozatosan. Ez nem jelenti azt, szólt közbe a nő, hogy állandóan vissza fogsz járni? Dehogy, mondta a férfi, arcát a nő arcához simította, a két bőr megcsúszott egymáson, belépett a lakásba.

A nő örült. Végre elkezdődött, amire mindig is várt, amire minden nő vár: a közös élet. Látta maga előtt azt a sok szép időt, amit együtt töltenek el. Ez majd mindenben más lesz, mint a férfi eddigi ideje, gondolta, amit a feleségével és a korábbi gyerekeivel töltött. A férfi tudta, mi fog történni, hisz neki ez bizonyos szempontból ismétlés volt. Az első este minden perce különleges volt. A nő mondta is, hogy csak akkor van a szexben nehézség, ha nincsenek eleget együtt, ő akkor begörcsöl kicsit, és nem tudja átadni magát. A második nap is vidám volt, tele azokkal a zsörtölődésekkel, amik minden közös élet elindításával együtt járnak. Ja, már megint telemorzsáztad a kanapét, mért nem használsz tányért, meg hogy most tényleg minek nyitod ki az ablakot, már tök hűvös van és fázok, meg hogy akkor ezt nézzük a tévében vagy azt, meg basszus, ez a rágó hogy kerül az asztalra, meg figyelem, mindig túrod az orrodat, régen nem csináltad. Látod, ennyire otthonos vagyok nálad, mondta a férfi.

Harmadik nap volt egy veszekedés. A férfi indította. A nő nem értette, miért, mért kellett szóbahozni a közös életet, ráadásul úgy, mintha mindez kizárólag a nő, a nő biológiai állapotából fakadó akarat lett volna. A nő sírt, azt hittem, hogy te is így akarod, mondta, s hogy neki így, ha a férfi csak terhet lát benne, tényleg nem kell gyerek. Az nem lehet, hogy egy nőnek ne legyen. De nekem te kellesz, mondta a nő, és a gyerek is csak azért, mert kettőnkből lesz, csak mert a szerelemből lesz összerakva, és milyen izgalmas, hogy majd tényleg milyen is lesz. A férfi ismerte ezt a mondatot. Rosszul telt el a nap. Este már nem szeretkeztek, majd reggel, mondták egymásnak, és örültek, hogy reggelig kitolták az időt, aztán reggel valahogy úgy alakult, hogy alig tudtak összekészülni. Időre mentek, nem lehetett félórával megcsúsztatni az indulást. A nő fogta a táskáját, belenézett, hogy ott-e minden, a férfi a sporttáskához nyúlt, belehajította a koszos cuccokat. Kár lenne itthagyni, gondolta. Mit csinálsz, kérdezte ijedten a nő. Nem megy, azt hiszem, én nem tudok ezen az úton tovább, ez nem az én utam, ez nem az az életakarat, ami bennem van, ez a tiéd. A nő sírva fakadt, a férfi kilépett. Azt gondolta magáról, hogy könyörtelen, hogy nem is érti, mi tette ilyenné, hogy képes arrébblökni a lány testével együtt azt a betonerős érzelmet is, amit a lány iránta érzett, amit még soha nem tapasztalt meg, most mégis, mintha semmi mélysége nem lenne a szívének, úgy cselekedett. Nem tehetek másképp, gondolta. A feleségének azt mondta, hivatalos útra megy Bécsbe, négy napra, s a negyedik épp ma jár le.

OPHÉLIE

Nem, mondta az olasz. Haza kell mennem. Hajnalban indul a gépem. A lány tudta, hogy többet nem fogja látni, hisz sem az ő, sem a fiú útját nem az érzelmek igazgatják, hanem az ösztöndíjak. A menekülés arról a helyről, ahol addig otthon voltak. Menekülni az anya elől például, aki színészi pályáról álmodozott, de végül háztartásbeli lett egy kisvárosi bankfiókvezető mellett, vagy az apa elől, aki még tizennyolcéves korában is rányitotta a fürdőszobaajtót, és egyszál gatyában végignézte, ahogy zuhanyozik, a lány látta, hogy a testre feszülő gatya dombja megnövekszik. Elzárta a csapot, az apa közelebb lépett a lányhoz, vizes volt a bőr, és törülközőt nyomott a kezébe, a puha anyag a melleihez ért, és érezte az anyag mögött az apa kezét. A fiú apja már nem élt. Alig egy hónap telt el a haláleset után, amikor az anya összeállt a fiú nagybátyjával. Egy, az anyánál majdnem tíz évvel fiatalabb férfivel. A fiú nem értette, hogy mért történik ez ilyen gyorsan, de az anya mondta, hogy ennek a kapcsolatnak már múltja van, nem is kicsi. A fiú undorodott és megpályázott egy ösztöndíjat Freiburgban, hogy ha az emlékeiből nem is tudja, legalább a valóságból kiűzze a szülői otthont, aztán onnan, hamarosan Heidelbergbe került, haza sem kellett mennie, sikerült onnét intézni, segített egy tanár, aki vonzódott a fiúhoz, de most nem tehet mást, haza kell utaznia, a pénze is elfogyott. Majd egy újabb ösztöndíj, mondta a lánynak, de a lány tudta, hogy nincs rá esély, hogy az az ösztöndíj újra Budapestre vezérli a fiút vagy épp oda, ahová a lány kerül legközelebb.

Nem, kérdezte újra a fiút, a hangja határozott volt, nem akarta mutatni, mennyire fáj. Nem, mondta az olasz. Angolul beszéltek, bár a lány kicsit értett olaszul is, a franciából nem volt nehéz megtanulni. Egyszer, amikor osztálykiránduláson voltak Rómában, akkor vett magának egy olasz nyelvkönyvet.

Figyelj, nem nagy szám, mondták a többiek, mindig ez van. A lány tovább ivott és nézte az olaszt, nem tudta, hogy látszik-e a szemén a szíve. Tényleg ne szívd mellre, mondták angolul, meg hogy buli, hát nem, nem buli, hogy itt vagyunk, s ez egy olyan ország, ahol ki is jövünk az ösztöndíjból, ha Hollandiában lennénk, akkor dolgozni is kéne az egyetem mellett, de itt tényleg csak be kell menni pár órára, aztán ihatunk. A német lányok vihogtak. Meg dughatunk, annyit, amennyit akarunk.

Jó, oké, persze semmi, tudom, de most inkább elmegyek, mondta a francia lány. Ne csináld már, Ophélie, mondták a többiek, az olasz fiú hallgatott. Szar lesz, ha nem leszel itt. Így vagyunk egycsapat. A lány nem szólt semmit, elnyomta a cigit, még megitta a maradék sört, és elindult kifelé. Ahogy közelített az ajtóhoz, nem a kocsma mállott le róla, hanem a hangok, a monoton zene hangja, a röhögések és kiabálások hangja, aztán az ajtó, s végül az utca, hirtelen csend, az utca hangja csend volt a kocsma után. A mogyoróscsoki jutott eszébe, hogy olyan most a hangok ragacsából kiszabadulva, mint az a mogyoró, amiről leszopogatja a csokit, már nem mogyoróscsoki, csak egy mogyoró, amit aztán összeroppant a fogával.

A Zrínyi utcán ment, hallotta a cipőjét, ott kopogott a fülében, aztán egy másik kopogást, hátranézett, nem tudta, mit akar a férfi, hogy utána megy-e vagy csak megy. A francia férfiaknál tudta, hogy ki kicsoda, a magyarokat nem ismerte, nem tudta, milyen ruhában járnak, milyen arcot vágnak azok, akik prédára vadásznak a budapesti utcákon. Nem tudta, az a férfi mit akar. Elment mellette, sietve, összerezzent. Nem, ez nem az volt, akitől félni kell. Kiért a Gresham mellett a térre. Budán lakik, átsétál a hídon, csak annyi és már otthon is. Milyen jó, hogy van híd, egy autó fékezett. Hogy mentek át, amikor nem volt, erre gondolt, meg az olasz fiúra, hogy mért mondta neki azt, hogy nélküle nem tud élni, hogy csak azért volt az egész, hogy lefeküdjön vele, s hogy milyen rossz, hogy csak akkor lehet valakivel értelmesen együttlenni, ha már dugtak, mert amíg ez nem történik meg, addig mindenki játssza az agyát, s ő ezt már nem bírja, mindig mondja már a találka elején, hogy figyelj, inkább dugjunk minél előbb, nincs kedvem ezt a szart végigcsinálni, hogy jópofizunk, meg ma ebéd, holnap mozi, holnapután vacsora, s akkor eljutottunk ahhoz a találkozóhoz, ami már lehetővé teszi a dugást. Utálom ezt a mechanizmust, annyira átlátszó és unalmas. Jó, mondta az olasz, és dugás után mesélte el, hogy valószínűleg az anyja és a nagybátyja megölték az apját, hogy szabadon élhessenek együtt. Persze a nagybátyját csak a vagyon érdekelte, az az olasz bútorcég, amit az apja alapított és mindenütt a világon ad el bútorokat, nem az anyja. Nincs olyan férfi, mondta, akinek egy nálánál tíz évvel idősebb nő kellene, aki ráadásul gyereket sem tud már szülni. A lány hallgatta, fájt kicsit a hasa, ciklus közepén volt, leszállt a méhe, s mikor a fiú benne volt, minden lökés megütötte ezt a méhet.

Mért így hívnak, kérdezte a fiú. Nem tudom, mondta a lány. Mért, téged miért?, kérdezett vissza. Az apámat is így hívták, mondta a fiú. Ja, mondta a lány, akkor értem.

Már az Akadémia előtt ment, hallotta a villamos csikorgását a híd alól, meg a folyót. Hömpölyög, örvénylik, ahogyan a fejében is hánykolódnak a gondolatok. Nem is gondolatok, gondolta, hanem érzések. Érzések kavarognak a fejében és a testében mindenütt, még a bőr alatti zsírrétegben is, amit a rendszeres alkoholfogyasztás termelt oda. Mi a fasznak mentem bele ebbe az egészbe. Mi a fasznak? Ebből soha nem lehet semmi. És nem értette magát. Hogyan történhet ez meg egy olyan emberrel, aki az anyatejjel szívta magába Descartes-ot, és a francia felvilágosodást, hogyan? Le van szarva, gondolta, a nyelvetlen oroszlánok mellett ment el. Nem hallotta soha a történetet, hogy a szobrász a Dunába

vetette magát, mikor egy szabóinas felkiáltott a szoboravatón, hogy ezeknek az oroszlánoknak nincs nyelvük. Persze, felesleges is volna tudnia, manapság senki nem hisz az efféle mendemondákban. Sem hogy a híd tulajdonképpen rossz helyre épült, épp oda, ahol a Duna alatt a legvékonyabb a földkéreg, s hogy valójában a szobrász sem az oroszlánnyelvek miatt rohant a Dunának, a mélyből felszakadó negatív sugárzás szedi áldozatait a hídról, s mikor ezt a hídalapító gróf megtudta, golyót röpített a fejébe Döblingben, hisz képtelen volt szembesülni a hibás döntéssel, vagy épp így szembesült.

A térkamera most észrevette a lányt. Szép volt, és a kamerának is fontos volt, hogy szép lányt lát. A szemébe akart nézni, de nem tudott, mert a lány lehajtotta a fejét, nem látta azt a tekintetet, amiben az alkohol felhánytorgatta a színeket. A kék helyett szürke volt, teli piros repedésekkel. Küldök valamit, szólt át a testvérének, aki a Clark Ádám téren figyelte a budai hídfőt. Ugye nem egy undorító alakot, kérdezett vissza a budai kamera. Á, dehogy, ez most nagyon szép. A múltkor is ezt mondtad, mikor az a fogatlan hájpacni jött. Jó, akkor csak vicceltem. Nem volt vicces, teljesen kinyitottam a szememet, s az a hatalmas test simán belegyalogolt a pupillámba. Most ennek örülni fogsz, mondta a pesti testvér. A budai kamera várakozott. A lány már a hídon volt, szél kapott a hajába, s most már a haja is kavargott, nem csak a szíve, ahogyan kavargott, örvénylett a víz is a pilléreken megtörve. A két örvény most egymásba kapaszkodott a korláton áthajló tekinteten át, épp mikor a pesti kamera látóteréből kisétált.

Nem jön, mondta a budai kamera. Pedig már ott kéne lennie, mondta a pesti. Megint becsaptál, mondta a budai. Nem, tényleg nem, mondta a pesti. De igen, mondta dühösen a budai. És napok teltek, meg hetek, de a lány nem ért bele a budai kamera szemébe.

NŐK NAPJA

Mit csináltál 79. március nyolcadikán, kérdezte a lány. Szerelmesek voltak, és akik szerelmesek, tulajdonképpen bármit kérdezhettek, akár ilyet is. A férfi gondolkodott, túl régen volt, próbált kapaszkodókat keresni. Nők napja, akkor is nők napja volt. Persze az biztos nem volt benne, mert arról az ünnepről az volt a véleménye, hogy pont nem a nők megbecsüléséről szól. Egy államilag kötelezővé tett nap, amit ha megtartasz, akkor a többi napon el van fogadva a nők megvetése, megalázása, a hozzál kávét Katika, a mért nincs kitakarítva, vacsora főzve, mért tanul olyan szarul a gyerek, mért vettél megint valamit, ráadásul annyiért.

Nem, gondolta a férfi, ilyenben nem volt benne, persze látta a munkahelyén, épp felvételire készült, eladó volt egy könyvesboltban. Ez olyan munkának látszott, ami elősegíti a bejutást az egyetemre, mégiscsak könyvek között van, más hasonló, egyetemre be nem került emberekkel. A munkahelyén látta, hogy megjelenik egy idősebb kolléga, boltvezetőhelyettes volt, a boltvezető egy nő volt, az idősebb kolléga, persze azt gondolta, hogy már ebből is látszik, mármint abból, hogy ez a nő van helyette az igazgatói székben, hogy már rég nem nőnapot kéne tartani, sőt a nőnapot el kéne törölni, mert az semmi másról nem szól, mint a nőuralom diadaláról. Megjelent egy csomó piros szegfűvel. Az volt akkor az államilag is elismert virág. Ebből is látszik, milyen ízlés uralta azt a kort, amire, helyesebben, amelynek egyetlen napjára a lány rákérdezett. Az idősebb kolléga be akarta a fiatal munkatársat is vonni a szegfűosztásba, hogy biztosan jobban örül a, és megnevezett néhány húsz év körüli munkatársnőt, ha tőled kap egy puszit, vihogott, izzadt zsíros arca volt. Azt fogja majd odadugni a fiatal kolléganők arcához. Nem, mondta az idősebb munkatársnak, én ebben nem veszek részt, ezzel az undorító virággal meg pláne nem. Én azok közé tartozom, akik megvetik azokat a szabályokat, amelyeket az állam az állampolgárokra kényszerít. Én csak jól járok, mondta az idősebb kolléga, meg hogy vajon meddig lesz ilyen nagy a pofája a fiatal kollégának, és továbbment.

Volt valami felvételi-előkészítő, gondolta, biztosan azon a napon is, utána meg hazament. A Móricztól nem messzire volt az albérlete, egy másik fiúval lakott ott, ő is az egyetemre készült. Mondjuk, ezt elmondhatná. Mert majdnem így történt. Csak egy kicsit másképp. Azon a napon valójában nem volt előkészítő vagy lett volna, de nem ment el. Egy lánnyal találkozott, ott dolgozott, ahol ő, csak fent az emeleten. Ez a lány is utálta az ilyen állami dolgokat, mint a nőnap. Ez hozta őket össze, bár már korábban is volt valami. De most a lány hallotta az idősebb munkatárssal, amit beszélt. Lejött kávéért. Hallotta az egészet, és mondta, hogy neki az mekkora ajándék lenne, mondjuk nőnapi ajándék, nevetett, ha ma délután csinálnának valamit együtt. És az történt akkor, hogy elkezdődött valami, amit aztán éveken át együtt csináltak.

A lány fogta a kezét, s nézett rá, hogy mikor mondja már el, mit csinált 79. március 8-án. Húsz év volt közöttük, s ez a húsz év épp elég volt ahhoz, hogy a férfi addigi életét, amit azon a bizonyos napon, munkaidő után kezdett, és a 79. március nyolcadikán született lány megjelenéséig tartott, szétverje. Milyen primitív ez az egész, gondolta, hogy egy egyszerű életkori adottság tulajdonképpen mindent meg tud változtatni az életében. S most hirtelen nem tudta eldönteni, ha valaki rájuk néz, mit gondol, azt-e, amit a lány mond, hogy mennyire illenek egymáshoz, mert rajta annyira nem látszik a kor, vagy azt, amit ő gondolt, hogy mennyire nevetséges egy húsz évvel fiatalabb nővel együtt lenni. S hogy a zöldséges szánalomból mond neki sziát, amikor a lánnyal megy vásárolni. S aztán hirtelen felvetődött benne, hogy vajon mi lesz húsz év múlva, akkor ki fog szétrombolni és mit? Vagy kit, tette hozzá, s most nem egy nála épp húsz évvel fiatalabb, riválís férfira gondolt.

Na, kérdezte a lány, mert úgy érezte, hogy már elég időt adott a gondolkodásra, mint egy vetélkedőben a játékvezető, nem lehet a semmivel tovább húzni a műsoridőt. Na, eszedbe jutott. Nem kell pontosan, adott engedményeket, ahogyan a tévében is, egy kis segítség a játékosnak, csak úgy általában, meg az sem baj, ha nem pont úgy volt. Nem tudom, mondta a férfi. Nem emlékszem.

SZAKÍTÁS

A férfi döntése volt. Nem. Amit a nőnek is be kellett látnia, mert az ő élete szempontjából is a leghelyesebb döntés volt. Ha objektíven, vagy legalább olyan szempontból, ahogyan a barátnői látták, látta volna a helyzetet, akkor ez a döntés benne is megszületett volna, de nem látta így. Még abban az életkorban volt, amikor azt gondolta, az érzelmek adnak értelmet az életének, és azok irányítják a cselekedeteit, s ha valaki másképp gondolja, mint gyakorta a férfi is, akkor ő épp az élettel szemben hoz döntést, amit egyszer meg fog keserülni, ahogyan a férfi is megkeserülte a házasságát is, mert biztos nem kellett volna e mellett a nő mellett döntenie, ha más mellett dönt, nem alakulnak ki ezek az érzelmi hiányok, amelyek miatt a lány becsúszott a képbe.

Szakítottunk, mondta a barátjának a sörözőben. Mért, szar volt, kérdezte a barát. Nem, csak olyan kilátástalan, meg már megcsinált olyanokat is, hogy bármikor rámcsörgött, meg rámeresztett egy esemest, már nem volt öröm, csak kockázat. Nem tudott az se jó lenni, ami korábban jó volt, olyan feszült lett közöttünk minden, meg állandóan, hogy ugye engem választasz, persze mondtam, hogy már téged választottalak, mert látod, hogy itt vagyok, meg szeretlek. De ez nem választás még, mondta, mert csak akkor vagy itt, amikor titokban. Jó, de akkor nagyon itt vagyok, mondtam. Erre ő, hogy ez egy nagy szar, meg már nem bírja elviselni a különlétet, szóval neki olyan, amikor elválunk, hogy tényleg mintha egy életre szakítanánk és nem is tudhatja, hogy visszajövök-e, hogy lehet olyan, hogy egyik naptól már nem válaszolok a leveleire meg nem veszem fel a telefont. Hiába mondtam, hogy visszajövök, ő úgy gondolta, hogy mindennap otthagyom ezzel a bizonytalansággal. Szóval döntöttem: vége. Ő is tudja már, kérdezte a barát. Tulajdonképpen igen. Hogyhogy tulajdonképpen? Hogy nem nagyon válaszolok az esemesekre meg nem veszem föl a telefont. Jó, de mondtad neki? Hát konkrétan nem, de éreznie kellett, mondta a férfi, s hogy igyanak.

Furcsa arra gondolni, gondolta a férfi, hogy ebben a kocsmában már hányszor beszéltek erről a lányról, meg amikor ez nem volt, akkor más lányokról, akik meg voltak. Hogy minden csak ismétlődés az ember életében, ezért sincs kedve belevágni egy újabb házasságba. Ugyanaz fog történni abban is, ami már egyszer történt. Nem tudott visszagondolni az első esetre, hogy az milyen volt, amikor először volt külső kapcsolata, s azt hitte, ez egy olyan kivételes dolog, ami vele történik, hogy azonnal el kell mondania, mert alapjaiban változott meg az élete, meg hogy van kedve élni, bármit csinálni, még a feleségével dugni is. Nem emlékezett rá, milyen volt, hogy abban volt-e tényleg valami különleges, vagy az is csak olyan volt, mint a következők, csak annyiban volt más, hogy az volt az első.

Jól tetted, mondta a barátja, hülyeség belemenni ilyenbe rendesen. Ha beválasztasz egy ilyen nőt, aki mindent tud már, azokat a simlis dolgokat, amiket az ember ilyenkor csinál, akkor bazmeg véged, soha nem lesz más nőd, csak az. Ráadásul annyira fiatal, hogy még rengeteg ideje van félredugni. Egy haveromnak is az új felesége, öt évig ott lihegett a haverom mögött örökösen, állandóan ellenőrizte, hogy hol van, vebkamerán tudta követni a kocsiját, aztán meglettek a gyerekek, és kiderült neki, hogy a haveromat már halálra unja, jól lelépett egy másik faszival, mert a haverom révén megismert egy csomó olyan fickót, mint a haverom, aztán nem csoda, hogy a haverom már nem maradt neki különleges, mert pont olyan különleges volt a többi is. Ki volt az a haverod, kérdezte a férfi. A barát megnevezte. A kurva hülye picsa, annyi volt neki, az előző nőt lenyomta, aztán kész. Ja, szóval nem érdemes ilyen szarba belemenni, meg mit tud az újabb, gyereket szülni meg pénzt költeni, leszarja a lelkiismeretfurdalásodat, szétrúgja a töködet, ha a korábbi gyerekeidnek pénzt adsz. A férfi ivott. Tényleg jó, hogy ezt csináltam, mondta, marha sok dolgot elkerültem így.

Nem a te telefonod csörög. A faszért nem hagynak már békén. A férfi elővette a telefont a zsebéből.

Vedd már fel, motyogta magában a lány. A kanapén hevert a tévé előtt, valami sorozatot nézett, épp reklámszünet, pont elég lenne, hogy megbeszéljék, olyan rohadt hosszú, ráadásul kétszer is, egy szar negyvenperces fim alatt.

A férfi ránézett a telefonra. Már megint ő, mondta, ma már vagy tizedszer. Mert nem mondtad meg neki rendesen, hogy kopjon le. A férfi szétnyomta és levette a hangot. Nem hallotta, hogy hányszor keresik még. Ittak, aztán szóltak a pincérnek, hogy még egyet, a végén. Ezt is megitták. Akkor majd a jövő hónapban, mondta a férfi. Rendszeres volt ez a sörözés, egyszer kitalálták, hogy így legyen, nehogy mindenféle ügyekre hivatkozva elszakadjanak egymástól. Ez mégiscsak egy barátság, ráadásul gimi óta, ennek már csak a kora miatt is van értéke. A kocsma előtt elváltak egymástól. Egyikük a Déli felé indult, a másik a Moszkvára. A férfi egy kirakat előtt megállt, hogy megnézze a telefont, nem kereste-e a felesége. Mindig megsértődik, ha nem veszi fel, mert azt hiszi, olyan dolgot csinál, amit jobb volna, ha nem. Sejtette ezeket a szerelmi ügyeket, nem volt vak, csak nem akarta tematizálni. Mindenkinek addig jó, amíg nem nyilvános, ha nyilvános, onnéttól csak egy lépés a válás. Nem kereste. A lánytól volt, nem látta pontosan, hány hívás, rossz volt a szeme, évek óta olvasószemüveget hordott, de most nem hozta magával, már nem ír esemest a lánynak, meg másnak sem, a sörhöz meg nem kell szemüveg. Van valami üzenet is, mondta magában. Látta, hogy az is a lánytól van, megnyitotta, próbálta nagyon messze tartani, de így is csak homályosan látott egy-egy szót. Hosszú volt, az eleje talán arról, hogy mennyire rossz, hogy a férfi nem veszi fel, és hogy annyira meg kellett volna beszélni valamit, mert közös döntés kell hogy legyen. Na, végre, leesett neki, gondolta a férfi, hogy arról van szó a levélben, hogy meg van

sértődve, hogy nem közösen döntöttek arról, hogy innéttől külön lesznek. Becsukta a levelet, örült, hogy ennek tényleg vége.
Biztos csak reggel olvassa el, gondolta a lány, de nem tehettem mást, meg akartam vele beszélni, ha felveszi, akkor megbeszélhettük volna. Bár mindegy, mint mond, gondolta, én akkor is amellett döntök, hogy megtartom.

A TERMÉSZET HANGJA

Manapság a természet hangját meghallani szinte lehetetlenség. Ebben a zajszennyezett közegben, még a belső hanghoz is előbb hozzáférünk, mint a kecskék, tyúkok, vagy netán az elemek hangjához. Legfeljebb, ha megvásároljuk a jógaoktatónktól a The Voices of Nature című relaxációs cédét, amin, igaz szintetikusan kikeverve, a fület a környezettől teljesen leválasztó fülhallgató segítségével, de legalább így élvezhetjük, mondjuk, a tenger morajlását, megspékelve néhány számunkra ismeretlen egzotikus emlős vagy madár hangjával. A gyerekek is úgy nőnek fel, hogy csak egy kis elemes játék segítségével tudják, milyen az, amikor a tehén bőg. Megnyomnak egy színes gombot, aminek következtében megszólal ez a hang, ami inkább a hetes buszra emlékeztet, mikor kihúz a megállóból, mint egy élőlényre. Mikor ezek a szegény, természet hangjától elzárt gyermekek végre beazonosítják a tehén hangját a Rákóczi úton. Épp a mamájukkal járnak boltról boltra, hogy beszerezzék a legújabb divatnak megfelelő ruhákat, amiben a mama még mindig úgy tud kinézni, mintha nem is lenne mama. Szóval ott állnak az Astoria megállóban, és akkor a gyerek meghallja a hangot, hogy a tehénke. Mama, itt a tehénke, mondja, és keresi a tőgyét, hogy hol adja a tejet, vagy a kupakot, mert ez a tehénke nagyon hasonlít a másfélszázalékos dobozostejhez, amit otthon egészségügyi okokból fogyasztanak, amiről minden vidéki tudja, hogy semmi kapcsolata nincs a tehénnel. Szóval a gyerek se kupakot, se tőgyet nem talál, így aztán már háromévesen elveszíti a hitét a békávéban, s ezt a hitet később, az ötös, hatos és hetes metróvonalak átadása sem tudja helyreállni.

Annyira nehéz a természetesség megidézése, hogy egyre divatosabbá válnak a természetesnek tekintett dolgok, az otthonszülés, ami ellen oly sokat harcoltak eleink, a bioalma, ami csúnya is meg kukacos is, de nincs benne méreg, legalábbis azt mondják, a budai ökopiacokon elterjed a bioturul, s még a nagymama lekvárja is népszerű lett a családban, amit korábban az apa például, akinek ez a nagymama az anyósa volt, megkóstolni sem bírt, mert egyáltalán nem a friss gyümölcsillatot és ízt érezte rajta, hanem az anyósa elviselhetetlen szagát és bűzét. Most ezt a lekvárt az egész család, beleértve az apát is, nagykanállal habzsolja. Szóval a természetességre úgy vágyott mindenki, mint egy jó szóra vagy egy falat kenyérre.

Őskiáltásterápia, mondta a lány, a Szépkilátás cukrászdában ültek, hárman.

Üvöltözni kell, kérdezte a barátnő, aki szemben ült. A lány nevetett, hirtelen megrepedezett a bőr, részben az alapozó, részben az életkor miatt. Még el lehetett ugyan tüntetni, de már egyértelmű volt, hogy csatára készülnek az évek, s ezt a csatát az arcbőr fogja elveszíteni. Hiába is nyúl a legfrissebb hidratáló készítményekhez, az arc felveszi azt a képet, amihez inkább passzol két kamaszgyerek, mint a miniszoknya. Sőt csak ezekkel az adalékokkal vonzó, mert negyvenes egyedül élő nőként inkább gyanút kelt a prédára leső férfiakban, hogy vajon mi is az oka ennek az életnek. Egyik sem gondol a mamára, aki rideg volt, s ez a minta blokkolta a lányban is az érzelmek útját, vagy az apára, de ezt inkább hagyjuk. Nem jó emlék. A nő egyedül volt, most vagy soha életkorban, akár egy kamikázé bevetés előtt. Talán nincs visszaút. Last minute túra Egyiptomba egy épp tönk szélén álló társasággal, ahol az odajutásnál még mintha minden rendben lenne, de a visszatérésre alig van esély. Nem volt még gyereke. Sem kapcsolatból, sem véletlen, szemben a barátnőkkel, akiknek társuk is, gyerekük is volt. Az egyiknek például kettő is, mármint társ, s már tíz éve azon töri az agyát, hogy maradjon-e Ákossal, a gyerekei apjával, ami biztonságos, de a bevételek nem növekszenek, márpedig ő nem akar álszent lenni, neki ez számít az életben, vagy menjen tovább a perspektivikusabbnak látszó Gyurival, majd később Istvánnal, aztán, bármilyen furcsa, ismét eljutott olyan névhez is, hogy Ákos, és azt a kérdést tette fel a barátnőinek, hogy most ti mit tennétek a helyemben, maradnátok Ákossal vagy inkább elmennétek Ákossal.

Üvöltözni, az jó lehet, nevetett a kétférfis barátnő is, egy gumiszobában, meg verni a falat, mint egy ősember.

Dehogy. Csak ülsz, és ő hipnotizál, mondta a lány, és hogy a John Lennont is így kezelték.

Ki az az ő, kérdezte irigykedve a szembenülő barátnő, akinek csak egy férfi volt az életében, ha leszámítjuk a két, immáron serdülő fiúcskát.

Nem úgy ő, csak egyszerűen a pszichológus, szóval azt mondja, hogy képzeld el a születésed. Egy barlangban vagy. Látsz fegyvereket? Igen, látok. Nehéz a világra jönnöd, mondja ilyen búgó hangon, de kibírod, erős leszel, ha ezen átjutsz. Értitek, és újra vissza tud menni az ember a születéséhez, szóval átéli…

Á, ez hülyeség, mondta a kétférfis, arra biztos nem emlékszik az ember, meg persze hogy barlang. Mindenkinek ez jut eszébe, pedig lehet, hogy nem is olyan érzés, hanem mintha satuba lennél préselve, csak akkor még az ember nem tudja, mi az a satu.

Egyébként a Szépkilátás cukrászda bár a Svábhegyen volt, egyáltalán nem volt szép onnan a kilátás, csak a süti volt finom, azért jártak oda, meg le lehetett parkolni nyugodtan, volt hely, ráadásul ingyen.

A lényeg, hogy nekem használt, mondta a lány és elmosolyodott. Átfutott valami az arcán, talán egy érzés, hogy mennyire szereti ezt a terápiát.

Már egy fél éve járt, amikor visszatérve a barlangból megfogta a férfi kezét. Nagyra nyitotta a szemét, és úgy nézett a szemben lévő riadt arcba, a pszichológusébа. Mélybarna szemei voltak a lánynak, a kezelés hatására tiszták, olyan

nyugodtan csillogtak, akár egy lenyalt kanál, amire rávetődik a konyhai lámpa fénye. A kéz kulcsolódott, a férfi keze bizonytalankodott, de nem fogott vissza. Nem, Kati, ez nem szerelem. Terápia. Aztán a férfikéz kicsúszott a fogásból, a női kéz pedig ottmaradt ebben a pózban, levegővel teli marokkal. Nem, kérdezte. Nem, mondta a férfi, és hogy a legjobb, ha mással folytatja a kezelést, mert ő nem alkalmas, és ezt már korábban is akarta mondani neki, hogy érezte, nem a terápia fontos a nő számára, hanem a férfi, holott az ő kedvessége csak munkaköri kötelesség, hiszen családja is van, ezt is tudja a nő. Csak a munkád miatt? Igen, mondta a férfi és elbúcsúzott.
A lány villamossal járt a férfihez, nem szeretett kocsival bemenni a városba. Este volt, közeledett a karácsony, ami megint úgy lesz, mint eddig, az anyja, ő még élt, és a nővérééк, a nővére férje, aki minden karácsonykor kikezdett vele. Fekete ünneplőcipőjével matat a lábán a karácsonyi teríték alatt, fölül égnek a gyertyák, alul meg lábra kap a szeretet. Aztán az ajándékosztás után, már kicsit részegen utána lopózik a konyhába, hogy elsuttogja a lány melle után kaparászva, hogy véletlenül ragadt rajta az idősebb nő, és ő mindig is a fiatalabbat akarta volna, és hogy nem próbálják-e meg titokban, mert ő tulajdonképpen nem bír e nélkül a lány nélkül élni, valamint a nővére gyerekei, akiket kezdetben nagyon szeretett, de már egyre kevésbé, hiszen az évek során mindinkább a saját gyermektelenségére emlékeztették, az eltelt és ilyen szempontból elherdált időre. Ezt nem várom ki, gondolta.
Elment az a szerelvény, amin érkezett. Állt a megállóban, nézte a pszichológus ablakát, sötét volt, januárban rendel újra. Aztán a harmadiknál döntött.
A villamosvezető elsírta magát, férfi volt, de érzékeny fajta, ráadásul az egész város karácsonyi hangulatban, ő is, amikor meglátta a testet. Így sérülésekkel telve is látszott, hogy szép volt. Aztán csak azt hajtogatta, hogy nem lehetett mást csinálni, s mikor észlelte, azonnal fékezett, de úgy volt kitervelve, hogy már késő volt. És hogy még mindig a fülében van az a fülsértő üvöltés, számtalan lakásban fényt kapcsoltak, olyan erős volt, mintha nem is ember volna, pláne nem nő, hanem egy városi lakos számára teljesen ismeretlen, semmire, a békávénál még a legrosszabb járművek hangjára sem emlékeztető hang a természetből.

A TENGERSZEM

Kifáradtál, kérdezte az apa, már egy ideje megállás nélkül kaptattak felfelé. Nem, mondta a kisfiú, mert egy kisfiú soha nem vallja be, hogy mennyire fáradt. Akkor mért álltál meg, kérdezte az apa. Nem gondoltam volna, mondta, s maga elé mutatott, hogy tó van a hegy tetején, azt hittem, ott csak sziklák lehetnek. Néha tó is, mondta apaszerű hangsúllyal az apa. És milyen tiszta, mint a tenger, mondta a kisfiú. Mert ez nem egyszerű tó, mondta az apa, hanem a tenger szeme. A tenger szeme, képedt el a kisfiú. Igen. De hogy kerül ide? Régi történet. Elmondod? Hát persze, mondta az apa, és már bele is kezdett a mesébe.

Ez olyan régen történt, amikor nemhogy magyarok, de még görögök sem éltek. Amikor a tenger hatalmas úrnak vélte magát. Csapongott a medrében, öles hullámokat vert, aztán, ha épp úgy hozta kedve, elhajtotta a szelet, elég legyen, most azt akarom, hogy sima legyek. És sima lett, aztán akart szivárványt, meg hatalmas birodalmat a hasában, s ahogy akarta, lett.

Azt gondolta, nincs nála nagyobb ezen a földkerekségen, amikor egyszer épp hánykolódott a medrében, s kikukucskált a partra, lenézően persze, mert neki a part csak part, szinte semmi, amikor észrevette, hogy egy gyönyörű lány ott heverészik a homokban. Olyan szép volt, hogy még ilyen szépet soha nem látott. Még a sellők, a tenger tündérei sem voltak ilyen szépek.

Ez is kell nekem, mondta csapkodva a partot. Kell, s édeskés szavakkal környékezte meg a lányt. Gyere, kérlek, az egész birodalmam a tiéd lesz, ilyeneket mondott, de a lány nem tágított. Jobb nekem a parton, mondta. De tudod, mi van a hasamban, morogta a Tenger, sziklák, halak, vízi tündérek. Akkor sem, mondta a lány, megvan mindenem, mást már nem kérek. Ki vagy te, kérdezte a Tenger, nekem még soha senki nem mondta, hogy nem. Én vagyok a Föld Tündére. A Föld Tündére, ilyen is van, csodálkozott a tenger, s hogy az is néz ki valahogy, sőt az ő tündéreinél még szebb is. Hol élsz te, Föld Tündére. Hát nyilván a földön, mondta a tündér, méghozzá a legmagasabb hegyekben, aztán elnevette magát, s elindult a hegyekbe fölfelé. A Tengerkirály utána vetette volna magát, de visszaverődött a partmenti szikláról.

Na, nem baj, mondta, majd a tengerfenéken át, s elkezdett ásni egy hatalmas tárnát, át a föld túlfelére, hogy ott bukkan majd fel, ahol a tündér lakik, a hegyekben fent. Ment a tengerár, keresztül a földön, a vízhullám járatból járatba ömlött, mikor végül egy helyen előbukkant a földfelszínen a víznyelv, épp ott, ahol a hegytető volt, ahol a tündérlány élt.

Mi ez a zúgás, ijedt meg a lány, s elindult, hogy megkeresi a hang okát, mikor a hegyteteji kert széléhez ért, meglátta a víztükröt. Egy tó, mondta, de keze még vizet nem ért, mikor a Tengerkirály elkapta a kezét, s rántotta magával lefelé.

Mondtam, hogy enyém leszel, hörgött, cipelte a lányt át a földkamrákon. Enyém, a Tengerkirály felesége leszel, nevetett, s tényleg a lány az övé lett. Ám nem volt ez boldog házasság, hisz nem mindketten akarták. A lány újra és újra vágyta az otthonát, s mikor a király egyszer egy hatalmas vihar után elszunnyadt, megszökött a Tengerpalotából.

Hol van, kiabálta az épp ébredő király, de a lány már messzire járt. A tenger utána vetette magát, de a lány futott, ahová lépett, föld lett ott, sziget, amin megtört a tenger hatalma, s végül újra ott lett a hegyen, ahová tartozott. A tenger szeme többé nem látta, mert soha nem ment a tó közelébe. Tudta, hogy veszélyes, hogy újra magával ránthatja a tenger.

És nem sír néha a tenger, hogy nem lett övé a tündér, kérdezte a kisfiú. De, mondta kicsit érzelgős hangon az apa, mintha ő maga lenne a tenger, néha köd borul a tóra és elered a könnye, befelé sír, csak a zúgó hang hallatszik. A könny átcsorog a föld túloldalára, és akkor hatalmas hullámokat ver ott a tenger, hánykolódnak a hajók, azt hiszik a hajósok, hogy vihar, holott csak a tenger zokog a hegyek tetején.

A VÁLÓOK

Jönnek a vendégek megállíthatatlanul, utókarácsony, utószilveszter. Nézik a feldíszített fát: ejha, mondják, milyen szép, meg hogy mit hozott a Jézuska a gyerekeknek. Sorolják a szülők, vagy sorolják a gyerekek, ha olyan vendégek vannak, akikkel hajlandók szóba állni: papagáj, iskolatáska, egy jófejmaci, meg könyvek.

A férfi, aki egyedül jött, idén először, csak hallgatta, s a fejében mintha egy gondolatfutam szaladt volna le: ajándék, karácsony, családi boldogság, házasság, válóok. S rögtön ezzel a válóokkal hozakodott elő, amikor a másik férfival kimentek a konyhába, hogy elővegyék a kamrából a bort. Tudod, mondta, és kortyolt a borból, a másik férfi szinte észrevehetetlen gyorsasággal bontotta ki, megszokta, hogy gyorsan kell, családban élt, minél kevesebb feltűnés a borosüveggel, annál nyugodtabb az este.

Tudod, mondta megint a kortyok után, mindenki azt hiszi, a válóok az olyan nagy ügy, hogy például van egy másik férfi a dologban vagy egy új nő, vagy megtért az ember valami gyanús szektába, meg alkoholista lett, ilyesmi. Hogy micsoda, nézett rá bambán a másik férfi, mert először nem értette, hogy kerülnek a karácsonyi pakkok, meg a válóok egy kreclibe a vendég agyában. Szóval, folytatta, csak a megürült poharat előretolta, hogy lehet még tölteni, végülis karácsony van, vagy két ünnep köze, mikor igyon az ember, ha nem most, szóval lehetnek ilyen tök hülye dolgok, például, hogy az ember beágyaz-e, kidobja-e a szennyesbe a gatyáját, kimossa-e a fürdőkádat, hogyan eszi a mogyorót, amit a mikulás hozott a gyerekeknek. Sorolhatnám a jelentéktelen dolgokat, s aztán a végén megszűnik ugye az intimitás is, tudod, mire gondolok? Mire, kérdezte a másik férfi, mert egy kicsit elbambult, se a szavakra nem figyelt, meg tölteni is elfelejtett. Hát a testi, tudod, nem akarom kimondani, mert lehet, hogy megírod (újságíró volt a gyerekek apja), mert más ötleted épp nincs, csak hogy mi történt karácsonykor, és egy nagypéldányszámú lapba ilyet, hogy én azt mondtam, nem lehet beleírni, érted… Dehogy írom meg, mondta a másik férfi és töltött, gazdasági rovat, ott nem lehet ilyet megírni, legfeljebb valami statisztikában, meg különben is soha nem adnám ki a barátaimat. De a gyerekek is hallják. Mióta vagy ilyen? Nem tudom, mióta elváltam, nem merek olyan dolgokat mondani, mert a feleségem felhasználja ellenem, hogy megrontom a gyerekeket, s biztosan a lányommal fürdök, meg ilyesmi. Tényleg? Erre képes lenne? Minden olyanra képes, amiről a válás előtt azt gondoltam volna, hogy nem képes. Te még azt mondhatsz, amit akarsz, neked még szabad. Szóval, mondta az újságíró és megint töltött, a dugásról van szó, mintha egy találóskérdésre adna választ. De mi van a dugással? Hogy az sincsen, mondta a másik férfi, mert nem lehet úgy ágyba bújni, hogy spongyát a hajszálas fürdőkádra, meg a lecsepegtetett terítőre. Azért lehet, mondta a vendéglátó férfi, hogy ez fordítva van, hogy előbb marad el az a bizonyos intimitás, s utána jönnek a pecsétes abroszok, az égve felejtett égők stb. Nem lehet azt tudni, mondta a vendég elgondolkodva, mi volt előbb, a tyúk vagy a válóok, nevetett, viccesnek érezte magát. És nálatok különben, tette hozzá félvállról, mintha az egészet nem éppen ezért indította volna. Mi van nálunk? Hogy nálatok, mi az, ami máshol a mogyoró? Ja, nem is tudom, talán, mondja a férfi, közben tölt, hogy ne legyen annyira unalmas a beszélgetés, talán a mosogatás. Szóval nem, hogy nem akarnék, csak nem mindig. A mosogatás, álmélkodott a másik férfi. Most mi ezen olyan furcsa, undorító edények, amire rászárad az étel, mert senki nem ereszt rá vizet, érted. Dehát az simán megoldható, az aztán egyáltalán nem probléma. De igenis, vágta rá a mosogatni csak néha szerető férfi, nálunk ez probléma, és ne kicsinyeld le az én problémáimat csak azért, mert nem a tieid. Nem úgy értem, mondta, hanem hogy arra van megoldás. Persze, ha mindig volna kedvem elmosogatni, de nincs. Mért nem veszel egy mosogatógépet? Most arra sajnálod a pénzt? Egyáltalán nem a pénz az oka, válaszolta a vendéglátó, persze tudom, hogy vannak olyan férfiak, akik ezzel szívatják a feleségüket, hogy például új mosógépre aztán nincsen pénz, s az asszony csak használja azt a húszéves félig szétesettet, ami persze már nem is mos rendesen, centrifugázni meg mint egy traktor, a levegőt kirázza a fürdőszobából, de a ruhában benne marad a víz, hogy ezt nem cseréli le, mert jó az még. Szóval erre egy kanyit se, de közben félmillióért vesznek hifiberendezést, meg még annál is többért vitorlást, meg havonta egy mosógépnyit költenek piára. Én az ilyet eleve utálom. Akkor most mi a gond, nézett értetlenkedve a vendég. Hogy nem fér el, válaszolta a gazdasági újságíró. Ebben a konyhában egyáltalán nem. Most mit szüntessek meg, dobjam ki a lábasokat, vagy a tányérokat, akkor ugye felesleges a mosogatógép, mert nem lesz mit elmosni.

A férfi erre, praktikus ember, mutogatva, magyarázva, sürgősen átszervezte a konyhát. Amire a vendéglátó eddig egy helyet sem talált, arra ő hirtelenjében hármat is. Egyik a hűtő alatt, a másik a kamrában, a harmadik a sarokszekrény helyén. Szóval tulajdonképpen, mondta, három mosogatógép is elfér.

Az ajánlat nem volt a vendéglátó számára teljesen meggyőző, de lassan-lassan az egyik megoldással kezdett megbékélni, hogy talán, ha a hűtőt megemelik, oda aláférne. Aha, győzködte magát, ott a helye.

Ugye, mondta vidáman a férfi, hogy kitaláltam. Csak akarni kell a dolgokat, nem mindjárt úgy hozzáállni, hogy nem megy. Hidd el, ez meg fogja változtatni. Mit fog megváltoztatni, kérdezett vissza a vendéglátó, a konyhánkat, vagy mit. Nem, dehogy, azt is persze, de főként az életedet, mondta, és büszkén elmosolyodott. Az életemet, kérdezte a vendéglátó. Egy mosogatógép? Szóval másnak Buddha, Jézus vagy Krisna herceg, nekem meg egy mosogatógép?

Hagyd már, ez hülyeség, mondta a férfi, és lépdelt a vendéglátó után, aki épp a feltornyozott szennyes edények felé kaptatott, néhány elhasznált tányérral. Hülye vagy, mondta egészen közel lépve, rosszat akarsz magadnak? Lehet, mondta a vendéglátó vizes kézzel rakosgatva a tányérokat, mert ő beáztatja, tudja, csak akkor lehet rendesen elmosni. Lehet, hogy így rosszabb, mégis inkább várok egy különb megváltóra. Esetleg nem jön, ez benne van, vagy jön, csak nem veszem észre. De azt nem akarom, hogy egy mosogatógép változtassa meg az életemet.

MI ÉS TE

Először csak az tűnt fel neki, hogy azt mondja: mi és te. Hogy érted, hogy mi, kérdezett vissza. A nő azt mondta, én és a gyerekek. És én, kérdezte újra, te nem, mondta a nő. Már nem emlékezett rá, miről volt szó, lehet, csak egyszerű dolgokról, hogy mi szeretjük a csokit, te nem, vagy, hogy mi elmegyünk sétálni, neked úgysincs ilyesmire időd. Aztán egyre inkább érezte, hogy ez az egyszerű nyelvi fordulat tulajdonképpen meghatározza, hogy miképpen szerveződik a család: az anya és a gyerekek alkotnak egy egységet, s ő egy másikat.

Egyszer véletlenül hallotta, amikor róla beszéltek. Az anya azt mondta a gyerekeknek, hogy ő, és a gyerekek értették, hogy az apáról van szó. Ez az ő aztán kapott jelzőket, olyanokat, amelyekkel a férfi egyáltalán nem tudott azonosságot vállalni. Először is a pénzhez való viszonya került terítékre, hogy olyan, aki a fogához veri a garast. Hirtelen egy pénzeszsákon ülő nagyhasú zsugori mágnásnak látta magát, aki minden könyörgések ellenére sem hajlandó az éhező munkásainak egy aprócska érmét odalökni, hogy legalább a legszükségesebb élelmiszert megvásárolhassák. Ő csak hízik, mondta az anya, persze nem pont ezekkel a szavakkal, míg a gyerekeknek nincs rendesen téliruhájuk, a nyaralást szegényesen tudják csak megoldani.

A férfinak épp annyi pénze volt, amit odaadott ezeknek a gyerekeknek. Ami pluszban kellett volna, az nem volt neki. A nemlétező pénzt nem osztotta meg, a nemlétező pénzt megtartotta magának. Később azt vette észre, hogy ha valamihez hozzászól, például a gyerekek tanulmányaihoz, akkor az anya leinti, hogy te nem voltál ott a szülői értekezleten, honnét tudnád, hogy mit kell nekik csinálni. S a kompetencia megvonása lassan minden, a családra vonatkozó kérdésben felvetődött.

A gyerekek egyre idősebbek lettek, s egyre inkább átélték, hogy önállóak lesznek, ők dönthetnek a saját sorsuk felett, s ha mégis valami miatt ezt az önállóságot a család irányában felfüggesztették, mert épp csalódás érte őket, valaki bántó volt, vagy épp dobta az a fiú vagy lány, akivel már évek óta, holott mennyire bíztak benne, hogy ez az igazi. Szóval, mikor visszahelyezkedtek, akkor abba a mi-be helyezkedtek vissza, amit az anya kialakított, aprólékos munkával, persze ösztönösen, mert ilyen tökéletes művet direkt nem lehet létrehozni.

A gyerekek időnként visszacsúsztak a mi-be, s az anya örült, hogy milyen jó kapcsolatot sikerült kiépítenie a gyerekekkel, a munkahelyén is elmondta a kolléganőinek, és sajnálta az apát, hogy neki ez nincs meg. Néha ugyan megbomlott ez az egység, mert az anya túllőtt a gondoskodásával a célon. Vegyél melegebb pulóvert, vagy vinned kellene erre a kirándulásra, és felsorolt egy sor dolgot. A fiú nem örült a jótanácsoknak, mert neki épp volt valaki más, akitől szívesebben fogadott el tanácsokat. Most mért mondod, én is fel tudok öltözködni, én is tudom, mit kell bepakolni. De az anya csak mondta, képtelen volt felfüggeszteni az anyai gondoskodást. Ekkor a férfi, aki valami miatt épp ott volt, közbeszólt, hogy hagyni kéne a gyereket, már felnőtt. Gondolta, most ebben a korban más irányból, de sikerül neki is, legalább kisidőre belépni a mi-be. A fiú ránézett. Na, most, gondolta a férfi, de a fiú nem azt mondta, hogy látod, az apu is megmondja, hogy ez az én dolgom. Nem. A fiú ránézett az apára, és azt mondta: Ne szólj bele. Így emlékezett a férfi, csak később ugrott be, hogy valójában azt mondta, hozzád nem szóltunk.

Egyedül vagyok, mondta egyszer a nőnek, mert épp úgy érezte, hogy ez a nő végeredményben szereti, kitartott mellette annyi éven át, csak nem tudja kimutatni. Egyedül vagyok, mondta, a nő meg, hogy mindenki egyedül van.

A férfi csalódottan fordult el a nőtől, azt hitte, az egyedüllét kizárólag az ő sajátossága, de a nő ezt is megvonta tőle egy nemtörődöm mondattal. Bekapcsolta a tévét, amit alibinek használt, hogy ne látszódjon rajta a szomorúság. A Spektrumon ment egy film, azt mutatták, hogyan szakadtak le a földrészek, s távolodtak el egymástól. A földrészeknek jobb, gondolta, mert rajtuk újraindulhat az élet, de benne nem tudott. Ráadásul szemben a földrészekkel, amelyek szabadon sodródtak valami őstengerben, ő olyan volt, mintha egy kötéllel a szárazföldhöz lenne erősítve, s ez a kötél a legkeményebb anyagból volt fonva, ha nem szégyellte volna, biztosan kimondja, hogy az ő érzéseiből, de nem mondta, maradt a tényszerűségnél: olyan vastag volt, hogy nyugodtan átjárhatott rajta, hogy a szükséges élelmiszerrel és áruval ellássa a földrészen maradt lakosokat. S amikor visszakoslatott, nem ment vele senki, egyik gyerek se, hogy apu, legalább egy láthatás idejére átmegyek én is hozzád. Egyedül hányódott tovább a kötél végén.

ALKALOM SZÜLI

A férfi ezen a reggelen a szokottnál is lassabban küzdötte le munkája iránti gyűlöletét. Mért kell ezt csinálnom? Sajnálta magát, hogy pénzügyi vonalon dolgozik, hogy csak számok, árkalkuláció, bevétel, adókulcsok. Aztán arra gondolt, hogy legalább nem pénztáros egy raktáráruházban. Azt tartotta a legelviselhetetlenebb munkának. De most ez sem győzte meg. Mért lennék én pénztáros, micsoda hülyeség? Ez egyáltalán nem érv. Így pörögtek az agyában a gondolatok, míg végül eszébe jutott a lakáskölcsön, s a havi részlet végül kiverte az ágyból. Az előnytelenül felvett hitel miatt kell ezt a szar munkát végezni. Lehet, hogy unalmas, de legalább nem pedagógusbér. Sietve lezuhanyozott, fogmosás, gyors kávé, csak úgy a konyhapultnál, és rohanás a munkahelyére.

Most a szokottnál is többet késtél, mondta a főnöke. Tudod ez a békávé, mindennap kevesebb a járat, s ami marad, az is lassabban megy, mert egyre szarabbak a buszok, az úthálózatról nem is beszélve, tengelytörés végigmenni a fővároson, s hogy majd behozom, és azonnal csatlakozott a munkaindító stratégiai megbeszéléshez.

A férfi szinte száz százalékon aktivizálta magát, mikor valahol az agya sarkában megjelent a reggel, ahogy megy ki a lakásból, s hogy nem, nem veszi elő a kulcsot. Az előszobaszekrényre teszi a kávéscsészét, aztán a kabátjával vacakol, végül sietve behúzza az ajtót. Úristen, gondolta, nem zártam be! Bocsánat, mondta épp akkor, amikor a főnök egy új munka lehetőségéről beszélt, hogy egy cég kér átvilágítást, egy nagyvállalat, fél évre meg van oldva a bevétel. Bocsánat! Valamit hozzá akarsz tenni, kérdezte a főnök. Nem, mondta a férfi. Bocsánat, haza kell rohannom, mert… Nem fejezte be, a munkatársak összenéztek, ő pedig fejvesztve kirohant az irodából.

Közben a három tolvaj a Királyhágó téren várta, hogy végre elmenjen a férfi otthonról, és kirabolhassák a lakást. A figyeléssel megbízott jelezte a férfi távozását. Belopóztak a lépcsőházba, aztán fel a második emeleti lakásajtóhoz. A második számú rabló feladata volt a zár felpattintása. Nekifogott, piszkálta, piszkálta a zárat, de a zár nem reagált. Mi van, kérdezte a harmadik számú rabló, aki a főnök szerepét töltötte be. Nem megy, mondta a kettes. Már erre sem vagy jó, mondta a főnök, egy szar zárat sem tudsz felnyitni. Nem értem, mondta a kettes. Egyszerűen szar vagy, kiöregedtél, mondta a főnök. Akkor a kettes véletlen könyékkel lenyomta a bejárati ajtó kilincsét: az ajtó nyitva volt. Úristen, súgta hátra, ez még nem ment el. A kurva életbe, mondta a főnök és adott egy taslit az egyesnek. Ki a francot láttál elmenni, még ezt se lehet rádbízni, te idióta, tűzzünk el innen, addig, amíg észre nem vesznek.

A három rabló kilopózott a lépcsőházból, épp a Királyhágó téren a csodaszarvas szobor alatt veszekedtek, amikor még mindig rohanva hazaérkezett a férfi. Felrohant a lakáshoz, benyitott, izgult, nem rabolták-e ki, mert ugye alkalom szüli a tolvajt, s nincs annál egyértelműbb alkalom, mint egy nyitvahagyott ajtó. Fú, mondta, mikor látta, minden úgy van, ahogyan otthagyta, a csészében maradt kihűlt kávét felhajtotta, legalább ez sem veszik kárba, gondolta, aztán alaposan bezárta az ajtót.

A három rabló közben már megnyugodott, a házat nézték, mikor megy el a férfi. És ahogy lennie kellett, a férfi hamarosan kilépett az ajtón. Látod, te tökfej, mondta a főnök az egyesnek, most megy el. Tényleg, mondta az egyes, de én akkor is láttam. Kettő van belőle, tökfej, kérdezte a főnök, és megbillentette a rabló tarkóját. Az egyes tényleg nem értette, hogy tulajdonképpen hogy tud elmenni egy ember kétszer is otthonról.

Újra fellopóztak a másodikra. Kettes mostmár gond nélkül felpattintotta a zárat. Tudták, az egész nap az övéké, alaposan átnézték a lakást, minden értékes holmit összegyűjtöttek, a nagyobbakat is lecipelték, mert kisteherautóval voltak.

Közben a férfi visszatért a munkahelyére, megnyugodva, hogy a lakás rendben. Újra bekapcsolódott a munkába, s mondhatni, konstruktívabb volt, mint bármikor. A főnöke megdicsérte, hogy ha kicsit fegyelmezettebb lenne, biztos előbbreléphetne a fizetési listán. Megpróbálok, mondta, aztán jókedvűen elindult haza.

Belépett a Királyhágó téren lévő házba aztán fel az ajtóhoz, minden, mint ahogy hagyta. Kettes, mikor végeztek, visszazárta. Milyen jó, hogy bezártam, futott végig az agyán, ki tudja mi lett volna, ha egész nap nyitva van. Alkalom szüli a tolvajt, gondolta, meg hogy mennyire igazak az ilyen régi mondások, aztán benyitott.

Senki nem tudta, hogy ezt követően mi történt. A férfit a szomszéd találta meg másnap, amint az üres szoba közepén hevert. Amikor föléhajolt, mintha motyogott volna valamit, alkalom szüli vagy valami hasonlót. A mentősök először a szívre gyanakodtak, de végül a körzeti pszichiátriára vitték. A pszichiátrián otthonra talált. Ez volt az ő szerencséje, mert a Királyhágó téri lakást a bank hamarosan elárverezte. A munkatársai lassan elfelejtették, meg új emberek jöttek, s aki emlékezett rá, az sem tudta volna elmesélni, hogy tudod, volt az a férfi, aki…

AZ ÍRÓNŐ

Az írónő akkor már sikeresnek tartotta magát. Számtalan pozitív visszajelzést kapott, nemutolsósorban a kiadójától, a fogyás terén. Ha valahol nem szerették, úgy gondolta, azért van, mert egy betegesen férfiközpontú irodalomban próbál nőként érvényesülni, olyan feudális elvekre épülő irodalomban, ahol a nőkre úgy néznek, mint nudista strandon a bikinisekre. Ha netán egy szerkesztő (természetesen férfi) elolvas egy női antológiát, csak azzal a céllal teszi, hogy utána ironikusan idézhessen belőle, persze részegen a többi szintén részeg férfiirodalmár körében.
Mióta híres lett, a környezete megváltozott. Ő olyan volt, hogy korábban nem verte nagydobra, hogy milyen fantasztikus író, de mostmár nem tagadhatja el, a médiában napi szinten felvetődik a neve, afféle viszonyítási pontként. Hiába maradt olyan, amilyen régen volt, legalábbis ő úgy gondolta, olyan maradt, a rokonai és a barátai nem tudtak hogyan viszonyulni a világban megváltozott státuszához. A férjétől is ezért költözött külön. Most hogy már nélküle is el tudja tartani a kisfiát, kicsit nevetségesek voltak azok a mondatok, hogy egy nőnek az a dolga, hogy, s itt volt egy unalmas felsorolás, amit már egy közepes szintű novellában sem lehetne leírni.
A sikerét az elesettekről, a cigányokról, akiket ő az interjúkban következetesen romáknak nevezett, s a novellákban is csak a negatív szereplők nevezték őket cigányoknak, szóval ezt az országos sikert az esélytelenekről írott novellák alapozták meg, amelyekben kiemelt szerepet kapott a többségi társadalom rosszindulatának, együtt nem érzésének bemutatása. Természetesen azok, akikről írt, nem olvastak tőle egy sort sem, de a többségi társadalom tagjai rajongtak érte, mert úgy gondolták, számos ismerősükkel, munkatársukkal szemben, rájuk nem jellemző a novellákban megfogalmazott rosszindulat. Mindenki különbnek érzi magát, mint amilyen. Ez az efféle irodalom sikerének az alapja.
Az írónő most is azért készült a kínai piacra, hogy bővítse ismereteit a szegénység tárgykörében. Meg, gondolta, úgyis húsvét jön, vesz ott olcsó csokit, a minőség nem számít, csak hogy sok legyen, ha eldugdossa, a gyerek hosszan kereshesse, meg pár praktikus ruhadarabot, senki nem nézi, mibe öltözik egy kisgyerek, meg különben is, minden Kínában készül, a drága cuccok is, ahol a hülye márkanévért fizet az ember egy vagyont.
A férjének kellett volna jönnie a gyerekért, mert gyerekkel mégsem tud húsvéti csokit vásárolni, szegénynek már most kiderülne, hogy a nyuszika az tulajdonképpen a mama. De a férje persze betartott, mintha tudta volna, hogy a művészete szempontjából fontos tapasztalatok megszerzését tervezi, és lemondta a gyerekvigyázást. Már megint cipelhetem magammal, gondolta és elindult.
Hatalmas tömeg volt, mert részben hasonló indokkal (húsvét előtt olcsó árut) rengetegen érkeztek a piacra. Az írónő tudta, hogy minden apró részletre figyelni kell, mert egy elbeszélés csak akkor hiteles, ha az alapok hitelesek. Árgus szemekkel nézte át a kínálatot, belebámult a kínai eladók és a magyar alkalmazottaik szemébe, mélyen, hátha a lelkükből ki tudja olvasni, mennyi pénzért güriznek. Amúgy eleve úgy gondolta, hogy megalázó összegért, napi tizenkét órát. De ez az olvasás nem járt sikerrel, s végül meg kellett kérdeznie. Épp akkor, amikor erre a kérdésre, illetve már a válaszra figyelt, a telefon is elkezdett rezegni a táskájában, felvegyem, erre is gondolt, a kisfiú keze, szinte észrevétlen kicsúszott az anya kezéből.
Nem kapott utána. A választ várta, ami az istennek sem akart megérkezni. Mire a gyerek után nézett, már késő volt. Kiabálta a nevét, ami egy, a történet idején az értelmiség körében divatos fiúnév volt. Kiabálta a nevet, de a gyerek már nem volt hallótávon belül, ami ebben a zajban rendkívül kicsi volt. Az írónő valami furcsát érzett az agyában, mintha egy betondarabot vágtak volna bele, a vér a fejébe szökött, a kínai alkalmazott épp kimondta az összeget, már nem hallotta, kiabálva, az embereket lökdelve rohanni kezdett a gyerek után. Rohant kétségbeesve, eltorzult arccal, aztán, mintha villanypásztorba ütközne, hirtelen megállt. Talán a másik irányban indult el, gondolta és rohant visszafelé. De egy idő után újra leblokkolt, megint fordulás, rohanás vissza. Oda és vissza, eszeveszett gyorsasággal, merev, előrevetett tekintettel. Soha nem bővült a távolság, mert mindig épp ott gondolta meg magát, mint előtte.
A kisfiú sírt, amikor egy kínai néni magához húzta, mondott neki valamit kínaiul, nem tudott magyarul, már nem is fog megtanulni, a fia hozta ide fél éve, hogy besegítsen. Minden dolgos kézre szükség van. A néni beszélt a kisfiúhoz, a kisfiú ott remegett a néni karjaiban. Nem lehetett tudni, hogy az írónőnek sikerül-e áttörni azt a falat, amit a gyerek elvesztése miatti kétségbeesés épített elé, s ha áttöri és tesz hat lépést, az vajon abban az irányban lesz-e, ahol a kisfiú van az ismeretlen néni és az idegen nyelv fogságában.

DZSUDI HILTON

Az év első hónapjai olyanok, mintha direkt kitolásból lennének. Kedv semmihez nincs, az idő meg lehetetlen. Hiába indít a reggel, a levegőben egész nap marad valami szürke színezék, s ha véletlen tizenegy körül megcsillan a nap, csak azt jelzi, lehetne másképp is: de nem lesz. Az utcákon a jeges hó elkoszosodott. Az egész város olyan, mint egy köztéri vécé, ahol nem csupán enni, de üríteni sincs gyomra az embernek. És ilyenkor, ahogy lenni szokott, az utcákat járva biztosan összefutunk az összes olyan ismerőssel, aki remek hangulatban van, mert éppen síelni készülődik, vagy szerencsésen kezdődött számára az év, kapott egy príma munkát, egy csomó pénzt.

Már az utca túloldaláról átvigyorognak, s egyenesen célbavesznek, minden mozdulatuk azt jelzi: a halált esetleg elkerülhetjük, de őket aztán nem. Megfogdossák a kezünket, ütögetik a vállunkat és egyfolytában dicsekednek. Rossz hangulatunk a szokottnál is felhőtlenebb jókedvre serkenti őket. Menekülni próbálnánk, hogy ne haragudj, dolgom van, de belénk kapaszkodnak, és elmesélnek még egy-két epizódot szerencsésre fordult sorsukról. Kicsit javít a hangulatodon, ha jó dolgokról is hallasz, ugye, mondják fülig repedt vigyorral. Hát persze, hát persze, válaszoljuk általában szörnyű zavartan, hisz azt se tudjuk, a következő percet hogyan lehet kibírni.

Ilyen elviselhetetlen hangulatban rohantam át a Királyhágó téren, már biztosan menekültem valaki elől, amikor szinte belezuhantam a Ligetibe, sőt, ha pontos akarok lenni, nem is a Ligetibe, hanem egy gyerekkocsiba, amit a Ligeti tolt.

Szevasz, hát te, nyögtem meghökkenve. Csak erre sétálok, válaszolta teljesen nyugodtan, mintha magától értetődő lenne, hogy mi épp itt találkozunk, holott már évek óta nem láttuk egymást.

Második házasság, próbálkoztam valami érdeklődést kicsikarni magamból, de alighogy kimondtam, rögvest megbántam. Ligetit láthatóan nem zavarta a kérdés.

Hát persze, válaszolta. Nem tudod, hogyan végződött az első?

Kérdőn bámultam rá, bár nagyon is jól ismertem a történetet. Annak idején Ligeti esete a feleséggel néhány népmesei motívummal kiegészítve közszájon forgott a városban.

Én meg azt hittem, folytatta csodálkozva, hogy ezt mindenki tudja. Nem, nem, keveredtem tovább a hazugságba. A Ligetinek több se kellett. Szavaim, mintha gátat repesztettek volna ki a torkából, mintha napok, sőt évek óta arra várt volna, hogy nekem elmesélje a tíz évvel ezelőtt történteket.

Tavasz volt, kezdte, a nap már felszárítgatta a jeges foltokat. Olyan sárga lett a levegő, mint egy aranypénz. Furán beszélt, mintha olvasná valahonnan. Ilyenkor, folytatta, robbannak ki a szerelmek, ahogy az ágakból is a rügyek. Megduzzad valami a lélekben és kiszakad. Minden este vártam azt a szakadást, hogy ha magától nem, legalább körömmel ki lehet fakasztani. A napok pakolódtak egymásra, s a repedés nem történt meg. Mintha a mi lakásunkat nem melengette volna át a tavasz, mintha szobáinkban rolóval bentrekesztettük volna a telet. Nem szeret az téged, mondta valaki. Más meg arról beszélt, hogy látta egy régi barátommal. Minden, ami eddig benne nekem volt, mondta az a más, már máshoz került, át lett adva, mint valami áru.

Hittem, nem hittem, bizonyosság kellett. Egy alkalommal korábban indulhattam haza az iskolából, elmaradtak az utolsó óráim, akkor az egyetemen tanítottam épp. A nap megintcsak rendesen belekavart a lelkembe. Szikrázott, de engem nem tudott átfényezni, inkább csak égetett, a szemembe valami sötét lyukat. Ahogy közelebb értem a házunkhoz, fölismertem az autót. Együtt vannak, gondoltam.

Belöktem a lépcsőház ajtaját, és rohantam fölfelé, szinte szédültem, ahogy a kanyarokat szedtem. A harmadikon laktunk. Az ajtó nem volt elreteszelve. Gyorsan elfordítottam a zárat, és a konyhán átvágva a háló felé indultam. A háló üvegajtaján egy fénynyaláb esett át, mint valami hatalmas kötelék, az ajtóhoz csomózta a konyhakövet. A kés az asztalon hevert.

Ahogy a kés szót kimondta, a szemei csillogni kezdtek, mint egy vizes üvegpohár, s ez a csillogás csak fokozódott, amikor a szobaajtó felpattant.

Az ajtót elszakítottam a fénysávtól. Ott hevertek az ágyban. Tudtam, mit kell tennem. A férfi éppen fölállni készült, hogy kituszkoljon az ajtón, a feleségem meg ott hevert összekucorodva a pokróc alatt. A férfi nem kell, gondoltam magamban, és ügyesen megkerültem az ágyat. Az öszszegömbölyödött testhez érve lesújtottam a késsel. Szúrtam egyet, és jó volt, aztán megint és megint.

Nem tudom hányat szúrhattam, s hogy valamelyik is halálos volt-e közülük. A vér átszínezte a pokrócot. A férfi mellélépett, engem hagyott elmenni, meg akarta menteni a feleségem. Lesétáltam az utcára és nekifogtam a volt barátom kocsiját kivégezni. Mind a négy kereket kiszúrtam. Nem érdekelt, hogy odaszól-e valaki, hogy tanár úr, mit csinál. Szépen módszeresen szétvagdostam a gumiköpenyt. Nem a károkozás volt a célom, mondta, hanem hogy ne vihesse az asszonyt kórházba. Azt akartam, hogy haljon meg, hogy a lelke szabaduljon meg a bűnbeveszett testtől, hogy a késvágta járatokon kiszökő lelket magamhoz vehessem és vele élhessek, mint korábban, mikor még engem szeretett. De nem halt meg.

Már a rendőrség közelében jártam, kezemben a véres késsel, mikor meghallottam a mentő szirénáját. Megmentették az életét. Nyolc évet kaptam. Nem volt szigorú a büntetés. Beszámították a büntetlen előéletemet, meg a védő elhitette a bírósággal, hogy felindulásból cselekedtem, annyira szerelmes voltam a feleségembe, hogy elment az eszem, mikor megláttam mással az ágyban. Pedig ez nem volt igaz. Semmi felindulás nem volt bennem.

Aha, nyögtem ki, de nem érdekelte, hogy mit szólok az egészhez. Kicsit lassúbbra vette a ritmust.

Csak négy és felet ültem le. Jó magaviselet meg ilyesmi, és kiengedtek.

Aha, mondtam megint, jelezve, hogy észrevettem: a történet itt végződött. Néztem a szemét, mintha függönyt rántottak volna elé. Kintről nem lehetett belátni, legfeljebb, ha villanyt gyújtanának, de nem fényesedik át a csillár. Nem tudhatom, hogy mi zajlik belül, ki hever a függöny mögötti szobában, a régi feleség, vagy az új, vagy üres az ágy és egyedül üldögél ott a férfi, mellette a kés, szépen megpucolva, fényesre mosva.

Na és most, mi van veled, kérdeztem érdeklődést erőltetve. Most? Hát megházasodtam újra. Új feleség, új hivatás. Otthagytam a tanítást. És miből élsz, kérdeztem. Szerelmes regényeket írok, mondta, én vagyok Dzsudi Hilton. Kell az embereknek egy kis romantika.

Álltam a járda szélén. Ligeti elindult, tolta a kocsiban a gyereket. Néztem utána. Ott megy Dzsudi Hilton, mondtam magamban, és hirtelen nevetni kezdtem. Épp a Királyhágó tér közepén, a padok előtt, ahol néhány hajléktalan bort vedelt. Röhögtem akaratomon kívül, senki nem tudta mi bajom, honnét ez a jókedv ebben a lereccsent téli városban, ahol egy napot is nehéz leélni, de egy életet szinte lehetetlen.

A FÁBÓL FARAGOTT KIRÁLYFI

Valamikor réges-régen, három dombon hárman éltek. Az egyiken királyfi, a másikon királylány, s a középsőn a Szürke Tündér épített palotát. Arcát a világtól fátyol zárta. Ő mindent tudott, mert mindent látott, de az ő arcát soha senki nem látta.

A királylány, ha már kibírhatatlan volt számára a magány, a virágos mezőt járta. Milyen vidám a világ, gondolta, amint a fűcsomókat rugdalta, neki mégsincsen, se apja, se társa, olyan komor a szíve, mint a Szürke Tündér palotája.

Ám ekkor nyílik a kapuja a túldombon a várnak, s a királyfi fordul ki onnan, kalapja korona, kabátja palást, derekára kard csatolva, megunta a semmittevést, akart mostmár valami mást.

Az a más, morgott a Szürke Tündér, nem lesz a mezőn táncoló lány, de nem ám. Eredj haza, mit pazarlod itt az időt, kiabált a királylányra. Jön az este és megtelik veszéllyel a sötét. Menj haza, lökte a lányt vissza a palotába. Aztán kitárta karjai fátylát, hogy eltakarja a fiú szeme elől a másik domb világát.

De elkésett! Az ott ki, kérdezte a királyfi. Nincs ott senki, mondta a tündér. De az a gyönyörű lány. Csak egy pillanat volt, de mintha még mindig látnám. Képzelődsz, vitéz vándor. Dehogy, láttam, utána megyek, elérem, elkapom.

Nem mész egy tapodtat sem, érted, rikácsolta a Szürke Tündér. Mi az, hogy nem, de, pont megyek, vágott vissza a királyfi. Eridj az utamból, Szürke Boszorka! Az lesz, amit én akarok, kiáltotta a tündér, s már be is indította a varázslatot. Éledjen erdő! Ágaskodjanak fák, zúgjon a félelmetes szél, ne engedje a rengeteg a király fiát.

Nem rettenek vissza, mondta harsányan az ifjú vitéz. A recsegő facsontokon átjutok, a halálthozó dzsungelen átjutok. Levegőbe röpteted a hidat? Én a vizeken is átjutok. Megbánod, fiú, kiáltott utána a tündér, könyörögsz még, hogy segítsek. Tőled soha nem kell a segítség. Takarodj az utamból, gonosz Szürkeség!

A lány a palotában, a királyfi a fal tövéhez ért. Hogy tudná lecsalogatni, hogy egyek legyenek végre. Ha hívja, nem hallja, hiába erősödik a hangja, ha szólítja, nem hallja, mert a lány nem figyel másra, csak a monoton hangon pörgő rokkára. Kardjára tűzi a koronát, felnyújtja az ablak magasába, de erre sem mozdul a királylány, észrevétlen marad az ablak előtt csillogó tárgy. Mit tegyek, törte a fejét, aztán kardjával sebtiben nagyágat metszett, lesz ebből egy fabáb, ráteszem a koronát, s az ablakához így emelem. Faragta az éles kard a felesleget, s akár a királyfi, olyan lett a báb.

Micsoda szép dalia, kiáltott a lány, mikor észrevette az ablakon bekukkantó fakirályt. Ez az a lovag, akire vártam, s ha őt vártam, enyém is lesz! Már kapom is magam, nem leszek rest, kiáltotta, és rohant ki a palotából!

Hát itt vagy végre, gyönyörűm, mondta a királyfi, s dobta volna el a bábot, hogy ölelje az épp felé rohanó királylányt. Tárta a karját, de a lány a bábot szorította magához, s észre se vette azt, aki nem viselt koronát.

Életre kelt a fabábu, ehhez persze kellett a Szürke Rém, kis varázslat, némi rossz-szándék. A királylány simogatta, szeretgette, mintha olyan lenne, aki valóságos, aki igazából él. Táncoljunk, széplovag, kiabált a lány és kacagott, zengett a három domb. Káprázat volt a korona, káprázat volt a palást, nem is látott mást, nem látott kemény fejet, nem érzett szálkát. Bódította a tánc és nem hallotta, hogy recseg-ropog a fakirály.

A királyfi szíve szakadt, mint egy farönk rásúlyosult a bánat. Annyi értéke sincs, gondolta, mint egy fabábnak. De jött a Szürke Tündér, épp az történt, amire várt! Dédelgetni kezdte az összetört királyt. Szívet ragaszt, sebet forraszt, mondta, s hogy királlyá teszi újra, csak most nem a szokott helyen, hanem a Szürke Birodalomban. A királyfiból egy perc se volt és kiszökött a fájás. Újraéledtem, mondta, s nem érezte, hogy ez a világ valami más.

Tündérek sürögtek körötte, parancsolgatott nekik a Szürke Rém. Koronát hoztak és bíbor palástot, s végül trónt, hogy a Szürke Birodalomban immáron ő legyen az uralkodó.

Csodálta mindenki, hódolt neki minden alattvaló, végül szédülten a tánctól a királylány keveredett arrafelé. Rángatott egy élettelen bábot, hogy táncolj, gyere, táncolj még. De hasztalan cibálta, nem mozdult többé a fából faragott lény. Nem kellesz, kiabált, nem, és hajította el, mint a megunt babát a kislányok. Repült a vétlen tákolmány, s esett darabokra valahol arrább.

Ekkor felpillantott, s észrevette a trónt, épp előtte magasodott, s a szemét odahúzta a fény, s fent a fényben felismerte a királyfi arcát. Te kellesz nekem, te vagy az, aki nekem jár, mondta lány. Neked nem én kellek, szólt a felékesített király, csak a cifraság, a kincs és a csillogás. Menj innét, ott vár téged a koronás báb!

A királylány megrettent. Mit tettem, tépte a haját. Egy fadarabot szerettem, mert korona volt rajta, s közben az igazit elveszítettem. Legyek csúf és szegény, mondta, legyek szerencsétlen és nyomorult, a világ koldusa, kivetett, akit mindenki megunt. Jobb sorsot nem érdemlek, hisz hamisan szerettem. Tépte le magáról a szép ruháit, és dobálta el a kincseit, ékszereit, végül olyan lett, mint bárki más, amilyen egy egyszerű lány. Így ékeket vesztve rohant volna messzire, minden világok végire.

Épp kereste az irányt, hogy merre is van az a messzi táj, mikor utána kiáltott a király. Állj meg, ne fuss el! Megrémült a lány, milyen büntetés lesz még? Úgy látom, amit tettél, megbántad, s olyan lettél, mint akit első látásra megszerettem, akire egész életemben vártam. Gyere, külön már voltunk épp eleget. Gyere, legyünk végre egy pár.

Azt nem lehet, kiabált a Szürke Tündér, pókkarjait rázta, dobálta szerteszéjjel. Azt nem lehet. Te itt maradsz ebben a birodalomban mindennap és minden éjjel! Nem, mondta a királyfi. De igen, kacagott gúnyosan a tündér, visszatart a varázslat. Nem, mondta a királyfi, aki igazán szeret, és akit igazán szeretnek, azt már nem éri a varázslat, aki levetkezte a hamisságot, arra nem hat semmiféle átok. Ezzel megfogta a királylány kezét, s kivezette a szürke világból.

Egymáséi lettek, mert egymásra találtak, s éltek, míg a világ tartott, boldogságban, hol az egyik, hol a másik palotában. Középen magasodott a Szürke Tündér vára, de ennek az ő életükre már nem volt hatása.

A SZÜRKE TÜNDÉR

Az anya bement a szobába, a gyerek már kiabált, hogy mindennel kész, és még hátravan a mese. Nem volt kedve. Neki az az öt perc, ami a gyereknek az esti nyugalmat hozta, kiesett idő volt, legalábbis úgy érezte, hogy az. Kapott karácsonyra egy újabb szerkezetet, tele van játékkal, mért nem köti le magát, gondolta. Olyan volt, hogy épp ahhoz nem volt kedve, aminek örülni kellett volna. Például, hogy a gyerek ennyire szereti, ha kicsit mellébújik az ágyban. Nem érezte, hogy mennyire puha a tenyere, amikor a könyvet tartó kezéhez ér, csak annyi volt, hogy hozzáért a kezéhez a gyerek.

A mese arról szólt, hogy volt három helyszín, három domb, palotával. Ez egy különös meseszerű helyen volt, üveghegyeken innen és óperencián túl. Néha szokta mondani, hogy a Böszörményi úton innen, a Németvölgyin túl. Amikor még volt kedve jobban mesélni, kitalált ilyen dolgokat, meg hogy az egyik szereplő, például ez a királylány, aki most kimerészkedett az egyik palotából, az épp olyan volt, mint az ő kislánya, s hogy milyen boldogan rohangászott a mezőn, ahogyan tavasszal, mikor elmentek a hűvösvölgyi nagyrétre, nem hétvégén, hétvégén pokol ottlenni. Volt egy nap szünet az oviban, akkor. És ott is volt egy kisfiú, épp olyan, mint ebben a mesében a másik palotából vállra vetett boton lógó batyuval kilépő királyfi. Szép loknis haja volt, s persze koronája az nem volt, de oda lehetett volna képzelni. Már majdnem összetalálkoztak, mármint a kislány és a kisfiú, s ez nagyon jó lett volna, mert senki nem szeret egyedül játszani, amikor valami történt, közbejött egy kamion, a mesében persze egy tündér.

Egy tündér, aki rákiáltott a királylányra, hogy mit kóborolsz el, elüt egy autó, felfalnak az erdő vadállatai, sipirc vissza a palotába. A királylány elsírta magát, hogy nem akart rosszat csinálni, meg nem is olyan, aki szokott, s szipogva elkullogott. Ám a Szürke Tündér, így hívták ezt a középső dombon lakó meseszereplőt, akinek messzeföldön híres volt a varázsereje, meg olyan óriási volt, mint egy anya vagy egy apa, vagy mindkettő együtt, hogy az tudott történni, amit ő akart. Szóval most ez a Szürke Tündér, varázserő ide, varázserő oda, hiába ármánykodott, hiába parancsolta vissza a királylányt a palota falai mögé, mert az épp vándorútra induló királyfi pont elcsípte a tekintetével a lányt. Ejha, mondta, nem is tudtam, hogy élnek erre királylányok, ráadásul ilyen szépek. Hát rögvest felhagyok a korábbi kapcsolataimmal. Micsoda, kérdezett a kislány, mit mondott, mivel hagy fel. Ja, bocsánat, nem tudom, valamit rosszul mondtam, elő kéne venni a könyvet, mondta a kislány. Nem, nem, mondta az anya, tudom fejből. Szóval azt mondta, hogy felhagy a korábbi elfoglaltságaival, a lovagi tornákkal, meg királyi vadászatokkal, mert ő első látásra beleszeretett ebbe a királylányba, s biztos a királylány is beleszeretett. Helyesebben beleszeretett volna, ha észreveszi, s nem épp háttal áll, amikor a királyfi feltűnt. De pont háttal állt, mert már utána voltunk a tündér szidásának, s a hátukon még a királykisasszonyoknak sincs szeme. A királyfi elhatározta, hogy akármimódon, bármivel kell megküzdenie, gonosz mostohával, hétfejű varrógéppel, vérfarkassal, zombikkal, orkokkal, mopszokkal, kopszokkal, ő ezt a királylányt megszerzi magának.

Meg is kell, mondta a kislány, ugye, olyan nincs, hogy nem. Mesében biztos nincs, mondta az anya. És amúgy van, kérdezte a kislány. Amúgy, gondolkodott el az anya, hát nem, amúgy sincs, mert amikor ilyen van, akkor kiderül valami turpisság. Milyen turpisság, kérdezte a kislány. Hát, kezdett magyarázkodni az anya, hogy például a királyfi koronája a kölcsönzőből lett elhozva, szóval, hogy nem is királyfi, vagy a királylány valójában csak az anyukája parókáját próbálta fel, mert az anyukája színésznő, és van neki egy csomó parókája, amúgy nem hosszú szőke haja van, hanem barna és tüsi. De, kezdett bele egy újabb kérdésbe a kislány. Semmi de, mondta az anya, mert mostmár mondom a mesét, mert soha nem lesz így vége.

Szóval ott tartottunk, hogy a királyfi nekiveselkedik, hogy ripsz és ropsz beugrik a szépséges királylány palotájába, és ha épp ott találja az öreg királyt, rögvest meg is kéri a kezét ennek a gyönyörű lánynak, meg persze mellékesen hozzá is csapja a saját birodalmához a felekirályságot, ami általában együttjár a lányokkal. De ezt a Szürke Tündér egyáltalán nem szerette volna. Még csak az kéne, morogta magában, egy erős birodalom a határaim mentén, meg hát ő is magányos volt, s neki is tetszett ez a királyfi, pláne, hogy közelstávol nem volt más királyfi, csak ez az egy. Mi az nekem, akadályokat görgetni az útjába, gondolta, és növesztett egy erdődzsungelt épp a két palota közötti útra. Na de ez nem rettentette el a királyfit, ripsz és ropsz átverekedte magát. Gondolhatod, mennyi sebet kapott, mindenütt csupa vér volt. De ez nem volt még elég, akkor a Szürke Tündér csinál neki egy újabb erdődzsungelt meg egy újabbat, meg sziklameredélyeket, mászófalat, lerobbant buszokat, birkacsordát. S mikor a királyfi nagy nehezen keresztülverekedte magát azokon is, és már a patakhídra lépett volna, amin át épp a királynő ablaka alá érne, akkor a boszorka felkapta…

Boszorka, kérdezte a kislány, eddig tündér volt. Ja, bocs, csak a rosszat mindig a boszorkák csinálják. Nem, ez egy tündér volt. Felkapta a hidat, s a királyfinak úszva kellett átkelnie, hála isten járt úszásoktatásra gyerekkorában, úgyhogy ez csak látszólag volt igazi akadály. Végre odaért az ablak alá. A királylány font épp a rokkáján. Nem csinálhatna valami mást, kérdezte a kislány. Mire gondolsz? Nem tudom, mondjuk tévét nézett vagy fent volt a neten épp. Jó, végülis… Szóval a királylány nem elég, hogy fent volt a szobájában két emelet magasan, még onnét is feljebb

ment, egészen fel a netre. A királyfi tiszta erejéből kiabált, majd elpattantak a hangszálai, hogy én vagyok a te párod, én szeretlek majd, amíg három nap, három éjjel el nem választ minket az ásókapa, a nagyharang és a vírusirtó. De bizony a királylány annyira belefeledkezett egy közösségi portál vizsgálatába, hogy semmit nem hallott. Lájkolta a barátnője kismacskájának a képét, meg írt olyan üzenetet, hogy az előbb lent voltam a patakparton, legközelebb majd megírom, mikor megyek újra a patakpartra. Meg olyat, hogy most én fent vagyok a közösségi portálon. Ezt ugyan mindenki látta, de mégis fontosnak tartotta ezt az információt a szavak szintjén is rögzíteni. A királyfi csak kiabált, aztán hirtelen született egy ötlete. Fogta a vándorbotját, ráakasztotta a koronáját, s felnyújtotta az ablakig. A királykisasszony egy pillanatra odanézett, úristen, mondta, koronák röpködnek az ablak előtt, biztosan egy kicsit sokat ettem, vagy nem kellett volna annyi energiaitalt fogyasztanom. Aztán megint belefeledkezett a közösségi oldalba, épp egy újabb üzenetet kapott, hogy a szomszéd királylány kiment a mosdóba fogatmosni, rá se hederített az ablaka alatt epekedő királyfira. A királyfi elkedvetlenedett. Aztán gondolt egyet, fogta a palástját, azt is ráakasztotta a botra és felnyújtotta. Na, a királylány erre se röccent meg, csak bambult a sötét ablak felé, aztán rögvest a képernyőre. A királyfi elkeseredésében levágta a haját, s épp olyanra öltöztette a botját, mintha egy igaz királyfi lenne, arany korona, arany haj, arany palást, arany kard. Akkor aztán felemelte a bábut, ami így hasonlított egy a mozikban nemrég játszott film egyik szereplőjére. Jé, nézett a királylány az ablakban feltűnő lényre, és mondta is a nevét. Mi volt az, kérdezte a kislány. Nem emlékszem, valami olyan, hogy mondjuk Rodolfrodó. A kislány nevetett, megrezdült a feje az anya ölében. Nem csodálom, mondta, hogy erre azért felkapta a fejét! Kicsit helyezkedett, aztán csendben várta, hogyan kanyarodik tovább a mese.

A királylány akkor kirontott a palotából. Jó, még egy üzenetet küldött az ismerőseinek, hogy itt van az ablakom alatt a Rodolfrodó. Aztán rohant széttart karokkal, és megölelte a fabábut. Ölelte-csókolta, hogy eljöttél értem, én tudtam, hogy ez lesz, persze nem tudta, de ilyenkor minden királylány ilyeneket mond, meg hogy nem tudtál volna nélkülem élni… És ekkor előlépett a fabábu mögül a királyfi, gatyában, ingben, kopasz fejjel. Fú, de csúnya vagy, mondta a királylány. Honnan jöttél, egy idegen bolygóról? Én vagyok az igazi, mondta a királyfi, az csak egy fabáb. Igazi, na, ne röhögtess! De, az, tényleg csak egy fabáb! Ez nem egy fabáb, ez maga Rodolfrodó, ő az én szerelmem, te meg egy földönkívüli vagy, hogy nézel ki, kár, hogy nem hoztam magammal a tükrömet, mert elképednél, milyen ronda vagy. Takarodj innét.

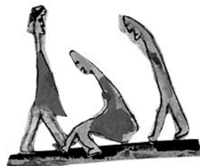
A királyfi elkomorodott, ha nincs rajtam korona, nincs nekem aranyhajam, semmit nem érek, gondolta, hogy hiába szereti azt a lányt, az a lány ezt a szeretést nem érzi, inkább érzi az arany csillogását az élettelen bábuból. Neki az is több, mint egy igazi ember.

Szegény királyfi, mondta a kislány, én biztosan nem tudnék ilyen lenni, én biztosan nem. Az jó, mondta az anya, nem is szabad olyannak lenni, s mondott még valamit a csillogásról, hogy mennyire csalóka érték, milyen könnyen jön, és milyen könnyen múlik. Aztán folytatta a mesét, hogy megjelent a Szürke Tündér, mikor látta, hogy a királyfi telesírja a patakot, úgy, hogy folyó lett belőle, s lassan a tenger, amibe folyt, áradni kezdett, veszélybe kerültek a partmenti kempingek. Júj, az is, ahol voltunk a nyáron az apuval, kérdezte a kislány. Még az is, mondta az anya. Akkor csináljon már valamit az a tündér! Most csinál épp, ne siettess, mondta az anya, s elmesélte, hogy a tündér akkor elkezdte szeretni a lecsupaszított királyfit. Lett neki a hitvese. Egy aranymezőről új hajat gyűjtött neki, s aztán egy koronát szakasztott a koronafáról, s egy palástot hozatott a palástgyárból, s felültette a királyfit a világok trónjára. Ott magasodott a gyönyörű lovag, királyi díszben, s jöttek akkor mindenfelől a világok, az inneni világok, meg a túlvilágok, s mind meghajoltak a hatalmas uralkodó előtt. Legvégén egy királylány jött, ő is beállt a hódolók sorába, mikor látta, hogy ott állnak már minden világok. A királylány megállt a trón előtt, kezében összetörve egy aranypalástba csavart fabábu volt. Ó, milyen hatalmas vagy és milyen gyönyörű, szólt az uralkodóhoz. Lennék bár a feleséged. Már van, mondta a hatalmas uralkodó, s a Szürke Tündérre mutatott. Amúgy sem kellene olyan hitves, akit csak a csillogás vonz, olyan, aki csak a filmek szereplőit tudja szeretni, akkor is, ha azok csak műanyagból vannak. De nem műanyagból volt, mondta a kislány. Jaj, bocsánat, helyesbített az anya, persze, akik csak fából vannak. De vannak olyan királylányok, mondta az anya, akik még a kínai gyártmányú műanyag királyokat is többre tartják, mint az egyszerű embereket. És akkor mi lett, kérdezte a kislány, mert eszébe jutott, hogy az anya azt mondta, hogy ez a királylány lehetne éppen ő is.

A királylány akkor szégyenében elbujdosott, levágta a haját, elhajította a koronáját, beállt egy vendéglőbe mosogatólánynak, nem akart soha többet királylány lenni, csak olyan egyszerű lány, akit tudhat bárki is szeretni, s ott várta a vendéglőben, hogy jöjjön végre ez a bárki. De nem a bárki lépett be egy napon. Mit gondolsz kicsoda? A királyfi, mondta álmos hangon a kislány. Hát persze hogy a királyfi. Vadászni volt vagy síelni, vagy biciklizni, ha épp nem tél volt, nagyon szerette a terepbiciklizést, volt hozzá príma gépe… A lényeg, hogy ez a fiatal uralkodó valami nagyon egészséges dolgot csinált, s eközben kifáradt, meg meg is éhezett, meg is szomjazott. Belépett az épp útjába kerülő vendéglőbe. Hát a királylány meglátta ezt a szépséges királyfit, s rögvest el akart bújni a búzászsákok mögé, ha

lettek volna, de nem voltak, ezért aztán a konyhában keresett menedéket. Ott kuporgott az egyik sarokban, óriási fazekak mögött, mikor a szakács ráförmedt. Hé, te, gyere csak ki onnan, nem vagy te egy macska, vagy egy egér, hogy fazekak mögé rejtőzz. Gyere, mert annak a nemes úrnak, aki ott van kerékpáros-sisakban, annak ki kéne vinni ezt a vegamenüt, meg ezt az üdítőt, mert rettenet megéhezett és megszomjazott az úton. Én annak, az ki van zárva. Micsoda, ki van zárva? Ki, bizony, az ki, mondta a királylány. Itt olyan nincs, hogy ki van zárva, mondta a szakács, legfeljebb olyan van, hogy ki vagy rúgva, ha nem viszed ki. S ha netalán ki leszel rúgva, te közelstávol nem fogsz állást kapni, mert közelstávol nincs állás. Így aztán a királykisasszonynak, aki itt persze csak egy konyhai alkalmazott volt, ha nem akart az utcára kerülni, ki kellett vinni a vegamenüt. Elfordított fejjel, araszolgatva közeledett az asztal felé, alighogy az asztalhoz ért, majdnem a királyfi ölébe öntötte az ételt. Na, akkor a királyfi felkiáltott. Hé, mindjárt ráöntöd a kerékpárosruhámra a levest! A királylány ijedtében odanézett, a királyfi meg felismerte, és megdobbant a szíve, mint a mese elején. Tényleg, kérdezte egyre álmosabb hangon a kislány, nem felejtette el azt az érzést. Nem, mondta az anya, ilyesmit senki nem tud elfelejteni. Belenézett a királylány hatalmas kék szemeibe, és váratlanul, mert a szerelem olyan váratlan dolog, bármi megtörténhet benne, elénekelt egy szép dalt a szerelemről, valami olyasmit, hogy Ha én volnék a szerelmed... De hát ő volt, szólt közbe a kislány. Persze hogy ő volt, de akkor is ezt énekelte, mert másik dalt nem tudott. Szóval a királylány elérzékenyült, s észrevétlen, mert már nem tudott a vegamenüre odafigyelni, mégiscsak a királyfi ölébe öntötte az ételt. Végre az lettél, mondta a királyfi, nem is figyelt a rácsorgó ételre, ez is része lett annak a melegségnek, amit érzett. Végre az lettél, aki tényleg vagy. Megtört benned a gőg, olyan lettél, amilyen a szíved, nincs már benned az apuka kényeztetésének páncélja, meg az anyuka pátyolgatásának a páncélja. Végre tudsz szeretni. Kellek, így is kellek, kérdezte a királylány és öntötte tovább a királyfi biciklisnadrágjára a vegamenüt. Hát persze, így kellesz igazán.

Az anya a kislányra nézett, nem nevette el magát azon, ahogy az étel csorog a nadrágra. Elaludt. Mégiscsak jó volt mesélni, gondolta, bár elmarad így valami a háztartásban. Ment kifelé. Óvatosan nyitotta az ajtót. A kislány nem tudta meg, mi lett a Szürke Tündérrel. Mi lett azzal, aki visszaadta a királyfi fényét. Majd szombaton behozom a lemaradást, gondolta. Akkor jön az apa a kislányért, az az apás nap. Mindennap megkérdezi, hogy mikor jön már. S ő nem tud mást mondani, csak azt, hogy akkor, amikor jönnie kell. Szombaton.

A TENGER HANGJA

1

De kurva jó lehet ilyen orvosnak, mondta az egyik munkás, épp tatarozták az épületet, amiben a rendelő volt, nem túl nagy ház, négy lakás és az egyikben dolgozott a nőgyógyász. A munkások látták, ki nyomja meg a négyes gombot. Ja, mondta a másik, egész nap pinákat fogdosni, az kurva jó lehet. Én biztos elélveznék, vagy egész nap állna a farkam. Röhögtek, mert elképzelték, ahogy ennek a munkásnak áll a fasza, mint egy vitorla kicsúcsosodik a fehér orvosnadrágja, mert persze akkor, ha ő ezt csinálhatná, neki is olyan lenne, nem ez a szürke malteros. Különben gumikesztyűben csinálja. Én olyan lennék, hogy az lenne a specialitásom, hogy puszta kézzel. Nevettek, gyűrögették az ágyékuknál a nadrágjukat, mert elképzelték, és amit elképzeltek, most működésbe hozta őket. Ezt a nőt én is megfogdosnám, mondta az egyik, aki eddig nem szólt, csak a nevetésben vett részt, mikor egy fiatal nő nyomta meg a négyes gombot. Nem nézett az állványzat felé. Tudta, hogy ott a munkások, és nem akarta azokat a mondatokat, amiket mondani szoktak, ha egy nő rájuk néz. Ja, én is, mondta a másik, a nő belépett. Én még egy öreg nőét is megfogdosnám, nem még ezét, az kurva jó lehet. Leírta az ujja útját, s hogy a nő is mennyire örülne.

Az orvos nem gondolt arra, amire a munkások gondolták, hogy gondol. Hideg kék szemei voltak, s épp az jellemezte, hogy nem érzett semmit, legtöbbször otthon se. Tárgyszerű volt és célratörő. Nyolc hét két nap, mondta, hallgassa meg a szívhangot, s ad egy fényképet arról a sejtcsomóról, ami a nő testében van. Felhívta a figyelmet a veszélyekre, s elmondta, milyen lépések szükségesek, ha eldönti. És reméli, hogy úgy dönt, hogy megtartja. A nő nem dönthetett úgy. Képzeld, mondta a barátnőjének, ha elmegyek a családvédelmisekhez, akkor is veszélyeztetett terhes leszek, ha meggondolom magam és megtartom a babát. Tényleg, csodálkozott a barátnő. Mért? Nem tudom. Nem tudom, mit képzelnek, hogy hasbaszúrom magam, hogy megöljem a gyereket, vagy hogy a férjem addig veri vasrúddal a hasamat, míg el nem megy a gyerek. Nincs is férjed, mondta a barátnő. Persze, nem úgy mondtam, csak úgy általánosságban, hogy… Általánosságban sincs, mondta a barátnő, s itt meglelte az alkalmat, hogy a férfiról, aki nem volt a nő férje, minden rosszat elmondjon, kihegyezve a mondandóját arra a hosszú időre, amit úgymond a szerelem címszó alatt elvett a nő életéből. Őt is meg lehet érteni, mondta a nő, mikor abbamaradt a férfi szidása, soha nem volt szabad, s ha most ez megmarad, akkor tényleg lehet olyan érzése, hogy életfogytiglan. Nem, mondta a barátnő, ezt nem lehet megérteni.

Másnap ment a családvédelmibe. A telefonban tanácsolták, hogy hozza el az apát is, de az apa épp nem volt elérhető közelségben, smseket küldött, meg néha rövid telefonok, amikben tulajdonképpen kedvességek mögé bújtatva csak egyetlen szándék volt, hogy ellenőrizze, nem akadt-e el a folyamat. Ha megtudta, hogy valami történik, s minden úgy halad, ahogyan ő is szeretné, megnyugodott a hangja, s képes volt bármilyen tréfás mondatra, vagy olyan közlésekre a világ épp aktuális folyásáról, ami a nőt ebben a helyzetben egyáltalán nem érdekelte. Nem aludt éjjel, azokra a mondatokra gondolt, amelyeket hallani fog, azokra a képekre, amelyek révén ő gyilkosság gyanújába keveredik az abortusszal, ráadásul még a saját életét is kockáztatja, hisz ki tudja, mi lesz az eredménye egy ilyen műtétnek, meddőség, netalán kilyukad a méhe.

Akkor három nap gondolkodási idő, és hétfő reggel újra várom, mondta a nő. Nincs jó döntés, gondolta. Ha megszabadul a terhességtől, megszabadul valami ijesztő tehertől, gondolhatta volna, s ha nem, akkor végülis anyává lehet egy olyan férfitól, akit eddig a világon a legjobban szeretett. De ezek helyett a pozitív lehetőségek helyett azt gondolta, ha elveteti, meggyűlöli a férfit, akinek az akaratát véghezviszi, s ha megtartja, meggyűlöli őt a férfi, akinek az akaratával szemben cselekedett. Rossz, rossz, rossz, mondogatta sírva, az ágyon.

A nem mellett döntött. A barátnőt megkérte, hogy kísérje be. Meg legyen vele, ameddig tud. Aztán majd segítsen neki hazamenni. Vérezni fog, alig lesz ereje, gondolta, s nem lehet, hogy nincs senki mellette. Abba a kórházba ment, amiben a nőgyógyász hivatalosan dolgozott. Úgy volt, hogy a komolyabb beavatkozásokat és a szüléseket a kórházban csinálta, a magánrendelőben csak a kellemesebb dolgokat. De a magánbetegeivel a kórházban is úgy bánt, mint magánbetegekkel, elkérte tőlük a megállapodás szerinti tarifát. Ki volt ez találva, végülis a kórház sem járt rosszul, mert megkapta a tébétől a szükséges pontokat.

Vajon mit csinálhat, gondolta, este volt, feküdt az ágyon, de nem tudott elaludni, kapott egy tágító injekciót, ez van, ha az ember még nem szült, tágítani kell, hogy hozzáférjenek. Épp vacsorát csinál, aztán elalszik, mint bármelyik másik napon? Holnap meg vidáman lubickol majd a tengerben azokkal a gyerekekkel, akiket vállalt, mikor a nemvállalt gyereket cafatokban szedik ki belőlem? Hirtelen meglátta azt az életet, amit a férfi nem vele élt, ami mégiscsak a férfi valósága volt, elsírta magát, arcára húzta a takarót, hogy ne hallatsszon. Olyan volt ez a gondolat, mint a kagyló, amit ha a füledhez teszel, hallod a tenger hangjait.

2

A férfi tudta, hogy melyik nap fog megtörténni. Épp az a nap volt. Mindent pont úgy csinált, mint az előző napokon, a külső kapcsolat évei alatt meg kellett tanulnia, hogy ne mutassa, hogy mit érez. Nem vitt se örömöt, se fájdalmat az egyik kapcsolatból a másikba. Nem olyan volt, mint a gyerekei, akik nem győzték minden percben kimutatni, mennyire utálják a családi nyaralásokat, a szülőkkel összezárt napokat. S hogy remélik, tényleg ez lesz az utolsó. Ez, mondta az anya, bár fájt neki mondani, mert ez olyan volt, hogy szinte koronája annak az életnek, amit amúgy szeretett élni. A gyerekeket nem érdekelte, hogy mit mond az apa, hogy nézd ott azt a hajót, vagy este, amikor előhozakodott a csillagtérképpel. Nincs kinek megmutatnom a világot, gondolta. Ránézett a feleségére. Nem, már neki sem, s most, gondolta, elveszíti azt, akinek még volt kedve, akinek élmény volt, amikor elmesélte az életét, akinek megcsillant a szeme, amikor valamit elmondott a gyerekkoráról, aki mellett nem azt élte meg, hogy tulajdonképpen halálra unja önmagát. Most veszti el, amikor a kicsi sejtkupacot kikotorják a méhéből. Mondta, hogy ez után biztos nem tud már vele lenni, nem azért, mert nem szereti, hanem mert végérvényesen összetörik benne valami, nem tudta megnevezni, hogy mi, s hogy nem is tudja, mibe rettenetesebb belegondolni, abba, hogy nem lehet anya, vagy abba, hogy a férfival való kapcsolata megpecsételődik.

Elmegyek, láttam útközben egy raktáráruházat, veszek sört, meg pár üveg bort, mondta a férfi. Itt a kempingben rettenetesek az árak. Már mind elfogyott? Azt hiszem, el, vagyis, ami maradt, az kevés. Sokat iszol mostanában. Tulajdonképpen mindig. Azért figyelek rá, mondta a férfi, holott már régen nem figyelt.

A tengerparti utak kanyargósak mindenütt. Épp ott is, ahol ők nyaraltak, Horvátországban, Crikvenica mellett. Sokszor mentek ezen az úton, és dicsérték a tengert, hogy milyen gyönyörű, nem is lehet érteni, hogy lehet valaminek ilyen színe, s hogy mennyire szerencsések, hogy ők ezt láthatják minden évben. A gyerekek nem szóltak, azt gondolták, a természetet csak az öregek szeretik, talán mert valójában már semmit nem szeretnek.

Az ilyen kanyargós utakon senki nem gondol arra, hogy egy balesetet valaki szándékosan idéz elő, mint a férfi esetében történt.

A feleség végigcsinálta, amit ilyenkor kell, nem volt kellemes. A gyerekek nem tudták, hogy viszonyuljanak a dologhoz, soha nem vetődött fel bennük, hogy ez az apjukkal is megtörténhet, még ott tartottak, hogy ilyen csak másokkal esik meg. Kicsit arra is gondoltak, hogy az ő viselkedésük miatt ivott az apa annyit, s ezért kellett elmennie feltölteni a megcsappant alkoholkészletet. Gondoltak erre, meg hogy ők mondták, hogy ne jöjjenek, de az anya ragaszkodott hozzá. Tulajdonképpen, az is felvetődött bennük, szóval az anya felelőssége az apa halálában.

A nő még egy hétig szidta a férfit, amiért a gyerek elvétele mellett döntött, hogy lehet egy nőt ilyen helyzetbe hozni. Lassan a gyűlöletig jutott, főleg hogy elmaradtak az smsek. Aztán egy hét múlva egy közös barát felhívta, hogy mi történt. Helyesebben, ez is megtörtént, de akkor már tudta. A feleség megtalálta a férfi telefonjában a leveleket, s megírta, hogy mi történt, megemlítve, hogy a halálesetnek részben a nő az okozója. Biztos a feszültségtől volt figyelmetlen, mert amúgy soha nem volt, még egy koccanása sem volt az alatt a húsz év alatt, mióta együtt éltek. Fájt neki, mert újra azt érezte, hogy a terhesség előtti férfit veszítette el, akitől, úgy gondolta, érdemes teherbe esni, s csak később derült ki számára, mikor a dolog megtörtént, hogy pont nem. S az, hogy akar gyereket, amit annyiszor mondogatott, csak egy hazugság volt, hogy megtartsa őt, és továbbra is visszaélhessen a nő idejével.

Reggel volt a kórházban, az ápolónők csörögtek a gyógyszerekkel, az abortuszosokat egyberakják a terhesekkel. Volt ott egy csomó várandós anyuka, meg ő, a leendő gyerekgyilkos. Sírt éjjel, álmában is. Olyan valóságosnak tűnt az álom, hirtelen a mobilhoz kapott, hogy jött-e üzenet. Jött. Valami olyasmi, hogy lélekben én is ott vagyok. Egy olyan mondat, amiről üvölt, hogy csak kényszeredettségből írta valaki. Rohadj meg, gondolta, s megint hallotta a tengert, amit este elalvás előtt.

3

A férfi hazaért a családi nyaralásból. Rögtön nem mehetett a nőhöz, hogy nézett volna az ki. Amikor a kempingcuccokat pakolta ki a kocsiból, gyorsan felhívta. Jól vagy? Jól, mondta a nő. Találkozunk? Én mindig itt vagyok, mondta a nő. Jó, csak mert azt mondtad, hogy az után nem akarsz többet velem lenni. Mikor jössz? Holnap, mondta a férfi, és kinyomta a telefont, mert hangokat hallott a lépcsőházból. Az egyik szomszéd. Kár volt szétnyomni. Vissza akarta hívni, de a nő már nem vette fel. Utálta, ha a férfi kinyomja, az olyan volt, mintha azt mondaná, hogy te nekem nem vagy, legfeljebb lopott időben, kis színezék az életemen, de amúgy nem. A férfi megsértődött, hogy a nő nem vette fel, és sértett hangon rámondta a rögzítőre, hogy nem tudom, ezt megint mért kell csinálni, valami ilyesmit, meg hogy szereti.

Másnap a nőnél kezdett. Ösztönösen közeledett hozzá, bár tudta, hogy egy ilyen beavatkozás után hat hétig nem szabad. A nő hagyta magát. Lehet, kérdezte a férfi. Igen, mondta a nő. Hogyhogy, kérdezte a férfi és abbahagyta a közeledést. A nő hallgatott. Megtartottad, kérdezte a férfi. A nő elpirult, a férfi a nő hasára nézett. Mostmár látta, hogy kicsi domborulat van ott, hogy a sejtek tovább szaporodtak a nyaralás hetei alatt. Megpróbáltam, mondta a nő, sírt, de reggel, amikor felébredtem a kórházban. Akkor mi volt, kérdezte a férfi. Szóval, akkor eljöttem. Tudom, hogy nem

akartad, de nem tudtam elvetetni, érted, megpróbáltam. Nem kell tőled semmi, én vállaltam egyedül. Azt hogy kell csinálni, kérdezte a férfi, hogy úgy tenni, mintha ez a dolog nem lenne, mintha ez a gyerek nem jönne a világra. Vannak, akik megcsinálják. Nincs visszaút, gondolta a férfi. Ez van, ami lett, s már nincs annyi ideje, hogy bármikor is más lehessen. Haragszol, kérdezte a nő megint. Nem, mondta a férfi. Megsimogatod a hasam? Meg, mondta a férfi, ránézett a nő arcára, arra az örömre, amit a simogatás vagy inkább a hasban lévő magzat kiváltott. Valakinek elkezdődött az élete, gondolta, s hogy ideje szólni a feleségének, hogy annak a húsz évnek, amiből mindig azt gondolták, lesz huszonegy meg huszonkettő, hogy lesz az az idő, amikor egymást támogatva botorkálnak az utcán, nehogy valami végérvényes történjen, egy rossz lépés, például, aminek következtében egy életre ugrik a bal láb, mert pont a bal szokott olyan ügyetlenül kibicsaklani, amúgy ez az időszak a házasságok történetében, nemcsak szép, de társadalmilag is hasznos, hisz amíg fennáll, s nem pusztul el valamelyikük rákban, vagy valami érrendszeri betegségben, ami a leggyakoribb halálokok közé tartozik, addig a külvilág számára, gondolhatunk itt konkrétan a gyerekekre, alig jelentenek gondot, meg persze, a gyerekek is így szeretnék látni a szüleiket, együtt, abban az örök kötésben, ami őértük született, és soha nem bocsájtják meg, ha a szülők ezt az ideális, legfeljebb a halállal felülírható mintát nem követik. Hogy ideje szólni a feleségének, hogy ennek a nem tervezett, de a tudatuk mélyén meglévő életnek immáron vége. S hogy a valahai közös nyaralásokból tényleg csak az a néhány kagyló marad, amit Rovinjban vettek, amit ha a füledhez teszel, benne zúg, legalábbis olyan, mintha benne zúgna a tenger.

SVÁBHEGY

Egyszerű pesti lakos úgy gondol a Svábhegyre, mint egy rezervátumra, ahová csak jeggyel vagy útlevéllel lehet belépni, hogy például az Istenhegyi út elején a kőposztamensen fennhéjázó turul mellett áll néhány karszalagos határőr, s a hegy felé tolakodóknak átkutatja a zsebeit, a táskáját, nehogy, mondjuk, családromboló káros anyagok jussanak fel a hegytetőre, mert a Svábhegy nem sziklákra meg anyaföldre épült, mint az Alpok vagy a Kárpátok, hanem a család szentségére. Elvált nőket azonnal visszafordítanak, harminc fölötti facér lányok ne is próbálkozzanak, mert a határőrök pontosan tudják, ezeket a nőket a biológiai óra hajtja fel a Svábhegyre, hogy rendes családi fészkekből öregedő vállalatvezetőket, sztárügyvédeket és konzervatív parlamenti képviselőket ugrasszanak ki, kényszerítsenek arra az életre, ami minden felelősen gondolkodó ember, de különösen az elhagyott feleség szerint öngyilkosság.

Az egyszerű pesti lakos úgy gondolja, a Svábhegyen genetikailag rendezett múltú magyarok laknak, akik csak néha merészkednek le a városba, hogy megvető fitymálások közepette fejvesztve meneküljenek a zajos és büdös pesti utcákról. A gyerekeik is ott nőnek fel. Előbb jutnak le az Adriára, mint a nagykörútra. Szépek, mert a jóléttől szépek lettek, tele vannak pénzzel, korszerűen élnek, nem idegen tőlük a lékúra és a mélyizomtorna, de közben őrzik a hagyományokat is, legalább kettővel több népdalt ismernek például, mint amit kötelező az iskolából. Világot jártak, de mégis magyarok tudtak maradni. A család szentsége náluk szentség, s a gyerekeik, ha nem örökölnek valami vészesen beteg gént, soha nem kerülnek le a hegyről, legfeljebb a Böszörményi útig, ami még svábhegykapcsolatú utca, vagy néha kicsit lejjebb, de a kerület határain biztos nem buknak át.

Az irigység beszél az egyszerű pestiekből, akik valójában maguk is a Svábhegyen szeretnének lakni, maguk is szeretnének végre köpni a kutyaszaros pesti utcákra, de nem tudnak, mert a svábhegyi árakhoz képest a saját Murányi vagy Szív utcai lakásuk nem kompatibilis, s mivel a váltás nem tehető meg, örökös rosszindulattal gondolnak azokra, akik ott laknak, ahol szívük szerint ők is laknának. Télen felmennek a Normafához szánkózni, bekukucskálnak az ablakokon, korán sötétedik, a villanyok már fel vannak kapcsolva, de a redőnyt még nem eresztették le. Kinéznek a huszonegyes vagy a huszonegy „A" jelzésű busz ablakán, befelé azokon a svábhegyi villaablakokon, az Eötvös úton lefelé, amikor a busz lassít, és néha meg is áll. Nézik az ott szomorkodó embereket, mert szomorúnak látják őket, olyanoknak, akik semminek nem tudnak örülni, mert mindenük megvan, de az is kevés. Ennyire rossz nekik az élet, gondolja az a pesti ember, aki a huszonegyesen indul hazafelé, mert már kiszánkózta magát a gyerekével, és arra gondol, hogy mennyivel jobb neki, hogy a pesti fertályon él.

A felesége otthon volt, vacsorát csinált, amíg ő, mert egy apának is vannak feladatai, eljött a gyerekkel kicsit a szabadba, mert nem tagadható, hogy a levegő itt azért mégiscsak jobb minőségű, mint a hetedik kerületben. A gyerek fáradt volt, az apa ölébe kucorgott, a férfi magához ölelte, hideg volt, félt, hogy áthűl, onnét az apa kabátjából nézte a házakat, néha mutatott valamit az apának, hogy látod, milyen szép csillár van ott? Látom, mondta az apa, de nekem túl díszes. A busz kanyarodott. Itt tanít az anyu, mondta a férfi, a gyerek felült, hogy jobban lássa a régi épületet. Előtte a kis teret. Az anya szeptemberben kezdett az új helyen. Már nem bírta a hetedik kerületben, ahol, nem merte mondani, mikor megkérdezték a tanáriban, hogy mért jöttél el, nem merte mondani, csak elkezdte a mondatot, hogy a kelleténél több volt, itt egy olyan szó következett volna, amit úgy gondolta a Svábhegyen, ebben a kulturált környezetben nem lehet kiejteni, mit gondolnának róla, azok, akik csak lomtalanításkor látnak cigányokat, s hazafelémenet a boltból a kupacok mögött csőszölő embereknek még ennivalót is adnak, hisz hasznosnak látják, amit csinálnak, meg amúgyis van bennük emberség. Igaz az év más napjaiban cigányok a Délinél följebb nem juthatnak, már az Alkotás úton lekapcsolja őket a rendőrség, az pedig, hogy netán egy is közülük odaköltözzön, teljesen elképzelhetetlen volt, a hegy felé haladva olyan radikálisan nőttek a négyzetméterárak, hogy még egy zenészcigánynak is megfizethetetlen volt, nemmég egy átlag nyolcadik kerületi nagycsaládosnak. A kerületben egyetlen cigány volt, az sem élő ember, hanem egy utca (Rácz Aladár). Nem merte ebben a közegben mondani, ahol olyan finom szaga volt a szülőknek, s a tanároknak is, mintha parfümben fürödnének, hogy a korábbi munkahelyén túl sok volt, a kelleténél több, itt elakadt, amikor az énektanár odaszólt, hogy mi? Rossz gyerek, mondta végül az asszony, akikkel én már nem tudtam megbirkózni. Ja, leszarják a szülők a gyerekeket, mondta egy másik tanár, de ezen a környéken nem így van. Itt pont az ellenkezője. Hogyhogy, kérdezte a nő. Itt a családra épülnek a családok, mondta az énektanár. Mi, kérdezett vissza az asszony. Hogy, na, érted, az a legfontosabb, csak rosszul mondtam, mert ugye én mindent a hangokon keresztül fejezek ki, mondta az énektanár, aki azt hitte magáról, hogy tulajdonképpen zenész, csak most épp nem koncertezik.

Az asszony rettegett az első szülőitől, hogy kik jönnek, és épp azok jöttek, akiktől rettegett. Mikor kinézett a tanári ablakán, látta azokat a nagy autókat, összeszorult a gyomra, az a sok látványos jármű mintha az összes lóerejét összeadta volna, s az asszonynak ez az erő jelent meg a gyomrában szorongás formájában. Állt a szülők előtt, és nehezen, gombócot nyeldesve fogott bele a mondandóba, általánosságok, aztán a szülők, ettől félt leginkább,

elkezdtek kérdezni, hogy mennyi lesz az osztálykirándulás ára. Nem gondolta volna, hogy épp ezt fogják megkérdezni. A legtöbben együtt jöttek a férjükkel. Majdnem megduplázódott így az osztálylétszám. Csak néhányan egyedül, például az iskola takarítónője, akinek nem volt férje, csak egy szerencsétlen kislánya, akit kitett annak, hogy a város leggazdagabb gyerekei között szorongjon nyolc éven keresztül. Azért volt olyan gyerek is, akinek csak az apja jött. Az anya biztos beteg volt vagy egy kisebbel otthon, nem akarta magára hagyni, ki tudja, mi történik vele, meg félős is, mindent beképzel, például, hogy betörnek hozzájuk a cigányok, mert látta a Hírtévén, hogy van ilyen. Az egyik odajött a szülői után, megjegyezte az asszony, hogy melyik gyerek apja, de a gyerekről nem tudott semmi fontosat mondani, csak dadogott, hogy igen, persze, hogy tudja, kiről van szó, de még csak pár hete tanítja az osztályt. Majd a fogadóórán. Jó, mondta a férfi. Ő hordta a gyereket mindennap. A tanárnő látta reggelente. Nem szállt ki az autóból, helyesebben először nem szállt ki, aztán kiszállt és össze is találkozott a tanárnővel.

A férfi leért a Moszkva térre a gyerekkel. Nem adok, mondta egy kéregetőnek. Menj el dolgozni, ezt csak gondolta, nem mondta volna. Egyszer egy évig keresett munkát, de hiába ment utána mindennap, sehol nem volt. Végül aztán egy irodaház karbantartóbrigádjába került, volt papírja víz-gázról, és épp az kellett. Nem így tervezte az életét, de így maradt. Nem került be az egyetemre, kétszer próbálta, utána lett ez, hogy valami szakma. Mindenki ilyen volt a karbantartóknál. Volt, aki magyar szakos diplomával javította az épületgépészeti meghibásodásokat. Huszonnégy óra szoli, aztán két nap kihagyás. A felesége egyedül volt akkor a gyerekkel. Ő vitte iskolába. Nem abba, amiben tanított, rossznak tartotta volna odavinni. Tanárnő, mondta a férfi a karbantartóknak, mikor kérdezték, hogy mi a foglalkozása a feleségének. Egy nőnek az jó állás, mondta, hamar otthon tud lenni, és ez a gyereknek is fontos, hogy legyen neki anyja, ha már apja ritkábban tud, mert a munka ugye. Azért egy iskola, ott nagyon mozognak az emberek, mondta a magyar szakos, én azért odafigyelnék. Nem olyan, mondta a férfi, tudja, mit jelent, hogy én, meg a gyerek. Egy nő soha nem tudja, mondta a másik, a nők ösztönlények, nem gondolnak semmit át, csak ahogy éppen az érzelmeik. Az én feleségem is, kezdte a magyartanár, de nem figyelt oda senki, hisz ismerték a történetet, hogy miképpen lett egy lakástulajdonosból albérlő, majd az ivás következtében egy tanárból munkanélküli, majd kétkezi munkás. Olyan sokszor elmondta már ezt a történetet, hogy elveszítette minden egyéni vonását, egy tucatsors volt, amit a tévében meg a szociológia tankönyvekben szoktak tárgyalni, egy típuseset, ami mögött már nem látszott a magyartanár, ami mögött egyáltalán nem látszott senki.

Mentek le a metróhoz, a Keletiig fognak menni. Onnét gyalog, a gyereket lehet, ölben kell vinni majd hazáig, mert nagyon elaludt a metrón, meg ott van még a szánkó is. Néha az embernek rossz, hogy csak két keze van, bár annyi mindent ki tud találni, hogy miképpen lehet a súlyokat magára aggatni, hogy például egy menetre felvigyen mindent a harmadikra, ezt csak egy pesti tudja, bár a vidékiek eleve már azt sem értik, hogyan lehet a harmadikon lakni, s ha már az ember ott lakik, miért kell egymenetben mindent felcipelni, le lehet azért menni mégegyszer. De egy pesti bérházlakos számára, ha nem sikerül egyszerre felcipekednie, az olyan kudarc, amit még a szomszédok is kilesnek, hogy na, a Laci vagy a Béla, milyen kurvára béna, nem tudja a gyereket, a hatüveg ásványvizet, a heti bevásárlást meg a szánkót felvinni a harmadikra, ennek sem jósolok nagy jövőt. Az ilyen gyenge lábon álló házasságoknak hamar vége lesz.

De a férfi megbirkózott a feladattal, egészen a Dembinszkyig cipelte ezt a sokmindent együtt, aztán föl a harmadikra. Az ő házassága ilyen alapon nem kerülhet veszélybe. Szia, mondta, mikor felértek. Az asszony kilépett a konyhából. Finom szagot sodort maga előtt. Vacsora. Nem olyan, amit a férfi szeret. Palacsinta. De a gyerek majd örül neki, és ez is jó, jobb, mintha olyan lenne, amilyet ő szeret, de a gyerek csak turkálná. Magához húzta az asszonyt. Az kicsit odaért a férfihez, aztán, hogy hideg az arca, meg a ruhája, ezt mondta, és visszafordult a konyhába, nehogy lekapja a tűz a palacsintát. Rossz kedved van, kérdezte a férfi. Nem, mondta az asszony, csak én nem szánkózással töltöttem a délutánt, kijavítottam két osztály dolgozatát, meg a főzés, szóval épp elég volt. Akkor mostmár, mondta a férfi és ezt a mondatot ismételte meg az ágyban is, hogy akkor mostmár jó, mert se dolgozat, se főzés. Az ágyban még azt is hozzáfűzte, hogy a gyerek is elaludt. Már én is majdnem alszom, mondta a nő, és hogyha megzavarja az elalvásban a férfi, akkor majd át fog esni egy holtponton, ami azt jelenti, hogy nem tud majd egész éjjel aludni. A férfi nem tudta abbahagyni, a nő egyre idegesebb lett. Nem akart. Ma sem. Azt nem hiszem, mondta a férfi, hogy neked nem kell. Hosszú vita kezdődött, amiben a nő elmondott minden rosszat a férfiról, a szokásairól, arról a nevetségesen kevés pénzről, amit keres, végül a testét vette elő, hogy az is hogy néz ki, ő nem ehhez a testhez ment feleségül, s csak ez után mondta, a férfi mentegetőző mondatába, hogy azért nem néz ki olyan rosszul, s a pénz se olyan kevés, mióta, itt megnevezett egy hónapot, amikor emeltek a fizetésén, ebbe a mondatba vágott bele a nő, hogy amiatt, amit elmondott, ő mást szeret. A férfi elhallgatott. Kit, kérdezte kis szünet után. A nő megjelölt általánosságban egy férfit, nem akarta elárulni, hogy kicsoda, de konkrétan arra gondolt, aki az után az első szülői után odajött hozzá, hogy a gyerekéről kérdezzen, majd minden szerdán és pénteken találkozott is vele reggel. Beszéltek kicsit, aztán az első fogadóóra után ez a férfi volt az utolsó, és akkor elkezdődött. Annyira gyorsan, hogy a nő nem gondolta volna, hogy

ilyen a szerelem, nem emlékezett, a férjével hogyan volt, ha egyáltalán volt, mert most úgy gondolta: nem volt. Határpontnak látta ezt az életében, ami, bármi is történjék, kettéosztja az életét, az ez előtti és az ez utáni időszakra. Rendszerváltás vagy valami nagy dolog, Amerika felfedezése, ilyesmihez tudná hasonlítani. Töri–magyar szakos volt. Ha fizikus lett volna, biztos Newton törvényeihez meg a relativitáselmélethez kötötte volna a változást. Az előző iskolában volt egy fizikatanár, aki így próbálta neki bevallani a szerelmét, hogy olyan a nő neki, mint a modern fizikában a relativitáselmélet, de nem jött be, mert a szerelem kapcsán a nő a relativitás szót nem tartotta helyénvalónak. Szóval minden megváltozott. Pár hónap alatt újrarendeződött benne a világhoz való viszony. Egy tanár, kérdezte a férfi. Nem, mondta a nő. Egy gyerek apja, kérdezte a férfi. A nő hallgatott. Ott lakik, kérdezte a férfi. A nő nem tudott tovább hallgatni. Ott. A férfi nem szólt többet, eszébe jutott a csillár, amit a gyerek vett észre a buszról. Nézte, ahogy mozog alatta egy férfi. A busz lelassított, aztán megállt, volt egy koccanás, télen hegynek lefelé előfordul, és ő nézte, mi történik ott a csillár alatt, a gyerek visszabújt az ölébe, a férfi a szobában, mintha észrevette volna, hogy egy busznyi ember lesi a mozgását, odalépett az ablakhoz, és rutinos mozdulatokkal leeresztette a rolót.

Másnap a nő felhívta a férfit telefonon. A hangjában benne volt az a zaklatottság, amit a férjével való szakítás okozott. Mondtam, hogy ne hívj, mondta a férfi, aki semmit nem érzékelt a nő hangján, csak azt, hogy telefonál, amiről megbeszélték, tilos. Mondtam, hogy ne hívj, majd én hívlak, mondta, mielőtt azt mondta volna, hogy szia, jól aludtál. Tegnap elmondtam a férjemnek, mondta a nő. Te hülye vagy, mondta a férfi, te, teljesen elment az eszed, mi a fasznak kellett ezt csinálnod. Ritkán használt durva szavakat, most épp ez a ritka alkalom volt. Nem bírtam tovább, hozzám tolta a testét, és irtózatos volt, ahogyan hozzámért, nem olyan finom, mint mikor veled. Ha valamikor jó volt, akkor időlegesen most is jó tud lenni, nem lehet egy férfivel ezt csinálni, még egy nővel sem, mondta, és a feleségére gondolt, akivel ha nem is sűrűn, de rendszeresen együtt volt. Nem érted, hogy nem bírtam? Nem érted, hogy azért, mert én csak veled, én nem vagyok egy kurva, hogy olyannal is, akit nem szeretek. Az, hogy a férjeddel, az nem kurva, az rendben van. Neked ez rendben van, mért te a feleségeddel szoktál, mióta velem? A férfi hallgatott. Mondtam, mondta később, hogy én nem vagyok még kész arra, hogy váltsak, érted, nekem ez nem megy olyan egyszerűen. A nő, hogy neki sem egyszerűbb, de ha csak a férfival tudja elképzelni. Azért azt lehet befolyásolni, hogy kivel tudjuk elképzelni, mondta a férfi, és hogy utálja a siettetést. A nő már nem tudott mit mondani, és ha terhes vagyok, ez jutott eszébe. Ez ugye csak vicc, mondta a férfi, azt mondtad, fel van rakva valami szar, ami miatt nem lehet. Semmi nem százszázalékos, mondta a nő. Most, ugye, ezt nem mondod komolyan. És ha igen? Figyelj, mondta a férfi, én nem akarok gyereket, érted, ha terhes vagy, az nem az én gyerekem, hanem a tiéd, nekem van már családom. A férfi egy hosszú monológba fogott, amiből kiderült, a meglévő gyerekei életét nem lehet feldúlni egy lehetséges gyerek miatt, és hogy az ő egyébként nagyrészt harmonikus családját nem kockáztathatja egy kitudja milyen kimenetelű miatt. Közben az is kiderült, hogy az Eötvös utcai villa tulajdonképpen nem a férfi vállalkozásának eredménye, hanem a feleség örökségéből származik, s hogy a férfi még véletlenül sem akarna leköltözni a hegyről egy szar pesti bérházba, ahol a gyerekkorát töltötte, s alig várta, hogy maga mögött tudhassa. Azt mondtad, hogy szeretsz, mondta a nő, hogy csak velem tudod elképzelni, hogy jó, és sírt a telefonban. Szeretlek, persze, mondta a férfi minden érzelem nélkül, mert így már nem tudta a nőt szeretni, hogy bizonyos felelősségekkel is együtt jár a kapcsolat. De azt nem gondoltam, hogy mindent fel kell áldoznom ezért a szeretésért. Inkább engem, kérdezte a nő. Hogyhogy téged? Hogy inkább engem áldozol föl? Dehogy, csak maradjon minden, ahogy volt. De nem maradhat, mondta a nő, mert otthon elmondtam. Nem kellett volna, mondta a férfi, hogy jelezze, ezzel a nő mindent elrontott.

Későn végzett az iskolában. Napló, meg internetes ügyintézés. Este volt már. Üres volt az épület, nem kellett a vécére menni sírni. Ment lefelé a lépcsőn, aztán a buszhoz. Állt a megállóban, tizenöt perc innen a Moszkva. Nézte a nyálkás utat. A fölfelé tartó busz előbb jött. A jármű erőlködve kapaszkodott, aztán beoldalazott a megállóba. Hirtelen, nem ezt akarta, vagy ezt biztos nem akarta. Átszaladt a túloldalra. Az ajtó már becsukódott, mire a buszhoz ért. Gondolta, így jobb, hogy lemaradt. Vár kicsit, míg elhúz a busz, aztán visszamegy a túloldalra, de rendes sofőr volt, visszanyitotta a tanárnőnek. Ismerte őt, sokszor vitte reggelente, tudta, hogy az iskolában tanít. Három megállót ment fölfelé. Soha nem látta még az épületet, ahol a férfi lakott, de tudta a naplóból a címet. Odamegy, gondolta, és elmondja az asszonynak is, hogy a férfi az övé, őt szereti, s csak érdekből marad ebben svábhegyi lakásban. Odamegy és megkönnyíti vagy inkább elősegíti a döntést. Annak a feleségnek biztos nem kell egy olyan férfi, aki nem azért van vele, mert szereti.

Leszállt a buszról, csúszott. Jeges volt az út meg rossz volt a talpa a csizmának, kellett volna valamit rátetetni, van egy cipész a Damjanichon, gondolta. A redőnyök még nem voltak leengedve. Nézte a csillárt, aztán a kapucsengőt kereste. Hirtelen megmozdult a redőny. Felkapta a fejét. Egy nő állt az ablak mögött, az arcát már nem látta, csak a testét, ahogyan a redőnyleengedéssel szakaszosan tűnik el előle, de mielőtt végleg eltűnt volna, egy másik alakot is észrevett, ahogyan a redőnyt engedő nő mögé lép hátulról. A nő keze megállt, látszott, hátrafordul. Nem tudni, mi történt a két ember között, hisz, ami történt, már épp takarásban volt, aztán a redőny végleg legördült. A nő állt ott. Vesztettem,

gondolta, olyan erőnek látszott az épület, az épület mögött megbújó élet, aminek széttiprásához kevésnek érezte magát. Egyszer a fizikatanár beszélt ezekről az erőkről meg ellenerőkről, nem értette, csak hallgatta, de most érezte, hogy valami olyasmiről van szó, hogy ő most itt elbukott, s vele együtt minden elbukott, amit akart az élettől. Olyannak érezte magát, mint aki nincsen, nem is értette, hogy lehet, hogy lát, meg hall valamit. Aki nincsen, annak honnét vannak érzékszervei?

Hogy mennyi időt állhatott ott, ha számolta volna, hány busz megy el, ki tudta volna számolni, mert tudta a követési időket, de nem számolta, meg ilyenkor az az idő, amit a közlekedési vállalat járművei mérnek, köszönő viszonyban sincs azzal, amit ő él meg. Hosszú volt, vagy hosszúnak érezte, óráknak a hideg utcán. Ezek után az órák után hallotta meg, hogy Kati. Hátranézett. Kati, menjünk haza! Nem kérdezte, hogy a férfi honnét tudja, hogy itt van, megfordult és elindult lefelé a hegyről. A gyerek, kérdezte, már a buszon ültek, a Nagyenyed utcára értek, a turul épp a hátukba vájhatta volna karmait, ha élt volna, hogy ekképpen űzze el őket a környékről, de nem élt. Betettem neki egy dévédét, mondta a férfi.

LÁTOGATÓBAN ANYÁNÁL

Tizennégy voltam, mikor apa elment. Bejött a szobába és azt mondta, ő elmegy, mert neki úgy jobb. Van hová, ne aggódjak. Egy másik nő, akit majd én is megismerek. Azt akarta, hogy értsem meg, az, ha neki jobb, nekem is jobb, de nem értettem, mert nekem ez nem látszott jobbnak. Ültem az ágyon, nem mertem ránézni, csak a csíkos ágytakaróra, körömdarabkák ragadtak bele, nemrég vágtam le. Mért nem mondja, hogy magával visz. Vártam, hogy mondja. Talán most, vagy most, de másról beszélt. A húgomról, hogy majd rá is kell figyelnem, hogy ne viselje meg az apa elszakadása a családtól. Mert olyan az ilyesmi, mondta, hogy nyomot hagy, sokszor egy életre. De ő ezt nem akarja, ő azt akarja, hogy ennek ne legyen nyoma, s mi úgy nőjünk fel, mint azok, akik harmonikus családban. Karácsony, nyaralás, születésnapok, nagy nevetések a közös vacsora közben, az apa rápaskol az anya fenekére, aztán cinkosan a gyerekekre kacsint, hogy lám, közöttük még elevenek az érzelmek. Ő ezt akarja annak ellenére, hogy nem ez az élet látszik válást követően kialakulni.

Csodálkoztam, mikor láttam, hogy apa másnap még otthon van, reggel elment dolgozni, késő délután hazajött, ahogy szokott és harmadnap is. Még három hónapig így volt. Senki nem tudta, hogy az apa már elköltözött, csak én. Rossz volt egyedül tudni, és úgy viszonyulni egy nemlétező apához, mintha létezne, holott valójában nem volt ott. Az anya is láthatta volna, hogy az apa csak külalakban van ott, de lélekben teljesen máshol, egy másik nő ágyában hempereg, azt a nőt nézi most is, nem a feleségét, akit már látni, mint mondta egy alkalommal, amúgy sem bírt.

Letelt a három hónap, és akkor egy délután tényleg megjelentek a nappaliban a bőröndök apa ruháival. Csak könnyebb cuccokat vitt el, a nehezebbekért majd visszajön, mondta, ha már rendeződött az új helyen. Akkor viszi el a könyveket is, például a Marczali-féle világtörténelmet, amit még a nagyapjától örökölt. Most még nem is tudná hová tenni. Eljön annak is az ideje, mondta, de nem jött el. A nehezebb holmik örökre ott maradtak, mert a szakítást követő napon az anya lecserélte a zárakat, és apa többé nem léphetett be abba a lakásba, amit tulajdonképpen az ő keresetéből építettek a Nagyerdő mellett, tényleg a legjobb helyen, márha Debrecen esetében legjobb helyről egyáltalán beszélni lehet.

Hárman maradtunk, mondta anyám, hogy innéttől kezdve ez egy csonka család, neki nincsen férje, nekünk meg nincsen apánk. De van, mondtam neki, csak nem itt lakik. Nincs, mondta erre, aki nem a gyerekeivel lakik, az nem apa, az csak egy rohadék spermabank, csak a megtermékenyítésre lehet használni, utána ki lehet dobni, mint egy használt teafiltert. Nem tudtam így gondolni apára. Találkoztam vele minden héten. És ő elmondta, hogy most jobb az élete még így is, hogy egy kislakásban húzza meg magát egy lakótelepen az asszisztensével, akivel már évek óta tart ez a kapcsolat, de csak most fordult komolyra, mikor elköltözött, vagy akkor fordult az anyával való kapcsolata az elviselhetetlenség stádiumába. Néha ezt mondta, hogy elviselhetetlen volt, az anyám miatt persze, s ő ezért keveredett ebbe a rettenetes anyagi helyzetbe, hogy se lakás, se autó, csak egy szar, mert a jót pénzügyi okokból el kellett adnia, és hogy még a lakásból is kiperelte az anyám. A lakásban mi lakunk, mondtam apámnak, aki azt mondta, hogy nekünk akarta adni, csak azért ragaszkodott olyan sokáig hozzá, hogy ő adhassa oda, hogy érezzük, ez tőle van. De még ezt sem sikerült elérnie, mert az anyám mindenkit ellene hangolt, az egész családot, és mindenki amellett tanúskodott, hogy a lakás tulajdonképpen az ő örökségéből épült, de mit örökölt ő, mit? Semmit, legfeljebb néhány elviselhetetlen tulajdonságot, mondta apám és elköszönt, én meg mentem vissza anyámhoz, aki mikor megtudta, hogy találkoztam apával, nekem esett. Találkoztál, üvöltötte újra és újra, aztán elkezdte tépni a hajamat, a húgom előtt, aki kikerekedett szemekkel, ahogy egy bűvészmutatványt szoktunk, végignézte az egészet. Este mondta, hogy ilyeneket csak a kereskedelmi tévén szoktak mutatni és csak a cigányoknál, és ő nem gondolta, hogy ez valójában is van, azt hitte, azok csak statiszták, akik ötezer forintért bármit megcsinálnak, még azt is, hogy a saját gyerekük haját tépik ki.

Anya először csak apát gyűlölte, aztán minden férfit. A férfiakról csak úgy beszélt, hogy a testük csak azért van, hogy ne a levegőben lógjon a farkuk. Csak meg akarják erőszakolni a nőket, a feleségüket is persze, és bárkit, aki eléjük kerül, és egyáltalán nem érdekli őket, hogy ez a másiknak, tudniillik a nőnek jó-e. Mert különben nem jó, undorító, mondta, és fáj is. Rossz volt, amikor azt éreztem, hogy nem azt érzem, amit az anyám mond, hogy néha annyira erős vágyak szaladnak végig a testemen, hogy haza kellett szaladnom iskola után. Ágyra heveredtem, és keresztbe fűztem a lábamat, hogy ott pont kellemesen szorítsam, s csak ezzel az oldalra döntögető lábmozgással elélveztem az ágyon. A kezemmel nem kellett odanyúlni. Nem is emlékszem, hogy volt-e olyankor férfi a fejemben, talán igen, de rögtön törölt az emlékezet, hogy ki lehetett. Nem akarta a tudat rögzíteni az arcot, a testet, aki ott volt.

Épp ilyen okból szaladtam haza, amikor anyát ott láttam az ágyon, először csak arra gondoltam, hogy vajon mért van itthon, később láttam meg a fehér nyálat, vagy felböfögött gyomornedveket, amik végigcsorogtak az arcán rá a párnára. Reggel nem ágyazott be. Már ez is feltűnő lehetett volna, máskor mindig szokott, az volt az elve, hogy aki az ilyesmit elmulasztja, az már lemondott az életéről. S ebben volt is valami, legalábbis az anyám esetében, mert a több doboznyi gyógyszer végzett volna vele, ha engem nem hajt haza a vágy, amit az anyám annyira gyűlölt. Háromszor ismétlődött meg az eset, akkor már gimnáziumba jártam, de nem mondtam el senkinek, hogy mi van otthon, hogy az

anyám a pszichiátrián van. Azt mondtam, hogy elvitte az új élettársa egy hosszabb külföldi útra, mert ilyen szerencsés lett, hogy igaz, van két gyereke, meg életkorban sem a legjobb, hisz már elmúlt negyven, de neki épp jött egy olyan férfi, ráadásul fiatalabb és gazdag is, aki pont ezt a típust szereti, két gyerekkel ráadásul.
Négy évig zajlott ez, hogy örök rettegésben éltem. A húgom nem, mert nem értette, mi is történik, csak én, hogy hazamegyek, például azért, mert annyira elöntenek a vágyak, és halva találom az anyámat. Négy év, hogy mért pont akkor, nem tudom, de abbamaradt. Soha nem bíztam a pszichiátriában, hogy majd ott tesznek valamit, de vele mégis tettek. Ráállították egy gyógyszerre, aztán egy másikra, és anyám elkezdett működni, hasonlóan a normális emberekhez. Akkor mondtam neki, hogy nem, ne is akarja, hogy a debreceni egyetemen tanuljak, mert ott nincs olyan szak, ami nekem való. Én Pestre megyek, és ott folytatom az építészkaron, és én is építész leszek, mint a nagyapám, folytatom azt, amit az apám megszakított. Az anyám csak állt ott, először hallgatott, vártam, hogy elkezdi, mint annyiszor már, hogy azt akarom, hogy újra bekerüljön, hogy ott koktéloztassák őt addig, amíg teljesen le nem hülyül, mert olyan vagyok, mint az apám, az apám lánya vagyok, ezt bárki megmondhatja. És én tényleg az apám lánya voltam, mert hogy is lehettem volna másé, az anyám egyetlen férfival létesített szexuális kapcsolatot, az apámmal, akinek érintésére úgy emlékezett vissza, mintha meztelen csigákat húztak volna végig az ágyékán, hogy még éjjel is azt álmodta, hogy felmásznak ezek a csigák a hüvelyén át, és megzabálják a hasában növekedő gyerekét, engem például, aztán továbbrágják magukat egészen a belső szervekig, s reggelre már nem marad belőle semmi, csak csontok, amit aztán oda lehet hajítani a kutyának. Ezt mesélte régebben mindig, hogy én egy ilyen meztelen csiga gyereke vagyok, aki meg akarom őt ölni. De most hallgatott, és amikor beszélni kezdett, nem ezt mondta, csak, hogy jobb lesz így, meg mégiscsak el kell indulnom az – így mondta – életbe.
És én el is indultam, bár párkapcsolati szinten nem a legszerencsésebben. Amikor elkezdődött, ami a gimiben nem, mert valahogy nem tudtam a gátat áttörni, amit anya történetei emeltek bennem, amikor az egyetemen végül elkezdődött, hogy fiúk, nem tudtam, mit jelent az, hogy egy fiút szeretni. Honnan is tudhattam volna, otthon ilyet nem lehetett megtanulni, legfeljebb, hogy fiút gyűlölni hogyan kell. Mi az, hogy szeretni? Láttam, hogy azt akarja, hogy lefeküdni, és én lefeküdtem vele, miért ne kapja meg azt, amit akar. Örült neki, hogy ilyen könnyen, tulajdonképpen nem kellett érte küzdeni. Aztán elment utána, mert túl könnyű volt, amit megkapott, s azt mondta, nem tud szerelmes lenni belém. Nem bántam, hogy elment, mert én sem voltam az, majd jön másik, mindig van olyan fiú, akinek épp én kellek, s ha épp arra, hát arra.
Mért nincs valakid, kérdezte az anyám, már a vége felé járt az egyetem, ha most nem találod meg, soha nem fogod, kiesel az esélyesek közül. Mindig akad valaki, mondtam, de egyiket sem tudom úgy elképzelni, hogy végleg. Benned van a hiba, mondta az anyám, mert nem is akarod elképzelni. De igen, mondtam, én akarom, holott tényleg nem akartam, hisz olyan könnyen megjelentek mindenkivel kapcsolatban a kétségek, s akárcsak két év együttlétet elképzelni is szörnyű volt. Olyan vagy, mint az apád, ez is elhangzott, aki szintén nem tudta elképzelni, hogy a felesége a felesége, hanem fűfavirággal. Azt sem tudni, hány törvénytelen gyereke rohangál Debrecen utcáin. Úgy látszik, a szuicid gondolatokat sikeresen kiölte az antidepresszáns, de az apa iránti gyűlölet egy hangyányit sem csökkent benne.
Tulajdonképpen már majdnem harminc voltam, és tényleg éreztem, hogy az esélyeim csökkennek, valóban kellett volna már valaki, akiben hosszabb távon is gondolkodhatok, család, gyerek, ilyesmi, s volt is egy fiú az irodában. Tehetséges volt, a legjobb tervező, és vele néhányszor elmentem, sétálni például a Normafához, néha a Márvány utcai pizzériába. Szerettem hallgatni, amit magáról mesél, nem tudom, mi volt az igaz belőle, de úgy mondta, hogy nem vetődött föl bennem kétség. Az anyjáról beszélt, aki nem szerette őt, s ezt részletezte, hogy például, amikor reggel gyerekkorában felkeltette, soha nem simogatta meg, csak megbökdöste a vállát. Engem is úgy, mondtam, és sok mindenben felfedeztem, hogy hasonlítunk, de a hasonlóság végülis nem a szerelem, hanem a barátság, vagy inkább testvéri viszony felé billentette a kapcsolatot, olyan volt, mintha ugyanaz lenne az anyánk. Párszor haza is jött velem Debrecenbe, és én is meglátogattam a szüleinél, a Svábhegyen laktak, villarész. Nagyon szép hely volt, de nekik nem tetszett, mert nem egy egész villa, annak csak egy része volt az övéké, és hiába ez a környezet, olyan boldogtalannak érezték magukat, mintha a Hungária körúton laknának egy negyven négyzetméteres szükséglakásban. Mindenesetre döbbenten fedeztük fel az anyáink közötti hasonlóságot, ami a jellemen túl külsőségekben is megmutatkozott. Kicsit megkerekedett fej és test, olyan puha, amiből akár a szeretet is előjöhetett volna. De nem jött.
Mért nem vesz el feleségül, kérdezte anyám, amikor éppen nála voltunk, én meg mondtam, hogy nem olyan a kapcsolat közöttünk. Hát milyen, kérdezte. Barátság, mondtam. Ha barátság van, akkor abból lehet még szerelem is, de ha nem lesz, lehet, úgy még jobb, ésszerű alapokra fektethetitek a jövőtöket, nem egy eszetlen érzésre, ami majd pár év alatt elmúlik, és marad utána egy kibírhatatlan üresség, amivel képtelenség együtt élni, s nincs más megoldás, csak a válás, amit aztán mindenki megszenved, de legfőképp a gyerekek.

Az ésszerű indoklás ellenére sem léptem rá az anyám által ajánlott útra, nem tudtam elfogadni, hogy ennyi lenne a szerelem, egy racionálisan definiálható döntéssor. Épp ebben az időben iratkoztam be egy továbbképzésre a bauxitbeton házak rehabilitációjáról. Néztem az előadót. Á, az nem lehet, hogy ő, á, biztos van felesége, meg egy rahedli gyereke, szeretője, de minden kézenfekvő ellenérv ellenére… Szóval mindig azt hittem, hogy ilyen hülyeség, hogy első látásra, csak a filmekben van, de ez a történet mutatja, hogy nem. Mindene tetszett, még a kopott cipője is. Na, ebből a továbbképzésből nem sok maradt meg bennem, csak olyanok, hogy mikor milyen ruha volt rajta, mikor mennyire volt megviselt az arca, s arra gondoltam, ha én ezt az arcot megsimogathatnám, biztos megsimulna a tenyerem alatt a bőr, és hogy ezt miképpen lehetne a tudomására hozni.
Az utolsó óra után, mégiscsak együtt töltöttünk fél évig heti egy estét, elmentünk sörözni. Kicsit oldódott a hangulat, mindenkibe belekerült egy pár korsó, aztán még egy kis rövid is, én jégert ittam. A családosok lassan elmentek, mert a férjük meg a gyerekük, a végén hárman maradtunk, az a férfi, aki a tanfolyam elejétől rám akaszkodott, s most gondolta, az oldott hangulat lehetővé teszi, hogy realizálja a valóságban is az érzéseit, de túlitta magát, s mikor már alig tudott beszélni, eltántorgott az asztaltól. Ketten maradtunk az oktatóval. Ekkor kezdődött el. Negyvenhét éves volt. Én huszonkilenc, de engem a korkülönbség nem, tényleg nem érdekel, nekem ő fiatal volt, meg éppolyan, amilyet akartam. Hogy mi lesz tizenöt év múlva? Mért, más tudja?
A kapcsolat évekig titokban folyt, aztán egyszer végre döntött. Az utolsó pillanatban, amikor én már épp kiléptem volna, mert hosszú távon felőrli az ember idegeit és önbecsülését, hogy a nyílt színen soha nincs felvállalva, s hogy mindenki előtt úgy szerepel, mint akinek nincs senkije. Az összes barátnőm partnert szervezett nekem, s nem értették, hogy én mért vagyok elutasító, hogy ez az életelvem, hogy egyedül, vagy nem is a fiúkat szeretem. De nem lehetett elmondanom, mert azt mondta, nem mondhatom, nem akarja, hogy beszéljenek róla, és visszakerüljön az egész a feleségéhez, akihez mégiscsak köti húsz év és két gyerek. Az ágyban együtt, a legközelebb, de amint kiléptünk az utcára, elengedte a kezemet. Ha valakivel találkoztunk, úgy tett, mintha nem is lennék. Hátat fordított, az ismerős átlesett a válla fölött, hogy megnézze, ki az ismerősének az aktuális szeretője. Én összevissza kapkodtam a tekintetem, végül a földet néztem, hogy ne lássa, mennyire elvörösödtem. De végigcsináltam, mert szerettem, mert épp olyan volt, akit akartam, és vártam türelmesen két évig. Csak óvatosan húzogattam magam felé, hogy ne érezze presszziónak, azt akartam, hogy magától döntsön, ne azért, mert én erőltetem.
Nem szedtem akkor épp tablettát, mert nyár volt, s a családosok ilyenkor nem győznek nyaralni, Balaton, tenger, régi barátok nyaralói, nincs idejük a szeretőjükre. De egy alkalommal mégis volt. Egy hónap múlva eldőlt. Mellém lépett végre teljes valójában, hozott persze lelkiismeretfurdalást, és nem hozott elég pénzt, se lakást, hisz minden maradt az előző feleségnél, de együtt, mégis együtt indultunk neki a jövőnek.
Hazavittem, mikor a kapcsolatunk hivatalossá vált. Az anyám végignézte alaposan, minden testrészét, mintha megszámolná a ráncokat az arcán meg az ősz hajszálakat, de nem szólt semmit. Amikor kimentünk a konyhába, hogy elmosogassunk, akkor kérdezte, hogy hány éves, mondom negyvenkilenc. Az apád is annyi volt, amikor elment. Tényleg, csodálkoztam, mert soha nem számoltam utána. Van gyereke? Igen. Hány? Kettő, mondtam. Hány évesek. Gimibe járnak. Azokat is otthagyta. Csak a feleségét, mondtam, a gyerekekkel tartja a kapcsolatot. Az már nem kapcsolat. Félnap egy héten nem lehet apának lenni. Ahogy az apád se tudott. De ő nem az apám. Pont olyan, mondta anya, és pakolta bele a mosogatóba a tányérokat. Mind olyanok. És te hazahoztad az apádat. Mindig ezt akartad, hogy az apáddal élj együtt, pedig neki nem kellettél. Nem a bíróság miatt maradtál nálam, neki nem kellettél, és most megtaláltad, és hazahoztad, ide, ahol semmi keresnivalója. Azért cseréltem le a zárat, hogy ne tolhassa ide az undorító képét. Ő az én férjem, mondtam az anyámnak, nem az apám. Ő egy másik nő férje, mondta anyám és nem szólt többet.
Mit mondott anyád, kérdezte az ágyban, a régi gyerekszobában aludtunk, tetszel neki, azt mondta, hasonlítasz az apámra, mondtam, aztán a kimerülésig szeretkeztünk. Jó volt abban a szobában, ahol annyi rosszat hallottam a testi szerelemről.
Reggel nehezen ébredtem. Nem kelsz fel, szívem, így szólítottuk egymást, picit megrángattam a paplant, félhomály volt a szobában, hozzányúltam, hogy simogatással ébresszem, ahogy azok ébresztenek, akik szeretik a másikat. Nem tudom, mit éreztem, mintha kiestem volna az időből, ahogy szivaccsal az iskolában a táblát, valami egy pillanatra áttörölte az agyam, nem volt benne semmi, nem tudott egy gondolat elindulni abból az ürességből, hogy mért hideg a test és mért nedves a paplan, meg a hideg bőr, hogy mi történt, hogy mi ez a sötét folyadék? Aztán megcsillant a redőnyrésen áttörő fényben egy szike. Az anyám az egészségügyben dolgozott, mikor nyugdíjba ment, s pár dolgot elhozott emlékbe, meg mert hasznos is, mindenki így csinálja. Gézzel kötözte a kertben a szőlőt például, meg a pörkölthúst is szikével vágta fel, ahogy most a mellettem élettelen heverő testet is egy szikével szúrta át. Mikor ezt a csillanást megláttam a redőnyrés fényében, akkor szakadt ki belőlem az ordítás. Üvöltöttem. Soha nem gondoltam volna, hogy ilyen hangosan tud üvölteni az ember, ha halva találja a szerelmét épp maga mellett az ágyban, azt követően, hogy éjszaka az anyja megölte.

Nyugtatóval aludtam, a legerősebbel, nem ébredtem fel, csak azt éreztem, hogy valaki belerúg a hasamba, mint amikor az Almási téren el akarták venni a táskámat, de nem adtam, akkor a férfi teljes erejéből belerúgott a hasamba, a kisboltból kirohant az eladó, aki látta, és ellökte a férfit, az meg megijedt és elszaladt, gyáva ember volt. De most nem jött senki a segítségemre a kisboltból, újra meg újra éreztem a rúgást, annyira fájt, hogy adtam volna a táskámat, vigye inkább, csak ne bántson, de tovább bántott, s mikor felébredtem, már telefolyt az ágy vérrel.

A HAVASIGYOPÁR

Hogyhogy ott már csak kövek vannak, kérdezte a kisfiú, amikor hirtelen megritkult a növényzet, s előtűntek a sziklás hegyoldalak.
Ott a Télkirály birodalmának határa, mondta az apa. Odáig garázdálkodhat Növénypusztító Fagyherceg, a Télkirály fia.
Télkirály? Van olyan, kérdezte elcsodálkozva a kisfiú. Hát persze, örökké küzdenek Tavaszfejedelemmel, hogy másutt legyen a határ, de a határ nem változik, s a növények nem mernek megtelepedni a határon túli világban. És akkor az ott, micsoda, mutatott a kisfiú egy kis növénykére. Az nem kő.
Igen, helyesebben, akartam mondani, mondta az apa, de megint közbeszóltál. Egy kivételével. Az hogy lehet, kérdezte a kisfiú?
Nem túl rövid ez a történet, mondta az apa, de ha akarod, elmesélem. Hát persze, mondta a kisfiú, a mesét mindig akarom.
Hát az úgy volt, fogott bele az apa, hogy épp nyerésre állt éves csatájában a Tavaszfejedelem, amikor a Télkirály lánya kikukkantott a télpalota ablakából.
Micsoda szépségek vannak ott a völgyben, álmélkodott, tele az egész földtakaró gyönyörű színekkel. Mik azok, édesapám, kérdezte a Télkirályt.
Azok, kislányom, az én legnagyobb ellenségem győzelmi jelvényei, a virágok.
A virágok, ennyire szépek, sóhajtott fel a lány. Nekünk akkor mért nincsenek, mért csak kövek kövek hátán, meg a hó. Annyira unalmas így élni.
A virágok nem a mieink, a virágok a Tavasz birodalmához tartoznak.
De én annyira szeretném, ha az én kertemben is lennének, és megszagolhatnám őket, biztosan finom illatuk van, nem olyanok, mint a jég, a jégnek, meg a kőnek nincs szaga.
De van, hidegségszaga van, mondta a Télkirály, s hosszas beszédbe fogott arról, hogy mennyire nem szabad szeretnünk az ellenségünket, s hogy mennyire szép jeges tájak vannak az ő birodalmában, külön kitért a jégvirágokra, a hópelyhek szépségére, és a jégcsapokra, amelyek ugyan szagtalanok és színtelenek, de hát mégiscsak különlegesek.
Jégvirág, hópehely, ez nevetséges, apu, de tényleg, ezek nem igazi virágok, mondta a Télhercegnő, én igazit akarok.
Nem lehet, punktum, zárta le a vitát az apa, ahogyan minden apa szokott beszélni, amikor már nincs érve arra, hogy miért is nem enged valamit a gyerekének.
A Télhercegnő ott duzzogott a palotában, de az apa hajthatatlan volt. Azám, de ott fülelt a Tavaszfejedelem hírnöke, akit a Tavasz-ügynökség küldött, hogy kifigyelje az ellenséges hadmozdulatokat. Na, az rohant a hírrel a Tavaszfejedelemhez, hogy aki virágot ad a Hercegnőnek, az megszerzi a Télbirodalmat. A Fejedelem megkérdezte, hogy milyen az a Hercegnő. Hát, mint a Hercegnők általában, mondta a hírnök, kényeskedő, kötekedő, követelőző, meg ilyesmi. De szép? Azt nem néztem, mondta a hírnök, az nem volt dolgom. Nézd meg magad, ha annyira érdekel.
Akkor a Tavaszfejedelem elindult, hogy bekukucskál a Télpalota ablakán. S mit látott ott, na, mit? Mit, kérdezte a kisfiú. Hát, egy gyönyörű lányt. Olyan szépet, hogy szebbet, mint a virágok, egy gyönyörű lányt, aki virágokat akart. Tavaszfejedelemnek nem kellett többet a Télbirodalom, csak a Télhercegnő. Elrohant a virágokhoz. Az a helyzet, mondta, hogy néhányótoknak át kéne költözni a télbirodalomba, mert… Ne is mondd, miért, mert mi nem fogunk, mondták a virágok. Hogy lekaszaboljon a Fagyherceg, azt már nem.
A tavaszfejedelem búskomor lett. Gyötörte a szerelem, hevert ott a virágok között, és semmi nem tette boldoggá, se szín, se illat, mikor az egyik kis virág odasúgta neki: Én átköltözök, ha akarod, leszek a Hercegnő virágoskertje. Nem félsz a fagyhaláltól, kérdezte a Fejedelem, olyan kis vékonyka vagy, alig van ruhád. Nem, mondta a virág és elpirult, mert titokban ő is szerelmes volt a Tavaszfejedelembe. És bármit megtennék érted, mondta, nem élnék, ha te nem lennél, ha nem hoznál napsugarat télvégén.
A Tavaszfejedelem hangulata azonnyomban megváltozott, majd kicsattant az örömtől, persze nem vette észre a virág szerelmét, csak a maga érzéseire figyelt. Akkor végre boldog leszek, de mi lesz, ha megfagysz, akkor minden olyan lesz, mint régen. Varrj nekem kis kabátot, mondta a virág, ami megvéd a fagytól. Nagyon jó ötlet, csettintett a Tavaszfejedelem, s máris varratott a szolgáival egy kabátot, azt ráadta a virágra, és rögvest útnak indította.
Így lett végül a Télhercegnőnek virágoskertje, amiért a hercegnő minden évben egyszer, ahogyan jönnek a márciusi napok, rámosolyog a Tavaszfejedelemre. Az meg boldogságában még szebben hímezi ki a mezőt, s a havasigyopár mellé még küld más növényeket is.
Vége, kérdezte a kisfiú. Igen, mondta az apa. Ez elég unalmas volt, mondta a kisfiú, semmi kaland, csak ez a virágügy. Néha kellenek ilyen mesék is, mondta az apa. Mért, kérdezte a kisfiú. Hogy tudjuk, melyik az igazán izgalmas mese.

APA

Úgy kezdődött, hogy rögtön a közepében volt. Számára nem volt előzménye a dolognak. Nem vette észre, amit már három éve észrevehetett volna. Legalábbis a nő azt mondta, hogy akkortól érzi, hogy nem kapja meg azt, amit várna egy nő egy ilyen kapcsolatban, ami történetesen a házasságig és két gyerekig fejlődött. A férfi nem vette észre, hisz a figyelmetlenségnek épp az volt a lényege, hogy nem észlelte a figyelmetlenséget, és a korábbi kapcsolatából sem tanult, mert azt gondolta, a nő biztos az anyja miatt. Nézd meg az anyját, vedd el a lányát, és annak a lánynak szörnyű anyja volt, ráadásul utálta azokat, akik a lányához közeledtek, történetesen épp őt is, persze megvolt az oka rá, eleget szenvedett a saját férjétől, de mi köze ehhez egy fiúnak, aki a lányát szereti. Arra a felismerésre, hogy az anyának igaza van férfiügyben, végülis az ő hanyagsága juttatta ezt a korábbi lányt. S ez a hanyagság, utólag értékelve, a nő szempontjából, hasznosnak bizonyult, hisz egy kedvesebb, figyelmesebb férfival elképzelni sem lehet, hogy mennyi idő kellett volna ahhoz, hogy felismerje ezt a tényt, talán egy élet is kevés lett volna rá. Így viszont, hogy például felkelt vasárnap és a férfi már nem volt ott, már nyolckor nem. Felhívta mobilon és csak azt mondta, inkább lihegte, hogy miért zaklatsz még futás közben is, mert épp futott a Margitszigeten. Nem csinálunk együtt valamit? Nem, mondta a férfi, mert más dolgom van. Azt beszéltük, mondta a lány, hogy lemegyünk a Balcsira és veszünk egy nyaralót, legalábbis megnézzük, mennyi, s ha lesz pénzünk, majd veszünk, de addig is gondolhatunk közösen arra, hogy majd veszünk. A férfi nem szólt semmit, tovább futott, a nő felhívta egy barátnőjét és vele ment el a Balatonra, és ezzel neki vége lett konkrétan ennek, általánosságban pedig minden alapvetően odaadásra, őszinteségre épülő kapcsolatnak. A férfi azt mondta, az anyád miatt van ugye, mikor a lány elköltözött. Aki meg utána jött, azt nem szerette, úgyhogy nem is lehetett rajta számonkérni a figyelmet.

Ültek a konyhában, a gyerekek a nagymamánál, vagyis nem pontosan, mert valójában egyik sem ült épp abban a pillanatban, a nő a hűtőt csukta be, a férfi meg a kamrában kotorászott, amikor mondta a nő, hogy elég volt. Ő várta, hogy valami változzon, de nem. Micsoda, mondta a férfi, hogy micsoda, és ellökte az üres üvegeket. Hátranézett, a nő levette a kezét a hűtőajtóról. Olyan, mintha nem lenne férjem, mondta a nő, mintha egyedül lennék és konkrét eseteket sorolt fel, jelentéktelen pillanatait a közös életüknek, amelyek tényleg annyira jelentéktelenek voltak, hogy a férfi nem is emlékezett arra, hogy ezek voltak. Először nem értette, hogy miképpen lehet ilyen pillanatokra ennyire pontosan emlékezni, hogy például egyszer azt mondta a nőnek… Nem is érdemes visszamondani, mit, annyira lényegtelen volt. Miért is kéne ennek jelentőséget tulajdonítani. Ő szereti a nőt, ez egyértelmű, ezért vette el feleségül, ezért vannak közös gyerekeik és közös lakásuk. Mért kéne olyat bizonygatni, ami magától értetődő. De a nő nem így gondolta, hosszú volt a lista, a férfi alig jutott szóhoz, aztán mégis. Ha mostantól másképp, kérdezte, mert ő már érti és tudna nagyon más is lenni. Korábban kellett volna, mondta a nő, s mostmár legfeljebb abban lehetne a segítségére, hogy normálisabban történjen a válás, hogy ne viselje meg jobban a gyerekeket, mint ahogyan meg fogja viselni. Ugye, valaki más, kérdezte a férfi, mire a nő, hogy nem, szomorú, és biztos nehéz elfogadni, de csak a férfi magatartása okozta ezt a helyzetet, s nem egy friss, mindent felülíró szerelem, ami persze jó lenne, meg akkor minden egyszerűbb lenne, de nem.

A férfinak fájt, hogy így alakult, s látta magát épp olyannak, amilyennek a nő is látta, rossz embernek, aki semmire nem figyelt, ha ebéd volt, belapátolta, ha nem volt, üvöltözött, vagy minimum annyit mondott, hogy legalább ebéd lenne. Nem vette észre, ki mikor mit csinál a családban, csak azt látta, amit ő, ami vele történik. Persze, nem tehetett róla, az apja is ilyen volt, csak ő megtalálta azt a nőt, aki tudott ehhez alkalmazkodni, legalábbis nem tudott róla, hogy másképp lett volna. Polgári család volt. A gyerekek előtt nem veszekedtek, s hogy mi volt, amikor a három gyerek közül, mert ők hárman voltak, ez egy ilyen családmodell volt, vagy a véletlen, mert a harmadik csak úgy becsúszott, egyik sem volt ott, vagy legfeljebb a legkisebb, aki véletlen, egy kibékülés eredményeként született, szóval minderről semmit nem tudott. Az apját utálta, de nincs olyan utálat, ami ki tudná törülni azokat a mintákat, amiket a hozzá genetikailag és mondjuk így, térben legközelebb álló emberektől kapott, történetesen az apjától. Épp úgy viselkedett, mint az az utált ember, épp úgy beszélt, s még ez az apagyűlölet sem különböztette meg tőle, hisz az ő apja is utálta az apját, s feltehetőleg az az apa is az övét.

Valamit, ha mondjuk, kezdte újra, de a nő mondta, hogy a gyerekeknek is így lesz jobb, mert amikor velük leszel, akkor legalább tényleg velük leszel, legalább akkor lesz apjuk, mert most semmikor nincs. Azért hányszor vittem őket oviba, mondta a férfi, s még pár dolgot, de ezeket a nő nem tartotta jelentékeny, apaságot bizonyító tényezőnek. Mért nem szóltál előbb, kezdett most erőből hadakozni. Szóltam, mondta a nő, emlékszel például, és itt felsorolt három alkalmat is, amikor, de nem figyeltél oda, a férfi most sem emlékezett ezekre, valamivel mindig el voltál foglalva, azt hitted, ez már megvan, kész és így marad örökre, akkor is, ha semmit nem teszel érte, holott, és itt a nő hosszan fejtegette, immáron másodszor a beszélgetés során, bár a lista most némiképp bővült, hogy mire vágyik egy nő, s a férfi beláthatja, hogy ezt nem adta meg.

Mostmár tényleg ültek, és a férfi így ülve látta be, hogy a nőnek igaza van. Holott szereti és persze a gyerekeket is, ráadásul lányok, ami külön vonzó volt neki, de hirtelen, bármilyen furcsa is, nem ugrott be, mikor rájuk gondolt, hogy most melyik pont hány éves, vagyis, hogy júniusban vagy júliusban született-e a nagyobbik. Mit csináljon, állandóan keverte ezt a két hónapot, ráadásul még ott vannak az égövi jegyek, amik meg teljesen másképp vannak, szóval nincs rend ezen a téren, a kos nem április elsején kezdődik például, ahogy logikus lenne. Nem jutott eszébe, csak egy kis gondolkodás után, hogy június huszonegy, s hogy hány évesek is akkor, amikor épp csonka családba kerülnek.
Nézte a nőt, szégyellte magát, s elhatározta, hogy tényleg semmi, legalábbis semmi általa felállított gát nem lesz ebben a válásban, semmi hadakozás, meg felezés, meg huzakodás, hogy bármit a berendezésből, nem, mert ő belátta, hogy vétett, s ezt a rontást nem akarja tovább fokozni, mondjuk osztozkodással, értelmetlen semmire nem jutó veszekedésekkel, amikor végképp megutálják egymást, s képtelenek lesznek ellátni a gyerekek miatt rájuk rótt közös feladatokat. A nő azt mondta, hogy akkor a lakásban, aminek nagy része ugye a férfi nagymamájának a lakásából lett, kis része meg egy bankkölcsönből, akkor a férfi azt mondta, hogy persze, fel sem merült benne, hogy a gyerekeket kitegye egy költözésnek, sőt a részleteket is tovább fizeti. Ő gond nélkül meg tud húzódni egy kis albérletben. A közös ünnepeken, születésnap, karácsony, úgyis együtt, hisz a két gyerek mégiscsak összeköti őket egy életre, s velük nem tehetik meg, hogy ne legyen ott az apjuk, amikor az apjuknak ott kell lennie. Hát persze, mondta a nő, s még egy összeget is, ami szükséges a megélhetéshez, a bankkölcsönön túl, valamint hogy ugye a férfi hibájából válnak, s a válás költségeit logikusan neki kell fedeznie. Ez természetes, mondta a férfi. Ez a legkevesebb, ha már ennyire elbaszott mindent. El is sírta magát, s a nő mondta, hogy úgy sajnálom, hogy nem vetted észre, hogy változtatni kéne, pedig mennyire egymáshoz voltunk valók amúgy. Nem véletlen, hogy a gyerekek is ilyen szépek lettek. Nem, mondta a férfi.
Albérletbe ment, ami a gyerektartással és a bankkölcsönnel együtt felemésztette a keresete nagy részét, nevetséges összeg maradt, annyi, amennyit az egyetemen ösztöndíjként kapott, pedig nem is volt éltanuló, szóval kevés, akkor is kevés volt, holott még a szülei is adtak hozzá, de most nem. Kölcsönt nem akart, hogy barátokat hozzon ilyen helyzetbe, amúgyis megvolt a véleményük a sorsáról, mármint hogy elrontotta. Néha, amikor együtt voltak valahol, elfogadta, hogy ők fizetnek, régebben ez sokszor fordítva volt, gondolta hazafelémenet, s hogy ez nem tűnhetett fel annyira a barátoknak, holott feltűnt, s mikor nem hívták, beszéltek is róla, hogy legutóbb, és előtte sem fizetett. Én biztos nem így csináltam volna, mondta valamelyik, tulajdonképpen mindegyik, csak más szavakkal. Például, hogy velem ilyen sohasem vagy így énvelem nem lehetne elbánni.
Hétvégén egy nap az övé volt. Akkor persze az egész héten és a korábban éves szinten elmulasztott szeretetet megpróbálta koncentráltan belepumpálni a gyerekekbe. A gyerekek ezt pontosan érezték, és újabb és egyre költségesebb követeléseket eszeltek ki az apás napra, ebbe besegített az anya is, mert mindig volt ötlete, hogy mit kérjenek az apától, ha például a Mammutba elmennek moziba, utána milyen boltban mit lehet vásárolni. Hát persze, mondta a gyerekeknek, mintha a gyerekek ötlete lett volna, azt az apu biztosan megveszi, mert nagyon szeret titeket. A legegyszerűbb közgazdasági modellként kapcsolódott össze a pénz, a szeretet és az áru, s persze a munkaérték, mert a férfi túlórákat vállalt, bentmaradt nyolcig is néha, örült, ha erre lehetőség nyílt, nem csak a plusz bevétel miatt, hanem mert így kipipálhatta a napot, nyolc után már tényleg csak a két sör, meg az ágy. Fizetett, először a mozit, aztán a többit, s amikor egyszer nem tudott, a gyerekek a fennmaradó időben nem úgy viselkedtek, mint amikor meg tudta vásárolni a kiszemelt dolgot. Ez az idő még két óra volt, hatra vitte őket haza, amibe a férfi beleszervezett egy cukrászdát is. A gyerekek kedvetlenül ették, helyesebben turkálták a marha drága, legalábbis a férfi egyszer egy munkatársának így mondta, marha drága manapság egy szelet torta, holott mi van benne, semmi, egy kis liszt, meg egy negyed tojás, abban a szeletben, na jó, tán annyi sem, szóval turkálták a tortát, s bosszúból, legalábbis a férfi így érezte, elmondták, látszólag véletlenszerűen, hogy egy másik bácsi lakik náluk. Ki, kérdezte a férfi. Egy másik, mondta a nagyobbik, a kisebb hallgatott. Mióta, kérdezte a férfi. Már régen, mondta a nagyobbik lány. A férfi nem szólt semmit, gondolt ezt-azt. De könnyen ment a váltás, ilyesmit, hisz alig fél év telt el a válástól, igen, épp annyi, huszonnégy szombat, amit a gyerekeivel töltött, ja meg volt még kétszer egész hétvége is, amikor a volt feleség azt mondta, elutazik a szüleivel, persze akkor is kivel mehetett el, gondolta, biztos nem a szüleivel, minek menne egy felnőtt ember a szüleivel, meg hogy az összes nő egy rohadt kurva, különösen az ő volt felesége. Minden elképzelhető rosszat el tudott gondolni most az asszonyról, csak azt nem, amit később tudott meg, hogy a dolog korántsem ment olyan gyorsan. A kapcsolat a másik férfival már évek óta tartott, jóval a válás előttről datálódik, sőt a válásnak, s annak, hogy a nő nem mondta, adok még egy esélyt, mégis a gyerekeim apja vagy, ez volt a konkrét oka. A nő ezt akkor nem árulhatta el. Még a végén a férfié lett volna a lakás, s akkor hová megy a gyerekekkel, egy szarabb lakásba vagy egy kisebbe. És ha őszinték akarunk lenni, így gondolta a nő, nem volt oknélküli, hogy kialakult ez a mindent elsöprő szerelem. A férfi nemtörődömsége miatt volt, csak ez a nemtörődömség jóval az említettnél korábban kezdődött, s a nő jóval kevésbé tűrte, alig egy év múlva megoldást keresett a problémáira. Először egy nyelvtanfolyammal próbálkozott, s ott a work in pair gyakorlat vitte más, a házasságot egyértelműen veszélyeztető

utakra, ez a modernnek tekintett, bár sokak által ostobának tartott oktatási módszer, s a hülye angol szavak, hogy you are very beautiful, meg hogy I love you so much. Ilyesmik. Angolul az egyszerű mondatok is jól hangzottak és hatottak a nőre, aki tényleg szép volt, a tanfolyamon őt lehetett leginkább szeretni, na meg a tanárnőt, de neki egy korábbi csoportból akkor épp volt szeretője.

A férfi hazavitte a gyerekeket, majd két hét múlva mondta, mert a következő héten épp nem ér rá, bent kell lennie a munkahelyén, van valami plusz és nem utasíthatja el, hisz pénzt jelent. És a költségei finoman szólva nem csökkentek az utóbbi időben. S ha meglesz az a plusz munka, akkor meg tudja venni a gyerekeknek, amit most épp nem tudott. Két hét múlva ment. Elfelejtett előre telefonálni az asszonynak, gondolta, úgy is tudják, az a rendszer. Elviszem őket kirándulni, erre gondolt. Ebben persze benne volt, hogy az erdőben nem lehet például jégkrémet kérni, szóval viszonylag olcsón megúszhatja a napot, csomagolt szendvicset, meg innivalót, közértáron lesz meg az ebéd. A ház elé ért. Kis előkert volt, kerítés. Jó hely. Amikor meglátták, a korábban megnézett mintegy száz lakás rögvest elvesztette a jelentőségét. Ez lesz az, mondta a nő, s a férfi rábólintott, bár látta, lesz egypár hónap, s néhány millió, mire olyan lesz, amiben öröm lakni. Felszólt a kaputelefonon. A nagyobbik lány vette föl. Szia, itt vagyok, mondta a férfi. Fú, apu, mondta a lány, ezt most el is felejtettük, nem az volt, hogy most a munkahelyeden? Az múlt héten volt. Elmehetnénk kirándulni, mondta az apa, például a Rám-szakadékba, az nagyon izgalmas. A lány nem mondta, hogy ott már volt osztálykirándulni, mert épp más volt a fejében, hogy arról volt szó, szóval azt mondta az anyja, hogy ma… Lehet, hogy ma nem tudunk, mondta kicsit zavartan. De hát ez az én napom, mondta a férfi. Tudom, mondta a lány, de, szóval... nem tudta folytatni, nem merte kimondani a nemet. Szóval… Mi az, hogy szóval, kérdezte az apa. Megkérdem az aput, mondta végül, hogy megnevezzen valakit, akire átháríthatja a nem felelősségét. Mire a férfi mondta, hogy itt vagyok, kérdezd meg, vagy miről van szó? Ezt a lány már nem hallotta, félredobta a kaputelefont, hallatszott, hogy koppan a falon, meg a lépései, és hogy kiabál, valakinek a lakásban, apu, apu…. A férfi állt az utcán egy darabig, figyelte a halkuló hangokat, apu, apu, aztán elindult, nehogy valaki meglássa őt így elvörösödve, zavartan, nehogy meglássa valaki azok közül, akiket még akkor ismert meg, amikor ő volt az apa meg a lakás is az ő nevén volt. Legalábbis félig.

A LÁNY, AKI HOZOTT LÉLEKBŐL DOLGOZOTT

Az apa, vagy ahogyan ő mondta: az apám, és ezután kezdett arról beszélni, ami végülis elvezetett az eseményig. Hogy tulajdonképpen az anyjával kezdődött. Nem tudja pontosan, hány éves volt, a kelleténél biztosan kisebb, mikor az anya azt mondta, ketten voltak csak otthon, az apa épp dolgozott, az anya meg kevert valamit a gázon, azt mondta, hogy az, amit az apádnak kell nyújtanom, az egy szolgáltatás. A lány akkor a főzésre gondolt, a napi többórás ácsorgásra a tűzhely mellett, csak később derült ki számára, hogy nem arról van szó. Egy olyan szolgáltatás, folytatta az anya, amit mindenkinek meg kell tennie, aki egyszer beengedi ezt a férget. A konkrét megnevezés ellenére, mint kiderült, a féreg szó alatt az asszony az összes férfit értette, tehát azt is, akivel majd a lánynak össze kell feküdnie, ha azt akarja, hogy gyerekei legyenek. És a féreg, folytatta az anya, aki általánosságban az összes férfire, de itt most konkrétan az apára gondolt, elfogadja ezt a szolgáltatást, sőt unszolja, hogy minél többször, holott az asszonynak erre már régen nincsen szüksége. Még akkor, amikor szükség volt rá, akkor még el tudta fogadni, meg a férfi se olyan volt, mint amilyen most, mert mennyire büdös, mondta. Mennyire, kérdezte a lány. Nagyon, mondta az asszony.

Évekbe telt, mire a lány megértette, miből ered az apa szaga. Egyszer később ment haza, volt valami az iskolában, és látta, hogy ott hever a fürdőkádban ruhástól. Mit csinálsz, kérdezte a lány, az apa meg, hogy anyád nem akarja, hogy melléfeküdjek. Hogy is engedné, gondolta akkor a lány, hogy is engedne egy ilyen részeg, undorítóan büdös embert maga mellé, ráadásul soha nem elégszik meg a melléfekvéssel, azonnal rámászna. Tudta a lány, hogy ez szokott lenni, elmesélte az anyja. És beléhatol, büdösen és részegen, nem várva arra a pillanatra, amikor az asszony is akarná. Mért sietsz, kérdezte az asszony. A férfi meg hogy nem siet, de hiába nyúl hozzá, kezdte, hogy simogatta a hátát meg a fenekét, meg persze a mellét, s aztán lecsúsztatta a kezét az ágyékához, de hiába, mert a nő csak elhúzta a testét, hogy fáj, biztos megsérült ott valami, holott nem sérült meg semmi, csak a nemkellés miatt volt ott minden annyira érzékeny. Akkor a férfi még egyszer végigjátszotta ezt a sorozatot, újra eredmény nélkül, és végül kénytelen volt hanyattlökni a nőt és az előkészítetlen hüvelybe behatolni. Harmadszor már nem merte vállalni a simogatás kudarcát. Nehezen ment, mert ő is erejét vesztette a próbálkozás során. Ő puha volt, a nő száraz. Ezt nem engedheti meg az anyja, gondolta a lány, mert mindenről tudott, hiába mondta, hogy egy gyereknek a szülei szarásáról meg nemi életéről nem illik tudni, az asszony csak mondta, ha alkalmat talált, hogy mondhassa, mert meg volt arról győződve, hogy ez egy fontos tanulság a lány élete tekintetében. Nézze csak meg őt, és gondolkodjon, mit akar az élettől. Sajnos, ezt ő nem kapta meg az ő anyjától, mert az annyira félt a férjétől, hogy nem merte elmondani, hogy kényszerből fekszik le vele. Nem mert erről beszélni, holott mindenki tudta, hogy a férje baltával kergette az udvaron egyszál gatyában, amikor az asszony nem akart vele. A lány nem tudta elképzelni a nagyapját baltával gatyában rohanni az udvaron, ő egy kedves öregemberre emlékezett, aki rá se nézett a nagymamára, nemhogy fegyvert emeljen rá. Pedig így volt, mondta az anya, a nagyanyád ezért nem mert semmit sem átadni abból a tudásból, amit nőként megszerzett, de én elhatároztam, hogy mindent átadok, nem engedem, hogy a lányom váratlan helyzetbe kerüljön. Mikor a lány megkérdezte, hogy mért van az, hogy néha mégis engedi ezt a fájdalmat, akkor csak azt mondta, hogy praktikus okokból. Hogy békén hagyjon. Azért, hogy ne akarja azt csinálni, amit engedtél, hogy csináljon veled? Azért, mondta, ilyenkor van egy kis szünet. Meg néha a pénz miatt, mondta, és beszélt arról, hogy a szexuális szolgáltatás, amit egy nőnek meg kell tennie, mennyire eredményes is tudhat lenni, ha valami célja van, például, hogy vegyen magának egy értékesebb ruhát vagy kieszközöljön egy külföldi utazást. Jó, a külföldben még az is benne van, hogy esetleg, ha kényelmes helyen szállnak meg, akkor ott is kell vele, de ha sikerült például egy szobában aludni a lánnyal, mármint amikor a lány még abban a korban volt, akkor erre való hivatkozással ez elkerülhető volt. Azt hittem, mondta a lány, azért utazunk így, mert így olcsóbb. Igen az apád is így tudta, mondta az anya, ezzel lehetett erre rávenni, mert minden férfi, mondta rendkívül kicsinyes, ha spórolási lehetőséget lát, akkor spórol akár a farka kontójára is.

A lány tulajdonképpen akkor változott meg az apa irányában, amikor kamaszodott és úgy gondolta, mindaz, amit az anya gondol a szexuális életről, mindaz nem felel meg általánosan a valóságnak, csupán az anya és az apa viszonylatában bír igazsággal. És megsajnálta az apát, látta azt a vágyakozást, ahogyan az anyja után sóvárog, pedig milyen az ő anyja? Mindene meg van vastagodva, és az arca is milyen. Biztos fiatalon sem volt szép, gondolta a lány, de mostanra az is tovább romlott, és hogy az anyja örülhet, hogy egy olyan férfi vágyakozik utána, mint az apja. Mert az ő apja, az osztálytársai, aztán a csoporttársai is megmondták az egyetemen, még férfiként értelmezhető, akár a lány korosztálya számára is, míg fordítva, el sem lehetett volna képzelni, hogy a lány anyját megkívánja egy huszonéves egyetemista. Legfeljebb, ha tökre beteg, s csak hétvégére engedték ki az idegosztályról. A legtöbbször azt kérdezték tőle az osztálytársai, hogy ez a nagymamád vagy a mamád, az apja kapcsán meg hogy te ezzel a pasival jársz? Nem, mondta a lány, ez az apám. Egy idő után elkezdte zavarni az apa fiatalossága. Főleg, amikor meglátta valóban fiatalabb nőkkel az utcán, olyan pozícióban, amit nem lehetett félreérteni. Mégiscsak az én apám, gondolta, és most egy más lánnyal, hirtelen nem jutott eszébe, hogy épp azért más lánnyal, mert az ő apja. Egy ennyire fiatallal, ez undorító.

Az apa, vagy ahogy a lány mondta: az apám, senki nem tudja, hogy miért, mert azért nem lehet, amit nekem mondott, hogy anyagi gondok miatt, hogy kitették az állásából és a nyakán volt egy hatalmas kölcsön, amit nem is lehet érteni, hogy lehetett egy ilyen idős embernek kifizetni. A bankok manapság rendkívül felelőtlenek, olyanok, mint a fiatal apafüggőségben szenvedő lányok, akik simán odaadják magukat egy ötvenes férfinak, például az ő apjának, és nem gondolkodnak a következményeken, hogy ki fogja felnevelni azt a gyereket, aki így véletlenül összejön. A bankok is ilyenek, bárkinek adnak kölcsönt, s amikor nem tudja visszafizetni, akkor persze jön az adós életének teljes tönkretétele. Ezt akarta megelőzni az apja, legalábbis amikor utoljára a lánnyal beszélt, erre utalt, hogy nincs ereje végigasszisztálni azt, hogy egy hivatal, egy pénzügyi intézmény zilálja szét az életét. Mégha egy fiatal, terhes nő állítana be, hogy innéttől van egy másik családja, azt még el tudná fogadni, de a bankot, azt nem. A lány nem gondolt semmire, legfeljebb hogy hála istennek, akkor nem lesz kistestvére, akivel az apán kell osztozkodnia, arra végképp nem gondolt, hogy ennek most akkor tényleg lennének majd végzetes következményei. Csak a szokásos anyagi nyafogásnak látta, amit már hallott korábban is, de akkor néhány hét alatt a dolgok megoldódtak. Nem merült föl benne, hogy a sok-sok korábbi anyagi probléma megoldása juttatta a férfit épp ahhoz, hogy ezt a hatalmas kölcsönt felvegye, két banktól is, mert ugye a bankok semmit nem tudnak egymásról, hogy az ügyfél már másutt is felvett egy jelentős összeget. A lány meglepődött, amikor az anyja felhívta, hogy megtalálták hátul a kamrában, a nadrágszíjával kötötte fel magát. A nadrágszíjjal, kérdezte a lány, mert először nem jutott a tudatáig, hogy az apja van ott, abban a hurokban, csak az, hogy praktikusan nehéz megérteni. Hogyan sikerülhet valakinek egy ennyire rövid valamivel felkötnie magát. Igen, mondta az anya, azzal, s hogy már hideg volt, mikor megtalálta. Nem is kerested, kérdezte a lány. Tél van, mondta az anya, hamar hűlnek a tetemek. Ezt a szót használta, amit a rendőrségtől kiküldött nyomozó is használt. A lány csak egy óra múlva kezdett el sírni. Elképzelt olyan jeleneteket az életéből, amikor még élt az apja, s hogy ezek a jelenetek már nem ismétlődhetnek meg. És sírt. Látta magát a tengernél, ahova egyszer elmentek nyaralni, hogy ott áll a vízben és labdázik az apával. Sírt, egyre jobban, főleg akkor, amikor a gondolatban a labda épp hozzárepült, elkapta és felnézett az apára, az apa meg nevetett, hogy ügyes vagy.

Az apa, vagy ahogyan a lány mondta: az apám végzett magával. A lány ezzel a háttérrel sodródott bele a házasságba. Egy építési vállalkozó volt a jelölt. A döntésében inkább az anya, mintsem az apa gondolkodása befolyásolta. Vagy az apáé is? Nehéz eldönteni, mert az apa halála, ami a pénz miatt volt, ugyanúgy katalizálhatott egy ilyen döntést, mint az anya pénzéhsége, hogy ehhez a férfihoz a pénz miatt menjen feleségül. Mert amiatt ment, semmi kétség. Csak később derült ki, hogy ez a pénz nem elég ahhoz az élethez, amit a lány elképzelt magának. Ettől a felismeréstől fogva, a férfi az ő számára is, ahogy az anya számára az apa egy féreg lett, aki minden éjszaka, vagy minden második éjszaka megpróbálkozik a lány, aki közben életkora és családi állapota szerint is nő lett, magáévátételével. Ezek a próbálkozások azonban sorra kudarcot vallottak, csak nagy néha, amikor a nőnek pénzre volt szüksége, mert azért abból a nem elég sokból mégiscsak ki tudott ragadni magának némi összeget. Este akkor engedte. A férfi, ahogy megkapta az engedélyt, behatolt. A nőnek fájdalmai voltak, ahogyan az anyának is valaha. Másnap reggel aztán előállt, hogy kéne neki egy új ruha, de nem turkálós, mert az ő korában, meg egy építési vállalkozó feleségeként mégsem járhat turkálós göncökben. Ha netán az építési vállalkozó például festő lenne vagy író, akkor akárhogy öltözhetne, már attól különleges lenne, hogy ki a férje, de az ő férje ugye nem az, úgyhogy ő csak akkor számíthat figyelemre, ha rendesen felöltözik.

A férfi elővette a pénztárcáját, és letett a konyhaasztalra egy összeget. A nő megvette a ruhát. Ebben a ruhában tetszett meg annak a férfinek, akit a férjénél gazdagabbnak vélt, ennélfogva alkalmasabbnak a vele való kapcsolatra. A férfi plasztikai sebész volt egy budai magánklinikán. Reggeltől estig szabta át az embereket, s örökösen a tökéletes test bűvöletében élt, ami persze csak az ő ízlése szerint lehetett tökéletes, mert ugyan a testben javulni akarók megmondhatták, hogy mit szeretnének, de az orvos agitációja sokat mozdított az eredeti elképzeléseken. Szerette volna, ha minden nő olyan, ahogyan neki tetszik. Az építési vállalkozó felesége is így került hozzá. Szülések után volt jóval, mert bármily hihetetlen, abban a rettenetes szárazságban is meg tudnak foganni gyerekek, s úgy döntött, nem cipeli magán tovább a terhesség jeleit. Szégyenkezve bontogatta ki azokat a részeket, amiket a ruha addig ügyesen eltakart, rettegett, hogy elriasztja a plasztikai sebészt, de épp ellenkezőleg, a férfi arca felvidult, s máris ajánlatokkal állt elő, amelyeket a nő gondolkodás nélkül elfogadott. Nem olyan volt, mint a plasztikai sebész felesége, aki a természetes szépségben hitt. Hát úgy is néz ki, mondta egyszer a nő, az építési vállalkozó felesége, amikor meglátott egy családi fényképet. Nevetett, gúnyosan, bár hozzá kell tenni, hogy az ő testén véghezvitt változtatásokat persze az építési vállalkozó észre sem vette. Csak annyit mondott egyszer, hogy szép vagy, de nem gondolta, hogy ez a szépség azért benne van pár millióban. Mert annyiban volt, hisz kezdetben az orvos még honoráriumért csinálta a műtétet, csak mikor visszament kontrollra, na, akkor történt meg, aminek meg kellett történnie. Azután már ingyen is megcsinálta volna a műtéteket, ha nem csinálta volna meg korábban pénzért. A nő nekivetkőzött a vizsgálóban, a férfi közelhajolt a melléhez, ami részben a nőé volt, de kicsit a férfié is, hiszen magán viselte a gondos testmetsző

kéznyomát. A nő érezte a férfi leheletét a mellbimbóin, érezte, ahogy az orrból kiömlő levegő megsimogatja azon az érzékeny helyen, s a test azonnyomban reagál, megkeményedik, aztán talán a férfi magától mozdult vagy ő ösztönösen a fejét a melléhez rántotta, vagy épp egyszerre működött ez a két akarat, később már nem lehetett eldönteni, de nem is kellett. Ott a vizsgálóban történt meg először. A férfi most azt érezte, hogy megteremtette a nőt, akit szeretni tud, s hogy persze van a férje, de mégis az övé, mert a valahai teremtő sem állt ellen az ő Évájának, dehogy, ott dugtak az édenkertben, amíg Ádám aludt, különben az egész kígyótörténet nem értelmezhető, mert mi a francnak a kígyónak egy ember felesége, neki a teremtő kurvája kellett. A nő is úgy érezte, hogy ez a férfi az, akiért tulajdonképpen élni érdemes, mostmár szívesebben feküdt le a férjével. Még nedves volt a délutáni szeretkezéstől. Az építési vállalkozó is úgy érezte, érdemes volt annyi évet várni türelmesen, most végre megjavult a házassága.
Hetente kétszer találkozott a plasztikai sebésszel, volt egy magánrendelője is a belvárosban. Felment rendelés után, amikor az asszisztense elment, és akkor megtörtént az, ami tulajdonképpen az építési vállalkozóval soha nem történt meg, még akkor sem, amikor a legelején voltak, s nem tudta mire lesz elég az az összeg, ami miatt hozzáment feleségül.
Amint belépett, a plasztikai sebész azonnal kicsomagolta az ő teremtményét, a drága ruhák ott gyűrődtek a magánrendelő kövén. Mindenki téged akarna megdugni, mondta, markolászva a szilikon-élőhús vegyületet. Á nem, mondta a nő. De, mondta a férfi, mert olyan lettél, én olyanra csináltalak. A nő újra tiltakozott, mert azt hitte, az a jó, ha azt mondja, az ő teste örökre a plasztikai sebészé, ahhoz más már nem érhet. Mondd azt, hogy mindenki, hogy az Obama is meg a Putyin, meg a Kóbor János is, meg a, elakadt a férfi, mert épp csúcsra jutott. Mindenki téged akar megdugni, mondta megint, és újra indult. A nő már nem tagadott. Igen, mindenki, mondta a nő. Tudtam, te rohadt ribanc, mondta a férfi, és behatolt durván a nőbe. Mindenki, mindenki téged akar, meg is dugtak, ugye megdugtak. Meg, mondta a nő, megdugtak. A négerek is megdugtak, meg a kínaiak is megdugtak, meg az arabok is. A férfi akkor kiabált, hogy mondd el a nevüket, mondd el névszerint, hogy kik voltak! A nő sorolni kezdett neveket, akik közé becsúszott egy-két olyan név is, akivel tényleg volt viszonya, de legtöbbször azokat mondta, akiket az előző napon a vacsoracsatában, meg a híradóban látott.
Szeretlek, mondta a férfi, mikor másodszor is elélvezett. Én is, mondta a nő.
Mindenki megtalálta a számítását ebben a kapcsolatban. A plasztikai sebész felesége is, aki a természetes szépségideál mellett már egy ideje azt is tudta, hogy nem szokványos a nemi identitása. Egy karácsonyi jótékonysági partin megismerkedett egy másik hasonló cipőben járó feleséggel. Az ilyen feleségek messziről kiszúrják egymást. Főleg a karácsonyi partikon, amikor mindenki túlöltözi magát, csak ők vannak úgymond laza szerelésben, kopott farmerban és természettől csapzott hajjal. Így aztán amikor a férfi azt mondta a nőnek, hogy ő a feleségével soha, akkor ez a férfi igazat mondott, bár a nő ezt soha nem hitte el, hiszen ő is azt mondta a férfinek, hogy ő a férjével soha, holott az utóbbi időben hetente kétszer és épp azokon a napokon, amikor a plasztikai sebésszel, ráadásul fürdés nélkül, merthát ha megfürdött volna, akkor oda a nedvesség, újra visszacsúszott volna abba a rettenetes állapotba, hogy fájdalmak, ahová többé nem akart visszacsúszni.
Ki tudhatja, mit hoz a jövő, s hogy amit hoz, abban mennyi a saját akaratunk. A nő ugyan meg volt róla győződve, hogy a korábbi elviselhetetlen állapotba nem fog visszacsúszni, mégis épp oda, vagy ha lehet azt mondani, még annál is lejjebb csúszott.
Az egyik szeretkezés után, amikor választási év lévén a nő az összes képviselőjelöltet, valamint a pártok szakértői stábját is felsorolta, a plasztikai sebész azt mondta, hogy ő többet nem akarja realizálni a testi kontaktust. Mit értesz ezen, kérdezte a nő, hogy nem dugunk többet? Hát, tulajdonképpen, dadogott az orvos, ahogyan a férfiak dadognak, amikor valami fontosat el kell mondani egy nőnek. Mi az, hogy tulajdonképpen, kérdezte a nő. Hogy igen, ez azt jelentené, akkor, hogy nem. Valakid van, mi? Egy olyan, akit még nálamnál is jobban sikerült megcsinálnod, üvöltözött a nő. Nem, mondta a férfi, én nem szakítani akarok. Hanem mit, kérdezte a nő. Csak hogy ne legyen közöttünk testi dolog, mert nekem tényleg úgy van, hogy ha csak rágondolok, nekem az is elég. Micsoda? Te hülye vagy? Vagy beteg, üvöltözött a nő. Nem, csak már olyan idős, hogy nincs kedvem ahhoz. Nekem elég arra gondolni, hogy milyen gyönyörű vagy, mondta a férfi. Nekem viszont nem elég, mondta a nő, de hiába mondta, mert a plasztikai sebész makacsul ragaszkodott az elképzeléséhez, s mikor a nő megmarkolta a farkát, ahogyan máskor is szokta, amikor két üvöltés között hozzásimult, a sebészben semmi nem változott. Nem megy, mondta. A nő meg, hogy de, megy, és bontotta ki a nadrágját, és próbált valami életet lehelni a férfibe, de hiába volt az igyekezet, a szilikonnal feljavított testrészek munkábaállítása, nem hozott eredményt. A férfi kezét bedugta akkor magához és úgy próbálkozott, az ujjait mélyen belenyomta a hüvelybe, aztán a suta ujjakkal kicsit elkezdte magát simogatni, de semmi. Nem szeretsz, üvöltött a nő most újra, holott a férfi szerette, de úgy tűnt, már csak így tudja szeretni, mint ahogyan egy madonnát szeretnek a pravoszláv hívők. Csodálják, s legfeljebb megérintik, de mélyebben nem hatolnak belé.

A nő élete ettől a naptól újabb fordulatot vett, ahogyan az építési vállalkozó élete is, aki újra el lett lökve, ha próbálkozott, ha meg nem, akkor a szárazságba kellett beerőltesse magát, s másnap reggel fizetni a számlát. Amikor egy ilyen szárazmenet másnapján a nő szokása szerint pénzt kért, a férfi azt mondta, nincsen. Hogyhogy, kérdezte, nem kérek olyan sokat. Kevés sincs, mondta a férfi. Beszart az építőipar, érted, válság. Engem az építőipar nem érdekel, én leszarom az építőipart, csak nekünk legyen elég pénzünk, most konkrétan annyi, amit kérek. Hiába szarod le, mondta a férfi, az építőipar helyzete meg az én helyzetem összefügg. A nő kiabált, a férfi meg, hogy fogd be a pofádat, tudom, hogy szeretőd van, és megnevezte azt a napot, hogy attól a naptól van, azt a napot, amióta nincsen. És megnevezett olyan órákat, amikkel a nő nem tudott otthon elszámolni, holott ezek az órák a nálam töltött terápiás idők voltak. Hisz ekkor a nő már egy éve járt hozzám, heti két alkalommal. Részletesen felvázolta az esetet, az apa halálát, mint egy múltból megmaradt mintatörténetet, a házasságát, a szexuális és anyagi kudarcait, hogy nem tudja azokat szeretni, akikkel együtt van, csak akkor, ha bizonyos praktikus elvárásoknak eleget tudnak tenni, hogy az ő érzelmi világa ezt projektálja a másikra, s nem érdekli, a másik milyen, ha megfelel a projekciónak, jó, ha nem, akkor érdektelen. Mindent megtudtam róla, de semmi nem utalt arra, mondta a pszichológus, amikor megkeresték a rendőrségtől, hogy ennek olyan következménye lehet, mint lett, hogy a nő beveszi azt a rengeteg altatót. A legtöbb ilyen, mondta a pszichológus a szakember öntudatával, csupán figyelmeztetés a környezetnek, hogy változzon meg valami. Ez túl jól sikerült, mondta a rendőr. Sajnálom, mondta a pszichológus. Az kevés, hogy sajnálja, akkor mi a kurva istennek járt magához, ha ez lett a vége. Mi a faszra jó ez az egész kezelés? Sajnálom, mondta a pszichológus változatlanul nyugodt terapeuta-hangon, én ennyit tudtam tenni, aztán elgondolkodott, hogy vajon sikeres volt-e ez a terápia. Talán ezzel hosszabbította meg egy évvel a nő életét, gondolta, s hogy ennek lett következménye, hogy a nő gyerekei most egy évvel kevesebbet lesznek árvák.

VIDÉKI KISZÁLLÁS

Akkor este, mondta a lánynak, csak úgy odahajolt hozzá, mintha azt ellenőrizné, helyesen kezeli-e a rendszert, ahogyan a többi munkatársnőhöz is, csak azoknál nem hangzott el ez a mondat.
Ötkor zárt a bank, a lánynak még volt ideje átöltözni, a gyereket elvitte a barátnője. Már megint, kérdezte, mikor a lány mondta neki az iskola előtt. Úgysem lesz ebből semmi. Mióta tart már, hat éve? A lány nem szólt, csak hogy majd a gyerek nem fog meglepődni, mert mondta neki, hogy nálatok alszik. És odaadta a másnapi felszerelést.
A férfi egy belvárosi szállodában lakott, azt biztosították neki, akárhol nem szállhatott meg, a regionális központok informatikai vezetője volt. Bement, letette a táskáját, aztán nem ment vissza, csak reggel. Kijelentkezni.
Apád, kérdezte, már vacsora közben. Ismerte a lány apját, rövid ideig együtt dolgoztak. Nem volt drága étterem, nem szerette a drága éttermeket, mondta egyszer, hogy nincs bennük az az otthonosság. A lányt nem zavarta, nem kérdezte, milyen otthonosság. Neki ez pont jó volt, ő sem szerette szórni a pénzt. Megint kórházban, mondta a lány. Már annyiszor mondta, hogy abbahagyja, de mindig újrakezdi. Nem érdekli az élet, mondta a lány. Pedig még érdekelhetné, mondta a férfi, nem annyira öreg, még lenne előtte ez-az, de nem mondott konkrétan semmit, hogy mi. Ja, mondta a lány. A férfi arra gondolt, hány évvel idősebb a lány apja. Nem egészen tíz. És már ide jutott. Emlékezett rá abból az időből, amikor a bankhoz került, őt bízták meg az új rendszer kidolgozásával. Ahogyan az apát épp tíz évvel korábban az előzőre. Akkor még egyikük sem annak látszott, amivé lett. Az apa egy zseni volt, legalábbis ott, ebben a vidéki városban úgy tartották, valamint a lányának is ez volt a véleménye róla, egyedül a lány anyja nem gondolta ezt.
Az apát a hálózat, s ennek következtében a számítógépes rendszer újraszervezéséhez hívta az új főnök. Ismerték egymást, osztálytársak voltak, aztán egyetem alatt is tartották a kapcsolatot. Fontos, hogy a közvetlen munkatársak megbízhatóak legyenek, meg tudta az új főnök, hogy a városban nincs nála jobb. Az egyetemen is bent akarták tartani. Nem maradhatok, mondta, amikor a tanszékvezető elhívta egy kocsmába. Mért, kérdezte. Most házasodtam, mondta, s hogy a feleségének abban a vidéki városban, ahová hamarosan el is költöztek, kínáltak állást a gyámügyön.
A rendszer, amit az apa kidolgozott, olyan jól sikerült, hogy átvették országosan is. Mondták neki, hogy fel kéne jönni a központba, mert akkor onnét ő irányíthatná az egészet. Nem, mondta, neki már ez az irányítás is túl sok, hogy itt helyben. Ő a programozáshoz ért, nem az emberek működtetéséhez. Neki az emberek túl bonyolultak. Amikor a gépek már megfelelően be voltak állítva, és csak némi karbantartás volt, meg itt-ott kis változtatás, akkor kezdődött, hogy nem érzi jól magát. A volt osztálytárs azt mondta, hogy ő a felelős a központban működő kis csoport, valamint az egyes fiókokban lévő szakemberek irányításáért. Amikor olyan mondatokat kellett mondani, hogy Laci, megcsináltad a…, s itt elmondott egy mondatot, amit a vezetőségi értekezleten mondtak neki. Ezek miatt a mondatok miatt kellett már napközben is átszaladni a szomszédba, egy kis presszó volt ott, hogy kikaparjon kicsit a feszültségből.
Persze nem kellett volna elküldeni, mondta a lány, mert tényleg bármit meg tudott volna tanulni, az új rendszert is, és azt nem tudták, hogy iszik, mert akkor még nem látszott rajta. Biztos, mondta a férfi, aki az új rendszert felépítette, azt a rendszert, amit az idősebb férfi valójában már nem akart megtanulni.
Mért kell másik, kérdezte az apa az új vezetőt, akit a volt osztálytárs helyett neveztek ki, amikor ez a régi is jól működik. Senki nem értette, hogy mért nem fogadja el az újat, s többieknek a számítógépes rendszer nem látszott egy épületnek, ahogyan az apa gondolkodott róla. Egy épület, amit ő épített fel tégláról téglára, s most jön néhány fiatal informatikus és pár nap alatt lebontja. Ha már többet ivott, akkor előhozakodott az újszövetséggel, hogy azt hiszik, ők is olyanok, hogy harmadnapra fel tudják építeni, mint Jézus a jeruzsálemi templomot. Pedig nem. Az egész össze fog omlani, s mire az új elkészül, óriási veszteségeket kell majd a banknak elkönyvelnie. Nem tudja, ahhoz majd mit szól a külföldi anyabank, meg a részvényesek. Majd akkor könyörögnek, mondta, egyre többet ivott, hogy csináljak valamit, de akkor már késő. Lemaradtak rólam.
Nem kellett volna kirúgni, mondta a férfi, már otthon voltak, a lány szájáról lekopott a szájfény, csókolóztak hazafelé. Tíz éve, ami persze biztos nem pont tíz év volt, de a kilencet, meg a tizenegyet is tíznek mondja az ember, az egyszerűség kedvéért pontatlanul fogalmazunk, persze a számítógépek esetében az efféle csúsztatás teljességgel elképzelhetetlen. Mi lenne, ha ilyen bizonytalanságok kerülnének a rendszerbe, mondta egyszer a férfi, mikor előadást tartott, s példákat épített erre a bizonytalanságra, a hallgatók, más bankok alkalmazottai, nevettek a tréfás történeteken. Tíz éve, amikor az új rendszer működésbe lépett, azt határozta el a felső vezetés, hogy a regionális igazgatókat lecseréli, ezen túlmenően központilag csak a célokat és a személyzeti kvótát határozzák meg. Az új vezetők majd ezek alapján elvégzik az aprómunkát, amely aprómunka alatt a leépítést, a személycseréket és a mindenre kiterjedő takarékosságot értették, számtalan olyan intézkedést, amelyek révén más emberek addigi élete adott esetben teljességgel megroppant, mint ahogyan megroppant a lány apjáé is.
Találhatott volna más munkát, mondta a lány. Találhatott volna. A férfi nem gondolt arra, hogy az őáltala kidolgozott rendszer az oka ennek az egész történetnek, hogy netalán vétkes az apa utcára kerülésében, s az ezt követő

tönkremenetelben. Sőt úgy érezte, mindent megtett a férfiért, az nem az ő felelőssége, hogy elutasította az ajánlatokat, hogy a képzés lehetőségéről hallani sem akart. Ha valaki a számítástechnikában nem halad, az egy életre elbukott. Az új igazgatót is ő vette rá, hogy vegye fel a korábbi rendszergazda lányát, mert hallotta a gyereket, meg hogy tanári fizetésből egy egyedülálló anya biztos, nem tud megélni. Azt hiszem, mondta a lány, ez a kirúgás csak az utolsó lökés volt, mert akkor már nagyon ivott. Ha nem rúgják ki, akkor is ki kellett volna rúgni egy idő után. Mi, kérdezte a férfi. Érted, mire gondolok. Nem, mondta a férfi. Hogy az ivás miatt is, mondta a lány, később, amikor már látszott rajta. Persze, ha nem rúgják ki, akkor lehet, hogy ez az utolsó lökés elmarad. Ja, mondta a férfi. Mindenki mondta neki, hogy ez nem volt igazságos, hogy nélküle hogyan is működhetne egy ilyen bonyolult rendszer. Csak az anyu mondta azt, hogy az lett belőled, amit meg is érdemeltél. Furcsa, gondolta a férfi, a lány még az apáról beszélt, hogy az anyát még így is túlélte. Az anyát előbb marta szét az apa iránti rosszindulat, mint az apát az alkohol.

A férfi nézte a lány szavait, ahogy jönnek ki a száján, bogaraknak látta, most odateszi a saját száját, és mennek bele a bogarak az ő szájába is. Apakomplexusod van, kérdezte és nevetett. Most ezt mért mondod? Mert dugás közben is róla beszélsz. Nem, mondta a lány, csak a kórház miatt, aztán rögtön arról kezdett beszélni, hogy mi mindent szeretne most csinálni a férfival, meg hogy mennyire hiányzott neki, mintha az utóbbi időben ritkábban jönne. Nem, mondta a férfi, csak amikor belém szerettél, a vágyakozás jobban kitöltötte az időt. Mi, kérdezte a lány, nem értette, hogy a férfi mit mond. A férfi sem, néha olvas cikkeket a neten a szerelemről, s egy ilyen cikknek az emléke hozta elő ezt a mondatot.

Nem kell vigyázni, kérdezte. Tudod, hogy nem. Csak miattam szeded? Csak. A férfi gyanakodott. Hihetetlennek tűnt, hogy csak miatta. Meg azt is tudta, hogy a lány gyereke hogyan született. Egy szakítást követő búcsúszexből. Egy olyanból, amikor az a férfi már a nőt sem akarta látni, soha az életben, nem még egy olyan gyereket, aki félig ebből a nőből van összerakva, s hogy ráadásul majd minden héten a nővel is kell találkoznia, meg egyeztetni, hogy óvoda, iskola, mi lenne ennek a különben általa nem akart gyereknek a legjobb.

Biztosan nem, kérdezte újra. Nem, mondta a lány, rendesen szedi, be van állítva a telefonja, hogy csöngessen. Először fel akarta venni, hogy halló, s csak akkor ugrott be, hogy a napi tabletta. Nevetett, hogy milyen vicces, hogy telefonon hívja a fogamzásgátló. A férfi nem nevetett, olyan mondatok megformálásán törte a fejét, amely mondatok felerősítik a nőben a vágyat. Kedves és durva mondatok voltak, illetve ezek szisztematikus váltakozása. Van az emberben is valami olyan, mint a számítógépekben, gondolta, hogy bizonyos információbevitel eléri a megfelelő hatást.

Már kettő volt, amikor elaludtak. A folyamatos szeretkezéstől és a bortól, amit közben ittak, teljesen kimerültek. A lány ragaszkodott hozzá, hogy hosszan csinálják, hamár ilyen ritkán találkoznak. A férfi arra gondolt, hogy volt, amikor örült ennek a lehetőségnek, hogy nem a szálloda. Egy kicsit mintha szerette volna ezt a lányt. Egy alkalommal, amikor ott aludt, megnézte a kisfiút az ágyban, még kicsi volt, nem lehetett elvinni otthonról, különben is végigaludta az éjszakát. Mosolygott, milyen édesen alszik, ezt a lány mondta, de a férfi is ilyesmit gondolt. De már nem. Már úgy van, hogy ez is része a vidéki kiszállásnak. Egyre nehezebben élvezett el. Kívülről látta magát, ahogyan a lány testén mozog. Mennyivel jobb lenne, gondolta, most a szállodaszobában meginni egy üveg bort, egyedül heverni az ágyon és kapcsolgatni a tévét. Nem csak a házasságokban van megszokás, gondolta, s hogy egy ilyen viszony megszüntetése is olyan kicsit, mint a válás. Különköltöztetni a korábban együtt töltött időt.

Amikor kinyitotta a szemét, olyan volt, mintha nem aludt volna, annyira közelinek érezte az utolsó ébren töltött percet, holott már világos volt, fél hét legalább. A lány ott tartotta a telefonját az ágyban. Egészen közel szólalt meg. Mikor, kérdezte és szünetet tartott. Ebben a szünetben mondta meg a vonal túloldalán beszélő, hogy mikor. Mit kell intéznem, kérdezte és megint szünetet tartott. A szünetben hangzott el, hogy mit. Volt még három praktikus kérdés. Aztán egy újabb hívás egy közeli rokonnak, hogy meghalt, s hogy tudna-e valamit elintézni abból, amit az előző telefonban mondtak. A közeli rokon, úgy tűnt a lány szavaiból, hogy vállalkozik azokra a feladatokra, amit a lány nem akart. Nem, boncolás nem kell, mondta, minek kéne összevagdosni. Letette.

Meghalt, kérdezte a férfi. Meg, mondta a lány. Mikor, kérdezte a férfi. A lány elismételte a telefonban hallott időpontot és elkezdett zokogni. Aztán elcsendesült, meztelen ült az ágyban. Mi volt a legkedvesebb emlék vele, kérdezte a férfi, azt gondolta, ez a kérdés érzelmileg illik a helyzethez. A lány gondolkodott. Egy csomó volt, mondta, de konkrétan nem tudott hirtelen semmit előhozni. Nagyon nehezen találta a múltját, a gyerekkorát, mert az apa elmúlt tíz éve szinte mindent eltakart abból a régi időből. Egy csomó volt, mondta megint, egy csomó, s végül megint elsírta magát, amikor szembesült vele, hogy képtelen előkotorni egy konkrét eseményt, egy napot, egy órát, amit, ha elmesél, akkor az az érzés jön föl benne, hogy mennyire szerette ezt az apát, holott szerette. Az anyja miatt volt ez az egész, gondolta vagy mondta, mindegy, sírás közben amúgy sem lehetett volna érteni, hogy pontosan mit mond, meg különben is erről már máskor is beszélt, nem volt a szavaiban, ha voltak vagy lettek volna szavai, új információ. Az anyja miatt, mert az apa azt hitte, hogy ez az anya egyszer majd szeretni fogja őt, de ez az egyszer majd soha nem jött el. Az apa csak egy pótlék volt, és az is maradt, egy nagy szerelem bukása utáni menekülőútvonal. Nem volt más választásom,

ahogyan az anya mondta, ha veszekedtek, meg hogy tulajdonképpen csak bosszút akart állni, hogy gyorsan legyártja az újabb kapcsolatot, hátha a féltékenység visszahozza, azt, akire valójában vágyott. De az nem jött vissza, ezt már a lánynak mondta, ez meg, értve ez alatt az apát: maradt. Én az apuhoz kötődtem, bökte ki végül a lány, és újra sírt, rá a férfi mellkasára, megcsordult ott a nedvesség, mintha a mellkasom sírna, gondolta a férfi, amikor csiklandozva legördültek a bőrön a könnycseppek.

Biztos, hogy nem maradsz még egy napot, kérdezte a lány. Nem, mondta a férfi, holnap már a kelet-magyarországi központ van soron. Főnök vagyok, de nem mindent én határozok meg. Mondott még pár mondatot a kiszolgáltatottságáról, s a külföldi anyabankról, s az attól függő helyi vezetésről. Olyan jó, hogy itt voltál velem, hogy épp akkor, amikor a legfontosabb volt. Igen, mondta a férfi, ügyetlennek érezte ezt a szót, de a lány azt értette alatta, amit ilyenkor érteni kell. Ez az egybeesés is azt bizonyítja, gondolta, hogy a köztük lévő kapcsolat különleges, és bármit mond a barátnője, ilyen neki soha nem volt, s ezért megéri várni akár hónapokat is. Igen, jó volt, mondta újra kibővítve az előző mondatot a férfi, jó volt, hogy volt itt veled valaki, s hogy az pont én voltam. Köszönöm, mondta a lány. Mit, kérdezett vissza a férfi. Hogy itt voltál, mondta megint a lány és tovább sírt. Ja, mondta a férfi, nem volt már benne több mondat, arra gondolt, hogy hogyan szervezi meg a mai napját, s hogy eltelt-e már az az idő, amikor egy ilyen érzelmileg érzékeny helyzetből ki lehet lépni. Majd felhívlak, ha már úton leszek. Jó, mondta a lány az után a mondat után, hogy maradj még egy kicsit. Helyesebben így zajlott: Maradj még egy kicsit. Majd felhívlak, ha már úton leszek. Jó.

A férfi visszament a szállodába, kijelentkezett. Az autópályán jutott eszébe. Nem baj, gondolta, majd veszek csokit meg gumicukrot a benzinkútnál. Annak mindig örülnek. Mikor ilyen sokat kellett utaznia, valahogy ez alakult ki, hogy vitt valamit a gyerekeknek. Már nem olyan kicsik, de mégis várják, ez jelenti, hogy az apu hazajött. Csak a következő héten utazik tovább. Ezt nem akarta mondani, mert akkor méginkább felmerül a lányban, hogy akár maradhatna is. Majd hétvégén csinálnak valamit a gyerekekkel, jó néha elfelejteni, hogy mit dolgozik, meg a munkával járó egyéb eseményeket. Szerencse, gondolta, hogy ezen a szinten, mármint azon, ahol a lány dolgozik, a bank nem szervez országos találkozókat, hogy a nyugat-magyarországi kolléganő soha nem találkozik a kelet-magyarországi alkalmazottal. Vezető beosztású nőkkel ezt nem lehetne megcsinálni. Évente többször is találkoznak, s akkor aztán minden kiderülne. Mint egy amerikai filmkomédia, egy szombatesti mozi, gondolta, amikor végigszaladtak rajta a regionális igazgatónők és fiókvezetőnők összecsapásának képei, hogy valójában kié a férfi. A saját szerepét egy híres hollywoodi színészre osztotta, aki köztudomásúan nem csak a külső megjelenésével ért el sikereket, benne van egy zöld szervezetben, vagy még mindig együtt él az első feleségével, holott tengernyi a csábítás, már nem emlékszik pontosan, melyik hírt olvasta róla. Lehetne ilyen párválasztós játékot tervezni. Elképzelte a grafikáját, s hogy milyen programot kéne mögétenni. Majd ha megunom a bankot. Persze más szempontból sem lehetne a vezetők közül választani, jutott eszébe, férfiak. Néhány nő van csak, de azok sem ahhoz a korosztályhoz tartoznak, amelyik az ő számára érdekes. Lassan ez a lány is kiöregszik, gondolta, hat éve még hat évvel fiatalabb volt. Arra nem gondolt, hogy ő is, mintha őrajta nem hagyott volna nyomot ez a hat év. Bassza meg, mondta magában, amikor elhagyott egy benzinkutat. Nem baj, majd a következőnél, gondolta, az nem jutott eszébe, amit a lánynak ígért. Hogy felhívja.

CIPRIÁN, A REPÜLŐ BARÁT

Mi az a házszerű ott a folyó mellett, kérdezte a kisfiú, és egy romra mutatott. A Vörös kolostor romjai, mondta az apa. Te mindent tudsz, kérdezte a gyerek. Nem, vagy tulajdonképpen igen. Egyszer én is tudok majd mindent? Igen. Mikor, kérdezte a gyerek, majd, ha neked is lesz kisfiad vagy kislányod. Ja, az akkor olyan, mintha soha. De mit mondtál, mi az a romos ház ott? A Vörös kolostor, ismételte meg az apa. Odacipelték azt a sok követ, kérdezte a kisfiú. Oda. Én ezt a kis hátizsákot is alig bírom, morgolódott a kisfiú. Régen biztos erősebbek voltak az emberek. Nem, mondta az apa, csak több idejük volt. Meg ott akartak élni, mert hittek valamiben. Miben? Hogyha távol élnek a világtól, magyarázta az apa, közelebb lesznek Istenhez. És közelebb lettek? Nem, mondta az apa, sehol sincs közelebb, se messzebb. De ott a kolostor magányában szédítő gondolatok szállták meg az embereket. Milyenek azok a szédítő gondolatok, mint a körhinta? Tulajdonképpen igen, csak nem te pörögsz rajtuk, hanem ők pörögnek benned. Az izgalmas lehet, ingyen vidámpark. Úgy mesélik, fogott bele a történetbe az apa, hogy sokszáz éve élt ott egy barát, Ciprián nevű. Az egész vidéken elterjedt szépségének és okosságának a híre. De ő mégsem szívesen ment emberek közé. Bezárkózott egy cellába, s hatalmas könyveket tanulmányozott, amelyekről úgy hírlett, beléjük vannak írva a világ titkai, persze titkosírással, hogy bárki ne tudja elolvasni.

És ő el tudta olvasni, szólt közbe a kisfiú.

Azt mondják, el, mondta az apa. Megfejtette a jeleket, s mindent tudott, még olyanokat is, amiket ember nem tudhatott. Csak ült ott, olvasott, írt és aztán számolt. Hatalmas lapokra rótta tintával a számokat. Aztán egyszercsak előjött, vaksin tapogatózva, teljesen elszokott már a napfénytől, beesett arccal. Nem szólt semmit, csak munkába fogott. Ágakból és rongyokból furcsa szerkezetet ácsolt, mintha szárnyak lettek volna. A többi barát csak leskelődött, ámuldozott. Nézegették miben mesterkedik, összesúgtak. Mit csinálsz, kérdezte végül az egyik társa. Repülni fogok, mondta Ciprián. Repülni, röhögtek a barátok, repülni az ember nem tud, csak a madarak. Meg én, mondta határozottan a barát. Megbolondult, mondogatták a többi barátok, s összenevettek a háta mögött, de ez Cipriánt egyáltalán nem érdekelte, csak dolgozott rendületlen. Elérkezett végül az a reggel, amikor kedvező volt a széljárás, s a szárnyak is elkészültek, és akkor Ciprián magára kötötte a szárnyakat, kiállt a kolostor legmagasabb szegletére és elrugaszkodott. A barátok csak ámultak, mert Ciprián csak repült, repült át az égen, s nem zuhant, ahogy képzelték korábban, a mélybe. Nézték darabig, egyre kisebb lett, s végül a szemük elől veszett.

Mi lett vele, kérdezte a kisfiú

Többé senki nem látta, mondta az apa. Valaki azt mondja, leszállt a Zöld tó partján, mert ott lakott egy gyönyörű lány, és vele élte tovább az életét mint juhászlegény. Mások azt mondják, villám csapott bele, így büntette meg az isten, hogy olyat akart, amit embernek nem lehet. Van, aki azt mondja, az ördög adta neki a repülés tudományát, s ettől fogva az ördög famulusa lett, s azóta együtt kísértik az embereket. De sokan úgy hiszik, egy lett azok közül, akik őrzik a hegyeket, hogy ne tegye tönkre a minden rosszra képes ember.

És melyik mese igaz, kérdezte a kisfiú.

Mindegyik, mondta az apa.

De mi volt valójában, kérdezett tovább a kisfiú.

Ami valójában történt, mondta az apa, tulajdonképpen unalmas. Egy barát, aki kereste az aranycsinálás módját, megpróbált rájönni a repülés titkára, de nem sikerült, aztán meghalt, mint mindenki. Ha nem volnának mesék, ha nem álmodnának történeteket az emberek, minden olyan földhözragadt lenne, mint a kő. Senki nem emelkedne fel, senki nem szárnyalhatna, még a gondolat sem.

SZÜLŐK

A gyerek? Nincs itthon, mondta az asszony. Azért van ilyen nyugalom, mondta a férfi, és megölelte az asszonyt. Nem lehet vele, mondta az asszony, kicsit félrehúzta a fejét, a férfi arca szúrt, este volt már, együtt élni. Pedig ő annyiszor mondta, hogy lehetne más, pont olyan, amilyen most nem. Amilyenek például a… megnevezte egy ismerős házaspár gyerekeit. Maguktól elmosogatnak, csak hazamennek a szülők, és üres a mosogató, ha hegyet másznak, mert ők ugye egészségesen élnek, az utolsó száz méteren is úgy kaptatnak fel, vidáman, néha tréfás dalokat dudorászva, mint a zergék. A gyerek meg semminek nem, pedig a szülők mindenüket kiteszik, a szívüket is érte, de ő nem. Legalább hála lenne benne, hogy épp ilyen családban született, s nem valahol a világ háta mögött egy afrikai dzsungelben, vagy egy vidéki iparvárosban, de nincs. A gyerek fokozatosan megutálta ezt az ismerős családot, még a nagyobbik gyereket is, aki a legjobb barátja volt, de egy idő után az ő hiányosságainak bizonyítékát látta benne, egy élő vádiratot. Aztán más barátai lettek. Olyanok, akiket az asszony nem ismert, akik az asszony szerint csak a gyerek rossz tulajdonságainak kellékei voltak.

Mintha nem is a mi gyerekünk volna, mondta a férfi, és tovább simogatta az asszonyt, nem zárta be az ajtót belülről, mint máskor, a gyerek bejöhetett volna, ha nem éppen osztálykirándul, de éppen osztálykirándult. Három nap nyugalom, jó, az utolsó, a harmadik nap estéjén már nem. Fél hétkor ér be a vonat, hétre otthon. Mintha nem tőlünk, mondta mégegyszer, és összesimította az arcát az asszony arcával, tovább kapartak a szőrcsonkok, még érzékeny volt a bőr, nem voltak annyira öregek. Arra nem gondolt, hogy például a nagyapa, akire a gyerek szintén üthetett, miért ne épp, akiről csak annyit lehetett tudni, hogy meghalt jóval azelőtt, mielőtt meg kellett volna halnia, s ez az esemény elnyomta minden korábbi tulajdonságát, úgymond felülírta a jellemét, a rosszat is, ha épp rossz volt.

Az Andrássyn mentek lefelé a Duna irányában, papírforma szerint, mint katonaszökevények. Épp az Operát érték el, Hajós utca, amikor hirtelen ketten kiugrottak a sorból, a nagyapa, aki akkor fiatal férfi volt, csak furcsa egy nagyapát fiatalnak képzelni, és egy másik. Neki, mármint a nagyapának sikerülhetett volna, hisz a másikat lőtték le előbb, és úgy hitték, az egyikük biztosan megússza. Elérte az Opera Ó utcai sarkát, ahonnét biztosnak látszott a menekülés, ismert egy házat a közelben, ahová mindenkit beengednek, sikerült volna, ha nincs azzal a másikkal, a hullával összekötve. Végül így érte a halál, egy tetemmel a jobb kezében.

Jobban is félhetett volna, mondta minden ünnepen ebédnél a nagyanya, akkor nem marad rám a két gyerek, akik közül az egyik az apa anyja volt. Szóval a gyerek lehetett volna ez a vérvonal is, ha tudta volna bárki a családból, hogy milyen volt a nagyapa. Jobban is félhetett volna, folytatta az öregasszony és mert a levesből, s akkor nem hal meg, vagy tovább él. Mondjuk, retteg még egy órát, amikor a Dunánál végre biztossá válik a sors. Bár a nagyanya szerencsésebb kimenetelre gondolt, ami megmenti őt részben a szegénységtől, részben attól a férfitól, akihez hozzákényszerült. És el lehet képzelni, milyen az a férfi, aki elvesz egy kétgyerekes, a legszebb éveit már rég maga mögött hagyó asszonyt, szóval olyan volt, hogy nem csak akkor kellett tőle rettegni, amikor ivott. Később meg már mindig ivott. Ráadásul nem olyan volt, mint a nagyapa, ezt aztán betonelemmel sem lehetett agyonütni, a tüdőrákot is majdnem túlélte, de végül, hála istennek: nem, s így az asszonynak maradt pár szép éve, amiről csak később, a halál előtti utolsó percekben gondolta, mikor már nem volt visszaút, felesleges volt orvosba, gyógyszerbe, szunnyadó életenergiákba kapaszkodni, hogy mennyire rossz épp ezekből a jó évekből kilépni, s hogy ez is része a büntetésnek, amit a sors rászabott, hogy jobban fájjon a pusztulás. Végül ott a halálos ágyon megutálta ezt a pár évet is, ami valójában jó volt neki az életben.

Az apának nem jutott eszébe a nagyapa, mert nem juthatott eszébe, hogy az is naphosszat ült az ablak előtt és bámult kifelé, vagy ha éppen nem azt, akkor egy hangszert piszkált, mint az ő fia, erre a folyamatos zajadásra használta a zeneiskolai hat évet, hogy ez az ős valójában egy reménytelen eset lett volna, akit tulajdonképpen megmentett a korai halál a folyamatos kudarcoktól.

Mintha nem, mondta újra, és az asszony is megismételte, hogy nem lehet vele együtt élni, nézni a kedvetlenségét, ami aztán ráragad az asszonyra is, meg a férfira, holott eredendően úgy gondolták, ők jókedvű család lesznek, amilyenek az amerikai filmekben, baráti kapcsolat a gyerekkel, vicces történetek az együtt töltött időről, a sikeres nyaralásokról, amit irigykedve hallgat a rokonság és a baráti kör. Nem lehet, ismételte meg az asszony, aztán bújtak tovább egymáshoz, hisz közösnek érezték a csapást, a gyerek rosszaságát, hogy nem sikerült olyannak, amilyennek szerették volna, s megszerették egymásban ezt a közös sorsot. Ahová korábban, a gyerek előtti időkben a szerelem, a gyerek születését követően a baba iránti szeretet, most oda vitte őket a gyerekkel való elégedetlenség. Ha valaki messziről látta volna ezt az egymáshozbújást, például egy isten, ha lett volna, azt mondja, még mindig mennyire szeretik egymást, holott ennek az együttlétnek a rosszindulat volt az alapja. De miért is tudná ezt egy isten, aki ha lenne, akkor is hanyag és nemtörődöm lenne, mert a képességein már réges-rég túlnőtt a teremtés, nemhogy az egyes emberekre, sokszor még nagyobb tömegekre sem tudott odafigyelni, s ripsz-ropsz úgy eltűnt a föld színéről egy falu vagy egy város, mintha sosem lett volna ott.

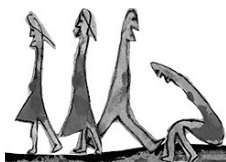
Fél óra nem volt az együttlét, talán huszonöt perc. Az apa nem látta értelmét, hogy tovább is rosszakat mondjon a gyerekről. Kár köveket vetni rá, mégiscsak az övéké. Az anya se mondta, csak gondolta, hogy nem lehet vele, de csak megszokásból. A jelentésére nem figyelt, s hogy ez éppen az ő és az apa gyerekére vonatkozik. Nem lehet, nem lehet, nem lehet, ezek a jelentésüket vesztett szavak forogtak a fejében, egészen addig, amíg a telefon.

Hülyét kapok ezektől az éjszakai telefonoktól, mondta a férfi, s hogy mondja meg az asszony az anyjának, hogy az, hogy halálos beteg, nem jogosítja fel arra, hogy szétbassza az estéjüket. Bármikor történhet vele valami, mondta az asszony. De soha nem történik, mondta a férfi, ennek hosszabb a haldoklása, mint másnak az élete. Ne beszélj róla így, mondta az asszony, mégiscsak az anyám. Hát épp ez az. De meghalhat. Az úgy van rendben, mondta a férfi, ha meghal. Ő már eltemetett kettőt, egy apát és egy anyát, s már alig várta, hogy ettől az utolsó szülőtől is megváljanak, aki megkeserítette az életüket, s most, hogy beteg, még pénzbe is kerül. Szóval, jobb lenne minél előbb megválni az öregasszonytól, s akkor az asszony mégiscsak felszabadul, nem kell többet járni hozzá, legfeljebb halottak napján, meg előfizetni neki egy olyan újságra, amit a férfi megvetett. Persze, ha meghal, akkor is itt marad belőle valami, az emléke, ami egy szörnyű emlék, meg a lelkiismeretfurdalás az asszonyban, hogy mit csinált rosszul, mit vétett el, talán ha megveszi azt a különleges gyógyszert, de nagyon drága volt, és nem mert ennyit kivenni a családi kasszából, az segített volna, vagy legalább több időt töltött volna vele, igaz, otthon már ez is soknak számított, amit utólag kevésnek tartott.

Az asszony felvette a telefont, de nem a kórházból hívták, helyesebben egy másikból, ami egy vidéki városban, például Esztergom, vagy ahhoz hasonló, ismert nevű városban van. A tanár hangja akadozott, hogy éjszakai túra és előre, még nappal a férjével bejárták az útvonalat. S csak amikor visszatértek, vették észre, hogy nincs. Mintha egy csomag, olyat hallottak, hogy leesik, nem volt hangja, hogy jaj, például, mert ha lett volna, esetleg másképp alakul, de nem alakult másképp. És az volt a feltűnő először, mikor visszatértek a táborba, hogy mindenkinek megvolt a hátizsákja, csak később, hogy a gyerek.

Az asszony nem szólt semmit. A szeme mögött, mintha semmi nem maradt volna az agyból, csak valami tömör sötét sár, amit nem szedtek részekre barázdák. Nem jelent meg ott a gondolat, csak jóval később, hogy nem lehet, hogy ezzel a gyerekkel végképp nem lehet együttélni, nem azért mert nincsen, hanem mert immáron nem tűnik el soha.

Mi van, kiabálta a férfi. Az asszony elmondta röviden, hogy ez történt. Mi, kiáltott fel a férfi. Micsoda? Az nem. Az nem történt meg, mondta, aztán az asszonyra dőlt, egymásra bőgtek. Közöttük ázott a gyerek, aki vér volt a vérükből, ha lenne még neki vére, de nem volt. Vizes volt minden. Sós víz, mintha megmártóztak volna az Adriában. Korábban például, pár hete, épp ott voltak Trogir mellett egy kempingben, ami később egy erdőtűz során megsemmisült. Hétágra sütött a nap. Semmi sem látszott abból, ami történni fog. Korábban, például ebben a kempingben, nem hitték volna, hogy ennyire tud fájni, hogy élnek.

TITOK
1699, BUDA
GYEREK

Tizenhárom éves vagyok, az alsó Vizivárosban lakom a szüleimmel. Életkorom szerint még gyerek, de a nap nagyrészében felnőtt, hisz apám asztalosműhelyében dolgozom, akár a felnőtt munkások. Apám döntött így. Már kisgyerekkoromban bevitt a műhelybe. Akkor még csak egy inas volt. Szegények voltunk, alig a török kiűzése utáni évek voltak ezek. Mindenütt romok és törökmaradványok. Az apám műhelyének egyik oldala csak deszkázva volt, a réseken télen behúzott a hideg, néha itt-ott átszemerkélt a hó. Mondta is az anyám, mért akarod, hogy ez a gyerek itt legyen, megfázik, s majd akkor nem lesz senki sem, aki megörökli a műhelyt. Hogy lássa a szerszámokat, mondta apám, hogy tudja, mire valók. És engem lenyűgöztek a vésők, amint méret szerint sorakoztak a falon, a fúrók, a gyaluk és fűrészek. Ritkán nyúltam hozzájuk, csak a képzeletem játszott. Katonák voltak. A vésők gyalogosok, a fúrók a lovasok, a gyaluk voltak a parancsnokok, s a fűrészek a királyok, akik miatt az egész háború folyt. Volt egy, aminek a feszítőmadzagja már rojtokban lógott, ő volt nekem a török király, akit a magyarok kiűztek az országból. Néha apám megélezte ezeknek a királyoknak a koronáját, hogy jól fogjanak, ha a drága deszkába vág. A reszelő pengette a fűrészfogakat, csak úgy zengett a környék, s aztán válaszoltak rá a kovácsok, pengtek a kalapácsütések az izzó fémen, néha állatok bőgtek bele ebbe a zenébe, néha valaki ordibált, az asszonyok a kocsmába szökött uraikkal kiabáltak.

Hadd menjen az a gyerek játszani, mondta anyám apámnak, mikor már nagyobb voltam, s a kisebb fákból polcokat, sámlit, egyszerű ládákat raktam össze. Hulladékfa volt ez, apám már nem használta volna, csak gyűltek, a gyalupad alatt voltak feltornyozva, egyszer úgyis megtelik ott, én meg gondoltam egyet, s azt mondtam, édesapám, ebből lehetne egy polc a pincébe, az ablak mellé, tarthatunk rajta bármit, hordódugót például, azt úgyis mindig keresni kell. Igazad van, mondta apám, egy pillanatra felegyenesedett, az tényleg hiányzik ott. Ez elég volt nekem ahhoz, hogy jobban menjen a munka, hogy szebbre csináljam annál, amilyennek lenni kellett volna, hisz ki nézi a pince ablaka melletti polcot. De ez a mesterség lényege, ez az, amit senki nem tud megtanítani, hogy szebbnek kell lennie mindennek, mondta mindig apám, mikor készen lett valamivel és megmutatta, hogy szebbnek kell lenni, mint szükséges, hisz nem a szükség miatt készül, hanem miattunk. Hadd menjen, mondta anyám, apám meg, hogy mehet persze, de látja, itt akar maradni. És tényleg ritkán mentem. Összeverődtek a vizivárosi kölkök, ahogy a pap nevezett meg minket a templomban, és csak randalíroznak, a romos házakba bemásznak, életveszélybe sodorják az életüket. Ha kétszer hívtak, legfeljebb egyszer mentem, bár a romok közötti ugrándozás, a beomlott házak sötét zugaiban mászkálás kedvemre való volt. Valami más tartott vissza. Anyám szerint, mert én akarok lenni a vezér, de nem lehetek, mert vezér már van. Holott nem. Másképp szólnak hozzám, mint egymáshoz, mondtam otthon vacsoránál, azért nem akarok. Anyám szerint nem, apám szerint, mindenkihez kicsit másképp szólnak, mert mindenki kicsit más. Mindhiába volt a szülői magyarázat, mert ahogy egymáshoz beszéltek, nekem az egyforma volt, s csak az különbözött, ahogy hozzám. Talán mert gazdagok, mert ekkor már gazdagok voltak a szüleim, a várban újjáépülő paloták tulajdonosai nem győztek ágyat, asztalt rendelni, s némikor faragott lépcsőket. Apám tíz munkással is alig bírta a megrendeléseket, de mindenki tőle akart, hisz a legjobb mester volt a környéken. Talán emiatt, gondoltam, de hisz más gazdag gyerek is van a csapatban, talán mert én másképp nézek ki. Néztem magam a Duna vizében, de nem találtam különbséget, sem termetben, hajszínben, sem más külsőségben.

Ültünk a Dunaparton, néztük a vizet szelő dereglyéket, milyen jó is volna csorogni lefelé a vízen, egészen a tengerig… Épp ezt gondoltam, amikor a kocsmáros gyereke megtörte a víz hangját. Vasárnap voltunk a nagyapámnál. Miért, kérdezte egy másik. Disznót vágtak, mondta és belefogott a hétvége részletes leírásába, és én álmélkodva hallgattam, ahogy felsorolta az udvar minden zegzugát, ahogy felidézi az öreg szavait, és hogy az öreganyja mit mondott arra. Tetszik? Tetszik, mondtam. És a te öregapád hol él, kérdezte. Nekem nincsen, mondtam. Olyan nincs, hogy nincsen, mert mindenkinek van.

Miért nincs nekem nagyapám, kérdeztem akkor otthon, miért nem tudok semmit azokról, akik régen éltek. Mert nincsenek, mondta az apám, akik meg voltak, olyanok voltak, akikre nem emlékszem. Messziről jöttem. Hol volt az a messzi, kérdeztem, mért nem nézzük meg azt a messzit, mennyit változott, mióta édesapám eljött onnét? Az olyan messzi van, mondta apám, hogy egy élet kevés lenne odaérni. Aztán hallgatott, én meg nem mertem tovább kérdezni.

Sokévet álmodoztam arról a különös messzi tájról. Azokról a színesruhás emberekről, mert színesruhásoknak képzeltem őket, akik ott élnek, akik az én rokonaim, akikkel félszavakból is megértjük egymást, mint a kovács és a fazekas gyerekei, akik unokatestvérek. És a többi gyerek is, ők mind olyanok, mintha unokatestvérek volnának, csak én vagyok, aki nem abból a családból való.

Ki volt a nagyapám, ezt kérdeztem, mikor kicsit nagyobb lettem, de az apám nem szólt semmit, azt mondta, egyszer már elmondta, s ő kétszer nem. Akkor éreztem, hogy ez titok. Titok, ami ott lappangott eddig, és ott lappang majd

ezután is minden napunkban. De a titokkal senki nem tud egy életet leélni. A titok azért titok, hogy zárjai egyszer felpattanjanak.
A budavári piacra baktattam egy októberi napon, mert ott volt egy fazekas, bizonyos von Finkenstein, hozzá küldött anyám. Alig elértem a piac sarkát, amikor látom, hogy egy halárus torkaszakadtából üvöltözik a gyerekével, hogy szétloccsantja a fejét, ha nem csinál ezt vagy azt, nem értettem pontosan mit, annyira üvöltött, már forgatta a kezében a botját, amikor egy vásárló odakiáltott: Hogy lehet így bánni egy gyerekkel, nem szégyelli magát apa létére. Mire a halárus mondta: Örüljön, hogy felneveltem a török fattyút. Néztem a bottal fenyegetett fiút. Velem lehetett egyidős. Feketearcú kölök, hasonlított is rám. Álltam ott, mintha hirtelen gyökeret növesztettem volna. Mit bambulsz itt, te gyerek, kiabált rám az árus, de nem bírtam mozdulni, a gyökér nem eresztett. Íme hát itt van előttem a titok, az én szomorú sorsú testvérkém felfedte nekem. Az én apám nem az én apám, az én anyám nem az én anyám. Én egy vagyok abból a sok-sok anyátlan maradt török gyerekből, akik a harcok után itt maradtak. És már értettem, mért nem beszéltek róla a szüleim. Nem akarták, hogy bárki ujjal mutogasson rám, ez az ellenség gyereke, nem akarták, hogy ne legyek: magyar. És nem is mutogattak, csak furcsán néztek, de nekem ez a furcsa nézés épp elég volt és ez a gyanakvó nézés rosszabb volt, mint tudni, hogy én török vagyok.

APA

A várban laktunk. A szüleim, az anyám szülei és három nővérem. A törököt nem érdekelte, hogy kik vagyunk, csak az, hogy amit csinálunk, jó minőségű legyen. Erre voltunk berendezkedve, már a nagyszüleim is így éltek. Százötven év nagy idő. Senki nem gondolta, hogy ez meg fog változni, hogy vége lesz Törökbudának. És senki nem gondolta, ha vége lesz, akkor épp így lesz vége. Hónapokig tartott az ostrom, szétomlott minden, ami még nem omlott szét a török kezében. Romokban hevertek a falak és a bástyák, romokban a várkapuk, a polgárházak. Mikor a keresztény sereg katonái megjelentek az utcán, már tele volt a kövezet tetemekkel, de még foghíjas volt ez az utcaszőnyeg. Csörtettek végig a váron és rárontottak a maradék lakosságra, jogosan gyilkolnak és fosztogatnak, mondta valaki közülünk, hisz mindenki a törököt támogatta. A halottakból font szőnyeg teljes lett, a Nagyboldogasszony templom romjaitól a Bécsi kapuig sűrűn egymásra hányva hevertek szétvagdalva az ismerős lakosok. Milyen szörnyű érzés keresztnéven ismerni a halottakat: Mári, Sami, Nazil, Stefán, Judit. Előbújtam a fészerből, mikor csendesedett az öldöklés hangja, apám, anyám és a testvérek, mind vérbe fagyva. Magam sem értem, hogy miképpen történt, hogy hiába a fájdalomtól majdnem szétszakadt szív, az agy mint egy gyors gépezet, elkezdett működni. Menekülj, míg sötét van, mondta az agy az apám hangján, s hogy a láda mögött találok öt zacskó aranyat, azt vigyem, és minél előbb jussak a romokon kívülre.
A menekülés nem volt veszélytelen. Egy őrség, egy zsák arany, egy másik randalírozó csapat, újabb zsák. A rév, amivel a Dunán átjutottam, még egy zacskó. Meghúztam magam a közeli zsombékosban, ekkorra újra világos lett, a zöld biztonságában aludtam át a napot. Katonák kurjongatására ébredtem, már megint részegek, ez szokatlan volt, hisz a janicsárok is ittak, de nem merték kimutatni. Egy lányt cipeltek, megismertem, néhány házzal arrébb laktak a szülei. Fiatalabb volt nálam, akkor még úgy gondoltam rá, gyerek, de az ostrom napjai, s a menekülés, úgy tűnik, gyorsan felnövesztették. Egy nő, gondoltam magamban, meg más emlék nem is maradt azok közül, akikkel az ostrom kezdetéig együtt éltem. Újabb zsák arany, és a lány szabad lett. Magamhoz húztam, megöleltem, örült, hogy megmentettem a katonáktól. Vajon ez volt-e az első eset, amikor a testét használta, ahogyan én a zsák aranyat, latolgattam, de hirtelen feledtem a gondolatot, annyira jó volt érezni a meleg testet, és csodának éreztem, ajándéknak a teremtőtől, hogy ez a lány épp ott van, ahol én. Később tudtam csak meg, hogy ahány zsákom nekem elfogyott, neki annyiszor lett szeplős a teste. És fájt, hogy csak a negyedik alkalommal tudtam ott lenni, hogy másra költöttem az első zsákot. Néha mikor haragudtam rá, eszembe jutott az ő három zsákja. Kiabáltam vele, hogy mások ujjnyomai maszatolták be a bőrét, s ő csak sírt, ha nem így lenne, mondta, nem élnék.
Napokig bujdostunk ott a zsombékos biztonságában, enyhe ősz volt, a környék parasztjaitól szereztünk élelmiszert. A hadak továbbvonultak, űzni lefelé délnek a törököt, elkotródtak a randalírozó utóvédek, a háborúk fosztogatói, hisz már nem volt mit ellopni. Menjünk vissza, mondtam akkor neki. Oda? – kérdezte. Oda, mondtam. Felejtsük el, ami volt és kezdjünk el az egészet elölről. A lány nézett, olyan furcsa, hogy kék szeme volt, tükörkék, csillogott, vagy a nap benne, nem tudom, hirtelen nem tudtam volna különbséget tenni. Csak szeretni tudlak, mondta, felejteni nem. Ha szeretsz, mondtam, felejteni is tudsz, amit meg nem feledsz, arról hallgatsz, hisz amiről nem beszélünk, az nincsen.

ANYA

Mért akarsz épp oda visszamenni? Nem tudott válaszolni. Oda akart menni, ahol elbukott. Ilyenek. Férfi. Én meg követtem, mert szeretem. Mindig is szerettem, annyit néztem, amikor még kislány voltam, ő persze csak nálam nagyobb lányokkal, de arra gondoltam, én csak vele tudom elképzelni, hogy élek. Minden úgy látszott, ez nem történhet meg, s mégis megtörtént. Ki tudhatja, hogy milyen fordulatot hoz az ember sorsa, s hogy minek mi lesz a

következménye. Hogy Budavár pusztulásából is születhet valami. Hisz ha ez nincs, nem lesz a mi szerelmünk, nem születik meg a mi kisfiunk, aki majd folytatja az életünket ezen a földön.
Visszajöttem hát vele, mert vissza kellett jönnöm. Senki nincs már azok közül, akik között éltünk, anyáink, apáink, testvérkéink, a mellettünk és a velünk szemben lakók, mind, mind nincsenek. Csak mi vagyunk. Egy apa, egy anya és egy gyerek. Felejtettem, bár nem tudom, mi az, ami tényleg kilépett a szívből, s mi az, ami ottmaradt, s csak a titok bilincseit vertem rá. Mert hiába minden felejtés, idegenek vagyunk, s nem azért, mert mások vagyunk. Nem az az idegen, aki más, hanem az, aki se ilyen, se olyan. A fejemben megvan a régi naptár, megvannak a gyerekkori képek. Gondolatban ülöm meg a szédert.

HÁBORÚ UTÁN

Lassan jutott el a hír egyik helyről a másikra, nem csak azért, mert messze voltak egymástól az épületek. Megszokták, hogy nem beszélnek. A gyerekekhez néha, hogy hozz vizet a kútról vagy szórj darát a tyúkoknak. A férfiakhoz nem szóltak. Három év a háborúban, aztán még a fogság. Öt év óta nem látták őket, nem tudták, mit lehetne kérdezni tőlük, meg nem is mertek. A férfiak nem mondták, hogy mi volt ott, s hogy abban, ami ott volt, mennyiben vettek részt, mi tapad a kezükhöz, vér, vagy puskapor, vagy sár, hogy milyen hangot hallanak, amikor becsukják a szemüket, mit hoztak el az oroszoktól a fejükben. A szemükbe sem mertek nézni. Féltek, belátnak rajta és nem akarták azokat a képeket látni.

A férfiak a tanyaközponba mentek, s néha napokig ott maradtak a kocsmában. Elaludtak a székeken asztalra dőlve, vagy leheveredtek a földre. Ehhez voltak hozzászokva. A tulajdonos elégedett volt, a háborús évek után most végre megint van forgalom. Nem mindig tudtak fizetni, felírta, meg hogy a ház terhére, olyan is volt. Otthon nem tudták, hogy a ház fele már lefolyt a férfi torkán. Nem tudni, mitől volt, hogy aztán egyszercsak felálltak és hazamentek. Előtte mondták, hogy jó volna az asszonnyal lenni. Az egyik azt mondta, hogy nem tud annyira lenyugodni, hogy megsimogassa. Inkább üt. A többi nem szólt. Talán később, hogy én is. Nem hallotta senki, mi volt éjszaka, amikor hazamentek. A gyerekek aludtak, a másik ház nem volt hallótávolban.

Két nap múlva az, aki mondta, hogy üt, nem jött. Mi van vele, kérdezte az egyik férfi. Az, mondta a másik. Mi az, hogy az. Az, mondta a másik, hogy nem bírta tovább. Mit, kérdezte. Ütni az asszonyt. Mikor temetik? Holnap, mondta a másik, aki rokonságban volt a halott férfival. Az özvegy átjött hozzá, hogy kéne sírt ásni, azért tudja, s hogy a kamrában a mestergerendára. A háborút túlélni és itthon meghalni, mondta egy harmadik. Pont ezt nem bírni, amikor nincs veszélyben az életed. Ezt nehezebb, mondta az, akit elhívtak sírt ásni. Ittak. Aztán hazamentek, mint máskor, amikor hazamentek.

Egy nyomozó jött a megyétől, hogy ellenőrizze az eseményeket, nem történt-e idegenkezűség, megnézte a holttestet. Az orvos is ott volt. Nem bírnak mit kezdeni magukkal, mondta a nyomozónak. Nem tudnak együttélni azzal, ami volt. Pedig együtt kell, mondta a nyomozó. Meg a szegénységgel, mondta az orvos, aztán elmesélte, hogy hol találta meg, és milyen módon történt az esemény. Egy sámlit lökött ki maga alól, mondta, úgy. Részvétem, mondta az özvegynek. Jobb így, mondta az özvegy. A nyomozó ránézett az asszonyra. Erős testű nő volt. Öt évig, gondolta, neki kellett kaszálni, a zsákokat rakni. Megvastagodtak az izmai. Jobb, kérdezte. Jobb. Miért, kérdezte. Elszoktunk egymástól, mondta az asszony, s nem részletezte, mi történt akkor, amikor a férfi hazajött a kocsmából. A nyomozó megírta a jelentést, hogy újabb öngyilkosság, de idegenkezűség gyanúja nem áll fenn.

Az asszonyok néha találkoztak, a tanyaközpontban volt a bolt, vittek eladni terményt, ha volt épp valami, bab, vagy más, venni néhány dolgot, gyufa nélkül nem lehet lenni, meg petróleumot, néha azért este világítani is kell. Elfújják, ha éjjel a férfiak megjönnek, amikor a zajt hallják. Jó neked, hogy már nincsen, mondta a szomszéd tanyáról. Jó, mondta az özvegy, és beszélgettek arról, hogy nincs és van, ez mit jelent. Együtt mentek egy darabig, meg volt ott még más nő is, az is elmondta, mi van otthon, s hogy fél, egyszer a gyerekek is sorra kerülnek.

A férfiak nem dolgoztak, csak pisálni mentek ki az udvarra. Délig aludtak, aztán elmentek a kocsmába. Már aki még megvolt. Nem volt feltűnő, hogy kevesebben vannak. A háborúban megszokták, hogy hol egyik, hol másik társuk eltűnik. Egy repesz, vagy lövedék, vagy épp fogság, mert az ellenséges csapatok épp úgy nyomultak előre, hogy néhányat közülük megadásra kényszerítettek. Arról beszéltek, ahogyan a háborúban is, hogy velük is ez lesz, hogy nem fogják bírni, s hogy megértik azokat, akik végülis ezt az utat választották, hiszen nincs más út. Olyanok lettek, akik itt már nem tudnak otthonra találni. Ez a hely idegen nekik. Emlékeznek rá, hogy itt voltak gyerekek, meg hogy szerették azt a nőt, akivel együtt élnek, de mindez az emlék olyan, mintha nem velük történt volna meg, mintha olvasták volna egy könyvben, s ami velük történt, az egy teljesen más emlék. És csak ez az egy emlékük van, és nekik ezzel kell élniük, amíg bírják, s hogy az életüket ehhez az emlékhez kell igazítaniuk.

Lassan megfogyatkoztak, a nyomozó kijött, mindig ugyanazt a jelentést írta. A tiéd még él, mondta az az asszony, akié először meghalt. Él, mondta az asszony, tudod, hogy él. Nem jó, ha él, mondta. Nekem jó, mondta az asszony. Mért jó? Mert szeretem, mondta az asszony. Ezeket nem lehet szeretni. Már többen is ott voltak. De lehet.

Nem volt otthon, amikor megtörtént. Benyitott a kamrába, és ahogy a többiek, az ő férje is ott lógott. Levágta rögtön, de már késő volt. Ráfeküdt a testre, sírt, tépte a haját. S hogy ez nem lehet, hogy megtörtént, s hogy ő ezt nem akarta, s az ő férje nem verte, nem vert, kiabálta, nem vert…

Senki nem hitte, hogy ez a férfi olyan volt, aki nem vert. Nincs olyan férfi, mondták az asszonyok, s hogy csak azt érdemelte, amit kapott. Nem, nem, kiabálta az asszony, s hogy ezt nem kellett volna csinálni, és hogy ő ezt nem tudja elfogadni.

A nyomozó már a faluközpontban volt, készült megnézni a tetemet, s hogy beszél az özveggyel.

El fog árulni, mondta a többi asszonynak, az, aki először megözvegyült. Mindent el fog mondani, nem olyan, mint mi, nem normális. Nem, mondta egy másik asszony és elindultak együtt a boltból. Nem hazafelé mentek, hanem az épp megözvegyült asszony háza felé.

Későn értünk ide, mondták az asszonyok, mikor a nyomozó is megérkezett. A nő ott hevert a kamrában, ahogyan korábban a férfi is. Későn érkeztünk, pedig nagyon siettünk, mert ismertük, tudtuk, hogy gyengék az idegei, mondta valamelyik asszony. Nagyon gyengék. Ilyet nem lehet csinálni, amikor van egy gyereked. A nyomozó vizsgálta a tetemet. Még meleg volt a test. Itt-ott el volt szakadva a ruhája. Mi történt a ruhájával, kérdezte. Megtépte, mikor a férje meghalt, olyan sokkos állapotban volt. A nyomozó egy pillanatra megállt a tetem vizsgálatában. Két éve jár ide, ez a tizenhatodik öngyilkosság, de eddig mindegyik férfi volt. Ez az első nő, mondta. Nagyon szerette a férjét, mondta valamelyik asszony. Nem tudta nélküle elképzelni. Az orvos is megérkezett. Idegenkezűség kizárt, mondta a nyomozónak. És hogy mikor állt be a halál. Akkor még nem voltak itt, kérdezte a nyomozó. Az asszonyok mondták, hogy nem, sokkal később érkeztek. Mikor pontosan. Az asszonyok próbálták megjelölni az időt, de nem nézték az órát, mikor beléptek, volt más, amit nézniük kellett. Az orvos meg mondta, hogy nem tudja percre megmondani, hogy mikor állt be a halál. Megakadályozhatták volna, ha előbb jönnek, mondta a nyomozó. Sajnos nem tudtunk előbb jönni, csak pont akkor, amikor jöttünk. Minden akkor történik, amikor történik, mondta az az asszony, aki először megözvegyült.

A nyomozó még átnézte a kamrát, a kötelet. Helyi kötélfonótól származik. Nem erre volt vásárolva, hanem hogy a tehenet megkössék. A nyomozó visszament a városba. Mi lesz a gyerekkel, gondolkodott út közben. Az anyu is meghalt, gondolta, hogy ezt kérdezi a gyerek a tanítótól, amikor mondja neki, hogy valami nagy baj történt. Meg, mondja a tanító, s hogy pár napig nála fog lakni, aztán jönnek kocsival érte, elviszik egy helyre, ahol sok ilyen gyerek van, mint ő. Árvaház, kérdezi a gyerek. Igen, mondja a tanító. Ott lesznek másik szüleim, gondolta a nyomozó, hogy ezt kérdezi a gyerek. Nem, mondja a tanár, ott csak nevelők vannak, de ők szeretni fognak, gondolta a nyomozó, hogy ezt mondja a tanár, és mindennap adnak enni. Enni, kérdezte a gyerek. Enni, mondta a tanár, a gyerek már ágyban volt. Az jó, mondta. Jó, mondta a tanár, s kicsit megigazította a vállán a takarót.

A GÉZAGYEREK

A követ kell nézni, mondta a művezető az asszonynak a bolt előtt, hogy arra a Géza éppen jó lenne. Menjen másnap a fejtőbe, ott elrendeznek mindent, megmutatják neki a helyet, meg a munkát. Az asszony alig hitte, vissza is kérdezett, hogy biztosan a Gézáról van-e szó, és tényleg holnap kell-e. Hát persze, bólogatott a művezető. Végre állást kap a gyerek, gondolta az asszony a boltból hazafele, nem ül egész nap a konyhában a sparhelt mellett, olyan lesz, mintha nem is volna hibás, mert így hívták az ilyeneket: hibás. A Géza hibás, mondták a faluban, nyersen, kicsit vádolva is ezért a Gézát. Mintha okozója lett volna saját nyomorúságának, mindannak a sok-sok hibának, ami a testbe és a fejbe volt belevarrva. Hibás a hibái miatt, gondolták a faluban a parasztok, holott a Géza erről semmit sem tehetett, inkább az úr képébe kellett volna vágni: hibás. De erre gyávák voltak a parasztok, rettegték a büntetést. Csak az asszony gondolta, mikor a templomban kulcsra tette a kezét, hogy mit képzel ez az isten, miért veri őt ezzel a beteg gyerekkel. Keresztet vetett hirtelen, mert azt mondta, gazember, rá az istenre, hogy gazember. Belül sokszor marta, hogy nem elég ez a beteg fiú, még a lelkiismerete is fúrja a vádaskodás miatt. Ő mindent megtett, gondolta. Biztos ő is rontott valamit, gondolták a parasztok. Hordta a hasában kilenc hónapig. Amikor a hasában hordta, akkor rontott valamit, gondolták a parasztok. Melengette, gondolta az asszony, de az isten az nem figyelt rá, hogy hibátlan szülessen, olyannak, mint mások.

Most mehet a fejtőbe. Átszaladt a szomszédba és mondta a hírt: dolgozni fog a Géza a fejtőben, úgy, mint mindenki, mint a rendes emberek. A szeme csillogott, akár egy bura nélkül hagyott villanykörte, mert súlyt tekertek ki a szívéből és ezt nem tudta rejtegetni. A szomszédban örültek, helyesebben úgy csináltak: Ez aztán jól összejött most a Gézának, mondták.

Jó lesz az a Gézagyereknek, mondta a szomszéd férfi, arcára diadal maszatolódott: a Géza nem az ő gyereke, ezt írta ki diadalmasan az arcbőr. A szomszédok sorsát évek óta észrevétlen rángatta ki az esendőségből a Gézagyerek nyomorultsága, pontosan tizenhat éve, mikor a Géza kétéves lett és eldőlt: nem lesz rendes, a Géza hibás lesz. De az asszony olyan mélyen volt sújtva a sorsától, hogy ebből, évről év hiába, semmit nem látott.

Reggel, még sötét volt, mikor indult, döcögő léptekkel végig a Dózsa utcán, a kutyák veszett vonyításba kezdtek, majd kilökték a kerítéseket, rá az utcakőre. Ez nekik szokatlan volt, ezt a járást ilyen hajnali időben még nem ismerték. Dobbant a talp, s ahogy a test helyezte innen oda, onnan ide a súlyokat, a válltáska is lendült, nekivágódott a hasnak, aztán eltávolodott a levegőben, majd megint visszaütődött, egy hanyagul megpakolt teherkocsi, olyan volt a Géza, mint amikor a kövér Marisék költöztek. A busznál már ott állt a Herda Pityu, meg a Banda Lajos, toporogtak, hideg tavaszi reggel volt, várták az indulást, meg hogy a pálinka végigjárja az ereket, facsarjon egyet a gyomorban, aztán átbizsergesse a kezeket meg a lábakat, végül a fejben hatástalanítsa a keserűséget, amit a tegnapi ivásból cipeltek át a mába.

Na mi van, Géza, vágták a Gézát vállon, ahogy odaérkezett, a Gézagyerek meg nevetett, nyálas lett a vastag szájszél, s a fogak között elővillant a húsos nyelv, mintha visszahajlott volna, olyan vastag volt.

Dolgozni, dolgozni, mondta bele a Herda meg a Banda képébe és nevetett, dolgozni.

A bánya a szomszéd falu határában volt. A fejtéstől szalag cipelte a tört követ, s vagy kétszáz méterrel arrébb csillékbe töltötte, ezek a csillék hordták az anyagot a vasútállomásra, s ott aztán vagonokba pakolták, hogy a szobi kő elkerüljön az ország minden szegletébe.

Mindenütt használják ezt a követ, büszkélkedtek a munkások. Ebből építették az em hetest is, mondta az egyik. Meg a metrót is, mondta a másik. A metrót is, kérdezett vissza csodálkozva az előző. Azt hát, a metrót is, erősködött a másik, szóval azt is. Nem hiszed? Mért ne hinném, ha azt is, hát azt is, hangzott a válasz. Mert ha nem hiszed, érted, így az előbbi, és már grabancon ragadta a társát, ne mondd azt nekem, hogy hazudok. Én nem mondtam, csak kérdeztem, hogy azt is-e. De hogy kérdezted? Volt benne valami olyan, hogy én hazudok. Nem, én tényleg nem. Azért, mert azt nagyon nem szeretem, ha valaki anyázik. De én nem anyázok? Már megint nem értelek, már megint azt mondod, hogy én hazudok…

Így dicsérték a fejtőt esténként a kocsmában, mikor megkövesedett tenyérrel töltötték magukba a söröket.

A Gézának a szalag fölött, olyan másfél méter magasan, volt egy vasállványon szék, olyan, mint egy traktorülés, fekete műbőr, meghasadt oldalából előtüremkedett a homoksárga szivacs. Ezen kellett neki ülnie és figyelnie, nem keveredik-e fa vagy föld a kövek közé.

Érted, Géza, mondta a művezető, ha valami van, akkor ezt, mutatott a pirosra, ezt kell megnyomni. A zölddel meg újra tudod indítani.

A Géza arcára dombocskákat épített a büszkeség, hogy van most neki ez a hely fönt, fölötte a szalagnak, meg még a gombok is.

Nagyon komoly munka, mondta este az asszonynak, aztán az asszony a szomszédban, hogy ő rendelkezik fölötte, mikor menjen, mikor megálljon a szalag.

A Géza ment minden reggel, aztán délután haza, onnét meg vissza a kocsmába, hogy meghallgassa a Banda Lajost, meg a Herda Pityut, akik munka után nem haza mentek, hanem mindjárt a kocsmába, mert nekik nem volt otthon senki anyjuk, csak az asszony, aki már rég nem vetekedett a sörrel sem, meg a borral sem, mert ebben is, abban is évekkel ezelőtt alul maradt. Néha háltak csak velük, egy hónapban egyszer, mondjuk, de másnap arra sem emlékeztek. Egyáltalán nem tudták, hogy saját házasságukban még van-e valami olyan dolog, amiről a kocsmában örökösen beszéltek. Mikor már az arcuk nekiesett az asztalnak, akkor mondták: pina. A Vízike, ahogy ezt meghallotta, odaingott és egy kisfröccsért hagyta, hogy a köves tenyerek bemarkoljanak a zsíros otthonka alá.
Te Géza, mondták a Gézának, mi lenne, ha befizetnénk a Vízikéhez.
A Géza zavartan nevetett, hogy ő nem tudja, mit kell csinálni. Majd megmutatja az asszony, biztatták.
De a Géza rettegve tiltakozott, hogy ő nem tudja, meg benne nincsen ilyen, amitől neki kellene, az orvos se engedi és gyógyszert is szed.
Mi van, Géza, mondta a Herda Pityu, hát a pöcsöd nem kövesedett meg a sok kőnézéstől, miből vagy te, fából, váltott anyagot, hogy nem akarsz csinálni semmit…
A Gézának nevetett az arca, mintha nem is volna más belső részekkel kapcsolatban, úgy vonódott ide meg oda. Minden este ez volt a kocsmában. A Géza nem bántódott meg soha, meleg otthonnak érezte a kocsmai társaságot, a Herda Pityut meg a Banda Lajost, ahol szeretik őt.
Megvolt-e éjjel a Vízike, kérdezte a Pityu reggel, még a busznál, aztán a Bandával együtt röhögtek, a Géza mit összefintorog, az egész arca facsarog, vastag nyelve nyálcsomót lök ki a szája szélére. Így mentek röhögve.
A Géza fél hétkor beült a székbe és nézett, mint egy felügyelő, még evés közben is csak nézett. Harapott a kenyérből, aztán a kolbászból egy darabot, és a szemét jártatta a köveken, a szalag rázkódott, mint a kaleidoszkóp állandóan megváltozott a kövek helyzete, persze ez nem volt színes, ez szürke volt. Szürke kövek a fekete szalagon. Olyan volt már a Géza is ott a székben, mint egy kődarab, egy nagyobb kő, amit a fejtők véletlenül otthagytak, nem robbantottak be, mintegy emlékül az utókornak.
Már egy év is eltelt, végigülte a Géza a nyarat és a telet, de a szalagot egyszer se kellett leállítania. Soha nem volt egyetlen fadarab se a kövek között. Semmi nem történt. Az asszony a szomszédban többet nem emlegette a Géza munkáját, hozzászoktak, hogy van. Csak a Gézát bántotta valami, hogy olyan az a feladat, mintha nem is volna feladat. Nézni a köveket. Arra gondolt, ha nem nézte volna egész éven át senki, a kövek akkor is odajutottak volna a csillébe, aztán a pályaudvarra, meg a vagonba, és végül, mondjuk, a metróhoz, vagy az em heteshez. Én nézem, gondolkodott, vastag nyelvével kipuffasztotta a szája szélét, de nem attól mennek oda, hogy én nézem, és nem attól történik valami, hogy én nézem. Én hiába nézem, mondta mostmár a Banda Lajosnak, attól még nem történik semmi. Mire a Banda Lajos azt mondta, de ha egyszer történik, akkor életet is menthetsz. Mondjuk az egyik munkás megsebesül, például.
Olyan vagy, mint egy Isten, vágta vállon a Herda Pityu, aztán elkezdte magyarázni, hogy van a kő lent a szalagon, ahogyan az emberek vannak a földön, és ül ott fölötte a Géza, ahogyan az isten ül az égben, hogy tulajdonképpen ő, a Géza ott a kövek istene.
Hiába magyarázott a Banda is, meg a Herda is, semmi nem győzte meg a Gézát. A kövek istene napról napra rosszabb kedvvel gubbasztott a fekete szalag fölött másfél méterre a vasemelvényen.
A dolgot tulajdonképpen a Banda Lajos találta ki, de a véletlen is közrejátszott. Egyik nap a robbantáskor hatalmas kóborkutya került a kőkupacok alá. Mondta a Banda, hogy most itt van a Géza feladata, s mintha már régen alaposan átbeszélték volna, előboncolták a kutyatetemet a kőrakás alól, megnyúzták és véres darabjait ráhányták a szalagra. Kiabálni kezdett akkor a Herda, hogy jaj, Lajos, jaj édes komám, mi lett veled, mi lett belőled?!
Amikor a hang, éppen akkor érkeztek a véres kövek, meg a húsdarabok a Géza elé, és a kövek istenén végigszántott a rettenet. Látta a Banda Lajos darabjait maga előtt. Az egész ember szét volt szerelve apró részekre, olyan kicsikre, amit még az isten se tud összerakni, ha jön a föltámadás. Nem lesz annyi idő, hogy ebből a cafatolt halomból, akár egy játékos angyal embert szerkesszen. A Géza ujja, mintha görcs rántotta volna, megnyomta a piros gombot, egy évre rá, hogy a gombok mellé ült, először. A gépezet leállt, a Herda Pityu meg rohant üvöltözve, hogy jaj, Lajos, mért veled és mi lett belőled, jaj hogy mondom ezt el a Marikának. Összeszaladt mindenki, Géza állt ott az emelvényen rendesen kővé válva a rémülettől. A művezető megmarkolta a vállát: Menj most haza, fiam, nem kell kivárnod a műszak végét, pihenj egy napot.
A Géza állt ott mozdulatlan a Herda Pityu kiabálásában, a Banda Lajos darabjai előtt, a száján remegett a nyálhab. Nem én, mondta, én megállítottammingyárt... Nem te, mondta a művezető, te rendesen végezted a dolgodat, na, menj haza. Hogy lett így darabolva, mondta dadogva a Géza, mint vágáskor a disznó, úgy széjjel, és elindult kőnehéz léptekkel haza, ahogy tanácsolták.
Otthon az asszony csodálkozott, hogy ennyire hamar jött haza a gyerek. Milyen korán jött ma, gondolta. Korán jöttél, mondta a Gézagyereknek. A Géza meg rémült hangon mondani kezdte, hogy a Banda Lajost a robbanás, gondolom az,

mondta, miszlikbe tépte, mintha nem is a kőbe dugták volna az ekrazitot, hanem egyenesen a Lajosnak a hasába, úgy szétvágta. Az asszony nem szólt, csak rémüldözött, akár a Géza, úgy, aztán a Géza ledőlt a sezlonra, mondta az asszony is neki, hogy aludjon pár órát, aludja ki az ijedtséget, és néhány órát aludt, a rémület taszította ebbe a pihenőbe.

Álmok járták át a pihenését, véres cafatok úsztak a megfáradt agy térségeiben, aztán a Lajos feltűnt egészben is, de csak fényképen, egy régi fényképen, meg az asszony, a Lajos felesége, aki most hallja meg a hírt, és a szívéhez nyúl a fájdalomtól, meg felsikolt és zokog, nem emlékszik már erre a gazemberre, aki az ura volt, csak arra, akit régen szeretett, arra a három vagy négy évre, amikor mindenben együtt voltak, s a közte lévő tizenöt, mintha nem is lett volna. Azt a Banda Lajost siratta, aki tizenöt éve meghalt, s erre, aki most cafatolódott össze, nem is gondolt.

Zsíros izzadtságban ébredt, a tarkóján összeragacsolódott a haj és a háta teljesen áthűlt a vizességtől. Az asszony kint volt, a disznókat etette, mikor a Géza elindult az utcaajtó felé. Látta, hogy megy kifelé. Minek mész el, kiáltott. De a Géza nem válaszolt, lomha nagy teste kifordult az utcára.

A gyerek meg azt hitte, mondta a Banda Lajos a kocsmában, hogy én vagyok, és röhögött, mikor kinyílt az ajtó és belépett a gyerek, és ott volt szemben a darabolt emberrel, aki rendesen beszélt és úgy volt éppen, mint máskor. A Géza nem tudott mondani semmit, nézte az embert egészben, hogy ott van most egészben. A fejében minden kuszán körözött, kövek meg cafatok és az egész ember. Állt fél percig talán, a kocsmában mindenki őt bámulta, ahogyan ő most a Lajost bámulta, aztán hirtelen visszalépett, mintha megrémült volna attól, hogy kilép a valóságból, mindabból, ami neki igazából van, és bejut egy olyan világba, ami nincsen. Az ajtóból visszahőkölt, el az egészlajostól vissza a darabolthoz. Nem hallotta a nevetést a kocsmából, ment haza és leült a sparhelt mellé, a konyában, szótlan ült ott és nézte a fekete-szürke kockás konyhakövet, hol a feketén úsztak a szürkék, hol a szürkéken a feketék, neki ott kő kövön maradt a konyhában.

Így utazik azóta a Gézagyerek körül a konyhakő minden nap. Néha az asszony is, ráhajít egy hasáb fát a halkuló tűzre és leül szemben a gyerekkel, és nézi, ahogyan a Géza nézi a követ, az egymáson rázkódó kockákat.

A HERNER FERIKE FATERJA

Az én faterom rendőr, mondta a Herner Ferike, a Krekács Béla meg gyorsan visszakézből pofánvágta, hogy lássa a Ferike, itt súlya van a szavaknak.

Háromszor hozakodott elő a Herner Ferike a faterjával, a Krekács Béla meg rutinból mindig pofánvágta, mikor aztán a Herner Ferike azt mondta, hogy idehívja a faterját, van neki pisztolya és lelövi a Krekácsot ott az osztályban, a szeneskályha mellett, mert olyan volt még a fűtés. Hatalmas vaskályha, hogy azon fog a Krekács vére csorogni, mert az ő apja, mondta a Herner Ferike, mindenkit lelőhet, főleg azt, aki a fiát bántja. Azért lett rendőr, hogy megvédje a fiát a krekácsoktól, a gazember krekácsoktól, akik tönkreteszik az életüket, az ő életét, a Ferikéét, mármint, és a többi Hernerét is, biztosan az anyjáét is a boltban, hogy nem adnak neki pontosan vissza, mondta otthon, meg nem beszélnek vele, ha belép a boltba, hallotta a Ferike otthon, hogy ezt mondta az anyja. Nem akarnak hozzá beszélni az asszonyok, mondta, mert hogy ő a rendőr felesége, amikor belép a boltba, tiszta csend van, csak a zacskókkal zizeg mindenki, a cukroszacskóval, és ő már ezt a hangot egyáltalán nem bírja elviselni, ezt a zacskóhangot. De a faterom, mondta a Ferike, úgyis szitára lő mindenkit, majd meglátod, szitára....

A Krekács ennél a szitánál vágta megint pofán a Ferikét, akinek eleredt az orravére, és odahajolt a Krekács a Herner Ferike undorító puha arcához, a vérrel csíkot húzott a pofabőrén és belekiabált a szemébe, meg a fülébe, hogy az ő faterjának, mármint a Krekács faterjának is van egy nagy pisztolya, és ha a Ferike faterja a pisztolyát használná, akkor a Ferike faterjának annyi, mert a Krekács faterja úgy szétlövi darabokra, hogy a hulláját sem ismernék föl, mert, mondta a Krekács, még mindig a Ferike pofájába, az én faterom nem fél az ilyen szarjankó rendőröktől, különb embereket is lelőtt a háborúban például, ahonnét a pisztolyt hozta.

A Herner közben csúszott ki a Krekács alól, csúszott a fal felé, és a Krekács nem követte, hagyta, hogy menjen mostmár a francba, mielőtt bejön a Bereczki, a matektanár, és mindkettőjüket felpofozza, de főleg a Krekácsot.

Másnap megállt a Herner Ferike faterjának a motorja a Krekácsék előtt. A rendőr lecsatolta a bukósisakot, aztán bekiabált, hogy itthon van-e a Krekács faterja. A Krekács faterja hátul volt, az ölfáknál pakolt, amikor hallotta ezt az üvöltözést, kurvára beszart, mert nem látta a rendőrt, de megismerte a hangját. Ilyen hülye hangja senkinek nincs a faluban, olyan magas, s amikor kiabált, még jobban fölszaladt, egészen visítósra. Beszart, mert aznap hozott el a téeszraktárból egy zsák disznótápot, aztán nagyon azt érezte, hogy most meg van találva, hogy valaki, a Szabó Pityu bácsi, mondjuk, felnyomta a rendőrnél. Na mindegy, gondolta, mostmár mindegy. Kiment az utcaajtóhoz, a rendőrhöz, olyan sápatag léptekkel, mint aki nem is akar haladni, csak véletlen csúszik előre.

Azt hittem, már itthon sincsenek, kiabált a rendőr. Hátul voltam az ölfáknál, mondta a Krekács faterja, és kinyitotta az ajtót.

A rendőr ment befelé és mondta, hogy van itt egy komoly probléma, és neki ezt ki kell vizsgálnia. A Krekács faterja meg mondta, nem lehet az olyan komoly, nem olyan nagy ügy, meg el lehet intézni azt biztosan így egymás között.

A gyerekről van szó, mondta a Herner Ferike faterja. A gyerek, mondta a Krekács, a gyerek az nincsen benne semmiben, az olyan ártatlan, mint egy üres bögre. De azt mondták, hogy az iskolában… Hát az iskolában, mondta a Krekács faterja, ott van mindenféle. Adok a pofájára, gondolta közben, ha ez ott kibeszél mindent, a tápról. Szóval, fogott bele megint a Herner Ferike faterja, azt mondta, hogy maga fegyvert rejteget.

A Krekács faterja állt és bámult, ahogyan másnaposan néz bele az ember a tehén szemébe, reggel, amikor itatja, hogy néz, a szem meg kerekedik, pont olyanra, olyan nagyra, mint a tehéné, és ebben a kerek négy szemben találkozik valami nagyon mély űr, olyan mély, amibe, ha beleesik az ember, nem ússza meg a kórházat, a kórházról meg tudjuk, főleg a váciról.

Mit, nyögte ki végül. Fegyvert? Azt, válaszolt a rendőr, pisztolyt.

A Krekács faterja még mindig fenntartotta az üres nagy karikákat a szeme helyén. Ebbe nézett most bele a rendőr, és találkozott ott a két tekintet, az a két térség, ami reggelenként a tehénnel.

Gondoltam, mondta a rendőr, hogy az egész nem igaz, hogy a gyerekek..., csak nekem, tudja, és megveregette a Krekács faterjának a vállát, azt mindenképpen ki kell vizsgálnom, meg jelentés... tudja, ilyesmi. Aztán felcsatolta a bukósisakot, berúgta a pannóniát és elhúzott. A Krekács faterja állt még vagy egy percet, nézett az üres karikákkal a rendőr után, ahogy a pannónia kerekei beporozzák a látóhatárt, aztán bevágta az utcaajtót...

Persze én ezt hallottam bent a konyhában, és jól be voltam szarva, hogy mi lesz, mondta a Krekács Béla kint az utcán a Herda Pityunak, meg a Banda Lajosnak, ahogy kaparászták az árokparti gazt. A fater bejött, egy kurva szót nem szólt, nekem esett és szecskára vert, először tenyérrel, aztán lecsatolta a nadrágszíját, tiszta hurka lett a hátam. Másnap a Herner Ferike röhögött rajtam. Na mi van, mondta, mikor fogja a faterod kinyírni a fateromat? Röhögött a leszopott fejével, én meg odamentem hozzá, és ahogy fájt a hátam, azzal a hanggal mondtam neki: Te szar gyilkos, azt mondtam, hogy egy szar gyilkos lesz, ha megnő, egy rohadék szemét gyilkos. Ezt mondtam a pofájába, de nem vertem be a képét, mert undorodtam a nyálas szőke fejétől.

Jól el is tűntek a faluból, szólt közbe a Herda. Három évet se húztak ki. Nem bírta az asszony a zizegést, röhögött a Banda, hogy mindig zizegett a bolt, amikor belépett. Aztán a Sanyi jött, mondta a Krekács, a Sanyival nem volt baj, nem, a Sanyi az jógyerek volt, ott ivott velünk mindig. Az az, az jógyerek volt, mondta a Herda, meg a Banda is.
Kaparták az árkot a Dózsa utcában, mert a Marika azt mondta az önkormányzatban, hogy ma a Dózsa utcát kell csinálni, mert ott már mindig a járdán folyik az eső. A dózsások meg bekiabálnak a polgármesternek, hogy Lajoska, mi a francnak választottunk meg, ha folyik a latyak a járdán, a Lajos meg nem bírja már, mondta a Marika, mert rendes ember, az biztos. A negyvenes számig jutottak négyig, nem hajtottak, minek, holnap is lehet, ha kell.
Na jól van, mára ennyi, mondta a Banda, vigyük vissza a szerszámokat.
Az önkormányzat a főutcán volt a kanyar előtt, ott volt az épület hátuljánál egy raktár, ahol a községi szerszámokat tárolták, oda vitték, aztán beszóltak még a házba a titkárnőnek, hogy Marika, megcsináltuk a Dózsa utcát félig. Jól van, majd holnap onnét folytassátok, mondta a Marika, aki már éppen készült volna a presszóba a polgármester után, kis tükröt szorongatott az arca előtt, amiben külön lehet megnézni a szemet, meg a szájat és valamit igazgatott ezen is, azon is. A Krekács meg a Herda, meg a Banda nézték ezt az arcigazítást, aztán elindultak a buszmegálló irányában.
Nem értem. Érted! Nem értem, mondta a Krekács, és látszott rajta a gondolkodás, a homlokán is, de főleg a szemén. Én sem, vágta rá a Herda, amikor a Volán benyomott egy buszt eléjük, most nem láttak a buszállomás túlfeléig, csak a sárga nagy buszig.
Mit nem értesz, kérdezett vissza a Banda. Amit a Béla, mondta a Herda. Ja, bólogatott a Banda, az más.
Megálltak a busz előtt vagy három lépéssel, toporogtak meg nyakat nyújtogattak, jobbra, aztán balra.
Merről kerüljük ki, kérdezte a Krekács. Merről rövidebb? Nem tudom, mondta a Krekács. Aztán elindultak balra, éppen a sofőrfülke felé. Karesz hozta le a cuccait.
Jó ideálltál, bazmeg, Karesz, mondta a Herda. Most mi a faszt csináljak, kiabált ki a buszból a Karesz, nem támaszthatom a falnak. Különben meg azt hallottam, szólt be a Banda, hogy amikor jönnek a gimis csajok, te leejted a visszajárót, a vashuszast, bazmeg, aztán lentről nézel vissza alájuk. Ne nézzem már, ne nézzem már, rikácsolta a Karesz, húsz év alatt szétrázta már a faszomat a busz. Jó, szólt közbe a Krekács, de úgy emlékezetből, azért...
Karesz mondott még egy anyátok picsáját, aztán leugrott a buszról, kívülről bezárta az ajtót és bement az irodába, Krekácsék meg tovább mentek a kocsma felé.
Különben ingyen is jár a munkanélküli, mondta a Herda, a sógorom például ingyen kapja Pesten, nem kell neki az utcán kaparászni az árkot. Végülis a maradék időre sem elég a pénz, nem, mondta a Banda. Mi lenne, ha az egész nap a miénk volna, mi a szart csinálnánk akkor. Az igaz, mondta a Krekács, és leült a kinti vasasztal mellé, aztán a Herda és a Banda is, a székek nyikorogva súrolták a betonteraszt.
Itt semmi nem változik, mondta a Banda, mint húsz éve, olyan minden. Ezek az ócska vasvázas székek, mindig lóg rajtuk a léc. A múltkor is becsípte a valagamat, legalábbis másnap ott volt egy nagy véres folt. Lehet, hogy a Vízike szívta ki, röhögött a Herda, csak már nem emlékszel. Hogy a picsába tudná kiszívni, azon ülök, bazmeg. Hát a lécek között becsücsörít.
Röhögtek.
Különben minek mondtad el azt a hülye Hernert? Ja, kapta föl a fejét a Krekács, az, szóval az anyám mondta. Mit mondott az anyád, kérdezte a Herda. Hát hogy volt az az eset Komlón, hogy ott a fickót nem mondták be, hogy mi a neve, csak azt, hogy há eff, de mindenki tudja a faluban, hogy az a Herner Ferike volt. Az a komlói dolog. Az anyám látta a kettestévén.
De most nem emlékszem pontosan, hogy mi a fasz volt Komlón, mondta a Herda, csak hogy valami az volt... Hát, mondta a Krekács, hogy ez a háeff, vagyis a Ferike vadász volt, ez volt a hobbija, hogy vadászott, mikor nem dolgozott, mint a Szabó Jani bácsi, vette a puskáját és vadászott. Mondta az anyám, hogy a kettestévén mutatták, eljátszották, ahogy történt, hogy akarta, hogy a gyereke is olyan legyen, mint ő, mert mindenkinek a faterja azt akarja, és elvitte vadászni, az asszony mondta, hogy minek ilyen kicsi gyerek oda, a Ferike, meg hogy azért, mert azt akarom, hogy tudja, mit csinál az apja, meg jó lesz neki a levegőn, aztán nagyon jó is lett, merthogy ott bukdácsolt a gyerek az erdőben, a Ferike meg vadászott, a gyerek meg nem tudta, hogy ő rossz helyen van, a Ferike meg… Tudod, minden vadász tiszta hülye, csak a vadat látja, a szélre is rálő, bazmeg, még a szélre is, ha megmozgatja a fákat, mert ott látja a mozgás mögött a vadat, pedig csak szél, de ezt nem tudta a gyerek, mert nem basztak rá a kezére, mint amikor a konektorba nyúlt, hogy haggyad már, mert szétvág az áram, nem basztak rá a kezére, hogy ne mozgassa az ágakat a Ferike előtt, mer a Ferike, érted, a Ferike lő, mert olyan hülyevadász. Lő, pont a gyerekre, érted, a gyerekre.
Azistenit, mondta a Herda, meg aztán a Banda is: Azistenit.
A gyereknek meg annyi, érted, vége rögtön, a kisgyereknek. Négyéves volt. A Ferike meg bőgött a tévében, ahogyan akkor, amikor pofánbasztam, ott bőgött, hogy nem akarta, meg a kisgyerekem, a kisgyerekem, ezt mondta, ahogyan

akkor, hogy a faterom, de most tényleg sírt, nem attól a fájástól, amitől akkor, most tényleg tiszta víz volt az arca, meg a mellkasa, mondta az anyám, a Ferikének.
Azistenit, mondták megint a Banda meg a Herda, azistenit.
Akkor aztán eszembe jutott az egész, amit én mondtam a Ferikének. Hogy az lett, amit én mondtam a Ferikének, mondta a Krekács, szemei villogtak, hol a sörbe, hol a levegőbe, mintha itt is, ott is rosszakaró rendőrök bujkálnának, olyanok, akik végrehajtanak, hogy a Krekács csak mond valamit és átzúgnak a levegőn, át napokon és éveken, és a megfelelő pillanatban lecsapnak az áldozatra.
Hogy mondod és úgy lesz?! A kurva életét, morogta a Herda. A kurva életét.
Ittak, a Banda hallgatott, a Herda cuppogott a sörrel, folyatta a fogai között, hol előre ömlött és kipúposította a szájszéleket, hol hátra tűnt, aztán nyelt, látszott a torkán a mennyiség.
Én mondtam mindig a Lajos bácsinak a parókián, mikor a fát raktam be, ivott, aztán mondta tovább a Krekács, hogy azért nem megyek be a templomba, mert bassza meg, mondom neki, az kurva isten, hogy nincsen isten, mert akkor nem lenne ilyen nagy szar az egész, az kurva isten, hogy nincs. Ennél szarabb világ, bazmeg, mondom neki, nem lehet, Lajos bácsi, mert akkor már fölrobbanna, ez a legszarabb az biztos. Meg ha van isten véletlen, akkor rá se baszik, hogy mi van itt, az biztos, hogy rá se baszik, a fateromnak akkor nem veszik ki a fél tüdejét, az biztos, pedig nem is szívott, ha van, akkor nem. Azt mondja, hogy menjek templomba imádkozni, mondja a Lajos bácsi, hogy menjek, mert nem igaz, amit mondok, az nem igaz, én meg nem tudom, mi az igaz, mert nem megyek imádkozni.
Nem értem, mordult a Herda latyakosan. Mit nem értesz, kérdezte a Banda. Hogy mit akarunk a Lajos bácsival, hogy ő hogyan jön a Herner Ferikéhez. Aha, mondta a Banda, de nem válaszolt, csak ivott, mint aki tudja, de most nem akarja megmondani, hadd gondolkodjon az a másik is.
Szóval, hogy, mondta a Krekács, mi van akkor, ha tényleg nem volt igazam, hogy mégis rosszabb minden, mint gondoltam, meg mondtam a Lajos bácsinak, mert az isten szétszórt magából valami erőt a földön az emberekbe, hogy van belőle az emberekben, például bennem is, és azért van, hogy valamit kimondok és az meg úgy lesz, pont, ahogy kimondom, vagy még rosszabbul, persze én nem tudom, hogy minek kellene így vagy úgy lennie, érted, én azt nem tudom...
Ahogyan a Herner Ferikénél, hogy az lett, gyilkos, hogy az lett, amit mondtál? A kurva istenit, kiáltott megint a Herda, a kurva istenit.
A Banda nézte a Krekácsot mereven az iszapos szemeivel, aztán hirtelen átnyúlt az asztal fölött, megmarkolta a Krekács ingét, nekirántotta a Krekácsot a vasasztalnak és a pofájába üvöltött: És mi a faszt mondtál még, bazmeg, mi a faszt mondtál még, rám mit mondtál, bazmeg, te hülyegyerek, mi a faszt?
Rángatta a Krekácsot, annak meg lötyögött a feje, a mellkasa nekiverődött az asztalnak, aztán a torkából felbuggyant valami sárga sűrű hab és köpött, a köpés után hányást lehelve mondta a Banda pofájába:
Az a baj, bazmeg, köpött megint, pont az a baj, hogy nem emlékszem.

A PAPI JÓSKA KÁLYHÁJA

Ahogy a Szabó Jani bácsi reggel, nem pöcsölt, fölkelt a nap, az ágyban horsogó parasztoknak felrúgta az állkapcsát, kongtak az odvas fogak, bongott a torok ürege. Ez a tavasz. A lányok szeme megolvad, s csorogni kezd, mint a nyitva felejtett vízcsap.

Tegnap bedugtam a hűtőt, mondta a Herda a kocsmában. Mért, kérdezte a Banda Lajos, ki volt húzva? Hát persze, mondta harákolva a Herda, egész télen fűtöttem a konyhát, öt köbméter fát eltüzeltem, közbe meg hűtsek benne egy sarkot. Érted, mekkora marha lennék akkor, mekkora. Hát az igaz, mondta erre a Banda Lajos, de még a Krekács Béla is helyeselt, hogy tényleg mekkora marha ember az, aki a fűtött konyha egyik sarkát lehűti.

Egy százast biztos fogtam rajta. Naponta, emelte föl az ujját a Herda. Naponta, az már igen, ha naponta, bólogatott a Banda és megmarkolta a poharat, ivott, meg ivott a Herda is, meg a Krekács Béla is hátul.

Jó meleg lesz mostmár, koppantotta a Herda le az asztalra a poharat, a Papi Jóska seggelyuka is kiolvad a pajtában, röhögött. Azt hiszed tényleg, itt szívott kis nyálat vissza a Banda, hogy tényleg nem tüzel, hogy úgy alszik azokba a göncökbe tekerve. Akkor, megint belökte ujját a zsíros levegőbe, amikor a patikánál mínusz tizenkilencet mutat, de a Dózsa utca végénél legalább huszonhárom van, kint meg a patakoknál biztos vagy huszonhét. Ő mondta az asszonynak, mondta a Banda, mikor nálunk volt fát hasogatni karácsony előtt, mondta az asszony, hogy azt mondja a Jóska, Rózsika néni, én már kilencvennégytől nem gyújtottam tüzet. Én azóta nem. Hogyhogy, te gyerek, mondta az asszony, mire a Jóska, hogy fűt nekem ott belül valami, mondta.

Tudod, milyen agya van neki, olyan, mintha filmeket nézne, azt se tudja, hogy hazudik, mondta erre a Herda. Egyszer azt is mondta, hogy puszta kézzel kapkodta ki az Ipolyból a halakat. Az asszony is azért hagyta ott, mert tiszta hülye volt. Összevissza beszélt, ahelyett hogy jól ágyba vágta volna. Utána persze a gyerekre rá se nézett, ott hagyta egyedül az állatokkal, a konyhában, mert ott tartotta az állatokat. Beszélni se tanult meg.

Állathangon beszélt, szólt közbe a Krekács Béla, akár az állatok, mondta a Zsidó Pityu bácsi, hogy ő ott a szomszédban hallotta, ahogy röfögött, meg nyivákolt, mint az állatok, hogy alig lehetett megkülönböztetni, mikor szól a gyerek, mikor valamelyik állat, mert azok is ki voltak éhezve.

Azt mondják, szólt a Szabó Jani bácsi, hogy a gyerek is valami ketrecfélébe volt tartva. Ahonnan kimenni sem bírt. Fakeretes láda volt, oldalt kerítésdróttal beszögelve. Néha az ujjával kinyúlt a lyukakon, hogy valamit összekaparjon a padlóról, aztán szopta ki a körmealját.

Különben az ajtó is el volt reteszelve, mondta a Zsidó Pityu bácsi, mondta a Krekács Béla, ő látta, nem is lehetett volna kijönni, mert bezárta a Jóska, hogy az állatok ki ne szökjenek, vagy az asszony nehogy ellopja a gyereket. Talán azért.

Ittak, koppantak a poharak a pléhasztalon, mindegyikük ott volt, amikor a Papi Jóska berontott az égő házba, és kihozta a gyereket, ott nézték, hogyan veri a fejét neki az égnek és hogyan köp bele abba a levegőbe, amiről úgy hitte, az isten helye. A gyerek akár a cipó, olyan kicsire összeégett, egy szenes cipócska, nem volt emberi formája, a Jóskának meg ömlött rá a szeméből a könny, amikor lehajtotta a fejét, éppen rá a cipócskára, fájt a szíve azért, vagy a füst csípte a szemét. Az emberek ott nézték a kerítésnél, ezt a percet, ahogyan múlt, ahogyan, mint egy sérült állat, alig bírt átvánszorogni saját folytatásába.

Először azok a földek melegedtek föl, amiket egyenesben ért a nap, az árnyékos helyeken, ekkor még jég is volt, meg hókupac, de pár hét és az is föladta, a beomlott pincelyukakban is kieresztett a tél, a kamrában visszaolvadt a hordóskáposzta, a savanyúuborkás üvegekről leolvadt a jéghártya. A Herda beszólt a Banda Lajosnak az udvarra, a kutyák ugattak veszettül. A Bandának két kutyája volt, azt mondta, az egyik kicsi, de ugat, a másik nagy, nem ugat, de harap, s ezek a Herdát mindketten utálták, mert a Herda kölyökkorukban, csak úgy játékból mindkettőnek rácsapott az orrára a svájcisapkával. Játszott ilyenkor a Herda.

Na mi van, kérdezte a Banda a Herdát, nem tudok a kocsmába menni nappal, nem megy, érted... Nem az, mondta erre a Herda, nem a kocsma, hanem a Varga Laci traktorral kisorolta a krumplit, ott van most a lyuk, el kéne ültetni... Hú az istenit, ezt teljesen elfelejtettem, mondta a Banda már az utcaajtóban, aztán gyorsan beszaladt, fogta a zsákot, amiben az ültetnivaló krumpli volt, és feltette a bicikli csomagtartójára, ahogyan a Herda is csinálta, mielőtt a Bandához jött. Aztán tolta kifelé a biciklit, sakkozva az ajtóban, hogy a betonoszlopok le ne verjék a zsákot a csomagtartóról.

Na mehetünk, mondta, aztán egyensúlyba állította a biciklit és fölszállt.

A két férfi végigtekert a Börzsönyi utcán, utána át a patakhídon, tovább a Dózsa utcán, végül elhagyták az utolsó házat is.

A lófasz ebbe az útba, mondta a Banda, mert kiszaladt a keréknyomból, annyira nézte a Papi Jóska pajtáját, aztán egyet szagolt a levegőbe, de mintha köpött volna, olyan hangú volt a szaglása. A tavaszi szél keverte a levegőt. Hol erről, hol arról játszott, s ekként elsőre nem lehetett eldönteni, milyen irányból érkezik a szag. Egyszer aztán a Herda mégiscsak kockáztatott:

Te Lajos, ez nem a Jóskától jön?

Csak nem szarta össze magát a gyerek, röhögtek, aztán először a Banda, utána a Herda is ledöntötte az út közepén a biciklit.

Akkor a Banda Lajos, mesélte este a Herda a kocsmában, akkor ő fogta és belökte az ajtót, mondta a Herda, és még vagy hármat lépett is, s csak onnan vissza, hogy a jó istenit, a jó istenit, kiabált, aztán kirontott, de már okádott is futtában, meg a könnye akár a nyitva hagyott csap, ömlött, pedig a Banda ilyet sohase, mondta a Herda, ömlött a könnye, és csak mondta, hogy a jó istenit, mert ott volt bent a Papi Jóska, ott volt fekve a szalmán, mindenféle göncök között, de már nem volt egészben. Úgy látszik, kialudt neki bent az a kályha, mondta a Herda, és a bor után kapart az ujjaival, úgy látszik, kialudt.

Koppantak a poharak, ahogyan a jégre a tavaszi nap, megereszkedtek a szemek, a Krekács Béláé, meg a Szabó Jani bácsié. Egész este ittak, s a lé nyomni kezdte a belső szerveket, a lentieket lefelé az ágyék csontos részéhez, a fentieket meg fölfelé, át a torkon. Érezték, valami megnyomja a mandulájukat, a szív az…

A szív az, mondta a Jani bácsi, mert hol odacsördített, hol meg nem, aztán átcsúszott a szoroson, s a szemig ért. Ez volt a legmagasabb pontjuk, innéttől csak lefelé volt, följebb nem.

KÉT ÖSSZEILLŐ EMBER

KOVÁCS EMŐKE, NÉPMŰVELŐ

Kovács Emőke a pozitív diszkrimináció terméke volt. Az első olyan falusi lánygenerációhoz tartozott, akiket a szülei elengedtek a fővárosba tanulni. Bár az apja a fővárost egy speciális bűnszövetkezetnek képzelte, ahol a bűntények helyszínei között békávéjáratok hurcolják a bűnözőket. Ezt látszott bizonyítani, hogy Emőke második gimitől nem járt gyónni. Az apa a legsötétebb fertőre gyanakodott, hogy a lánykollégiumban a kiéhezett lányok a lépcsőkorláttal is közösülnek. Ilyesmit persze nem lehet a pappal megosztani. Holott az istentől való eltávolodás, csak az iskolai KISZ-szervezetben tartott világnézetfoglalkozások eredménye volt, melyek során Emőke számára egy egyetemi tanár, aki nagyon hasonlított az ifjú Marxra, csak a ruhája volt más, mert kopott kordbársonynadrágot hordott, meg kockás flanelinget. Szóval ez a tanár meggyőzően bizonyította, hogy isten nincs, és túlvilág sincs és a papok egy nemlétező lény nevében sarcolják az embereket és lopják a napot. Emőkét nem vették fel az egyetemre, az apja hazarendelte, nehogy kurva legyen belőle a fővárosban. Épp megürült a művelődésiház igazgatói posztja, s Emőke rögvest odakerült, kis protekcióval a tanácstitkárnál, aki szegről-végről rokona volt, meg épp nem volt a faluban más állásnélküli érettségizett egyed. Emőkéből lelkes népművelő lett, amihez az idők során a szükséges képzettséget is megszerezte a Hosimin tanárképző esti tagozatán. Világnézetét a KISZ-en kívül a korai táncházmozgalmak befolyásolták, melynek révén rájött, hogy a népi kultúránál nincsen igazabb és mélyebb kultúra, és mennyire nagy hibát követtek el a nagyszülei, akik lemondtak erről a kultúráról még a születése előtt, s a népzenét úgy gyűlölték, mint ördög a tömjénfüstöt, s ha néha bekapcsolták a röpüljpávát, tényleg csak azért, hogy jót röhögjenek.

Emőkének már ruházatán is látszott, mennyire nagyra becsüli ezt a tiszta forrást, bár a szakavatottak rögtön látták rajta, hogy a népi hímzés tulajdonképpen gépihímzés, s valójában a minta sem követi az eredeti matyó forrásokat. A népi tehetségkutató műsoron fellelkesülve megszervezte a helyi röpüljpávakört, kizárólag öregasszonyokból, akiknek elviselhetetlenül rekedt volt a hangjuk, valamint nem volt foguk, így az énekhang mellett a levegőkiáramlás folyamatos sistergő zajt adott ki, és a magasabb hangokkal való próbálkozáskor rögtön ugató köhögésbe fulladtak. Ettől aztán az egész tényleg annyira eredeti volt, mintha Vikár Béla vagy Bartók százéves viasztekercseit hallgatták volna.

Kovács Emőke világlátását tovább cizellálta néhány népszerű költő. Rajongott Ladányi Mihály és Váci Mihály verseiért. Csodálkozott rajta, hogy ennyi Mihály nevű költő van, ide sorolta még Csokonait, meg Babits Mihályt is. Mintha a Mihály név alapja volna a költővéválásnak. El is határozta, ha lesz gyereke, akkor Mihálynak nevezi majd. Sajnos erre azonban nem sok esély látszott. Emőke csak a világnézeti csatározásokban élhette ki magát, férfit nem talált. Mindenki meg volt győződve a faluban, hogy Budapesten az erkölcstelenség fertőjébe süllyedt, hiába teszi magát most népihímzéses mellényben meg harántkockás térd alá érő szoknyával. Álcázott kurvának tartották, aki feleségnek nem kell, alkalmi kapcsolatnak még jó lett volna, de ebbe meg Emőke nem ment bele. Végül már majdnem szirmait vesztette, amikor egy zárszámadáson a téeszelnökhelyettes halálosan beleszeretett, legalábbis Emőke így értelmezte azt a pillanatot, amikor a Németh Öcsi pisáláshoz feltápászkodva a székkarfa helyett véletlenül Emőke buggyos ingujjából kilógó karját markolta meg. Ettől fogva a falu megbecsült asszonyává lett. A téesz segítségével megszervezte a helytörténeti múzeumot. Vasárnaponként volt nyitva, a parasztok elmentek megnézni, nem azért, mert bármire is becsülték volna ezeket a régi ócska kancsókat, meg rokkákat, guzsajokat, héhőket. Hülye dolgoknak tartották az otthonszövést, nehogymá olyan kemény, smirgliszerű vászonszarokat hordjon az ember, amikor a boltban lehet olcsón műszálas inget venni, vagy hogy cserépedényeket használjon, amikor fasza műanyagot is lehet kapni, ami ráadásul nem törékeny. Csak azért mentek a múzeumba, mert híre kelt, hogy ki van állítva az a mángorló, amivel a legenda szerint a Turák Mari akkorát csapott a Licsko Feri faszára, hogy a keményfa mángorló megrepedt, ám a Licsko Feri farka egészben maradt, hogy majdan seregnyi Licsko-gyereknek legyen a létrehozója a Turák Mari méhében. Sajnos Emőke nem esett teherbe a Németh Öcsitől, hogy mért, mért nem, hogy a férfit nem hozta lázba a népi blúz vagy a kockás szoknya, amit Emőke örökösen hordott, vagy az asszony volt elutasító, mert nem volt kedve esténként bebújni a téeszelnök izzadtságszagába, ezt ma már nem tudhatja senki.

NÉMETH ÖCSI, TÉESZELNÖKHELYETTES

A Németh Öcsi elnökhelyettes a helyi téeszben. A háború megzavarta a tanulmányait, apja fogságban, már gyerekként el kellett kezdeni napszámba járni, aztán az apa hazajövetelekor, mikor szembesült azzal, hogy milyen az apja, mert a háború és a fogság évei alatt teljesen elfelejtette. Szóval ez az apa éppolyan volt, mint amikor elment, ha lehet, még olyanabb, összeférhetetlen és brutális, s mindezt napi szinten fokozni tudta alkohollal. Ezért a Németh Öcsi Budapestre menekült, ahol mint betanított munkás próbálkozott, de a gyomra nem bírta a fővárost, a főváros romlott olajban főtt ételeit, akut gyomorfekéllyel tért vissza a hazai kosztra. Megházasodott, s a történelmi körülmények miatt elmaradt tanulmányait munkás-paraszt estiiskolán próbálta pótolni. Először a nyolc általános, aztán a technikum,

utána néhány szaktechnikusi oklevél. Épp a mű- és szervestrágyázás szaktechnikusiért hajtott, mikor a felesége bejött hozzá a szobába, ahol átszellemülten magolta a tananyagot, és mondta, hogy Öcsi, akkor te csak képezd magad tovább, én elmegyek a gyerekekkel. Hová, kérdezte a Németh Öcsi. Egy másik faluba. Mit csinálsz ott, kérdezte a Németh Öcsi. Egy másik emberrel fogok együttélni. A Németh Öcsi akkor nem tudott hirtelen mit mondani, s mire a korszerű trágyázási technikák leírásából felocsúdott, az asszonynak már hűlt helye volt.

Innéttől utálta a nőket. Hiába mondta az anyja, hogy Öcsikém, meg kéne újra házasodni. Hagyjon már az anyuka engem, minek ide még egy kurva a házhoz. De ez nem igazságos, mondja az anya, hogy nekem kell rád mosni meg főzni. Nekem is van saját életem, végre apád is meghalt, gondoltam, kicsit kikapcsolódok, erre jöttél te ezzel a válással. Minek vettem a mamának keverőtárcsás mosógépet. Jóhogy már nem a patakon kell mosni, mint Ágnesasszonynak, azért azt nem várhatnád, fiam, amúgyis, mi a fasznak kell csizmában járni, hogy a kapca berohad a lábadon, azt még egy korszerű keverőtárcsás mosógép vagy a legfinomabb ultradézi mosópor sem viszi ki. Nem járhatok másban, mondta erre a Németh Öcsi, én is utálom a csizmát, meg a kapcát, de a megyénél az elvtársak szeretnek engemet a nép gyermekének látni. A kurva anyjukat az elvtársaknak, de legalább ne világos inget hordanál. De az megy ehhez a zakóhoz, meg a csizmanadrághoz. Én is rühellem, amikor először felvettem, olyan érzésem volt, mintha beléptem volna a Bartók Béla Néptáncegyüttesbe, de nem tehetek róla, minden szakmának megvan a maga munkaruhája, s a téeszelnökhelyettesnek épp ez. De olyan kurvára beleizzadsz, hogy kétszer kell bedobnom a korszerű keverőtárcsás mosógépbe. Legalább használhatnál dezodort. Azt nem lehet, mama, mert vidéken a hatvanas és a hetvenes években még nem használunk dezodort, csak a nyolcvanas években, de akkor meg a mama már nem fog élni.

Szinte minden héten lezajlott ez a vita anya és fia között, míglen a Németh Öcsi egy zárszámadást követően, az alkoholtól s a téesz rendkívüli eredményeitől ellágyulva… Szóval pisálni akart kimenni, s megfogta a másik szék karfáját a feláll áshoz, de azon a karfán volt már egy kéz, a Kocsis Emőke keze. A helyi kultúros épp ott ült, mellette az elnökhelyettesnek, s épp erre a pillanatra várt, hogy ez a kézfogás megtörténjen, kapva kapott az alkalmon, a nyakába omlott az egyensúllyal küzdő férfinak, az meg, nem volt mit tenni, hogy mielőbb szabaduljon, s elmehessen pisálni, megcsókolta a kicsit már koros, ám a téeszelnökhelyettes korához képest mégiscsak rendkívül fiatal nőt. Mindjárt jövök, mondta a férfi, s eltolta kicsit a nőt, a nő meg, a húzentrógerodba szerettem bele, mondta és meghúzta a gumírozott nadrágtartót, a gumi visszacsapódott a férfi hasára, megnyomta ott a pattanásig feszült húgyhólyagot. Ú, mondta a Németh Öcsi és futásnak eredt kifelé a művház sarkához. Emőke ott érte utol, s olyat csinált a férfinak, amilyet még csizmanadrágos férfi vidéken nem élt át, mert a csizmanadrágban orális szex azidőtájt vidéken még nem volt elterjedve.

VILLANYLOVAG ÉS GÁZVITÉZ

Hol volt, hol nem volt, az óperenciás tengeren innen, az üveghegyeken túl, ahol a kurtafarkú mangalica túr, ahol a Krekács Béla gyomrába a pálinka lyukat fúr, ahol a népet kizsigereli egy ismeretlen úr, mondta az anya, szóval épp ott, ahol mi is élünk. Mi ott élünk, kérdezte a kislány, az anya ölében feküdt, este volt, ez a szokásos mese, ami mint mindig, most is meghozza majd az álmot. Hát persze, mondta az anya. A kislány kicsit elmerengett, a szemeit a lámpafény mögé futtatta, s úgy gondolt a lakhelyére, arra a falura, amiben éltek, mint valami mesebeli tájra, amit királylányok és vitéz lovagok laknak, ahol a lovak csillagokat rúgnak az égre, s az állatok, ahogy az ember, úgy beszélnek. Csillogó világnak látta a lakhelyét, ahol minden megvan, ami egy kislánynak kell, nem olyannak, mint az anya. Az anyának ez az óperencián túliság valójában a teljes elveszettséget jelentette, olyan helyet, amiről a legtöbb ember úgy tudja, nem is létezik. A főútvonalak elkerülik, a volánbusz is kedvetlenül kanyarodik arra, csak mert kötelező, a sofőr káromkodik, s úgy néz az esetleg felszálló utasra, mint a rómaiak néztek, mondjuk, a vizigótokra, hogy hát te meg hogy nézel ki, nem szégyellsz az utcára menni. Aki egyszer innen elmenekült, soha nem jön vissza, még látogatóba sem, legfeljebb mozgóárusok érkeznek, hogy ócska kínai termékek fejében begyűjtsék a segélyt meg az öreg nénik nyugdíját, s persze négyévente a fővárosból valaki, hogy összeszedje a szavazatokat, s mikor mindet begyűrte a táskájába, úgy eltűnik, mintha ott sem járt volna.

Az óperencián innen és túl, folytatta az anya a mesét, egy villanyvezeték futott át a tájon, mi az, hogy futott, szinte loholt. Azám, de vele szemben meg egy gázvezeték, olyan sebesen, ahogyan csak egy igazi gázvezeték tud futni. Láthatóan egymásnak fognak rontani, hatalmas csetepaté lesz, mondta az anya. A villanyvezeték tele volt feszültséggel, előrántotta a kardját, de a gázvezeték is teljesen fel volt paprikázva, majd szétrobbant az indulattól.

Mért pont vezetékek harcolnak, kérdezte a kislány, ez milyen mese, hol vannak az igazi vitézek és a valódi lovagok. Hát, mondta az anya, igazi vitézek akkor már rég nem voltak. Nem, kérdezte a kislány, miért nem? Mert meghaltak, vágta rá az anya, akik meg nem, azok elszegődtek egy multihoz, s úgy elhíztak, mint egy génkezelt krumpli vagy beléptek egy pártba, és rögvest elsavasodtak a párton belüli savas esőtől. Nem, igazi királyfik már nincsenek, csak villanylovagok vannak, meg gázvitézek. Kár, mondta a kislány. Kár, mondta az anya, de szerencsére a mese, az mindig van, s tovább folytatta a történetet.

Felhasítom a gázvitéz puhos hasát, sziszegte vékony drótszájával a villanylovag, kiengedem onnan a bélsarat meg a bélgázt. Fú, de csúnyán beszél, mondta a kislány. Mesehősök nem szoktak így. Hát ezek ilyenek, mert szabadidőben horrort néznek a leptopjukon, meg a kereskedelmi televíziók hírműsorait, ahol vödörszám ömlik a vér, azért, mondta az anya. Szóval, folytatta, a gázvitéz más stratégiát dolgozott ki, kémiai harcra készült, hogy a felvillanyozott ellenfél, észre sem veszi a színtelen-szagtalan mérget, hatalmasakat slukkol belőle, mint szipusgyerek a nejlonzacskóból. Kicsoda miből, kérdezte a kislány. Ez csak egy olyan mondat, azt jelenti, hogy nagyot szippant belőle, s ott fog épp a szeme előtt kimúlni gázmérgezésben, ahogyan kimúltak a napalmtól valaha a dzsungelbe menekült vietnámi lakosok. Tudom, amit tudok, puffogta dölyfösen a gázvitéz. Ne nagyképűsködjél már te fingszag, kiabált vissza a villanylovag, te, gázhuszár! Földhöz váglak, mint a Krekács Bélát, mikor vihar után biciklivel rámhajtott. Kevés vagy, kettőhúsz, vigyorgott a gázvezeték a villanyvezeték pofájába. Dühödten futottak egymásnak, épp a táj közepén lesz az összecsapás, olyan volt, mint egy lovagi torna, a táj, meg mint a királyi vár udvara.

De miért harcolnak, kérdezte a kislány, a mesében mindig van miért összecsapni, nem csak úgy szórakozásból. Ja, mondta az anya, nem is mondtam, próbált mellébeszélni kicsit, hogy valami eszébe jusson. Most mit is mondjon, mi a tétje az összecsapásnak, mondjuk, az előfizetők megszerzése, ez olyan nevetséges volt, vagy a falu földjeinek elfoglalása. Ugyan, kinek kellenek ezek a földek, senkinek. Ezt a környéket még a budapesti pénzügyi befektetők is elkerülik, mintha atomhulladékkal lenne fertőzve, holott nem, csak messze van. Meg különben is, mit érdekelné a kislányát, hogy a falu a gázműveké lesz-e vagy a villamosműveké vagy a burgerlandi labancoké. A polgármester lányáért, mondta végül az anya. A kislány hirtelen felült, kiért, a Szandráért, azért a dagadt beképzelt hülyegyerekért? Tudod, ezeknek a vezetékeknek a testesebb lányok tetszenek, magyarázkodott az anya, mert ők annyira vékonyak, hogy szükségük van egy vastagabb társra, hogy észrevegyék őket, hogy vannak. De akkor is, milyen már nem a legszebb lányért harcolni. Milyen hülye mese az. Jó, akkor a legszebb lányért harcolnak, korrigált az anya, aki éppolyan, mint te vagy, szinte szakasztott a másod. A kislány megnyugodott, visszakucorodott az anya ölébe. Az anya meg újra belelendült a mesébe, hogy épp egymásnak rontott volna a két harcos, amikor mi történik, na mi? Mi, kérdezett vissza a kislány. Hát, hiába voltak felvillanyozva, meg felpaprikázva meg tele feszültséggel, és gőzökkel és gázokkal, hirtelen mi történt, na mi? Mi, kérdezte megint a kislány. Hát egyszerűen elfutottak egymás mellett. El, kérdezte a kislány, az meg hogy lehet? Hát úgy, mondta az anya, hogy a villanyvitéz a levegőben akart volna megvívni, a gázlovag meg a földön. Hülye mese, gondolta a kislány, s próbált elaludni, mert tudta, ilyenkor már a mesében túl sok érdekes nem történik. Ami innéttől van, csak azért van, hogy vége legye. Futottak, futottak tovább a tájon, folytatta az anya, keresztül a jómagyarok földjén, meg a rosszmagyarok földjén, át a rosszkülföldiek földjén, meg a

jókülföldiek földjén. Különben nekik nem is volt ilyen, hogy jó vagy rossz, mindenkién átfutottak. Futottak át a világon, behálózva minden tájat, a tengereket, a szárazföldeket, az első, a második és a harmadik világot. És azóta is futnak és rohannak boldogan, mondta az anya, a kislányra nézett, amíg meg nem halunk.
A kislány az utolsó szavakat már nem hallotta. Elaludt, s álmában valami tündökletes világban járt, ahol még igazi lovagok és vitézek harcoltak a királylányok szívéért. Ahol még mindenki aranyos ruhában járt, s ha lenéztél a földre, csak virágokat láttál, s nem botlottál el gázvezetékekben és széthagyott pillepalackokban, s ha fölnéztél, nem metszette ketté a csillagok képét egy levegőben futó vezeték. Az anya felállt, nézte még kicsit az alvó kislányt, megsimogatta, aztán kilépett a szobából. Felkapcsolta a konyhában a villanyt. Egyedül volt. A férje ezen a héten éjszakás. A városba jár az elektromos művek központjába. Három műszak. Mindig kell ott lennie valakinek, mert mi van, ha például hirtelen áramkimaradás, váratlan vihar. Rossz, hogy nincs itthon, meg persze az is, hogy alig keres. Abból elköltözni, akárcsak a közeli járási központba, teljesen lehetetlen. Röghöz vannak kötve, mint a jobbágyok, gondolta, emlékezett, töriből tanulták, szerette a történelemtanárt, aztán, hogy de legalább az ő férjének van munkája, s nem a kocsmában lopja a napot, mint a Krekács Béla, meg a Banda Lajos, meg a Herda Pityu, akik már reggel ott kötnek ki, s egész éjszakáig maradnak, hogy ne otthon pazarolják a villanyt, a gázt és persze a minden fájást, még a fogfájást is elmulasztó pálinkát.

BETEGSZOBA

Harmadik óra volt a matek. Témazáró. A tanár fontosnak tartotta a témazárót. Úgy tudta, akinek ő tanítja, az hármasnál rosszabbra nem írhatja meg, ha mégis, az csak a tanár iránti rosszindulatból fakadhat, hogy a gyerek ezzel vonja kétségbe a tanár amúgy is kétséges önértékelését. Mert miből is táplálkozhatna az önérzete így ötven felé, amikor mindenki, akivel együtt végzett matekon, már rég egy számítógépes cégnél dolgozik, halálra keresi magát, ő meg már húsz éve itt keccsöl ebben a szar gimnáziumban, kínlódik az egyre romló gyerekanyaggal. Így jelölte meg a diákokat: gyerekanyag. Amikor kezdte, gyerekjáték volt a tanítás. Legalábbis így emlékezett. Csak a tudást kellett adni. Most viszont a fegyelmezés gyakorlatilag lehetetlenné teszi a minőségi oktatást, nem beszélve arról, hogy a megfegyelmezett gyerekek minősége is rendkívül alacsony. Hiába hozza elő a matematika hőseit, a kis Gausst például vagy a két Bolyait. Egy Fermat-tétel, ami több száz évig matematikusok seregeit tartotta izgalomban, arról itt, ebben a gimnáziumban beszélni öngyilkosság. Maradt az érettségivel való fenyegetés. Na, az még hoz némi eredményt, és a témazárók, amivel bebizonyíthatja feketén-fehéren, hogy csak azért lettek eredményesek, mert ő is benne van, sőt mert ő van benne, hisz amúgy mindenki olyan ostoba, hogy egy kibeszélősóban lenne a helye hetente ötször, ahol evidens szelekciós elv az alacsony intelligencia és a sötét, bamba tekintet.

A feketén-fehéren azért nem volt minden tekintetben igaz, mert még olyan tudomány terén is, mint a matematika, érvényesíthető némi személyes elfogultság, ami ezesetben a matektanárnál a rosszindulatból és a gyerekek iránt érzett évről évre erősödő ellenszenvből fakadt. Részeredményeket például soha nem vett figyelembe, ha kicsit kusza volt a levezetés, áttekinthetetlenségre hivatkozva nem pontozta a feladatot, ekként aztán a legjobbak négyest tudtak szerezni, a kevésbé jók hármast, a többiek, akiken még egy ilyen kiváló matektanár sem tud segíteni, akinek a munkája révén alapból meg kéne lennie a hármasnak, kettest meg egyest. Sajnálom, mondta, mikor osztotta a dolgozatokat, s akinek a nevénél ez a szó, hogy sajnálom elhangzott, biztos lehetett az egyesben. Bár a matektanár, még véletlen sem sajnálta ezt a sok reménytelen, így nevezte őket a tanáriban, reménytelen tanulót, akikről nem lehetett tudni, hogyan kerülhettek be akár ebbe a rossz gimnáziumba is. Tulajdonképpen magát sajnálta, hogy olyan diákokat kell tanítania, akik genetikai adottságaik okán nem tudják bebizonyítani, hogy a matektanár mennyire kiváló tanár. Mikor társaságban a számítógépes évfolyamtársai rákérdeztek, hogy pénzben tudják, hogy nem, de a tudás átadásában eredményes-e a matektanár, a tanár elmondta, hogy hihetetlenül lezüllött a magyar oktatás átlagszínvonala, s ez részben ugye politikai kérdés, hogy ebbe aztán nem akar egyetlen kormány sem pénzt ölni, részben pedig az általános elbutulásból adódik, aminek valószínűleg, itt mindig körbenézett, mert rendkívül eredetinek tartotta ezt a gondolatot, valószínűleg a modern gyógyszerek az okai. A gyógyszerek, kérdezett vissza csodálkozva az egyik. Pontosan, vágta rá a tanár, mert a testet ugyan meggyógyítják, de közben roncsolják az agysejteket, valamint lelkileg is lezüllesztik az embert. Hogy tulajdonképpen van egy multinacionális összeesküvés, amit a gyógyszergyártó cégek szerveztek, aminek eredményeként egy egyszerű influenza kikúrálása odavezethet, hogy az ember egy életen át antidepresszánsokat szedjen. A többiek nem szóltak, a vállalati stressz teljesen kicsinálta az idegeiket, s ők maguk is serkentőkön és hangulatjavítókon éltek, s erre itták épp ekkor is a söröket. A matektanár felhasználva társai hallgatását, újra belevágott, hogy emiatt vannak például Amerikában iskolán belül, de már itt nálunk is előfordul. Nem fejezte be a mondatot, mert már ivott, és azt hitte, befejezte. Mi, kérdezte az egyik számítógépes szakember. Hogyhogy mi, kérdezett vissza a matektanár. Hogy mi van Amerikában? Amit mondtam, mondta a tanár. De nem mondtál semmit, mondta a számítógépes. Máskor figyeljél jobban, mondta a tanár, s hogy nem fog mindent kétszer elismételni, mint az iskolában a hülyegyerekeknek.

Az előző óra biológia volt. A gyerek akkor kezdte érezni. A látásával indult. Marhaszemet boncoltak. A tanárnő behozott egy zacskó marhaszemet. Mondta, hogy kitől kapta, de a gyerek nem figyelt. Felemelte az átlátszó nejlonzacskót, ott volt benne a harminchat marhaszem. Tárgylemez, szike. Tulajdonképpen ez az igazi oktatás, mondta a tanárnő, aki szintén nekilátott egy szemnek, gyorsan, mert a hiányzók miatt neki három jutott, hogy a gyakorlat útján tapasztalhatja meg az ember a tudást, például, hogy milyen egy marhaszem valójában. Mert azokról a szar ábrákról meg rossz minőségű fényképekről, amik a könyvben vannak, senki sem tudja elképzelni, hogy valójában milyen is egy marhaszem, ami ezesetben az összes szem hasonlata lesz a gyerekek számára. Mert miért is lenne másmilyen, ugye, itt felnézett az asztalról, ellenőrizetlenül hagyva a szemet trancsírozó kezét, miért is lenne másmilyen az ember szeme.

A látással indult. Mint a hűtött marhaszemek, a gyerek egyre vakabbul bámult a világra. Látta, hogy vannak ott dolgok, többek között a tanárnő, a biológiaterem, mindenféle szörnyű tablókkal az emberek és állatok testi felépítéséről, izomkötegek, amint a kar csontjaira tekerednek, egy félbevágott agy képe, egy lenyúzott ló, de olyan volt, mintha mindez nem tartozna hozzá ahhoz a világhoz, amiben ő volt, vagy éppen ő nem volt benne a világban, hanem valahol egy csak neki teremtett cellában, aminek falai a szem tükre, gondolta, mert beugrott ez a kép egy versből.

Ismerte az érzést, emlékezett, amikor először volt. Egy vidéki iskolában járt, akkor még ott lakott a szüleivel, otthon, mint a legtöbb gyerek, csak gimiben került kollégiumba. Ötödikes volt. Már órán elkezdett csúszni egy finom áttetsző háló a szeme és a külvilág közé. Kicsit szédelegve ment az udvarra, épp kicsöngettek, s ez szabály volt, a teremben maradni tilos. Az igazgató elment mellette. Mi van veled? Semmi, mondta a gyerek. De látom, mondta az igazgató, nem is köszöntél. Bocsánat, mondta a gyerek. De ennek oka van, mondta az igazgató, hallod, mi van veled? Valami a szememmel, mondta a gyerek. A szemeddel, csodálkozott az igazgató. Meg mintha zsibbadnának a kezeim. A kezeid? Zsibbadnak? – kiáltott ijedten az igazgató. A gyerek látta ezt az ijedtséget, de nem érezte, csak úgy, mint mindent maga körül, hogy azok a dolgok ott vannak, de ő nem része azoknak, messze vannak, egy üvegfal mögött például. Ilyen dolognak látszott az igazgató ijedt arca is. Ha érezte volna, ő is megijedt volna, mert az igazgató csak úgy nem szokott megijedni, s ritkán mutatott aggodalmat. Nem az a férfi volt. Órán rideg volt. Magyart tanított. Régen verseket is írt. A feleségéhez állítólag, de megutálta a feleségét, és azóta nem tud, vagy valami miatt nem tudott többet és ezért megutálta a feleségét. Mindenesetre az a lírai hős, aki valaha lehetett, már nem látszott benne. Megkövérült. Ekkora hassal nem is lehetne verset írni, röhögtek rajta a diákok, legfeljebb hazafias regényeket, azt még el lehetne képzelni. De hiába lett volna ezen a téren, mármint a hazafias regényírás terén tehetséges, az iskola irányítása, ami egy tanár számára mondhatni a pálya csúcsa, minden idejét lekötötte. Mint magyartanár közel állt az íráshoz, a fenyítések terén mégsem alkalmazta a beírást. Meg volt győződve róla, hogy a gyerekek jobban járnak, ha mondjuk a marokba szorított öklével rákoppint a fejükre (első fokozatú büntetés), vagy (második fokozat) a pajeszuknál fogva le-föl rángatja őket ülő helyzetből álló helyzetbe, vagy (harmadik fokozat) a vaskos tenyerével egy hatalmasat ráver a fejre, amitől az egész agy berezonál, és egy pillanatra olyan érzése van a tanulónak, hogy kiloccsan a száján keresztül az agyveleje. A negyedik fokozattal, ami a beírás, az ő esetében nem a szaktanári, hanem igazgatói intő, csak ritkán élt, mondhatni soha. Az olyan büntetést von maga után otthon, mondogatta pajeszrángatás közben, aminek nem tenne ki még egy megátalkodottan rossz gyereket sem. Volt ebben a felfogásban valami mélyen emberséges. Legalábbis az igazgató így gondolta.
A gyerek állt az udvaron és nézett a megrémült igazgatóra, s tudta, most meg kéne rémülnie, de nem volt benne olyan érzés, ami a rémületet hozza. Az igazgató megint a zsibbadásról kérdezett, mire a gyerek, hogy az ujjainál kezdődött és megy fölfelé a kezein. A kövér férfi rángatni kezdte akkor a gyerek kezeit, és dörzsölni az egész testet. Ha érzett volna a gyerek, most érezte volna, hogy ez a nagydarab ember mennyire szereti, de nem érezte, mert épp nem érzett. Hívom az apádat, mondta és berohant az épületbe. A gyerek utánanézett, de már nem volt ott.
Az apa a gazdaságban volt, épp az irodán. Aznap irodai napja volt. Az autója szervizben, gondolta, nem mászkál, úgyis annyi mindent el kell intéznie. Rohant ki az irodából, mert megijedt, hogy a gyerekkel baj van. Nagy baj, mondta az igazgató, de nem ezekkel a szavakkal, mert nem akarta az apát megijeszteni. De az apa ismerte azokat a szavakat is, amivel az igazgató mondta, hogy adódott némi probléma a gyerek egészségével, s pontosan tudta, hogy ez azt jelenti, amit jelentett. Rohant ki az udvarra, hátra, ahol a gépek voltak, semmilyen jármű nem volt kéznél, épp egy traktor állt be, valamit hozott, a pótkocsit gyorsan lecsatolták. Ezzel a traktorral indult az iskolába. A gyerek csak azt látta, hogy az apja a traktorista mellett ül, és felkapja őt, az ölébe ülteti, nem azért, mert így szokta, csak nem volt más hely. Örülhetett volna ennek, mert olyan különleges volt tulajdonképpen, hogy traktorral mennek az orvoshoz, az apja ölében kucorogva, de nem tudott örülni. A traktor rázott. Egy pillanatra úgy érezte, hogy nem zsibbad, csak a traktortól bizseregnek a kezei, de amikor megálltak az orvosnál, tovább érezte ezt a bizsergést, holott a traktort leállította a férfi.
Az orvos ránézett a gyerekre és nem látta azt, hogy ez a gyerek most nincs épp ebben a világban, mert valami löki onnét ki. Csak azt látta, hogy ezzel a gyerekkel minden rendben van, mert megvan minden része, és láza sincsen, és a torka is rendben, és mikor megkocogtatta a hátát, hát ott sem hallott semmit, mikor pedig kérte, hogy sóhajtson, hát ott sem volt semmi. Semmi baja, mondta az orvos az apának, hogy ez semmi, csak valami lelki dolog. Mi az, hogy lelki dolog, kérdezte az apa, mert nem szerette az ilyen titokzatos dolgokat, amiket legfeljebb a pap ismer a faluban, de ő se mélyen, csak az egyház által megengedett mértékben. Vagy talán, mert nem aludt eleget, helyesbített az orvos. Ja, szóval fáradt, mondta az apa, aztán megfogta a gyereket, és a traktoron hazavitte. Vissza kell mennem, mondta az anyának. Biztos, kérdezte az anya. Félbehagytam mindent, mondta az apa, a gyerek fáradt, aludnia kell. Jó, mondta az asszony. A gyereknek akkor már alig volt látása, és a karja szinte a válláig zsibbadt volt. Arra gondolt, hogy megy a zsibbadás egészen a szívéig, aztán a szíve is elzsibbad és meghal. Nem érezte ezt tragédiának, mert olyan furcsa és idegen volt a világ, hogy abból kihasadni nem tűnt rossz dolognak. Az anya lefektette, kérdezett pár dolgot, utána magára hagyta a félhomályos szobában. Ott jött akkor a kibírhatatlan fejfájás, amikor úgy érzi az ember, letépné szíve szerint a fejét, ha lenne hozzá ereje, letépné és odadobná a kutyáknak, hogy falják föl a fájdalommal együtt.
Nem lehet vele mit tenni, mondta egy budapesti orvos, rögtön sötét szoba és lefekvés. A gyerek megszokta, hogy évente egyszer-kétszer van ilyesmi. És most a harmadik óra előtt érezte, ez van. Felment a betegszobára. A

harmadikon volt, ott már nem voltak osztályok. De, talán egy. Bement, az ápolónő volt ott, orvos csak hetente kétszer jön, vagy ha valami gond van, akkor beugrik, de ez most nem a benti napja volt, legfeljebb a beugrásra lehetett számítani, ha nem épp a körzetében van és látja el a nyugdíjas néniket, akik már nem tudnak a rendelőig elbotorkálni. Mi van, kérdezte az ápolónő. A gyerek nehezen tudta elmondani, csak hogy ez szokott neki lenni, és a szeme meg a feje. Az ápolónő a vizsgálóasztalra fektette a gyereket. Semmi gond, mondta, semmi gond. Nem ijedt meg. Megsimogatta a gyerek fejét, s kicsit megpihentette a kezét a homlokon, talán a láz miatt, hogy ellenőrizze, nincs-e, vagy csak véletlen. Az ápolónő épp abban a korban volt, amiről egy kamasz el tudja képzelni, hogy milyen felemelő érzés vele együtt lenni, egy olyan tapasztalt nővel, aki képes legyűrni a kamasz fiúk félelmét a kudarctól, a félelmet attól, hogy megkapják ugyan, amit annyira akarnak, de nem tudnak vele kezdeni semmit. Örült ennek a simogatásnak, a nő behúzta a függönyöket, nem volt roló az ablakon, a gyerek elaludt, bele a fájdalomba, álmában fájt már csak a feje, valójában nem, hisz a valóság most az álom volt neki. A fájásban kerengett a teste és bújt oda ez a test az ápolónőhöz, az ápolónő pedig megbontotta a fehér köpenyén a gombokat, lassan kivillantak olyan részek, amiket mindig is vágyott látni, de most megijedt, nem volt még erre a látványra készen, de az ápolónő nem hagyta abba, gomb követett gombot a gyerek álmában.

Az első gombnál tartott a gyerek álma, mikor a matektanár belépett az osztályba. Végignézett a rettegő gyerekeken. Hol van, kérdezte, rámutatott az üres székre, és megnevezte a gyereket. Rosszul lett, mondta valaki, aki meg mert épp szólalni. Rosszul, röhögte el magát a matektanár. S amikor a fiú számára a második gomb is kibomlott, kifordult az osztályból. Vékony ember volt a tanár, soha nem sportolt, úgyhogy nem az edzettség, csak a düh hajtotta a betegszoba felé ilyen sebesen. Alig egy újabb gomb bomlott ki, mikor belökte az ajtót. Hol van, üvöltötte a félig kigombolt ápolónő felé, hol van. Kicsoda, kérdezte a nő. A tanár megnevezte a gyereket. Alszik, mondta az ápolónő. A tanár a félhomályban meglátta a szuszogó testet. Mind meg akarja úszni, mind olyan, de nem fogja, mondta, és odarontott a gyerekhez, megmarkolta az ingét, a gyerek, épp az ápolónő mellől ébredt bele ebbe a sötétbe, ahol egy árnyékba mosódó arc kiabál vele. Nem úszod meg, érted! Az ereket most látta kidagadni a matektanár homlokán, érezte, az inggombok eleresztenek, a felső lepattant, alatta kettő erősen volt odavarrva, előző hétvégén erősítette meg az anyja, kiszakadt a gomblyuk. Nem úszod meg, érted!

Az ápolónő a tanár elé lépett. Be volt gombolva rendesen, nem úgy volt ott, ahogy a gyereknek az álmában. Nem mutatta volna meg a matektanárnak azt, amit neki megmutatott. Beteg, nem érti, beteg, kiabált és lerepegette a tanár kezét a gyerekről. A tanár dühödten hátat fordított, kiabált még valamit, hogy mind azt hiszi, hogy így megússza, de nem fogja, mert pótdolgozat lesz, ami a mostaninál sokkal nehezebb, amit legfeljebb egyesre lehet megírni, és bevágta maga után az ajtót. Aludj csak tovább, mondta a nő. A gyerek feküdt a vizsgálón, csorogtak a könnyei, jött vissza a világ.

A TÁTRA KINCSEI

Vissza kell fordulnunk, mondta az apa, amikor épp meglátták a Lomnici-csúcsot. Miért, kérdezte a kisfiú. Mért pont most? Nem szabad, hogy ránk esteledjen. Az félelmetes, ha este lesz és itt maradunk, kérdezte a kisfiú. Az a legfélelmetesebb, mondta az apa, az erdő elkezd zúgni, olyan hangja lesz, mintha ijesztő szörnyek élnének benne. S ha körülnézel, a hold fényénél minden szikla olyan lesz, mintha megelevenedne. Ott azt látod, hogy ül egy öregember, amott meg állatokat, vagy egy harangot, egy templomot, rémisztő óriásokat.

De ha te itt vagy, nézett büszkén fölfelé a kisfiú, épp az apa arcára, akkor nem lehet semmi rossz velünk. Nem, hát persze, hogy nem, mondta az apa, de inkább forduljunk vissza. Sokmindent mesélnek arról, hogy mi történik ilyenkor a sötét hegyek mélyén.

A kicsi és a nagy férfi visszafordult, bandukoltak hallgatag lefelé a sziklás hegyoldalon.

Mit, kérdezte egy kis idő múlva a kisfiú. Mi az, hogy mit, kérdezett vissza az apa. Hogy mit mesélnek? Ja, kapott észbe az apa, már elfelejtette, mit mondott korábban, ilyenek az apák, csak beszélnek, de nem mindig figyelnek oda, hogy mit. Hát, kezdett a magyarázkodásba. Azt mondják, ilyenkor megnyílnak a hegyek kincseskamrái. Fú, tényleg, képedt el a kisfiú. Hát persze, bólogatott az apa. És akkor odamegy az ember, s fog egy zsák aranyat és kész, meg is oldódik az élete, nem kell várni a lottó ötösre. Sokan megpróbálták, mondta az apa. És, mi lett velük, kérdezte a kisfiú. A legtöbbjük rosszul végezte, mert a kincsek őrei nem engedték őket haza soha többé. Állítólag a Tátra kincsesbarlangjai tele vannak emberi csontokkal, ők voltak azok, akik ki akarták rabolni a hegyeket. De a hegy nem engedi, hogy meglopják. Senkinek sem sikerült, kérdezte a kisfiú.

Állítólag Bélavárosban, amiről a Bélai-havasok kapta a nevét, élt egy ember, aki nagyon szemfüles volt, s elhatározta, hogy nem túrja tovább a földet, elege lett abból a nyomorult életből, hogy csak a munka, hanem megpróbál kincseket szerezni a hegyekből, hogy abból majd eléldegéljen királyian élete végéig.

Sikerült neki?

Ne szaladj annyira előre, nem kezdődhet a mese a végén. Elindult, ahogyan szokás volt akkor, este sötétedés után, hogy éjfélre odaérjen a kincsesbarlang kapujához, mert az hírlett, akkor egy órára kinyílik, hogy a barlang őrei kijöhessenek egy kicsit nyújtózkodni. Nagy emberek voltak a barlang őrei, s hát a barlang bizony elég szűkös. Azt mesélik, hogy ez a bélai ember vitt egy butykos pálinkát, s a nyújtózkodó őröket megkínálta, hogy hát kendtek nem kértek ilyen jó erős italt. Mire jó az, kérdezték az őrök. Megváltozik a kedvetek, mondta, s nem fogjátok érezni, hogy mennyire nehéz munkát végeztek. Az őrök tanakodtak, nem ismerték az italt, de rettenetesen utálták a munkájukat, legszívesebben a fákat őrizték volna a friss levegőn, meg a virágokat, nem azokat a hülye kincseket. Végül úgy döntöttek, kortyolnak belőle egyet. Ejha, mondogatták, ez nagyon finom. Aztán kortyoltak még egyet és tovább, végül dalolászó jókedvük kerekedett. Míg mulatoztak, a bélai ember fogott egy nagy zsákot, megtömte arannyal, és visszasurrant a városba. Úgy sietett, hogy hátra se nézett, nehogy a szemvillanását észrevegyék a részeg őrök. Az őrök így aztán semmit nem vettek észre, még másnap sem, mert annyira fájt a fejük, persze ennek örültek, mert legalább nem a hátuk. De másnap a Tátra királya látta, hogy meg van dézsmálva a kincs. Na, lett aztán haddelhadd. Úgy leszidta ezeket az őröket, hogy azok teljesen, nem a földig, de a föld alá görnyedtek szégyenükben. A bélai ember meg élt boldogan, szórta a pénzt, mert ugye ebül szerzett pénz ebül is vész el.

Ez mit jelent, kérdezte a kisfiú.

Hogy amikor nem dolgozik meg érte az ember, könnyen szórja, mondta épp olyan hangzatosan az apa, ahogyan apák szoktak hangzatosak és sokatmondóak lenni.

Nem az, mondta a kisfiú, hanem az eb, az micsoda?

Ja, az kutya, azt jelenti, hogy kutya, csak már nem használjuk ezt a szót. Szóval teltek-múltak az évek, s a vagyonnak vége lett. Akkor azt gondolta ez az ember, hogy visszamegy, de immár a fiával, hogy az is lássa, hol a bejárata a barlangnak. Éjfélre, ahogyan kell oda is értek, s ahogy minden éjjel meg is nyíltak a kincsesbarlang kapui, kijöttek az őrök, nyújtózkodtak, hogy Jaaaaj, anyám, a gerincem, ilyeneket mondtak. A bélai ember, meg mondta, hogy hozott megint pálinkát. Összenéztek az őrök. Add csak ide, mondták. Az ember odaadta, s az őrök belekortyoltak, legalábbis úgy csináltak, mert csak tettették az egészet, hiszen emlékeztek mi történt régen. Az ember meg elhitte a tettetést, és mondta a fiának, na, akkor mehetünk, elő a zsákokat, surranjunk be, és már lépett is be a sötétbe, mikor a földkamra szája rettenetes robajjal rácsukódott. A fiú utoljára látta az apát, s utána már csak egy sziklát. Rémületében azonnyomban elmenekült, s elhatározta, hogy rendes ember lesz, aki úgy él és dolgozik, mint mindenki. Nem hisz a kincsekről szőtt mesékben, csak abban a pénzben, amiért megdolgozik.

Azért sajnálom, mondta a kisfiú elgondolkodva. A bélai embert, kérdezett vissza óvatosan az apa. Igen, végülis nem csinált rosszat. Csak meglopta a hegyeket, mondta az apa megintcsak olyan apás hangon. Jó, de a hegyekben annyi minden van, mért ne juthatott volna neki is. A baj az volt, hogy egyszer már jutott, de neki az nem volt elég. Mert elfogyott, próbálta a kisfiú védeni a bélai embert. Takarékoskodni, mondott ki az apa megint egy olyan túl komoly

szót, amit a kisfiú nem annyira szeretett, nem volt meseszerű, takarékoskodnia kellett volna, s nem úgy élni, mintha a vagyon örökké tartana. Telhetetlen volt. Sokat kapott, de ő még többet akart.

Azért izgalmas lehet kincsek után kutatni, próbálkozott a kisfiú témát váltani. Az biztos, vágta rá az apa, amikor kisgyerek voltam, én is kincsekre akartam bukkanni, azt hittem, régész leszek és földmélyi birodalmakat tárok majd fel. Vannak ott birodalmak, kérdezte a kisfiú. Vannak, mondta határozottan az apa. Nem baj, hogy nem lettél? Nem, mondta az apa, s kicsit elakadt, mert felvillant benne az az idő, amikor úgy érezte, látja a földalatt, hol vannak azok a színpompás városok –, nem, a földfölött is tele van a világ csodával, nézd csak, ahogyan lassan csúszik le a nap, ahogyan a fény rákenődik a sziklákra, mi volna a kincs, ha nem ez, ami épp most a szemünk előtt megy végbe.

A SANYIKA ÖRÖKSÉGE

Én nem fogok, mondta a Sanyika, a poharat visszatette a pultra, a munka frontján elvérezni. Elég volt két év a mávnál. Hajnalban le a buszhoz, mire Szobra értünk, már habosra rázta a busz a pálinkát a gyomromban. Az nagyon szar, főleg, amikor eléri a nyelőcsövedet, szólt közbe a másik, én is azért nem megyek. Ha volna itt munka, mondjuk a szomszédban, akkor lehet, de így. Annyit egy meló sem ér, hogy szétmarja az ember nyelőcsövét a sav. Hát nem, mondta a Sanyika. Már megcsinálták az utat, szólt közbe valaki hátulról. Annyira nem tudják, mondta megint a Sanyika, mert nekem nagyon érzékeny a nyelőcsövem, azóta, hogy két évet lehúztam a mávnál. A faterod egy életet lehúzott ott, mondta a hátrébb álló. Hát le, mondta a Sanyika, ő sem járt elöl jó példával, hiába dolgozott, a nyugdíjat se élte meg. Egy ilyen halállal végződő életutat nem szívesen követ az ember. Elbaszod azt a kurva sok időt hiába, a nyugdíjadat meg lenyeli az állam. Abból fizetik a fejeseket. Abból, amit a faterod is befizetett, mondta a közelebbi. Ittak.

És anyádnak jó így, kérdezte megint, az, aki tudta, hogy megcsinálták az utat, mert egyszer kellett neki vérvételre menni Szobra, és nagyon elcsodálkozott, hogy mennyire simán megy a hatos busz, igaz, kihagyta a reggeli pálinkát az orvos miatt. Neki is jobb így, mondta a Sanyika, ha már faterom nincs, legalább van neki valaki. Nem csak a függöny mozog a konyhában, meg a tyúkok az udvarban. Ad pénzt, kérdezte a másik, mert tudta, hogy a Sanyika már nem kap semmit az önkormányzattól, csak néha alkalmi segélyeket, azt is legtöbbször élelmiszercsomagban, amit aztán csak féláron tud a szomszédoknál pénzre váltani. Ad, mondta, aztán ivott. Nem beszélt arról, ami már hónapok óta otthon van. Ami ma is volt, mielőtt lejött a kocsmába, az örökös huzakodásról a pénz miatt. Hogy üvöltözött vele, hogy adjon, hallja, adjon, mert kell. Nincsen, nem érted, nekem sincsen, mondta erre az anya, hátával a szekrénynek dőlve. Ne hazudjon már, mondta a Sanyika, tudom, hogy van, ott van az ingek alatt. Elfogyott. Láttam, hogy még van, láttam, kiabált. Még van egy hét a hónapból, mit fogunk enni? Krumpli az van a pincében, meg zsír, mondta a Sanyika, az anya meg erre, hogy nem lehet mindig azt enni, meg ott van még a vízdíj is, az nem lenne jó, ha lekapcsolnák. Majd hozunk a kútról. A kútról? Tudod te is, hogy azt nem lehet. Mért ne lehetne, a nagyapáék egész életükben azt itták, meg a tehenek is. Megvizsgálták, tiszta nitrát. A nitrát, az nem ártalmas, mondta a Sanyika, csak azért találták ki, mert akarták, hogy a parasztok fizessenek a központi vízért, ez csak pénzcsalás volt, semmi köze a nitráthoz. A kút az teljesen jó, mindig is teljesen jó volt. Különben is ki akar vizet inni, főzni meg bármelyik jó, még az olvasztott hólé is, mondta a Sanyika. Kint hó volt, magas, csak a járdáról volt eltakarítva, meg a vécé felé az udvaron, szinte falak mellett ment az ember, a tyúkok a hó tetején toporogtak fázósan, ha épp kimerészkedtek a helyükről, hideg volt, mínusz tíz fölött hajnalban. Nem szerette ezt az időt. Kimenni vécére éjjel, kreppesre fagy a pizsama rajta, amíg pisál, mintha egy jég lenne rajta, egy jégnadrág. Visszafeküdt az ágyba, a dunyha alatt még meleg volt, lassan felengedett a pizsama is. A jégről nevezték el a jégeralsót, gondolta, s hogy mennyire utálta, amikor az volt rajta és tornaórán le kellett vetkőzni.

Még utoljára, de többet nem adok, mondta az anya, s egy ezrest kivett a szekrényből, az ingek alól. Még megvoltak az apa ingei, ott tartotta a pénzt, gondolta, a Sanyika így nem mer majd hozzányúlni, mindig is félt az apjától, pedig soha nem bántotta, csak volt valami a nézésében, hogy azt lehetett érezni, hogy mindjárt fogja. A Sanyika egy ideig tényleg félt ezekhez az ingekhez nyúlni, de az anyával folytatott örökös huzakodás miatt végülis hozzányúlt, s legközelebb már nem kért, hanem csak kivette. Nem volt kedve újra és újra végighallgatni, hogy ő nem csinál semmit, csak elissza az anya nyugdíját. Nem volt kedve rákérdezni, hogy például ki hozza fel vödörrel a vizet a kútról, meg ki hasogatta össze a fát télire, az mennyi pénz lenne, ha embert kellett volna hívni.

Amikor az asszony valamihez ki akart venni onnan, már nem volt egy forint se. Az nem lehet, gondolta, hogy ő megtermel mindent, amit tud, hogy elég legyen az a kis pénz, a gyerek meg elveszi, pedig a tyúkok sincsenek ingyen, meg a zöldség se. Miből vesz magot? Az a pénz, amit az apával összeraktak, na, az már régen elment, még jó, hogy a tetőt rendberakta belőle, gondolta, s hogy a következő hónapban nem ad a gyereknek semmit, az biztos, hogy nem, hiába akarja, hogy adjon.

Amikor jött a postás, bekiabált, hogy itt a nyugdíj, Marika néni, átvette a pénzt. A Sanyika szerencsére nem volt otthon, nyugodtan eldughatta, s amikor hazajött, hiába kereste, nem volt sehol, az ingek alatt, amiket kiszórt a szekrényből, pláne nem. Hová a francba rakta? Az nem a te pénzed, mondta az anya. Hol van, üvöltözött, hogy mondja meg, hogy hol, az asszony azt mondta, hogy igyon annyit, amennyi pénze van. Egy hétig ment, hogy a Lebónak azt mondta a kocsmában, hogy majd hozom, Lebókám, tudod, meg lehet bennem bízni. Még egy nap, mondta a Lebo, akié a kocsma volt, vagyis csak félig, mert része volt benne a polgármesteri hivatalból is pár embernek. Kifizetődő vállalkozás volt, a polgármestertől pontosan lehetett tudni, hogy mekkora bevételre lehet számítani, van-e valami segély, plusz juttatás a cigányoknak vagy a nyugdíjasoknak, mennyi pénz lépi át a falu határát, mert annak a nagyrésze a Lebónál köt ki.

A következő nap, amiről azt mondta a Lebo, hogy utolsó, akkor újra kitört a veszekedés a Sanyika meg az öregasszony között. Hol az a pénz, hallja, hová dugta? Meg akar ölni, kiabált a Sanyika, és ment neki az asszonynak. Hozzám ne

nyúlj, kiabált vissza az asszony, mert fejbeváglak ezzel a fahasábbal, épp a tűzre akart rakni. Meg akar ölni, mondta tovább a Sanyika, maga ölte meg az apámat is, hogy munkára kényszerítette, állandóan azt pampogta, hogy dolgozz, dolgozz, Sanyi, de az ember nem alkalmas annyi munkára, amennyit el kell végezni, ha vállalja, hogy munkát végez. Azt mindenki tudja, hogy nem. Maga ölte meg, mert elhajtotta mindennap. A rák ölte meg, mondta az asszony, meg hogy nem, akkor sem ad, ha agyonveri, akkor sem ad. Sötét volt már. Télen alig kel föl a nap, mindjárt este van. Nem adok, érted, nem, mondta, s hogy lefekszik, megnéz valamit a tévében, van az egyik csatornán egy sorozat, amit szeret nézni. Csak pár csatorna volt, amit sima antennával is lehetett fogni. Elég az, így se lehet mindent nézni. Az asszony bement az első szobába, a Sanyika kiabált még, ott aludt elöl, mindig is ott aludt, amióta elkészült a szoba, a Sanyika a hátsóban nyáron, ilyenkor télen meg a konyhában a sezlonon. Milyen rohadék vén banya lett az anyja, morogta magában. Kiment és keresett a kamrában az üvegek között, hogy nincs-e még abból a pálinkából, amit két éve főztek, talált egy üveget, kicsi volt az alján, felhajtotta, aztán visszament a konyhába. A kurva anyját, mondta, ült a sezlonon, nézte a villanyt, s ebben a fényben látta meg a jövőt. Ritka, hogy az ember látja a jövőt, s a nem ilyen életmódot élő emberek azt gondolják, hogy a Sanyikához hasonlóaknak egyáltalán nincs jövőképük, holott dehogynem. A napi szükséglet megtervezését, azt a Sanyika mindig akkurátusan kigondolta, s arról is gondolkodott, hogy hogy lesz holnap, meg holnapután, ahogyan most is. A villany segített, a villany fénye, először csak elkáprázódott, könny is ment a szemébe, aztán a tekintete a konnektorra tévedt, emlékezett, hogy maradt valami vezeték, amikor kukoricamorzsoláskor ki kellett vinni a villanyt. Hol a picsába van, mondta, és benézett a konyhaszekrény alá, az volt a legközelebb, akkor is az volt, amikor elpakolta a vezetéket az útból, mert az anyja már morgott, hogy itt kell kerülgetni, mióta. Mióta, mondta a Sanyi, és berúgta a konyhaszekrény alá.

Piros kéteres kábel. Ez jó lesz, gondolta. Soha nem gondolná egy másképp élő ember, hogy a Sanyikához hasonló életet élők mennyire pontosak, és figyelmesek tudnak lenni, ha szükségük van rá, és most szükség volt rá, mert a Sanyika egy életre megelégelte, amit az anyja csinált vele. Ilyet azért vele nem lehet csinálni, ő nem olyan ember, meg azt is látta a tévében egyszer, egy nő mondta, pszichológus volt, elég jól nézett ki, úgyhogy minden szavát el lehetett hinni, szóval az a nő mondta, hogy ami egy embernek rossz, az nagyrészt az anyjából ered. Az apjából is eredhetne, gondolta a Sanyika kicsit pontosítva a pszichológusnő gondolatmenetét, ha az apja otthon lett volna, de nem eredt, mert nem volt otthon, hanem örökösen valamilyen munkahelyen volt. Eljárt tönkretenni magát a mávhoz. Csak pár perc volt, egyik végét be a konnektorba, és az áram már kint volt. Gyorsan kabátot vett, becsukta maga mögött az ajtót. A piros vezeték egyik szárát kívülről ráakasztotta a kilincsre, a másikat a küszöbre szögelt koptatólemez alá dugta. Kész, motyogta magában. Jó pisálást, mama, gondolta, meg hogy majd, ha az áram végez vele, beteszi a hűtőládába, úgysincs benne semmi. Nem fogja tudni senki, hogy ottvan. Majd ő átveszi minden hónapban a nyugdíjat. Ezt tulajdonképpen, gondolta magában, bármeddig lehet csinálni. Kinek tűnik föl, hogy a mama már nem megy ki a házból. Öregasszonyok nem szoktak, ülnek a konyhában vagy ágyban vannak, bilibe hugyoznak. Az aláírását már iskolás korában megtanulta hamisítani, amikor alá kellett írni az ellenőrzőben. Nagyon jó kedve volt, megoldódik az élete. Erről lehetne egy Kolombó-részt forgatni, gondolta, ahogy ment lefelé a Börzsönyi úton, de ezt aztán soha nem derítené ki, mert ez egy olyan eset, ami nem is jut el hozzá, mert ez úgy van kitalálva, hogy tulajdonképpen nem történt semmi. Olyan magabiztosan és vidáman lépett be a kocsmába, hogy a Lebo nem tudott nem adni neki inni.

Marha jó kedved van, Sanyika, mondta neki. Ja, hamarosan megoldódnak a problémák. Lesz pénzed? Lesz, mondta. Honnét? Úgy fogalmazhatnék, mondta a Sanyika, hogy örökség. Örökség? Azt hittem, nincs is rokonod. Most előkerült, és hamarosan megkapom a részem, mert meghalt. Ittak, és megint beszéltek a munkáról, aztán arról, hogy itt vannak, és ez jó. Ahogy ittak, egyre közelebb kerültek önmagukhoz. Vaksötét volt kint. Valamit akartam mondani, mondta a Sanyika, mielőtt kimentem hugyozni. Voltál kint hugyozni, kérdezte a közelebb álló, nem vettem észre. Mit, kérdezte a Sanyika. Miről beszéltek, kérdezte a távolabb álló. Miről, kérdezett vissza a Sanyika. Most többet ittak, mint máskor. Pedig nekik már a kevés is sok volt. A legutóbbi vizsgálatkor a körzeti például azt mondta a Sanyikának, mesélte egyszer a Sanyika, hogy valójában nem logikus, hogy él. Volt egy rádióm, az oroszoktól vettem, mondta a Sanyika, és abból ki tudtam szedni tizenhat alkatrészt, és még mindig szólt. Ezzel most mit akarsz kifejezni, kérdezte a közelebb álló. Mivel, kérdezte a Sanyika. Azzal a rádióval. Milyen rádióval. Nézett előre, törte a fejét, hogy felidézze az előző mondatokat, de csak annyit látott, hogy a Lebo odatette a fröccsöt megint. Végülis nem kell semmire emlékezni, mondta aztán, ami lényeges, azt a Lebo úgyis megjegyzi. Hogy mennyit ittak, meg hány óra. A Lebo úgyis szól. És valóban szólt, azt mondta, hogy akkor neki mostmár haza kell mennie. Már annyi van, kérdezte a távolabb álló. Mennyi, kérdezte a Sanyika. Annyi, mondta a Lebo. Ma hamarébb zársz, kérdezte a közelebbálló. Nem, mondta a Lebo, és becsukta mögöttük az ajtót. Elindultak, a Sanyika is. Föl a Börzsönyi úton, csúszott a hó. Nem emlékezett, mért volt annyira jókedvű, amikor ment lefelé, csak arra emlékezett, hogy az volt. Mert megcsúszott, az volt vicces, hogy majdnem elesett. Vagy csak azért, mert épp lefelé ment. Odamenni a Lebóhoz jobb volt, mint eljönni. Mindig elmúlik egy nap, amikor onnét kijön, azt érzi, hogy megint elmúlt egy, és ez rossz érzés. Nem emlékezett rá, meg a mama se

ment ki vécére, keveset ivott, kerülte a kútvizet, tényleg félt a nitráttól, hogy az valami méreg. A Sanyika hazaért, bement az utcaajtón, ment a bejárathoz, jó lesz már ledőlni, gondolta, a bejárati ajtó előtt, hogy csak ráheveredik majd a sezlonra, nem fog levetkőzni, minek, holnap úgyis fel kell öltöznie. Jó lesz bemenni a melegre, gondolta, s lenyomta a kilincset.

Az anya reggel hatkor ébredt, nem kellett óra, már régen beállt a szervezete erre az időre. Nyúlt az ágy mellett a villanyhoz. Nem ég. Csak nem a villamosművek, gondolta, s elkezdett a számlákon gondolkodni. Nem, befizettem, kitapogatta a kályha mellett a gyufát. Biztos a hideg, megmerevszenek a vezetékek és eltörnek, vagy valami kiverte a biztosítékot, gondolta, és a gyufa fényét követve elindult kifelé.

A VÖDÖR

Tudták, hogy van egy használtautó-kereskedés a város szélén. Villamossal mentek. Nem vettek jegyet. Nem bírok jeggyel utazni, mondta az egyik, amikor a másikban felmerült a jegyvásárlás. Tényleg hülyeség, mondta a másik, és visszadugta a zsebébe a pénzt. Tíz év börtön után nem hiszem, hogy összeszarom magam, ha jön az ellenőr. Nem jött. Kiértek. Rossz helyen szálltak le. Egy megállót mentek gyalog. Ott volt. A fegyőr rendesen elmondta. Lehetett volna az is, hogy nem, hogy azt mondja a többi fegyőrnek, hogy most mennek ki a városból, oda, ahol csak egy temető van, legfeljebb urnát vehetnek, nem kocsit. Jól átbasztam őket, és röhögnek együtt, hogy gyorsabban teljen a szolgálat. Igaz, mondták neki, hogy az nem lenne jó, ha olyat mondana, ami nem úgy van, mert vannak haverjaik, akik a városban maradnak, és intézkednek, megvárják hazafelé, sokszor megy olyankor, amikor már mindenki alszik a lakótelepen, mert lakótelepen lakott, vagy feldobják, mert seftelt a rabokkal, abból van pluszpénze. Kocsmára. A fizetésen a felesége rajta tartja a szemét.

Bementek az udvarra, hogy körbenéznek. Csak a második kocsiig jutottak, amikor a tag kijött az épületből. Látszott rajtuk, hogy miattuk ki kell jönni. Egy fémvázas ideiglenes iroda volt, alumínium-szerkezet betonalapba rögzítve nagy ablakokkal. Keresünk valamit, kérdezte. A két férfi egyszerre nézett oda, furcsa volt épp azt hallani, amit a fegyőröktől is, mintha bizonyos értelemben a börtön folytatása lenne a város. A tag kopasz volt, az izomkötegek megfeszítették rajta a pólót. Mindenki tudja, hogy az összes ilyen férfi gyenge és ügyetlen, hogy a gyúrás csak a látványról szól, mégis ritka, hogy ilyenek esnek áldozatául például egy rablótámadásnak, ezt mondta valaki bent, hogy érdemes gyúrni, még akkor is, ha nem lesznek erősebbek. A látványnak van hatása, amit semmilyen tudás nem képes helyrerakni. A két férfiban sem. Egy pillanatra megfeszült a kezük, aztán kiengedett. Milyen kell, kérdezte megint. Ez kurva drága, mondta az egyik férfi, és rámutatott arra a hatéves Fordra, ami előtt álltak, száznyolcvan volt benne. Ez? Ez. Ez nem drága. Ez az olcsók közül van. Nincs annyi pénzünk. Mennyi van. Van olyan, ami nem ennyi? Van. A telephely hátsó részére vezette őket. Millió alá mentek az árral, mikor elérték az optimális összeget. Egy spenótzöld Renault volt. Utálom a francia kocsikat, mondta a másik férfi. Japánból nincsen ennyiért meg németből se, mondta az eladó. Mindegyik szar, mert a franciák csak úgy dolgoznak, hogy főleg ebédszünet, aztán amíg lopják a napot, a szalagon elbaszódik valami. Ezt nem is a franciák csinálják. Hát kik, ezt is a kínaiak, nem csak az alsógatyákat. Nem, mondta az árus. A törökök. Törökök, na bazmeg, mondta az egyik férfi, nem tudta elképzelni, hogy a törökök tudnak autót összerakni, volt egy török rab. Nagyon hülyének tartotta, hülyébb volt, mint az *Egri csillagok*-ban azok, akik mentek, hogy lekaszabolják őket a magyarok. Legalább tízszer látta a filmet. Mindig megismétlik. Azok legalább tudtak beszélni. Ennyiért nincs más, mondta az árus. Amúgy rendben van? Csak olyat veszünk be, ami műszakilag tökéletes, mondta az eladó, persze a korához mérten.

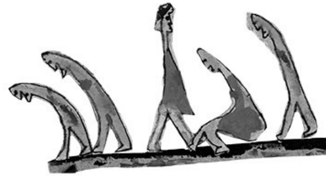
Bementek az épületbe. Ventilátor keverte a levegőt. Izzadságszag volt. Annyi izomból, nem csoda, ilyen hőségben. Készpénz, mi, mondta az eladó, azzal a hangsúllyal, hogy pontosan tudom, az ilyeneknek nincs kártyája. Ja, mondta az egyik férfi és elővette a pénzt. Összerakták a kettejük keresetét, mármint azt, amit a kocsira szántak. Az eladó átvilágította a húszezreseket, aztán a tízeseket. Volt már hamispénz, kérdezte az egyik. Nem, de elég egyszer, mondta az eladó. Aláírták a papírokat. Akkor itt a kulcsok. Kimenjek? Nem kell, ki tudunk állni, mondta az, amelyik elvette a kulcsokat. Mennyi benzin van benne? Ott van a kút, mondta és a túloldalra mutatott, ahol volt a kút, odáig biztos elég.

Tíz évig melóztunk, és csak egy nyolcéves francia kocsit tudtunk venni, mondta az egyik, nem az, akinél a kulcs volt, amikor mentek át a telephelyen. Bent sem volt ingyen az élet, mondta a másik, meg nem is az egészet költöttük rá. Kettőnegyven van benne. Biztos visszatekerték. Akkor mennyi lehet benne valójában. Háromnegyven. Mért pont annyi? Nem tudom, ha több lenne, szarabbul nézne ki. Bedobták a sporttáskát a hátsóülésre. Nem kéne a csomagtartóba, kérdezte az, amelyik a kormányhoz ült. El tudod képzelni, hogy pont minket fognak kirabolni? Bekerülnénk a giniszbe, mondta a másik. Röhögtek. Beindult. Hangos volt, mint minden hasonló korú autó. Kiálltak a vaskapun és átgurultak a kúthoz. Milyen benzin kell ebbe? A kutas odajött. Nem akarnak bele valami jobbat? Nem, mondta az egyik, aki a kormány mellől szállt ki, tegye a rosszabbat, ebbe már jobb nem kell, a nagyanyámnak se veszek bikinit. Röhögtek, a kutas is röhögött.

Elég jól megy, nem, mondta az, aki nem vezetett, mikor kifordultak a benzinkútról. Ja, kicsit jár a kormánya. Hogyhogy jár. Mindegy, megvannak kopva a csapágyak a futóműben. Honnan tudod? Hallom, voltam kocsikísérő. A másik nem kérdezett többet. Jól hangzott ez a kocsikísérő. Egyhelyen laktak, de erre nem emlékezett, hogy volt ez a munkája. Biztos előtte, hogy ő is odaköltözött. Mentek vissza a városba, párhuzamosan a villamossínekkel. Nekik épp a másik irányba kell menni. Ladányba, át azon a kibaszott nagy alföldön, ahogy mondta az, aki most nem vezetett, mikor nézték a térképet még bent. Kurva meleg van. Nincs ebben a szarban légkondi? Már nincs. Le voltak húzva az ablakok, forró levegő csapódott be. Mennyire utálom ezt a kibaszott alföldet, mondta az, amelyik nem vezetett. Aki ezt szereti, biztos nem látott még hegyeket. Én megszoktam, hogy itt, mondta a másik. Mert itt születtél. Ha te is húszévesen kerülsz ide, az kurva isten, hogy egész életedben utálni fogod. Lehet, nem tudom, mert én itt születtem. Amíg jó dugni

a feleségeddel, na, addig nem jut eszedbe, hogy milyen kibaszott hülye helyre költöztél, egy nő miatt, de utána. És még börtönbe is az alföldre visznek, meg persze kórházba, meg a végén pont itt fognak eltemetni. Akkor már mindegy, mondta, aki vezetett. Én szívesebben gondolok arra, hogy ilyen hangulatos domboldalon vagyok eltemetve, nem egy szar homoksivatagban, hogy lefújja rólad a szél a sírt. A másik nevetett. Mit röhögsz. Csak elképzeltem, hogy kifújja a halottakat a sírból a szél és görgeti végig az alföldön. Nem vicces, mondta, aki nem nevetett. Hallgattak, az autó haladt bele a levegőbe. Nem volt forgalom, másodrendű út. Néha egy traktor kanyarodott ki. Ráadásul, szólalt meg újra, aki nem vezetett, ez a kibaszott út is kanyarog. Legalább nem olyan unalmas, mondta a másik. De, kurva unalmas, így is pont olyan unalmas, mintha nem kanyarogna, mondta, aki nem vezetett. Mért kanyarog, ha tök egyenes minden, semmit nem kell kikerülni, mi meg kanyargunk folyamatosan, mintha hegyekben lennénk egy szerpentinen. Hogy a picsában van ez. Kurva meleg van, mondta az, aki vezetett. Globális felmelegedés, mondta a másik, a börtönben minden csatornát néztek, az olyanokat is, hogy ismeretterjesztő. Ez volt minden nap. Globális felmelegedés, üvegházhatás, ezért kipusztulnak a jegesmedvék, elolvad az Északi-sark, mindent elönt a tengervíz. Leszarom, hogy globális, mondta, aki vezetett, a tökömön is patakokban folyik a víz.
Mentek. Semmi nem változott. Búza, repce, legelő, búza, repce, legelő. Néha kukorica. Nem beszéltek. Tíz évig voltak egyzárkában, már ezerszer elmondták minden másodpercét az útnak, ahogy Ladányba mennek. Ez, ahogy történt, most rosszabb volt, mint amiről beszéltek. Amikor beszéltek róla, gyorsabban haladtak, és nem volt ilyen meleg, és az autó sem francia gyártmányú volt.
Te, mondta az egyik. Mi van, kérdezte a másik, aki vezetett. Nem füstöl valami elöl. Mi a fasz füstölne, hátul van a kipufogó. De látom, hogy jön ki valami a motorból. A lófaszt, párolog a festék, mondta, aki vezetett, és röhögött. Nem látod, mostmár a másik oldalról is, mondta az, amelyik nem vezetett, s a másik már nem tudott mondani semmit, mert hirtelen óriási füstgomoly jött ki a motorházból. Felrobbanunk, a kurva életbe, állj már meg. Hallod, állj már meg! Azt csinálom, bazmeg, nem látod, hogy azt csinálom. A kocsi lassított, de még nem állt meg teljesen, amikor az, amelyik nem vezetett, kiugrott belőle. Kicsit megbillent az árokszélen és elesett. Nem kell beszarni, mondta a másik, amikor kiszállt és felnyitotta a motorháztetőt. De én beszartam, mert nem akarok tíz év börtön után hazafelémenet felrobbanni. Csak a víz. Mi van vele? Felforrt. Felforrt, a kibaszott életbe, pont most tudott felforrni ennek a szar prérinek a közepén, ahol egy kibaszott fa sincsen. Leég a fejemről a hajam, ha itt kell dekkolni. Vizet kell szerezni, mondta a másik, valamit tekergetett egy ronggyal a motorban. Itt vizet? Itt bazmeg még Mózes se tudna vizet fakasztani. Szerette a bibliai meséket, volt egy pap, az járt be hozzájuk és mesélte, mert azt gondolta, hogy ha a rabok sok történetet megismernek a szentírásból, nem fognak bűnöket elkövetni. Vannak ilyen papok.
A két férfi tanácstalanul állt a még mindig gőzölgő kocsi mellett. Az ott, mondja az, aki korábban vezetett, nem egy tanya? Hol, kérdezte a másik. Ja, ott. Biztos nem lakik benne senki. Ki az a marha, aki még tanyán lakik. De kút attól még lehet, mondta a másik, és lecsukta a motorháztetőt.
Elindultak a távoli épület felé. Egy órát mentek. Messze volt. Nem látszott ennyire messzinek, de itt az alföldön egyáltalán nem lehet tudni, mi milyen messze van, mert semmihez se lehetett viszonyítani. Belecsorog az izzadság a szemembe, kimarja bazmeg a szemem, mondta az, aki utálta az alföldet. Töröld le, mondta, aki ott született. Mióta jövünk már. Nem tudom, mondta, mert nem tudta bemérni, hogy egy órája. Mintha egy kibaszott unalmas filmben lennénk, mondta, aki utálta az alföldet. Bent volt, hogy csak a közszolgálatit lehetett nézni. Ott voltak ilyenek. Annyira idegtépő filmek, hogy néha jobb volt a puszta falat nézni, azon is több volt a mozgás. Még fél óra volt és elérték a házat, teljesen átizzadt az ingük, a testükre tapadt, látszott a bőrük az anyagon át.
Jó napot. Van itt valaki, mentek közelebb a házhoz. Kút van, mondta a másik, az a lényeg. Egy öreg néni jött ki a házból. Köszönt. Mit akarnak, kérdezte. Felforrt a víz az autóban. Ja, mondta az asszony, meleg van, minden felforr vagy kiég. De látom, van kút. Van, mondta az asszony. Akkor vinnénk vizet, mondta a férfi. Vinnének? Kell az autóba. Vigyenek, mondta az asszony. Van benne vödör? Van, mondta az asszony. Akkor abban elvisszük, az elég is lesz, mondta a férfi. De csak egy vödröm van, mondta az asszony. Nekünk egy elég, mondom, hogy pont annyi kell a motorba. De ha azt elviszik, nem tudok vizet húzni magamnak. Visszahozzuk, mondta a másik férfi. Mi nem vagyunk olyanok, akik ellopják. De honnan tudhatom, hogy visszahozzák. Onnan, hogy mondjuk, hogy visszahozzuk. Hátha akkor már nem lesz kedvük, mert a maguk dolga már megoldódott, nekem meg nem lesz vizem, meg az állatoknak sem. Itt hagyom a jogosítványomat, mondta az, amelyik vezetett. Azzal mit csináljak? Ha nem jövök érte, nem vezethetem a kocsit, mondta az, amelyik vezetett, mert úgy tilos. Dehogynem. Benzinnel megy, nem papírral, mondta az asszony. Akkor hagyunk itt pénzt. Nem kell, mondta az asszony, mit csináljak a pénzzel, ha nincs vizem. Vitatkoztak, de az asszony hajthatatlan volt. Vizet vihetnek, de vödröt nem. Egy virágcserép volt ott kézközelben. A férfi, aki utálta az alföldet, hirtelen azt markolta meg. Az asszony összeesett, a cserép kettétört, a föld meg a virág a földre hullott, az asszony feje mellé. Ezt most mi a fasznak kellett csinálnod, mondta az, amelyik itt született. Nem volt elég a tíz év? Rosszak az idegeim, mondta a másik. Ennyire? Ha nem csinálom, itt vitatkozunk estig, abból nem lesz

víz. És ha megtalálják, akkor mi a fasz lesz? Nem jár erre senki, mondta a másik, és elindult a kút felé. Leengedte a vödröt, felhúzta a vizet, ivott belőle, aztán leakasztotta vödröt és elindult vissza az autóhoz. Gyere, szólt hátra, mert a másik még ott állt az udvaron. Félúton cseréltek, aztán mégegyszer. Aki vezetett, annak kevesebbet kellett cipelni, ő vezetett, ez bele volt számítva. A vödörből óvatosan feltöltötték a hűtőt. Szürke horganyzott lemezvödör volt, régi, itt-ott átütött rajta a rozsda. Mekkora mázli, hogy nem nyomta szét a tartályt meg a szigetelést. Ettől azért fostam. Akkor mehetünk, kérdezte a másik, vagy megvárjuk, míg napszúrást kapok. Mehetünk, mondta, aki vezetett. Nyitotta az ajtót, olajos volt a keze, hiába törülte meg a ronggyal. Ráfordította a kulcsot, működött. Azért jól pofán kéne baszni azt a használt autóst, mondta. A másik megmarkolta a vödröt és messzire elhajította, be a földekre. Csak aratáskor fogják észrevenni, amikor a kombájnos épp erre a részre ér. Hogy kerül ide egy vödör, ezt kérdezi, vagy csak áthajt rajta, onnan a magasból néha a nyulakat sem veszi észre és mellévágja a gabonának. A férfi nézte, ahogy a vödör eltűnik a búzában, aztán beszállt a kocsiba. Nem gondolt arra, hogy a csomagtartóba tegye, hogy legközelebb, ha megint felforr a víz, amire ezek után már számítani lehetett, ne kelljen újra egy nénit agyoncsapni.

LAKÁSCSERE

Nem kell úgy nyújtani, mint a csúzligumit, vagy az expandert, hogy kidagadnak az ember izmai, meg a nyakere, a gyerekek nyúlnak maguktól. Rajtunk persze nem látszik erőlködés, csak hogy röpül a nehéz idő, ki tudja, hol áll meg, kit hogyan talál meg. A gyerekek belenőnek a levegőbe, s a levegő kevesebb lesz. Az a levegő, ami eddig a miénk volt, most átkerül hozzájuk. S ahogy évről évre foglalják a teret, úgy csökken a lakás mérete. Fordított arányosság, kutakodok a matekórák emlékében. Bár csak az egyik komponens változik, a lakásméret marad.

Kicsi ez a lakás nektek, mondja a vendég. Pláne így, mondom. Hogyhogy, kérdezi. Hát, mondom, hogy most még többen is vagyunk. Aztán újabb vendég érkezik. Kicsi, bizony kicsi ez a lakás, csóválta együttérzőn a fejét. Ezt csak lakáscserével lehet megoldani.

Hidd el, lendült bele a magyarázatba, nem lehet ezt kibírni, hogy mindenki ilyen közel van a másikhoz, érted, hogy átlehel hozzád. Az előző lakásukban, mondta, ami ennél, mármint a miénkénél lényegesen nagyobb volt, szóval ott is már annyira rettenetes volt. Ment az ember a konyhába, aztán, mint a bevásárlóközpontban, loholt valaki szembe, egy gyerek, vagy a férje, vagy egy másik gyerek, vagy a kutya, mert ugye a gyereknek kell a kutya, szeretett volna, ők pedig megadnak neki mindent. És tudod, mondta csak úgy bizalmasan, mennyire nehéz, főleg a férjét így tizenöt év után elviselni. Hogy mennyire nem bírja már a szagát, meg a hangokat, amit kiad. Hogy vannak neki olyan hangjai, amit, mikor még csak szerelmes volt, akkor meg nem engedett volna. Ilyen gyomor, meg harákolások, az persze az idegességtől, de azért ezt ő egyáltalán nem bírja. És mennyire nem tetszik neki, ahogy tesz-vesz, meg vakaródzik, amikor hazajön, meg kiabál, mert ott van éppen a gyerek, vagy ő. Aztán meg ahogy piszmog a sörnyitóval és lefetyel a kanapén a tévé előtt, és még böfög is a szénsavtól. Szóval, költözni kell, mondta, mert idegileg kikészül az ember ilyen közel egymáshoz. Most, hogy tényleg csak étkezéskor látják egymást, vacsoránál, hát néha még az is sok. Nem tudja elképzelni, milyen szörnyű lehet, amikor kijönnek a gyerekek a szobából és elmennek a tévé előtt, ő meg nem látja a tévét. Csak nyújtogatja a fejét jobbra-balra. A gyerek persze megáll és elkezdi nézni, hogy mit néznek éppen. Pont vége van a jelenetnek, mire felfogja, hogy nem átlátszó. Rettenetes. Az az örökös szövegelés, meg a telefonok, hogy mindig valaki beszél rajta, aztán a zeneiskolai házifeladat, a gyakorlás. Ebben a lakásban, mondta, mármint nálunk, minden hang olyan, mintha belülről rugdosnák az ember koponyáját.

De tudod, kezdtem volna. Mire ő, hogy ne is folytassam, ez egy érzelgősség, hogy nekem van egy ilyen ragaszkodásom a dolgokhoz. Hallotta, hogy a dolgokhoz nem szabad ragaszkodni. Mondta valaki, és erről a tévében is volt, mondjuk a Buddha, hogy el kell engedni, én meg bármit is mondok magamról, én csak kapaszkodok mindenbe, például ebbe a lakásba is, ahol nekem már nem is jó.

Nem jó, kérdeztem. Nem, mondta, csak én még nem tudom, mert fogalmam sincs a jóról, hogy milyen az, amikor nincs az emberre ránövesztve, mint valami fagomba, egy hatalmas gyerek, és nem gyakorol valaki villanygitáron a füle mellett. Én azt nem tudom, milyen lenne, ha nem kéne mindig a feleségemet bámulni. Hát ő megőrülne, ha örökösen látná a férjét. Tényleg már a látványtól kikészülne. S mennyire utálná őt. Így meg még utálni sem kell, mert olyan rendesen elélnek egymás mellett. Észre se venni a másikat. És ez nálunk is megoldható egy lakáscserével, esetleg segít is, ha már annyira irtózom az ilyen hivatalos ügyektől. De értsem meg, haladni kell a korral, meg akarni kell valamit. Néha csak egy új mosógépet, meg hűtőszekrényt, néha meg egy nagyobb lakást. Az, hogy én nem akarok semmit, az nagy hiba. Mert az olyanok, mint én, eleve halálra vannak ítélve. Még jó, hogy egyáltalán van lakásunk, mert az ilyenek sokszor az utcán végzik: alkohol, fagyhalál. Hallotta ezt a dolgot. A tévében is mondták, hogy ma már nem úgy van, hogy húszévesen rákerül az ember egy sínre, aztán vége, nyugdíjig meg sem áll.

Mondta, egyre hangosabban, mert azt hitte, ha végre a fülembe üvölti, fölfogom, mi az érdekem, s távlatilag a feleségem és a gyerekeim érdeke. Aztán elment, mert én egy fafej vagyok, egy korszerűtlen fickó, aki valószínűleg uniós körülmények között végkép leszerepel majd. Csapta az ajtót, kicsit nagyobb lett a lakás. Nem olyan sokkal, meg csendesebb. Ültem ott egy székben. Néztem a falakat, meg a levegőt, amit telelehelnek örökösen a gyerekeim. Akik csak nőnek, s lassan kinőnek ebből a lakásból. Aztán itt marad a lakás. Néztem, mennyi teret hagynak majd itt: üresen.

HIÁNY

Mindennap úgy kelt fel és úgy feküdt le, hogy hiány. Hogy valami hiányzik az életéből. A gyerekek ugyan nyújtottak némi kárpótlást, de ahogy növekedtek, a kárpótlás egyre csökkent, a hiány ettől méginkább átélhetővé vált. Ahelyett, hogy ő is úgy változott volna, ahogy elvárható az életkor növekedésével, hogy már elég volt a mennyire szereti a másik, mennyire nem vitákból, hogy kinőttünk mi már ebből a korból, hogy sülve-főve, meg hetente többször, nála az évről évre átélt hiány összeadódott, s lassan kibírhatatlan méretűvé növekedett. Néha csillapodott ugyan, mert időnként a nő is vágyott arra, hogy közel legyenek egymáshoz. Akkor odaült mellé a tévénél, amit a férfi hiányűzésre használt, a műsor különben egyáltalán nem érdekelte. A vállára simult, beleszuszogott a fülébe és jelezte, az az este nem fog a többihez hasonló ürességben végződni. Akkor egy kicsit jobb volt, de másnap csak az zakatolt a fejében, hogy mennyit kell még várni arra, hogy megismétlődjön a hiányűző este.

Elment a régi társakkal sörözni, ittak, és életkorukból adódóan ócska és tolakodó megjegyzéseket tettek a nőkről, főként testi jellegűeket, s néha szidalmazót, ha a feleség került szóba. Nála, szemben a társakkal, a hiányból semmit nem mulasztott el az ital, hiába jutottak el a negyedik, ötödik körig.

Na, mi van, kérdezte az egyik, rácsapott a vállára, s bele akart fogni egy újabb történetbe, feltehetőleg egy nagymellű nőről, akit tulajdonképpen csak azért nem tett magáévá, mert előtte egy órával még egy annál is nagyobb mellű nővel volt együtt, s ilyen gyorsan az én koromban már… De a férfi komolyan vette a kérdést, s elmondta, hogy mennyire rossz, hogy nincs meg neki az az érzelmi plusz, ami kéne ahhoz, hogy jó legyen. Hogy tényleg azt lehessen mondani egy napról, amit külső szempontból pazarul töltöttek el, például egy nagy tó mellett nyáron vagy épp egy szlovákiai síparadicsomban, szóval kívülről minden olyan, hogy rendben, de belül csak azt éled meg, hogy a szolgáltatók, gondolt itt például a síterep vagy a strand üzemeltetőire, tulajdonképpen tökéletesen működnek ahhoz képest, ahogy ő meg a felesége. S hogy valami kéne, ha nem akar érzelmileg teljesen lerobbanni, mert tudható, hogy attól jönnek a testi bajok is, aztán azt veszi észre, hogy alig távolodik el az ötventől, már ott egy gyógyíthatatlan betegség, ami pár év kínlódás után végleg leteríti, vagy egy olyan, ami miatt egész életében gyógyszereket kell szednie, és úgy kell élnie, mint egy szerzetesnek.

Ugye nem arra gondolsz, mondták a társak, hogy kell egy másik valaki, hogy azzal jó lenne. Hát felmerült, mondta a férfi. Tudod, hogy a vége ugyanaz, csak akkor már olyan öreg leszel, hogy gondolkodni se tudsz rajta, hogy mit csesztél el. Meg amúgy sem vagy te olyan, hogy lapátra teszed, amibe ennyi melót belenyomtál. Aki cserélgeti a feleségét, csak azért csinálja, mert igazából senkit nem tud szeretni. Nehogy azt hidd, hogy az életkoron túl valami többlettel jár egy új nő, dehogy, ráadásul az életkorért keményen meg kell fizetni, mert ára van. Ezt mondták a társak, akik láthatóan az egy élet egy feleség modell mellett döntöttek, s ezt a modellt tartották ennek következtében az egyedül követendőnek.

A férfi nem tudta, mit csináljon, nem volt elég erő benne, hogy azt mondja, kilépek ebből, ami üres, mert attól félt, ezt az ürességet már megszokta, elevickél benne, s ami jön, lehet, hogy kibírhatatlan lesz a számára. Toporgott a küszöbön, de végül nem lépett. Aztán lassan elmúltak azok az évek, amikor a lépés, a változtatás érvényes lehetőségként még felvethető volt. Ezek alatt az évek alatt a korábban őt visszafogó társak többsége kilépett a szilárdnak mondott és egy életre szóló kapcsolatából. Az elhagyott feleségek mindig példaként emlegették a férfit. Ő bezzeg kitartott, szemben a férjükkel, aki az első adandó alkalommal vette a nyúlcipőt, mert tényleg azt hitték, hogy az első volt, aki miatt lelépett, holott rendszerint a sokadik. Na, de ez a férfi nem olyan, s ez is bizonyítja, hogy lehet másképp is. Az a hülye duma, hogy a férfiaknak két élet is belefér egybe, mert így vannak teremtve, hogy hatvanévesen is elindíthatnak egy családot, az ennek a férfinek az életével egyértelműen cáfolható.

Nem változtatott, kitartott amellett, ami nem volt jó, de ismerte a működését, s nem lépett a bizonytalan új felé, ami esetleg jó lehetett volna, de akár rettenetesen rossz is. Nem tudta, mi lett volna, ha nem így dönt. Minden életnek egy változata van: az, amit élünk. Egy idő után már senki nem értékelte a kitartását, ez lett a természetes. Eltelt lassan az élete, és tényleg kapott valami betegséget, ami már nem volt gyógyítható. Eljött a fia, hogy sétáljunk kicsit, apu, mondta és lementek az utcára. Már nem érdekelte, hogy mennyiben változott az utcakép, lettek-e új boltok, felújítottak-e egy házat, amire a fia felhívta a figyelmét. Csak ment és érezte, hogy a nehézkes járással visszatartja a fiú lendületét.

Mennyire gyorsan elmúlik minden, mondta a fiúnak, s gondolt az életére, ami tényleg elég gyorsan lepergett. A fiú ránézett, nem szólt semmit, nem értette, pontosan, mire gondol az apja. Előtte volt még ennek a múlásnak.

A BALATONI HÁZ

A nő korán kelt. El akarta érni a fél hetes vonatot. A férje már lent volt a Balatonon, pár éve vettek egy házat, nem pont a parton, de alig messzebb, ezzel a házzal akarták pótolni a gyerekeket, akik abba a korba jutottak, hogy eszük ágában nem volt a szülőkkel időt tölteni. Ez a ház, ha bárkinek beszéltek róla, azt jelentette ennek a bárkinek, hogy ők sikeres életet élnek, mert minden bárki csak erre a működésre tud figyelni, és egyáltalán nem érdekli, hogy a házak, autók, öltözetek és szabadidős programok felülete mögött milyen történet zajlik, hisz ha máséba beletúr, felvetődhet a kérdés, hogy nem kéne-e kicsit magával is foglalkoznia, de magával nem akar. Sikeres, s egy pár évig épp ezt érezték, hogy ez a kisház az ő sikeres életük gyümölcse. Meg persze más, mégsem kell nyáridőben a városi lakásban sínylődni, egészen más itt lenni, mondta a nő a barátnőjének. Ez egyszerűen olyan, hogy alig lépsz be, szinte kicserélődsz. Voltak olyan mondatai, amelyek a női magazinokból szüremlettek bele a gondolkodásába, bár ő soha nem olvasott olyanokat. De nem kell olvasni. Valahol elindulnak ezek az életjobbító gondolatok, és egyszer mindenkit megtalálnak, pl. ezt a nőt is, aki amúgy sokkal igényesebbnek gondolta magát, s lenézte azokat a nőket, akik egyenesen a magazinokból veszik magukba ezeket a mondatokat. Egészen kicserélődök, mondta, s a barátnőt is elhívta, hogy cserélődjön ő is ki. A barátnőnek ez a kicserélődés nem sikerült. Nem tudta átélni a birtoklás büszkeségét, valamint belépve rögtön látta, hogy ez a belső tér éppolyan, mint a budapesti, csak kicsit kisebb, meg az ott kiszuperált bútorok és dísztárgyak vannak benne, szóval valamivel rosszabb minőség, mint a nő otthoni lakása.

Állt a villamosmegállóban, nézte, jön-e a villamos. Jól nézett ki, senki nem mondta volna róla, hogy negyvennyolc. Holott annyi volt, hiába fordultak meg utána, nem tudta elfeledtetni magával, hogy ő épp annyi. Néhány éve még próbálkozott, hogy valaki legyen, akitől érdemes élni, aki miatt izgul, hogy jön-e esemesreggel, vagy sikerül-e összehozni egy titkos találkát. Be is csúszott egy férfi a képbe, arrafelé dolgozott, amerre ő, mindig egybuszon mentek, aztán egy újabb. Pár hónapig ment ez a kettősség, ami csak részben volt kettősség, hisz a férjével felmondta az intimitást. Azt már nem, mondta egyszer a barátnőjének, akit később a balatoni házba is elhívott, hogy ezzel a sörszagú emberrel együtt tudjon lenni, ráadásul a cigarettát sem tudta letenni, holott azt már mindenki, nevetségesek azok, akik még mindig dohányoznak. De ő nem. Szóval lett ez a külső viszony, ám egy idő után rá kellett jönnie, hogy ez a férfi sem más, mint hitte indításkor, hanem csak egy másik, aki lényegét tekintve éppolyan, mint a férje. Utálta a férfiakat, akik ötvenévesen is tudnak olyan társat választani, aki alternatíva tud lenni az addigi társuknak. Ha ilyet hallott, mindig csak azt mondta, hogy na, és miről lehet egy ilyen hülye kis libával beszélni, holott pontosan tudta, ha neki ez lenne férfiban, esze ágában sem lenne beszélgetni, inkább szabadjára engedné a testet, hogy az töltse meg az időt. Beleunt a titkolózásba is, meg, hogy olyan emberek jöttek csak képbe, akik csupán az ő fantáziája által lettek érdekesek, amúgy unalmasak voltak és a férjéhez hasonlóan gyakran rossz szagúak, egyetlen céljuk az volt, hogy a feleségük mellett még egy másik nővel is dughassanak, és sajnos nem voltak sem testileg, sem lelkileg olyan minőségűek, hogy harmincas nő jusson nekik. Leszámolt ezzel az úttal. A férje örült, bár nem tudta, mi zajlott a háttérben, de örült, hogy a felesége újra lefekszik vele. Fel is számolta azt a külső kapcsolatot, akit valójában csak biológiai okokból tartott, mert szeretni nem volt képes. Talán az alkohol, talán a sok munka vagy épp a feleségétől elszenvedett érzelmi sérelmek, de valami kikoptatta belőle az érzéseket.

Állt a villamosmegállóban. A férfi az ágyban hevert, sokáig ébren volt, nem akart addig lefeküdni, amíg volt az üvegben. Ez az utolsó estéje egyedül. Ki akarta használni. Mint a nyaralók az utolsó meleg napot. Már kicsit részeg volt, amikor küldött egy nőnek esemest, akiről úgy gondolta, hogy vonzódik hozzá, de nem jött válasz, mert nem vonzódott. Keresett egy pornóoldalt a neten, megpróbált önkielégíteni, öreg nőket keresett, mature sex, a fiatalok túl soványak voltak, és ott is borotváltak, ahol nem szerette, hogy azok legyenek, de nem sikerült. Kettőig próbálkozott, ivott aztán visszafeküdt és választott egy másik filmet, de ezzel sem lett vége, pedig szokatlanul hosszú volt. Beleunt. Gondolta, ez is az életkor.

Hevert az ágyban. Ránézett az órára, kilenc elmúlt. Hamarosan megjön, gondolta, s eszébe jutott, milyen jó lenne, ha le akarna feküdni vele. Persze pontosan tudta, hogy ez nem történik meg. Először majd elkezd rendetrakni, meg kiabálni, hogy mi miért van itt vagy ott. Megígérte, hogy kimegy elé a vonathoz.

A nő állt a villamosnál. Talán felötlött benne, hogy lehetne egy olyan, hogy a vonaton valaki szembeül vele, s azt mondja, hogy, vagyis mondania sem kell, mert rögtön látszik minden. Van ilyen és nem csak a filmekben. De nem ez történt. Hosszú volt az út, egy öreg néni ült vele szemben. A nő haragudott a vasúttársaságra, hogy ennyire lassúk a vonatok, százhúsz kilométert két és fél óra alatt tesz meg. Minden olyan szar ebben az országban, gondolta. A néni beszélt az unokáiról, meghogy reméli, ebben a nagy melegben nem romlik meg az étel, amit hozott nekik. Elmesélte, mit. A gyerekei kedvencét főzte meg. Aztán megérkezett.

A férfi ott állt a peronon, azt mondta, hogy már egy ideje itt van, holott épp érkezéskor toppant be a pályaudvarra, még szerencse, hogy pár percet késett a vonat. Mindig késik, ez az egy, amire betonbiztosan lehet számítani.

Megölelte a nőt, mint régen. A nő arcát megszurkálta a borotválatlan bőr. Erre nem volt ideje, s a gyors fogmosás sem javított a szájszagán, dohány és alkohol. Ez a szag csapta meg a nő orrát. Ez volt az otthona.

ELEM

Lemegyek, veszek elemet a vérnyomásmérőbe. Lemerült, kérdezte a bácsi, meg hogy nem kéne állandóan méregetni. Te is jobban tennéd, ha néha megmérnéd, mondta a néni, biztos neked is a plafonon van. Most is milyen ideges vagy, pedig csak elemet veszek. Nem vagyok ideges, mondta a bácsi. Nézte a tévét, reggeli adás, emberek voltak benne, két riporter, egy nő és egy férfi és két vendég, ismert emberek, bár a bácsi nem ismerte őket, s a beszélgetés során nem derült ki, mitől lettek híresek, nagyon hevesen mutogattak a kezükkel és harciasan beszéltek, mintha valamit nagyon be akarnának bizonyítani, aztán nyerítve nevettek, talán amikor bizonyítva érezték, amit bizonyítani akartak. Akkor megyek, mondta a néni. Jó, mondta a bácsi, és nézte tovább a tévét, átkapcsolt egy ismeretterjesztő adásra. Szerette, ha valami tudományos dologról beszélnek. Legalább, amíg nézi, megért valamit a világból, a maja kultúrát vagy egy eddig számára ismeretlen újzélandi emlős szaporodási szokásait.
Észre se vette, hogy a néni hazajött.
Nem tudod, honnét került ide ez az elem, kérdezte kicsit később a néni, az asztalon volt egy csomag elem. Most vetted, mondta a bácsi. Az nem ilyen volt, mondta a néni. Hogyhogy nem ilyen. Másképp nézett ki a csomagolása, s hogy nem az történt-e, hogy a bácsi közben, amíg ő a boltban volt, keresett elemeket a fiókban, mert tudta, hogy van, csak nem mondta meg, hogy a néninek le kelljen mennie, szóval elővette és odakészítette az asztalra. El tudta képzelni a bácsiról, hogy ilyet csinál. Megjáratja vele a boltot, holott tudja, mennyire nehéz neki lemenni a lépcsőn, s hogy mindig eszébe jut, hogy mért nem cseréltek lakást, mikor még érdemes lett volna. Talán a bácsi volt az oka, ebben nem volt biztos, hogy mi volt, hogy tényleg a bácsi nem akart, vagy csak azt mondta, ha akarsz költözni, akkor intézd el, de én nem tudok mögé tenni plusz tízmilliót. Szóval belement volna, s valójában a néni nem intézte el, mert nem volt hozzá kedve, azt szerette volna, mint annyi minden másban is, hogy ő kitalálja, a bácsi, aki akkor még persze nem volt bácsi, elintézi. De a bácsi ezt nem intézte el. Ki tudja, miért. Amikor egy ilyen lépést nem tesz meg valaki, akkor abban van valami, nem akar már erre a házasságra kockázatot vállalni, mert ott egy másik lehetőség, s esetleg, ha úgy alakul, abba kell ezt a tízmilliót forgatni. A néni nem intézte el, s most persze ennek a levét issza minden alkalommal, ha le kell menni a boltba. Jó, a dolgok nagyrészét már kiszállítással megoldották, de néha mégiscsak le kell menni, ha valami hirtelen kell, például most az elem.
Nem te tetted ide, kérdezte a néni. Mért tettem volna, kérdezett vissza a bácsi. Képes vagy ilyenekre, nem, próbálkozott a néni, mert úgy emlékezett, a bácsi ilyen ember, aki egy életen át oktatja az embert. Hogy ezzel azt üzeni, hogy ha nem nézed meg a fiókban, hogy van-e, akkor bizony sokkal több energiába kerül megszerezni vagy valami ilyesmi. A bácsi nem értette a néni gyanakvását, nem gondolt magáról olyat, hogy direkt rosszat akarjon a néninek. Ráadásul nem is gondolta, hogy a vásárlás, mégha egy elemről van is szó, ami ugye a vérnyomásmérőbe kell, feltétlen rossz lenne. Találkozik más nénikkel, néha bácsikkal, velük kevésbé, mert a többségük már meghalt, meg odaszól az eladónak, hogy megint maga a kasszás, ilyesmit. Jó, az rossz, amikor kiabál vele egy fiatalabb ember, aki mögötte áll a sorban a kasszánál, hogy szedje már elő egy kicsit gyorsabban azt a rohadt pénzt, neki nincs ideje erre a baszakodásra, mert elkésik, és a munkahely nem olyan, hogy bármit megengedhet. Amúgyis miért most jön a néni vásárolni, amikor mindenki rohanásban, a néninek bármikor jó lenne, de nem, mert ilyenek ezek az öregek, tényleg mindennek a kerékkötői, azért nem halad a gazdaság előre, mert olyan kurva hosszú ideig él mindenki, hogy az állam képtelen kifizetni a nyugdíjat meg fenntartani az egészségügyet. A néni ilyenkor nem szól, csak hallgat, végülis van valami igazság a dologban, igaz, ő már ébren van négy óta, s tulajdonképpen elég sok órát várt arra, hogy lejöhessen, de ezt az a fiatalabb férfi nem értheti, aki ott áll a sorban, s tényleg retteg a főnökétől, hogy amikor belép az irodába, csak előveszi a telefonját, na nem azért, hogy hívjon valakit, csak az óra miatt, és foghegyről mondja, hogy szevasz. Ebben a szevaszban meg benne van, hogy legközelebb lapátra lesz téve, ha megint elkésik. S tulajdonképpen mindez okolható a néni lassúságával, mert olyan a keze, hogy remeg, meg főleg az aprót nem is látja rendesen, hogy melyik a tízes meg az ötvenes, és idő neki, míg kiderül, néha a pénztárosnő segít.
Te tetted oda, mondta a bácsi, a néni hitetlenkedett kicsit, aztán hozzáfogott, hogy kicserélje az elemeket, mindegy, hogy került oda, gondolta, a lényeg, hogy van. Aztán elkezdte méregetni, mindig négyszer mérte meg, az első magas volt, mert, legalábbis így magyarázta, az izgalomtól, hogy magas lesz, tényleg magas lett, a második már kicsit alacsonyabb, aztán a harmadik meg a negyedik már egészen jó volt. Telefonáltak a gyerekek, kérdezte, amikor kész lett. Nem, mondta a bácsi. Egyik se, kérdezte a néni. Egyik se, mondta a bácsi. Jó volt, amikor telefonáltak, mert jószerével csak ők telefonáltak, vagy néha egy-egy ember, aki közölte, ha elmennek valahová, akkor nyernek valamit, egy nyaralást, ingyenes állapotfelmérést egy magánklinikán, de valójában már azzal nyertek, hogy ők lettek azok a szerencsések, akiket ez az ember felhívott, mert ugye hányan laknak ebben az országban, ebben a városban, hát, nagyon sokan. Persze ők nem tudtak volna elmenni, de ez csak kicsit megkésve derült ki a telefonálónak, aki kedveszegetten szakította meg a beszélgetést, s köszönés nélkül lerakta. Meghozták az ebédet, a néni hallotta, hogy az ebédes, így hívták egymás között, benyomta a kódot, aztán a lépcsőn feljött, s az ajtó elé tette az ételhordót. De még

nincsen dél, mondta a bácsi. Nemsokára dél lesz, mondta a néni, és ebédelünk. Jó, mondta a bácsi, meg hogy már nem szeret enni, meg hogy néha látja magát, mint egy bélrendszert, egy fizikai gépet. Túl sok ismeretterjesztő filmet nézel, mondta a néni, de valójában azt gondolta magában, hogy a bácsi már lemondott mindenről, s nem akar jobb minőségen élni, holott nem mindegy, hogy az ember, ha öreg is, nem mindegy, hogy hogyan él. Olyan rossz a szagod, mondta a néni a bácsinak, amikor odaült mellé, hogy ő is nézze kicsit a tévét. Rendesen mosakszol? Igen, mondta a bácsi, meg hogy biztos az életkortól van, hogy rossz. Gondolt valamit, de nem akarta elmondani a néninek, hogy minek a szaga ez, hogy valójában már életében elkezd az ember rohadni. Nekem is, kérdezte a néni. Mi van neked is, kérdezett vissza a bácsi. Hogy rossz-e a szagom. Nem, mondta a bácsi, csak nekem. Hétvégén ugye voltak, kérdezte a néni, vagy nem. Voltak, mondta a bácsi, gondolkodás nélkül, mert tulajdonképpen mindig szoktak lenni. Mind a ketten? Igen, mondta a bácsi. Milyen nap van. Nézd meg a naptárban, talán szerda, nem tudom, a hétfő jobban feltűnik, a szerda, csütörtök az olyan egyforma. Ültek. Kevés dologra emlékeztek. Inkább olyanokra, amelyek akkor történtek, amikor még nem kötötték egymáshoz az életüket. Nem emlékeztek, hogy valójában hogyan is öregedtek meg, hogy szerették-e egymást, vagy nem.

JUBILEUMI KONCERT

Negyvenedik jubileumi koncert volt, még összeállt a zenekar, bár utálták egymást, meg a dobos már nem is élt, a gitáros fia szállt be. Összeálltak, mert elfogyott a pénz. Az énekes épp belefogott egy új házasságba, a billentyűs meg le akarta cserélni a kocsiját, még egyszer az életben, mondta, és most azért csak megérdemlek egy jobb fajtát, s megint felhozta a hetvenes éveket, amikor egy szar porszínű zsigulival kellett a cuccokat szállítani, ráadásul az összeset, mert a többiek piálni akartak. A basszusgitárosnak, de őt kár mondani, mert neki akkor is rosszul ment, amikor a többieknek jól. Valahogy a maradék nők neki jutottak, aztán ebből lettek gyerekek, meg családok, aztán csonkacsaládok, elhagyott gyerekek, és persze gyerektartás, a viszkiről már nem is beszélve, amit egy ilyen élethelyzet, meg a zenekarban neki osztott háttérszerep: a lemezen mindig csak egy számhoz írták be szerzőnek, a színpadon meg, legalábbis ő úgy érezte, örökösen árnyékban áll, épp a reflektorfény peremén, persze a sötétebb oldalon, dark side of the moon. Találkozott már olyan emberrel, aki nem is hitte el, hogy játszik a zenekarban. Á, nem, te biztos egy másikban, mondta a fickó, aki különben rajongó volt. Szóval a viszkit ez a magánéleti és szakmai helyzet automatikusan maga után vonja. Egyedül a szólógitárosnak nem volt pénzkérdés a fellépés. Egy endékás turné után, míg a többiek egy kocsmában ittak és arról beszéltek, hogy végre áttörték az országhatárokat, meg a nyelvi korlátokat, vagyis világsztárok lettek tulajdonképpen, az alatt az idő alatt ez a szólógitáros vett egy kis boltot a gázsiból, ami hosszú ideig konkurencia nélkül működött, nyugati bakelitokat csak ott lehetett kapni, ott is pult alatt, megállapodás szerinti áron. A szólógitárosnak a szereplés volt a fontos, mindig úgy képzelte, ő a színpadon fog meghalni, egy nagyszóló közben, amikor a hangszer átveszi a test utolsó életenergiáit, s belőle ugyan kiszáll a lélek, de a Gibson még öt percig sípol a színpadon, a közönség meg átveszi ezt a hangot, és együtt sikít a gibsonnal, az ő lelkének hangján.

Összeálltak, kiegészítve persze háttérzenészekkel, mert például a gitárosnak épp az ujjaiban volt ínsorvadás, ezért aztán jószerével csak a hangok felét tudta kijátszani, nem is beszélve a basszusosról, akinek nem csak az agya, de már az ujjai sem tudtak emlékezni. A producer is mondta, hogy kell a teljesebb hangzás, mert az korszerű, meg hogy nagyon jók vagytok, nagyon jók, és igaz, a Puskás Öcsit nem tudjátok megtölteni, de hát ti mégsem a Rolling vagytok, mit lehet tenni. Ha nem ilyen szar országban születtek, hanem nyugaton, akkor hát persze nagyobbak, mint ők, és mondott pár számot, amik kapásból lenyomnák az *I can get nó*-t, ha nem magyarul lennének, és hiába készültek el az angol változatok. Ez üzlet. A Rollingnak sem érdeke, hogy a piacon megjelenjen egy igazi riválís, A Beatlest is kiütötték, pedig azok angolok voltak, mondta a producer, mert volt egy elmélete arról, hogy Yoko Onót Mick Jagger paszszolta át Lennonnak, csak azért, hogy a hülye japán picsa, így nevezte azt, akit John megmentőnek tekintett, szóval az a hülye japán picsa szétzüllessze a világ legjobb bandáját, hogy aztán a második legjobb legyen a legjobb. Ez van. Nekünk, ehhez a tehetséghez ez jutott, ez a tízmillió, meg pár millió a határokon túl, de azok persze nem potenciális jegyvásárlók, na jó, meg az a néhány rajongó a volt endékából, aki még megmaradt, aki emlékszik arra, hogy mi hoztuk a szabadságot, nem a Horn Gyula. Szóval összeállt a buli, lesz belőle dévédé, meg talán a Duna tévé vagy a Filmmúzeum, már beszélt pl. a Kertész Mártával, aki persze ilyen hülye súbertokat hallgat, de azért tudja, hogy itt van nálunk az energia, mindegy, vagy ő vagy más, de az egyik megveszi, az is plusz pénz.

Előkerültek a régi szerkók, az énekes abban a vöröskakasos cuccban volt (red rooster), amiben a legnagyobb koncerteken szokott. Jó volt az alakja, adott rá, meg a fiatal feleség is. Messziről tök olyan volt, mint régen, ha nem lett volna a színpad oldalán az a két bazinagy kivetítő, senki nem látta volna az orra körüli árkokat, amit a negyven év rokendrol vájt oda. A billentyűsön az a hosszú farmerkabát volt, mint harminc év óta mindig, igaz, akkor úgy nézett ki benne, mint Old Shatterhand, most viszont kicsit meggörnyedve inkább látszott egy lefáradt tisztasági munkásnak, aki épp azon mesterkedik, hogy megemelje a szintit és benyomja a kukáskocsiba.

Nyolc volt, már színpadon kellett volna lenni, de még vártak, megbeszélték, hogy hogyan állnak ki, ha valakinek vizelési gondja van, hogy akkor kire bízzák a szólót, mint régen, amikor a csajokhoz mentek le vagy inni. De engem nem hagyhattok ott egyedül, kiabált a billentyűs, tulajdonképpen ez a negyven év kevés volt ahhoz, hogy megismerje átlag vendéglátós szinten a hangszerét, jó ebben a hangszeripar is hibás, mert évente kihoztak valami új kütyüt, az egész állandóan mozgásban van, nagyon fejlődik, szóval hogy a picsába lehetne ezzel lépést tartani. A Lisztfenencnek, bazmeg, mondta egyszer egy koncert után, a szálloda bárjában ültek, pár új csaj az új ágyakhoz, annak aztán nem kellett strapálnia magát, ötévesen leültették egy zongora mellé, és pont onnét bukott bele a sírba, egy életet végig tudott játszani ugyanazon a hangszeren. A dobos volt a megoldás, ezért is volt jó, hogy meghalt a régi, mert így volt egy fiatal, aki végigbírta az egészet, meg ő tényleg járt konziba, meg ilyen zeneiskolás helyekre, szóval adott esetben észrevette, ha igazítani kellett a gitáron, meg visszaverte a bandába a ritmust, mikor kiestek, s ez nem volt ritka.

A közönség tombolt, s a tombolás, mondhatni, őrjöngéssé fajult, ahogy gerincproblémáikat leküzdve, azért hatvan fölött az embernek több a gerincsérve, mint a csigolyája, de mindezt némi orvosi előmunkálatokkal – injekció, masszázs – leküzdve sorban színpadra szökkentek a zenészek. Célirányosan loholtak a hangszerekhez, belecsaptak a

húrokba, ezt áttételesen kell érteni, mert a billentyűsnek például ez a lehetőség konkrétan nem kínálkozott. Másodpercek alatt megtelt szintetikus hangokkal az egész stadion, még a vécéajtót is belökte a sokezer watt, amikor utoljára az énekes ugrott fel, csúcsra pörgetve ezzel a hangulatot. Meglengette a mikrofont, majdnem eldobta, úristen, riadt meg, ez zsinórnélküli, adott még egy taktust a zenekarnak, hogy megnyugodjon, nehéz hozzászokni ezekhez a korszerű technikai eszközökhöz. Egy tapscsináló nótával indítottak. Az énekes, mint egy motorikus problémákkal küzdő autista rohangált lesföl a színpadon, mintha valamit őrült mód keresne, például a hangját, amit tényleg elvesztett, s persze a koncert végéig sem talált meg. De hát nem arról szól a rokendrol, hogy énekhang, meg technikai tudás, tisztára a lélek számít. Amikor a *Háromarcú lány* jött, főleg, mikor odaért a szöveg, hogy „Kis kék elefánt mesélj, mesélj / Három arcát hogy fújta a szél”, hát, akkor már sírtak is a közönségből a nénik meg a bácsik. Egyébként ez volt a producer nagy találmánya, hogy bevezette a nyugdíjasjegyet, meg a hozd el az unokádat jegykombinációt, és valóban ott volt egy csomó tizenéves unoka, akiket a szülők rálőcsöltek a nagypapára meg a nagymamára, nehogy eltévedjenek koncert után hazafelé jövet. Szóval akkor ezek az érzelemtől könnyel megtelt szájú nénik meg bácsik megcsókolták egymást, és ezt a sós, emlékekkel teli lét átcsorgatták egymás szájába. A tinédzserek lesütötték a szemüket, műanyagpoharat bökdöstek a lábukkal.
Milyen kár, hogy akkor már leszoktunk a cigiről. Mondta a bácsi. Egy nyugdíjasotthonban laktak a feleségével. Oda kellett menni, mert kettesben már nem ment, a gyerekeknek nem arról szól az élete, hogy a szülőket, meg különben is kellett az unokának a lakás, s így volt a legolcsóbb. Tíz év telt el a koncert óta. S a múltkor leadta az egyik tévé, és a gondozónő felvette, mert szerette őket, lehetett is, olyanok voltak, nem akartak senkinek gondot okozni, csak akkor hívtak ápolót, ha tényleg kellett. Néhány öreg, ha nem találta a szemüvegét, már akkor csengetett, de ők nem. Milyen kár, mondta a bácsi – épp a *Háromarcú* ment –, hogy akkor már leszoktunk a cigiről. Az olyan szép, amikor meggyújtják az öngyújtókat. Az szép, mondta a néni. És odakuporodott a bácsi mellé az ágyba, a bácsinak akkor már olyan problémája volt, ami ágyhoz kötötte, s a néni is közel állt ehhez az állapothoz. Szerettek volna abban a kórházban meghalni, amiben az énekes. Sokan szerettek volna így, vagy legalább a billentyűssel egy kórházban, esetleg a dobossal, mert elfelejtették, hogy az már nem él. De ez csak keveseknek sikerült. A néninek meg a bácsinak például nem.

A MAGÁNYOS HEGY
(KRIVÁN)

Milyen óriási hegy, csodálkozott el a kisfiú, amikor feltűnt előttük a Kriván. Az egyik legnagyobb, mondta az apa. Megmásszuk, kérdezte lelkesen a kisfiú. Majd ha nagyobb leszel, hangzott a normatív válasz. A felnőttek mindig ezzel jönnek, morgolódott a kisfiú, hogy majd ha nagyobb leszek, majd ha nagyobb leszek. Talán attól kisebb lesz a hegy? Nem, csak te leszel nagyobb hozzá, mondta az apa. És mit számít az a fél méter ahhoz az óriási mérethez. Pont semmit. Hallgass rám, mondta az apa, ez a legfontosabb. A hegyek között mindig hallgatni kell a vezetőre. Nem azért, mert a vezető az egy apu vagy egy anyu, hanem mert ő ismeri a helyet, s ő tudja, hogy mit szabad és mit lehet. Látod, milyen meredekek a falai, és hogy mennyire magányosan áll? A hegyek is tudnak egyedül lenni, csodálkozott el a kisfiú. Hát igen! Valaha, nagyon régen, fogott a mesébe az apa, amikor még hegyek nem voltak, csak föld, meg csillagok az égen, a föld úgy hullámzott, mint a tenger. Hol itt, hol ott dudorodott egy hullámhát, puha volt minden, mint a sár, mint egy puha ágy, behorpadt volna, ha valaki rajta jár. Puha és forró volt, a rálépőnek égette volna a talpát. Aztán megrepedt egy dombja a hullámnak, s a repedésből hegy bújt elő itt is, ott is, mindenfelé. Hegylányok és hegyfiúk.

Hogy lányok és fiúk, ezt nem lehet elhinni, szólt közbe a kisfiú.

Pedig így volt. Mert akkor a hegyek úgy éltek, mint az emberek, hol az egyik, hol a másik például szerelmes lett. Egymáshoz bújtak, összevesztek. Az összes hegylány közül épp a Kriván volt a legszebb. Minden hegyfiú őt akarta, udvaroltak neki, becézgették, a közelébe mentek.

Miért, tudtak járni, kérdezte a kisfiú.

Hát persze, mondta az apa, akkor még nem volt az, hogy itt a helyem, s innét egy tapodtat sem. Odamentek és kérlelték a Kriványlányt, hogy lehetek az a hegy, aki az öledbe fekszik, aki a lábadhoz, a térdedhez, az arcodhoz bújik? Te? – képedt el a Kriván –, hát hogy képzeled, milyen töpszli vagy, neked meg milyen varacskos a képed, néztél már tükörbe? Te hozzám képest egy szörnyeteg vagy! Jött a másik, könyörgött, de a Kriván ráförmedt: Takarodj innen, rondaság. Ha én belenézek a tengerszembe, nem téged látlak magam mellett. Végül a Tátracsúcs is próbára indult. Ő volt a legszebb hegyfiú a hegyfiúk között. Délceg volt, igazi tátrai vitéz. De hiába kedveskedett, hozott ajándékot, a Kriván őt is elzavarta, a Tátracsúcs sem volt az a hegy, akit a tengerszemben maga mellett látott, mert valójában olyan hegy a Tátrában nem volt, s talán nem volt máshol sem. Mikor a legdélcegebb hegyfiú is el lett zavarva, mindenki lemondott a Krivánról. Többé nem érkezett udvarló, ha szóba került a hegyfiúk között, már csak legyintettek, annak a beképzelt majomnak senki nem jó. S ha valakit mégis elfogadna, ki tudja, mit követelne tőle egy életen át, reggeltől estig csak azzal foglalkozhatnánk, hogy kielégítsük minden kívánságát. A Kriványlány végül egyedül maradt. Várakozott az újabb kérőkre, de újabb kérő nem jött. Nézegette magát a tengerszemben, aztán már nem volt kedve. Megráncosodott, megvastagodott. S hiába kente magát harmattal, a ráncok már nem tűntek el, ahogyan a fölös kilók is maradtak. Ott maradt egyedül, nem maradt mellette senki, akire megöregedve rágörnyedhetett volna.

A nagymama is ilyen, mondta a kisfiú. De a nagymama nincs egyedül, mondta az apa. Dehogynem, mióta a nagypapa nincsen. De ott vagy neki te. Mit is szokott mondani: Kicsi kincsem, és megsimogat, amikor ott vagy. De csak néha vagyok ott, s amikor nem vagyok ott, egyedül van. Nem, mondta az apa, mert amikor nem vagy ott, arra gondol, hogy majd ott leszel, és megsimogathat.

A NÉNI, AKI A SZÍNHÁZ KÖZELÉBEN LAKOTT

A néni a színház közelében lakott egy hátsóudvari lakásban. A lakók sokszor mutogattak oda, ha vendég jött, hogy ott lakik egy olyan néni, aztán sokáig mesélték, hogy milyen. Hogy megállnak a lépcsőházban és megvárják, míg a néni kimegy az utcára, ha észreveszik, hogy ő is a bejárati ajtó felé tart, mert nem szeretnének a kapuban együtt kilépni vele. Ott állnak, addig, amíg a néni elmegy, és még utána is pár percet, míg elmegy a szag, s hogy nem is értik, hogy lehet, hogy senki nem tesz ellene, hogy a néni itt lakjon, holott már biztos sokan feljelentették a kerületi önkormányzatnál. Ők nem, mert nem olyanok, de azok, akik közelebb laknak, biztosan, mert az ember olyanná válik egy bizonyos közelség után.

A néni mindennap ugyanazt csinálta. Néhány tevékenység, amibe a vásárlás is beletartozott, kitöltötte a napját, aztán amikor már mindennel készen volt, akkor hallgatta a rádiót. Kevés olyan műsor volt, ami érdekelte, de szerette, hogy beszél mellette valaki, olyan volt, mintha más is lenne ott, nem csak ez a régi rossz készülék. A néni még nem volt néni, amikor Budapestre került. Rossz helyen dolgozott, a békávénál takarította a járműveket, mégis ennek segítségével juthatott önkormányzati vonalon ehhez a lakáshoz, a belső udvarban, hátul, két lépcsővel az udvar szintje alatt.

Egyedül volt, mindig egyedül. Talán csak egy-két alkalom volt, hogy megosztotta ezt a kicsi lakást valakivel. De jobb volt, amikor sikerült tőlük megválnia. Mert olyanok voltak. S mikor látta, hogy a jövőben még olyanabbak jönnek, akkor felhagyott a mással való közös élet gondolatával. Elvagyok magam, mondta, meg elég, hogy vannak a munkahelyen emberek. Közel volt a Városliget, oda is ki tudott járni, ha unta magát. Meg néha színházba. Szerette a színházat, mert el lehetett hinni egy pár órára, hogy az van, ami a színpadon van. Otthon, mármint ott, ahol korábban az otthona volt, abban a faluban meghaltak azok, akiket ismert. Akik rokonai voltak vérszerint, már mind akkor születtek, amikor ő elköltözött. Nem tudta róluk, hogy kicsodák, ahogyan azok sem tudták, hogy a néni kicsoda. Néha, ha összejöttek, szóbahozták, hogy ha a néni meghal, akkor valaki megörökli közülük a néni lakását, mert nincs más rokon, csak ők, s akkor valamelyik gyerek felköltözhet, mert azért egy pesti lakás nem kis érték. S akkor erről az értékről, a benne rejlő lehetőségről, meg a néni szívósságáról beszéltek, hogy az hihetetlen, hogy eddig él.

Pedig a néni élt, nehezen, mert fekélyesek voltak a lábai, alig-alig bírt járni, meg vizesedtek is, meg nem is tudja pontosan, hány gyógyszert szedett, amikor ki tudta váltani, mert nem mindent váltott ki minden hónapban, volt egy lista, hogy mit igen, mit nem, a vízhajtót, azt igen. Nézte is este a lábait, hogy tényleg emiatt vékonyabbak, vagy ha este nem, reggel biztosan azok. Bár nem voltak vékonyabbak, de az örökös vizelés miatt mégis arra gondolt, hogy vékonyabbaknak kell lenniük, mert honnét jönne az a sok folyadék, ha nem onnan a felpuffadt lábából.

Hosszú volt a tél. Mindig hosszúak a telek, mondta magában a néni, de most mintha a rádió is ezt mondta volna, hogy ez nemcsak az ő érzése, hanem a valóság. Nem szerette a telet, egyre nehezebb volt átélni, fűteni alig fűtött, miből fizesse, meg a járdák is csúsztak, és hideg volt, a régi kabátja olyan, hogy nem is érti, annyira meleg volt, mikor megvette, s hogy most mitől lett ilyen hideg. Fázott. Alig várta már, hogy jöjjön az első napfény, ami még nem melegít, de olyan érzetet kelt, hogy vége ennek a színtelen hidegnek, aztán, amikor az első madarak fél négy körül, mert mindenki azt hiszi, hogy azokban a kőrengetegekben, abban a füstben és zajban nem élnek madarak, pedig élnek, és jelzik, hogy itt a tavasz.

A szép időben messzebb és messzebb merészkedett a háztól, már nemcsak a kisboltig ment el, hanem tovább, egészen a színházig, ahol régen annyit, de mostmár évek óta nem járt. Nézte a plakátokat. Színesek voltak, színesebbek, mint mikor még járt. Vajon, gondolta, az előadások is ennyivel színesebbek. Biztos, gondolta, mert fejlődik a világ, minden szebb lesz, ahogy múlik az idő, kár, hogy neki ez már elmúló idő, s nem kecsegtet azzal, hogy része lehet ennek a fejlődésnek.

Tulajdonképpen egy önkormányzati döntésnek köszönheti, hogy ő is döntést hozhatott, mert az életkorára való tekintettel, meg mert annyira kicsi a nyugdíja, kiutaltak tízezer forintot. Ez olyan pénz volt, ami jól jött ugyan, de nem számított rá, pluszban jelent meg a bukszájában. Azt hinné az ember, hogy csak a fiatalok örülnek, ha pluszpénzhez jutnak, ha a szülők például a havi szokásos mellé még odacsúsztatnak egy ezrest, de nem, a néni is nagyon örült neki, bár nem tudta, mire fogja költeni, mert mindig csak ugyanazokat a dolgokat vásárolta, s azokra megvolt a pénze. Már hetek óta hordozta magával ezt a pluszpénzt, mikor, nevetségesnek tartotta volna korábban, hogy ezt tegye, mert minek is csinálna ilyet egy ennyire öreg ember, de amikor végülis belépett a színházba, s odalépkedett, óvatosan húzogatva előre a lábait a csúszós márványlapon a pénztárhoz, már nem érezte nevetségesnek a jegyvásárlást. Mire tetszik, kérdezte a pénztáros, mire a néni, amire van jegy és minél előbb. A pénztáros mondta, hogy holnapra a kisszínpadon lesz a, és megnevezte a darabot, arra tudna. Az jó lesz, mondta a néni, bár nem hallott erről a darabról, amikor fiatal volt, ilyen című darabot nem játszottak, hogy is játszottak volna, gondolta, biztos akkor még meg sem volt írva, s arra gondolt, mennyi minden jön létre a világban, ami előtte nem volt. Akkor jó lesz, kérdezte a jegyárusítónő. Persze, mondta boldogan a néni.

A néni másnap már ötkor elkezdett készülődni. A ruhát, amit választott, rendkívül szépnek gondolta. Tavaszias volt, vajfehér rakott szoknya tele virágokkal. Nem is emlékezett, hogy mikor volt rajta. Előkotort a szekrény mélyéről egy világos blúzt, az ment ehhez a szoknyához, tett a fülébe is valamit meg a nyakába, voltak ilyen láncok még régről, nagyon szépnek mutatta őt a tükör, annak, aki belenézett, és a néni belenézett. Jaj, jutott eszébe már majdnem kilépett a lakásból. A kölni, hol is van a kölni, előkotorta a fürdőszobapolcról, és alaposan bekölnizte magát. Nem szerette volna, ha öregszagot éreznek rajta. Ez nem az az alkalom, amikor ezt meg lehet engedni, ez végülis ünnep, s lehet, hogy soha nem lesz ilyen, hisz alig van pénze az önkormányzatoknak, s jövőre azt a kicsit nem biztos, hogy épp őrá fogják költeni. Nem beszélve arról, ha meghal.

Elsők között ért a színházba, nem helyre szólt a jegy, oda ült, ahová akart, érkezési sorrend, s mivel ő hamar jött, választhatott. Azt választotta, ahonnét úgy gondolta, nagyon jól fog majd látni, hacsak, nevetett magában, mert olyan vicces szó jutott eszébe, hacsak egy nagy tohonya állat nem ül elé. De csak nem, olyanok nem járnak színházba.

A többi néző is megérkezett lassan. Nem hallotta, miről beszélnek, mert nagyon rosszul hallott már, csak azt látta, hogy ők nem örülnek az előadásnak. Milyen kár, hogy nem tudják, gondolta a néni, mennyire jó fiatalnak lenni, meg ilyen szép ruhákban színházba menni. Minek az a sok méreg, csak elrontja az életet, és nem javít semmin. A többi néző egyre csak morgott. Remélem előadás alatt nem ez lesz, gondolta a néni, azért az tiszteletlen a színészekkel szemben, akik mégiscsak megtesznek mindent, hogy ez egy szép este legyen, olyan, amikor el lehet felejteni, hogy milyen nehézségek is vannak az életben, például ő is elfelejti, hogy mennyire egyedül van. Épp ezeken gondolkodott, mikor valaki mögéült és odahajolt hozzá, hogy mondjon valamit. Ha a füléhez közel beszélnek, akkor jól ért, vagy ha szemből látja a szájmozgást, akkor is. Ez az ember a fülébe beszélt. Nem értem, mondta mégis a néni, mert nem értette mégsem, hogy mit mond a férfi. A néninek, ismételte el újra, nekem, kérdezte a néni, igen, a néninek ammóniaszaga van. Sok kölnit tettem magamra, kérdezte a néni. A kölni is, szólt a férfi, de más méginkább, s hogy a nézők, mármint nem a néni, hanem a többi néző nem bír levegőt venni. Miattam nem. Igen, mondta a férfi, s hogy arra kéri a nénit, hogy most menjen ki a teremből, mert ez egy kicsi tér, nem engedhetik meg, hogy a többi néző ne élvezze a szag miatt az előadást. De hát jegyem van, mondta a néni, egészárú, nem nyugdíjas. Akkor is, mondta a férfi, immáron nyugtalanul, hogy a néni miatt nem tudják mások élvezni az előadást, úgyhogy a néninek el kell mennie, és a jegy árát természetesen visszakapja.

A néni nézett a férfira, látta, hogy ez egy megmásíthatatlan döntés, mint amikor, igen, volt ilyen, hogy eltanácsolták a munkahelyéről, hiába mondta, hogy ő rendesen el tudja látni, a csoportvezető azt mondta, nem maradhat. Lassan felállt, nem hallotta, mit mondanak a többiek, hogy na végre, mert ezt mondták, és elkezdett lépegetni kifelé a kicsi színházteremből, húzta maga mögött a vizeletszagot, aztán lefelé a lépcsőn, bárki követhette volna őt szagról. Csak az utcán oszlott el, mert szeles márciusi nap volt, s a nénit kiszabadította a bűzből a légmozgás. Széllel szemben ment. A Városliget felől fújt. Pisilnem kell, gondolta a néni, már vagy kétsaroknyit haladt előre, meg hogy nem is tudja mi lett volna vele, ha ottmaradhat a színházban. Szünet nélkül ment az előadás. Biztos, hogy a fiatalok előbb mehessenek más programokra, mert rengeteg program van a városban. Nem is merek belegondolni, gondolta a néni, hogy megtörténik az a baleset. Így nevezte magában: baleset. Sietnem kell, gondolta, mert ezt kellett gondolnia, hisz erősödött a késztetés, magától tovább bírta volna, csak a vízhajtó miatt nem. Próbálta szaporábban szedni a lábait, hogy előbb elérje a házkaput, aztán a hátsó udvarban a lakás bejáratát. A kulcsot már előre kikészíti, hogy ez ne vegyen időt, gondolta. De csak az igyekezet növekedett, hogy gyorsabban haladjon, a ház kapuja épp úgy közeledett, ahogyan mindig is közeledett, amióta öreg lett.

LACI BÁCSI

Elmentek?

El, mondta az öregember a szomszédban. Épp az utcaajtót zárta. Az asszony is azért volt kint, hogy bezárjon. Nincs már biztonság sehol, és nem a cigányok, azok csak pár kiló krumplit, nem ölnek embert kétezerért. A férfi elindult befelé, le volt betonozva az út a házig, bár itt-ott fölfagyott már. Maradhattak volna még – gondolta az asszony a szomszédban, az ajtó rácsán át nézte, ahogy a férfi megy befelé –, mért kellett az öreget ilyen gyorsan magára hagyni. Résnyire nyílt a szája, de nem mondta, a száján át vette a levegőt kétszer vagy háromszor. Az öreg úgyis azt mondta volna, hogy sietni kell. Németország messze van, meg ott olyan a munkahely, hogy örülhettek, hogy az anyjuk temetésére haza tudtak jönni, nemhogy még maradni, ki igazolja azt nekik.

Az öreget nem zavarta, hogy egyedül van, tulajdonképpen már várta ezt a pillanatot, amikor nem látja, nem hallja, s a szagát sem érzi az asszonynak. Soha nem mondta neki, hogy mennyire nem az lett, amit gondolt, hogy majd lenni fog. Akkor pont nem erre gondolt, amikor azokat érezte iránta negyvenhét éve, hogy tényleg minden kicsi része a bőrének, minden rezdülése az arcának annyira szép volt. Nem gondolta, hogy ebből a sok szépből az lesz, ami lett. Már nem sokkal a házasság után. Talán a gyerek miatt. Mert megszületett. Sokat törte a fejét, ült az ölfákon hátul, hogy akkor, abban a szépben tulajdonképpen ez a lehetőség is benne volt-e, csak nem vette észre, vagy ez csak véletlen, hogy épp ebben az irányban alakult, s netalán ő is bűnös abban, hogy pont ez a véletlen jött létre a számos kínálkozó lehetőség közül. Az asszony állt a kiskonyha előtt, és kiszólt, hogy ebéd. Ebben az ebéd szóban összegyűlhetett volna minden olyan, ami jó, hogy megtelik a has azzal a finom meleg étellel, amit gondosan abból a szűkös kínálatból, ami számukra, fiatal házasok számára adódott, előállított az asszony. Leporolta a nadrágját, fát fűrészelt, elindult befelé, akkor még nem volt hátrafelé lebetonozva az út, csak kövek voltak, a tócsák miatt itt-ott, odaül az asztalhoz, és akkor látja, milyen szépen csillog a leves fedele, s abból a csillogásból felemeli a tekintetét, s ugyanazt a fényt látja az asszony szemében, olyan, mintha egy forrása lenne ennek a két fénynek, ahogy a tükörben, mikor felkapcsolja reggel a villanyt. Szóval mindez benne lehetett volna, de helyette csak az a szó volt benne, hogy ebéd, hogy dél van és enni kell és semmi más.

Az öreg pár napig nem érezte az asszony hiányát, mert rántottát tudott sütni, és szerette is, de a tizedik napon már nehezen nyelte, a tizenegyediken meg végérvényesen megutálta a tojást, valami olyat érzett, hogy a tojásnak van egy mellékíze, mintha a tyúk a szájába szarna, olyan volt. Nem a finom sülthagyma- meg sóízt érezte, hanem csak ezt a tyúkszarízt. És az állaga is azt juttatta eszébe, zsírtól puha volt és locsakos. Akkor aztán megpróbált a szomszéddal, hogy hátha ott neki lenne néha ebéd. Mondta, hogy a pénz nem számít, majd a fia, meg szegről-végről rokonok is, bár ez utóbbi semmit nem jelentett, mert szegről-végről itt mindenki rokona volt mindenkinek, egyetlen református falu a környéken, szóval mindig is egymás között házasodtak, már azt sem lehetett tudni, hogy ki hányadik és hányszoros unokatestvére, nagynénje, nagybátyja a másiknak. Mindenki sógor volt, például. Egy öregebb ember mindenkinek nagyapa, mert tényleg közben kilencvenhárom évesen egy ember már olyan volt, mintha ő lenne a falu ősapja, bár ő maga már nem emlékezett semmire, arra a tényleges néhány gyerekre sem, akiket felnevelt, s akik közül az egyiknél lakott. Azt gondolta, idegeneknél van, elrabolták és fogságban tartják, akik megtiltanak neki egy csomó mindent, s az ebéd fejében mérgekkel tömik, nem engedik ki az utcára. Rabja lett ezeknek az idegeneknek – gondolta, s nem azt, hogy az öregségnek, mert azt is elfelejtette időközben, hogy öreg.

Átment a szomszédba és azt mondta, hogy akkor jönne. Biztos, hogy megfizetik a németek? – kérdezte a szomszédban az asszony, mert neki az öreg fia német volt, hiszen ott élt. Még a hatvanas évek végén szökött át a határon, állítólag egy találmánnyal a táskájában, ami persze itthon nem kellett senkinek, s ezt a találmányt eladta egy német gyárnak, ebből aztán a német gyár is gazdag lett, meg az öreg fia is, ismerős történet, ha egy magyar kimegy, ott mindenki jól jár. Mindig mercédesszel jöttek haza a feleségével, az pedig, aki ilyennel jön, az nagyon gazdag, még a németek között is. Gyerekük nem született, akartak, de minden nem lehet, mercédesz is, meg találmány is, meg gyerek, akkor mi jutna ugye azoknak, akiknek csak a gyerek juthatott. Kicsit felmerült ebben a falunyi rokonságban, hogy a gyermektelenség következtében esetleg ezek a rokonok lesznek majd ennek a faluban hatalmasnak képzelt vagyonnak az örökösei, de végül arra gondoltak, hogy az asszonynak lehet testvére például, sőt valaki a kocsmában azt állította, hogy ő a saját szemével látta a nőnek a testvérét, és ezt el is lehetett hinni, mert ebben a faluban mindig akad valaki, aki átlát a szitán, most például ez a férfi a kocsmában. S akkor persze hiába vannak ők többen, meg a férfi szerezte a vagyont, aki inkább tartozik a faluhoz, mint az asszony testvéréhez, mégis a testvér fogja megkapni. Pedig meg sem érdemli, de ilyen a jog, ezt találták ki az ügyvédek, hogy megszívassák a népet, benne ezt a kis nyomorult falut is, holott mennyire jobban rájuk férne az az örökség, mint az asszony feltételezett húgára, aki lehet, hogy enélkül is dúsgazdag. Szóval az örökségben nem bíztak, csak abban, ha a német fizet. Azt mondta az öreg, hogy biztos lehet benne, az ő fiának az nem pénz.

Fél évig járt oda ebédelni az öreg, mikor egyszer felhívta a németet az asszony, tulajdonképpen már három hónap után akarta, csak mennyibe kerül, ez zavarta, olyan messzire telefonálni, felhívta, hogy nem akarják tovább. Miért, kérdezte a német. Az asszony azt mondta, mert sok, és van más lehetőség is, nem csak az, hogy náluk, és nem árulta el, hogy valójában az az ok, hogy nem bírják már az öreg állandó előadásait. Egész életében olvasott, nem csak hévégén meg este. Az útkarbantartóknál dolgozott, ott aztán nem csináltak semmit, hát az egyértelmű, elég csak elmenni Kemencétől Szobig, hogy semmit, és abban a sok munkaidőben mi a szart tudtak volna csinálni? Először elmondták, hogy kivel voltak éjjel, ez hamar unalmas lett, mert általában a feleség volt, aztán elmondták, hogy kivel szerettek volna lenni, úgy mintha tényleg azokkal a nőkkel háltak volna, az aktus minden apró részletére kitértek, s mikor az általuk kigondolható összes formával végeztek, a kínálat nem volt túl gazdag, ez még a kemény pornó előtti évtizedekben volt, szóval utána maradtak az olvasmányok. Az öregnek alapvetően történelmi volt az érdeklődése, úgyhogy nem csoda, hogy egy régikiadású Vámbéry Ármin-könyv nyomán a magyar őstörténetre bukkant rá, s e tárgykörbe alaposan beleolvasta magát. A tudása nyugdíjas korában tovább bővült, sőt a régészet, a genetika, a nyelvészet és a kultúrtörténet terén szerzett számtalan ismeret lehetőséget biztosított a saját teóriák és feltételezések kidolgozására is. Egy ebéd sem telhetett el úgy, hogy ne kerültek volna szóba az ujgurok például, akik tulajdonképpen kínaiak, de genetikailag a legközelebb állnak az öreghez, meg mindenkihez ebben a faluban, szóval a magyarokhoz, meg a sumérok, akik hatalmas csillagvizsgálókat építettek, onnét nézték az ufókat, akik a rokonaik voltak, s mert mi magyarok meg rokonai vagyunk a suméroknak, a nyelvünk majdnem ugyanolyan, szóval így mi magyarok vagyunk az egyedüli örökösei a földön kívüli életnek, meg ilyesmi… Az asszony már nem bírta, meg a férje aztán pláne nem, hogy nem lehetett olyanokról beszélni, hogy máma bebagoztattam az anyanyulat, hanem ilyen faszságokról, ami egyáltalán nem érdekelte. Na, még a világháború, ha már történelem, az igen, mert ott legalább lőttek, de akkor már nem voltak ősmagyarok. Végül azt mondták a németnek, hogy már nemcsak az evés probléma, hanem a tisztálkodás, a mosás, szaga van az öregnek, azt meg, hiába rokonok, neki is van egy anyja, akit ápolni kell, szóval a Laci bácsit, mert ez volt az öreg neve, be kell költöztetni az otthonba.

A faluban az otthont, amit a valahai laktanyából alakítottak ki, ahol egyébként a háború idején még lengyel menekültek is meghúzhatták magukat a falu és a magyar nemzet jóvoltából, ami miatt a falu neve, hát nem vastagbetűsen, de lábjegyzet szinten belekerült a lengyel történelembe, és meg kell vallani, még lengyel falu is van garmadával, ami kimaradt onnét, nemhogy magyar. Magyar falvak közül csak ez az egy van ott. Ebben a legendás épületben, amin tábla hirdeti, hogy polák venger dva bratanki, a fővárosi nyugdíjasok számára alakítottak ki öregek otthonát. A helyi lakosság számára, ebből következően, zárt világ volt, de a Laci bácsi fia ezt meg tudta oldani, hogy ne legyen az. A papát bejelentették egy barátjukhoz Pestre, pesti lakos lett, s ettől fogva meg sima ügy volt jogilag az elhelyezés, csak ahogy ez lenni szokott, a hivatalokat végre leküzdi az ember, akkor még akadályt képezhet az emberi tényező, ez esetben a Laci bácsi. Mert a Laci bácsi azt mondta, hogy nem, ő oda nem, mert ott mindenki meghal. Mindenütt meghal mindenki, mondta a német gyerek. A Laci bácsi elgondolkodott. A házzal mi lesz? Mi legyen, kérdezte a német. Néha hazajönnék, mondta az öreg. Jó, a ház megmarad. Jó, mondta, akkor lehet.

Laci bácsi hamarosan beköltözött az otthonba, ketten laktak egy szobában, helyesebben laktak volna, de a férfi, mire a Laci bácsinak minden papírja elintéződött, meghalt. Laci bácsi egyedül kapott egy szobát, majd lesz szobatárs, de egyelőre nem volt. Amikor lement ebédelni, nagy terem, hetven ember számára, négyszemélyes és hatszemélyes asztalokkal… Ejha, csettintett, s nem a napikoszt szaga miatt. Alig volt férfi, főleg olyan, mint ő, aki magas és bot nélkül jár, szóval ennyire jó adottságú férfi pedig egyáltalán nem. Rövidhajú, finoman púderozott arcú özvegyek voltak ott, akik most mind a rágást nem abbahagyva az ebédlőajtó felé fordultak, épp oda, ahol Laci bácsi állt, s szabad hely után fürkészett a teremben. Valaki jelzett, hogy ott az egyik asztalnál. A férfi elindult, leült, bemutatkozott az asztalszomszédainak, odaköszönt más asztalokhoz is, úgy gondolta, ez itt így szokás. Az asszonyokat jószagúnak találta, nem olyannak, mint az ő hajdani feleségét. Kölni- meg krémszag. Szép fogaik voltak, kettő kivételével, azt akkor kerülöm is, mondta magában, azt meghagyom a többi férfinak, hát nekik is kell valaki, nemigaz. Laci bácsinak nem kellett sokat tenni érte, hamarosan az özvegyek gyámolítója lett, főleg, mikor az is kiderült, hogy van neki háza is, meg nyugdíja, sőt egy kis plusz pénz is, amit a fia küld neki Németországból. Egyszer elmegyünk hozzánk, vagyis hozzám, mondta Laci bácsi az asszonyoknak.

Egy napon a szomszédban épp ajtót bezárni ment ki a szomszéd, amikor azt látja, hogy az utcasarkon, a híd felől érkezik a Laci bácsi, utána meg vagy hat nő, ki bottal, ki bot nélkül, kiöltözve, mintha esküvőre vagy temetésre mennének. Aztán hallották még, hogy a Laci bácsi bevezeti őket, meg hogy nevetnek, a Laci bácsi meg mondja, hogy nagyságos asszonyom, parancsol még egy kis pezsgőt, ilyeneket. Meghülyült ez a vén marha, mondta a szomszéd a feleségének. Csak ez ne történjen velem, ha öreg leszek. Hát ne, mondta az asszony. Biztos tehet róla az ember, hogy milyen lesz öreg korára. Biztos, mondta az asszony.

Laci bácsi abba a helyzetbe került, hogy válogathatott, akit ő akart, az lehetett az övé. Ő azt az asszonyt választotta, akit a többiek tábornoknénak szólítottak. Nagyon szépnek látta, a haja kékesszürke volt, a szeme barna, alig volt ránc az arcán, s a szépségén túl az is számított, hogy láthatóan ő volt a központ, s a Laci bácsi a legfontosabb nővel akart összejönni, a jelentéktelenek nem érdekelték, csak a tábornoknő. Mindennap virágot vett neki, néha szedett, vadvirágot, meg bonbont és finom likőröket, tojáslikőrt például, amiből ő persze nem ivott, a korábbi rántottás időszaka miatt, meg kávélikőrt, ilyeneket. Nagyságos asszonyom, mondta mindig neki, megengedi, hogy elkísérjem a mai sétára. Laci bácsi az őstörténeti könyvek mellett két háború közötti ponyvákat olvasott, s valahogy a tábornokné és egyáltalán ez a sok budapesti asszony azt az érzetet keltette benne, hogy ezeknek a regényeknek a világába került bele, bár a legtöbb asszony nem elszegényedett grófi családból származott, mint azoknak a regényeknek a szereplői, a többség a mávnál dolgozott, vagy a békávénál, a tábornoknénak a férje sem a Horthy-hadsereg tiszti karában szolgált, ahol a Laci bácsi csak kis vitézségi éremig vitte s őrvezetőségig, hanem az ötvenes években csepeli vasmunkásból lett altiszt, s maradt is az, mert nem végezte el a szükséges tanfolyamokat, egy pesti laktanyában volt főtörzsőrmesterként az élelmezésért felelős. Ennek következtében ők jól éltek, az asszonynak nem kellett főznie, mert a férje szatyorszám hordta haza a megmaradt konzervételeket, meg a napimenüből is vitt rendszeresen. Egy-két újonc járt hozzájuk takarítani, bevásárolni, ezt is a férje szervezte, persze csak akkor, amikor az asszonyt már elég öregnek látta ahhoz, hogy elmehessen hozzá egy újonc úgymond veszélytelenül, s nem gondolt arra, hogy egy újonc számára nem létezik olyan öreg nő. Nem főzött, nem takarított, volt egy négyórás állása a tanácson. Tényleg nagyságos asszony volt. A gyereke, alig lett tizennyolc, disszidált Ausztráliába, állítólag az apja miatt, hogy durva volt, holott nem, csak ivott. Egyedül maradt, mikor a férje meghalt. Maga intézte a beköltözést. Mehetünk, nagyságos asszony? Mehetünk, Lacikám, mondta az asszony. És a Laci bácsi, kis táskával az oldalán elindult, ebben a táskában volt egy üveg, olyan finom, amit az asszony nagyon szeretett, meg egy doboz bonbon.

A népszerűségen túl volt egy másik következménye is házibuliknak és a vásárlásoknak: kiürült a Laci bácsi bankszámlája. A nagyságosasszony által kedvelt édességek, belga bonbon például, rendkívül költségesek voltak, akkor aztán az öreg hazament, egyedül, s végignézte, hogy mit lehet pénzzé tenni, s talált ezt-azt, szerszámokat, edényeket, a cigányoknak adta a többséget, darabonként fillérekért, de összességében mégis lett pénz, amiből az újabb likőröket finanszírozni tudta. A következő havi befizetésnél adódott az első komoly probléma, ami már érintette a Laci bácsi benttartózkodási jogosultságát is. A havi díj nem jött össze a Laci bácsi számlájáról, automatikusan leemelte volna a bank, ha lett volna mit leemelni. A vezető felhívta a német gyereket, hogy mi van, hogy az öreg a nőkre elszórja az összes pénzét, s hogy ők ezt látták, de amíg ez a havi pénzt nem érintette, ugye addig ehhez nekik nincs közük. Akkor aztán, mert hazajönni nem tudott, a német gyerek telefonon elintézett mindent, kifizette a hiányt, és letiltotta a bankszámlát, és megtiltotta, hogy az öreg kimehessen az intézetből. Azt mondtam, csak akkor jövök be, ha a ház megmarad. Megmarad, mondta a gyerek, és letette a kagylót. Hamarosan a tábornokné, amikor már második alkalommal sem hozott a Laci bácsi semmit a táskájában, azt mondta az öregnek, hogy nem. Hogy érti a nagyságos asszony, hogy nem? Úgy értem Lacikám, mondta a tábornokné, hogy ne kísérjen el, jobbszeretek a barátnőimmel sétálni. Hamarosan a többi asszony is előjött valami követeléssel, leginkább, hogy menjenek ki a Laci bácsi házába. De erre a Laci bácsi azt mondta, hogy neki nincs kedve, s akkor persze ez a többi asszony is elfordult a Laci bácsitól, és a Laci bácsi egy ebédkor úgy találta magát, hogy nem ül mellette senki, hogy egyedül van úgy, hogy arrébb egy csomó ember van együtt, csak ő van nem együtt. Akkor a Laci bácsi… Kár is folytatni, efféle remény- és életvesztések ebben a korban már végzetesek szoktak lenni, s lám, ez is végzetes lett.

A temetés után a szomszédok kérdezték a németet, hogy megtartja-e a házat. Meg, mondta a német, mire a felesége, minek az nekünk, Laci. Mert ez a múltam. Eztán elhívott egy építészt, hogy nézze át, milyen állapotban van, s készítsen egy számvetést a karbantartási munkákról. Mikor a régi barát, még az egyetemen voltak együtt, egy évfolyamon, csak a Laci a gépészetre járt, az orra alá dugta a költségvetést, akkor a Laci úgy gondolta, ennyit nem ér meg a múltja, azok az édes emlékei, amiket elképzelt, hogy itt fognak majd öregkorában előjönni. Eladta a házat. Az asszony örült, nem volt már mit elvenni a férjétől, csak ezt a múltat, és most sikerült, bár egy ideig úgy látszott, akár anyagi áldozatok árán is képes megtartani, de a számvetést átnézve belátta, hogy nem éri meg, neki, mármint az asszonynak meg mégiscsak maradt egy tonett az anyja szolnoki lakásából, amit persze a férfi megpróbált egy lomtalanításkor kidobni, minek az, még a végén valaki ráül véletlenül és összetörik, de az asszony épp időben ért haza, még nem vitték el a cigányok.

A ház eladását követően senki nem látta őket a faluban. Nem jöttek többet. A Kovács Karesz, aki a szülők sírjának gondozásával volt megbízva, tudta a telefonszámukat. Aztán egyszer egy osztálytalálkozó kapcsán valaki megkérdezte, hogy te Karesz, megadnád a Laci telefonját, osztálytalálkozó lesz. Megváltozott, mondta a Karesz. Aztán soha senki nem kérdezett felőlük semmit. A Karesz megszokásból tovább gondozta a sírokat, amíg tehette, aztán őt is

elfelejtették, hisz hogyan is lehetnének azok a fejükben, akik vannak, ha örökösen azok lennének ott, akik már nincsenek.

Háy János: Hozott lélek

A borító Háy János *A Hozott lélek című könyv borítója* című festményének felhasználásával készült.

Európa Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó M. Nagy Miklós igazgató
Felelős szerkesztő Barna Imre
Művészeti vezető Gerhes Gábor
ISBN

www.europakiado.hu
www.facebook.com/europakiado

ISBN 978 96340 5097 1
verziószám: 1.00

Table of Contents

LACI BÁCSI